

**EUROOPA ÜHENDUSE
ASUTAMISLEPINGU
KONSOLIDEERITUD VERSIOON**

SISUKORD

LEPINGU TEKST

	Lk
Preambul	43
Esimene osa – Põhimõtted	44
Teine osa – Liidu kodakondsus	49
Kolmas osa – Ühenduse poliitika	51
I JAOTIS – Kaupade vaba liikumine	51
1. peatükk – Tolliliit	52
2. peatükk – Liikmesriikidevaheliste koguseliste piirangute keelamine	52
II JAOTIS – Põllumajandus	53
III JAOTIS – Isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine	57
1. peatükk – Töötajad	57
2. peatükk – Asutamisõigus	59
3. peatükk – Teenused	62
4. peatükk – Kapital ja maksed	63
IV JAOTIS – Viisa-, varjupaiga-, sisserände- ja muu isikute vaba liikumisega seotud poliitika	65
V JAOTIS – Transport	70
VI JAOTIS – Konkurentsi, maksustamise ja õigusaktide ühtlustamise üldeeskirjad	73
1. peatükk – Konkurentsieskirjad	73
1. jagu – Ettevõtjate suhtes kohaldatavad eeskirjad	73
2. jagu – Riigiabi	76
2. peatükk – Maksusätted	78
3. peatükk – Õigusaktide ühtlustamine	79
VII JAOTIS – Majandus- ja rahapoliitika	82
1. peatükk – Majanduspoliitika	82
2. peatükk – Rahapoliitika	87
3. peatükk – Institutsioonilised sätted	90
4. peatükk – Üleminekusätted	93

VIII JAOTIS – Tööhõive	101
IX JAOTIS – Ühine kaubanduspoliitika	103
X JAOTIS – Tollikoostöö	106
XI JAOTIS – Sotsiaalpoliitika, haridus, kutseõpe ja noorsugu	106
1. peatükk – Sotsiaalsätted	106
2. peatükk – Euroopa Sotsiaalfond	111
3. peatükk – Haridus, kutseõpe ja noorsugu	112
XII JAOTIS – Kultuur	113
XIII JAOTIS – Rahvatervis	114
XIV JAOTIS – Tarbijakaitse	115
XV JAOTIS – Üleeuroopalised võrgud	116
XVI JAOTIS – Tööstus	117
XVII JAOTIS – Majanduslik ja sotsiaalne ühtekuuluvus	118
XVIII JAOTIS – Teadusuuringud ja tehnoloogia arendamine	120
XIX JAOTIS – Keskkond	123
XX JAOTIS – Arengukoostöö	125
XXI JAOTIS – Majandus-, finants- ja tehniline koostöö kolmandate riikidega	127
Neljas osa – Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine	128
Viies osa – Ühenduse institutsioonid	130
I JAOTIS – Sätted institutsioonide kohta	130
1. peatükk – Institutsioonid	130
1. jagu – Euroopa Parlament	130
2. jagu – Nõukogu	135
3. jagu – Komisjon	138
4. jagu – Euroopa Kohus	141
5. jagu – Kontrollikoda	150
2. peatükk – Institutsioone käsitlevad ühissätted	153
3. peatükk – Majandus- ja Sotsiaalkomitee	157
4. peatükk – Regioonide Komitee	160
5. peatükk – Euroopa Investeerimispank	162

II JAOTIS – Rahandussätted	163
Kuues osa – Üld- ja lõppsätted	170
Lõppsätted	180
<i>I lisa</i> – Asutamislepingu artiklis 32 osutatud nimekiri	183
<i>II lisa</i> – Ülemeremaad ja –territooriumid, mille puhul kehtivad asutamislepingu IV osa sätted	186

TEMA MAJESTEET BELGLASTE KUNINGAS, SAKSAMAA LIITVABARIIGI PRESIDENT, PRANTSUSE VABARIIGI PRESIDENT, ITAALIA VABARIIGI PRESIDENT, TEMA KUNINGLIK KÕRGUS LUKSEMBURGI SUURHERTSOGINNA, TEMA MAJESTEET MADALMAADE KUNINGANNA, (¹)

OTSUSTADES panna aluse üha tihedamale liidule Euroopa rahvaste vahel,

PÜÜDES TAGADA Euroopat jagavaid barjääre lammutavate ühismeetmetega oma riikide majanduslikku ja sotsiaalset progressi,

KINNITADES oma jõupingutuste peamise eesmärgina soovi pidevalt parandada oma rahvaste elu- ja töötingimusi,

TUNNISTADES, et olemasolevate tõkete kõrvaldamine nõuab kooskõlastatud meetmeid pideva majanduskasvu, tasakaalustatud kaubanduse ja ausa konkurentsi tagamiseks,

PÜÜDES tugevdada oma rahvamajanduste ühtsust ja tagada nende harmoonilist arengut regiooni- devaheliste erinevuste ja ebasoodsate tingimustega piirkondade mahajäämuse vähendamise kaudu,

SOOVIDES ühise kaubanduspoliitika abil kaasa aidata rahvusvahelise kaubanduse piirangute järkjärgulisele kaotamisele,

KAVATSEDES kinnitada solidaarsust, mis seob Euroopat ja ülemeremaid, ning soovides tagada nende õitsengut vastavalt Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtetele,

OLLES OTSUSTANUD niiviisi oma ressursse ühendades säilitada ja tugevdada rahu ja vabadust ning kutsudes teisi samu ideaale järgivaid Euroopa rahvaid üles nende jõupingutustega ühinema,

OTSUSTANUD hariduse laia kättesaadavuse ja pideva kaasajastamise abil edendada oma rahvaste teadmiste arendamist võimalikult kõrgele tasemele,

ON OTSUSTANUD rajada EUROOPA ÜHENDUSE ja sel eesmärgil määranud oma täievolilisteks esindajateks:

(täievoliliste esindajate loetelu ära ei tooda)

KES, olles esitanud oma kehtivaks ja vormikohaseks tunnistatud täisvolitused, on kokku leppinud järgmises.

(¹) Tšehhi Vabariik, Taani Kuningriik, Eesti Vabariik, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Iirimaa, Küprose Vabariik, Läti Vabariik, Leedu Vabariik, Ungari Vabariik, Malta Vabariik, Austria Vabariik, Poola Vabariik, Portugali Vabariik, Sloveenia Vabariik, Slovaki Vabariik, Soome Vabariik, Rootsi Kuningriik ning Suurbritannia ja Põhja-liri Ühendkuningriik said Euroopa Liidu liikmeteks hiljem.

ESIMENE OSA

PÕHIMÕTTED

Artikkel 1

Käesoleva lepinguga asutavad KÕRGED LEPINGUOSALISED omavahelise EUROOPA ÜHENDUSE.

Artikkel 2

Ühenduse ülesanne on ühisturu ning majandus- ja rahaliidu rajamise ning artiklites 3 ja 4 märgitud ühise poliitika või meetmete kaudu edendada ühenduse kõigis osades majandustegevuse harmoonilist, tasakaalustatud ja säästvat arengut, tööhõive ja sotsiaalkaitse kõrget taset, meeste ja naiste võrdõiguslikkust, püsivat ja inflatsioonivaba kasvu, konkurentsivõime ja majandusliku suutlikkuse vastastikuse lähenemise kõrget astet, keskkonna kaitse ja kvaliteedi parandamise kõrget taset, elatuseme ja elu kvaliteedi parandamist ning liikmesriikide majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust ja solidaarsust.

Artikkel 3

1. Käesoleva lepingu kohaselt ning vastavalt selles esitatud ajakavale hõlmab ühenduse tegevus artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks:

- a) kaupade impordi ja ekspordiga seotud tollimaksude ja koguseliste piirangute, samuti kõigi muude samaväärse toimega meetmete keelamist liikmesriikide vahel;
- b) ühist kaubanduspoliitikat;
- c) siseturgu, mida iseloomustab kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumise takistuste kõrvaldamine liikmesriikide vahel;
- d) meetmeid, mis käsitlevad isikute sissesõitu ja liikumist vastavalt IV jaotise sätetele;
- e) ühist põllumajanduspoliitikat ja kalanduspoliitikat;
- f) ühist transpordipoliitikat;
- g) süsteemi, mis tagab, et konkurentsi siseturul ei kahjustata;
- h) liikmesriikide õigusaktide ühtlustamist ühisturu toimimiseks vajalikul määral;

- i) liikmesriikide tööhõivepoliitika koordineerimise edendamist, pidades silmas selle tõhustamist koordineeritud tööhõivestrateegia väljatöötamise abil;
- j) sotsiaalpoliitikat, mis hõlmab Euroopa Sotsiaalfondi;
- k) majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamist;
- l) keskkonnapoliitikat;
- m) ühenduse tööstuse konkurentsivõime tugevdamist;
- n) teadusuuringute ja tehnoloogia arengu edendamist;
- o) üleeuroopaliste võrkude rajamise ja väljaarendamise soodustamist;
- p) panust tervisekaitse kõrge taseme saavutamisse;
- q) panust kvaliteetse hariduse ja kutseõppe ning liikmesriikide kultuuri õitsengu saavutamisse;
- r) arengukoostööpoliitikat;
- s) ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimist selleks, et laiendada kaubandust ning ühiselt edendada majanduslikku ja sotsiaalset arengut;
- t) panust tarbijakaitse tugevdamisse;
- u) meetmeid energeetika, kodanikukaitse ja turismi valdkonnas.

2. Kõigi käesolevas artiklis osutatud meetmete puhul on ühenduse eesmärk meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja võrdõiguslikkuse edendamine.

Artikkel 4

1. Artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks hõlmab liikmesriikide ja ühenduse tegevus käesoleva lepingu kohaselt ning vastavalt selles esitatud ajakavale niisuguse majanduspoliitika kasutuselevõttu, mis rajaneb liikmesriikide majanduspoliitika tihedal koordineerimisel, siseturul ja ühiseesmärkide kindlaksmääramisel ning mida korraldatakse kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega.

2. Rööbiti eespool märgituga ning käesoleva lepingu kohaselt ja vastavalt selles esitatud ajakavale ning menetlustele hõlmab see tegevus vahetuskursside lõplikku kindlaksmääramist, mis viib ühisraha, eküü kasutuselevõtmisele, ning ühtse rahapoliitika ja vahetuskursipoliitika määratlemist ja teostamist; mõlema poliitika esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus ning nimetatud eesmärki kahjustamata toetada ühenduse üldist majanduspoliitikat kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega.

3. See liikmesriikide ja ühenduse tegevus tähendab kinnipidamist järgmistest juhtpõhimõtetest: stabiilsed hinnad, riigi rahanduse ja majanduse usaldusväärsus ning tasakaalustatud maksebilanss.

Artikkel 5

Ühendus toimib käesoleva lepinguga talle antud volituste ning temale seatud eesmärkide piires.

Valdkondades, mis ei kuulu ühenduse ainupädevusse, võtab ühendus kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega meetmeid ainult siis, kui liikmesriigid ei suuda täielikult saavutada kavandatava meetme eesmärke ning seetõttu võib neid kavandatava meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada ühenduse tasandil.

Ükski ühenduse meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 6

Artiklis 3 osutatud ühenduse poliitika ja tegevuse määratlemise ja rakendamise peab integreerima keskkonnakaitse nõuded, eelkõige pidades silmas säästva arengu edendamist.

Artikkel 7

1. Ühendusele antud ülesandeid täidavad järgmised institutsioonid:

- EUROOPA PARLAMENT,
- NÕUKOGU,
- KOMISJON,
- EUROOPA KOHUS,
- KONTROLLIKODA.

Iga institutsioon toimib talle käesoleva lepinguga antud volituste piires.

2. Nõukogu ja komisjoni abistavad nõuandva pädevusega majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komitee.

Artikkel 8

Vastavalt käesolevas lepingus sätestatud menetlustele asutatakse Euroopa Keskpankade Süsteem (edaspidi "EKPS") ja Euroopa Keskpank (edaspidi "EKP"); need tegutsevad neile käesoleva lepinguga ning sellele lisatud EKPS ja EKP põhikirjaga (edaspidi "EKPS põhikiri") antud volituste piires.

Artikkel 9

Käesolevaga asutatakse Euroopa Investeerimispank, mis toimib talle käesoleva lepinguga ja sellele lisatud põhikirjaga antud volituste piires.

Artikkel 10

Liikmesriigid võtavad kõik vajalikud üld- või erimeetmed, et tagada nende kohustuste täitmine, mis tulenevad käesolevast lepingust või ühenduse institutsioonide võetud meetmetest. Nad aitavad kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele.

Liikmesriigid hoiduvad kõigist meetmetest, mis võiksid kahjustada käesoleva lepingu eesmärkide saavutamist.

Artikkel 11

1. Liikmesriigid, kes kavatsevad mõnes käesolevas lepingus nimetatud valdkonnas omavahel sisse seada tõhustatud koostöö, pöörduvad taotlusega komisjoni poole, kes võib teha nõukogule sellekohase ettepaneku. Juhul kui komisjon ettepanekut ei tee, teatab ta asjaomastele liikmesriikidele selle põhjustest.

2. Lõikes 1 osutatud tõhustatud koostöö sisseseadmise loa annab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklitele 43–45 komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga. Kui tõhustatud koostöö on seotud valdkonnaga, mida reguleeritakse käesoleva lepingu artiklis 251 osutatud korras, on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.

Nõukogu liige võib taotleda, et küsimus suunataks Euroopa Ülemkogusse. Pärast seda, kui küsimust on arutanud Euroopa Ülemkogu, võib nõukogu teha otsuse käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt.

3. Tõhustatud koostöömeetmete elluviimiseks vajalike õigusaktide ja otsuste suhtes kehtivad kõik käesoleva lepingu asjakohased sätted, kui käesolevas artiklis või Euroopa Liidu lepingu artiklites 43–45 ei nähta ette teisiti.

Artikkel 11a

Liikmesriik, kes soovib osaleda vastavalt artiklile 11 rajatud tõhustatud koostöös, annab oma kavatsusest teada nõukogule ja komisjonile, kes annab oma arvamuse nõukogule kolme kuu jooksul pärast teate kättesaamist. Nelja kuu jooksul pärast teate kättesaamist teeb komisjon otsuse arvamuse ja sellise erikorra kohta, mida ta võib vajalikuks pidada.

Artikkel 12

Ilma et see piiraks käesolevas lepingus sisalduvate erisätete kohaldamist, on lepingus käsitletud valdkondades keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel.

Tehes otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele, võib nõukogu võtta vastu eeskirju, mis on kavandatud niisuguse diskrimineerimise keelamiseks.

Artikkel 13

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist ja talle ühenduse poolt antud volituste piires võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga astuda vajalikke samme, et võidelda diskrimineerimisega soo, rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, puuete, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel.

2. Kui nõukogu võtab vastu ühenduse edendamismeetmeid, mis ei tähenda liikmesriikide õigusnormide ühtlustamist, et toetada liikmesriikide poolt lõikes 1 osutatud eesmärkide saavutamisele kaasaaitamiseks võetavaid meetmeid, teeb ta erandina lõikest 1 otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele.

Artikkel 14

1. Kooskõlas käesoleva artikli ning artiklite 15, 26, artikli 47 lõike 2, artiklite 49, 80, 93 ja 95 sätetega ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võtab ühendus meetmeid, et rajada järk-järgult siseturg perioodi jooksul, mis lõpeb 31. detsembril 1992.

2. Siseturg hõlmab sisepiirideta ala, mille ulatuses tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt käesoleva lepingu sätetele.

3. Komisjoni ettepaneku põhjal määrab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks suunised ja tingimused, mis on vajalikud tasakaalustatud edasiminekuga tagamiseks kõigis asjassepuutuvates sektorites.

Artikkel 15

Koostades oma ettepanekuid artiklis 14 seatud eesmärkide saavutamiseks, võtab komisjon arvesse nende jõupingutuste ulatust, mida erineva arengutasemega rahvamajandustel tuleb siseturu rajamise perioodil teha, ning ta võib ette panna asjakohaseid sätteid.

Kui need sätted kehtestatakse eranditena, peavad need olema ajutised ja võimalikult vähe häirima ühisturu toimimist.

Artikkel 16

Ilma et see piiraks artiklite 73, 86 ja 87 kohaldamist ning arvestades kohta, mis liidu ühistes väärtustes kuulub üldist majandushuvi pakkuvatele teenustele, nagu ka nende osa ühiskondliku ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel, hoolitsevad ühendus ja liikmesriigid, igäüks oma vastavate volituste ja käesoleva lepingu kohaldamisala piires, et niisugused teenused toimiksid põhimõtete ja tingimuste alusel, mis võimaldavad neil täita oma ülesandeid.

TEINE OSA

LIIDU KODAKONDSUS

Artikkel 17

1. Käesolevaga kehtestatakse liidu kodakondsus. Iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik. Liidu kodakondsus täiendab, kuid ei asenda liikmesriigi kodakondsust.
2. Liidu kodanikel on käesoleva lepinguga antud õigused ja sellest tulenevad kohustused.

Artikkel 18

1. Igal liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, kui käesoleva lepinguga ja selle rakendamiseks võetud meetmetega kehtestatud piirangutest ja tingimustest ei tulene teisiti.

2. Kui selle eesmärgi saavutamiseks osutub vajalikuks ühenduse meetmete võtmine ja käesolev leping ei ole ette näinud selleks vajalikke volitusi, võib nõukogu vastu võtta sätted lõikes 1 osutatud õiguste kasutamise hõlbustamiseks. Nõukogu teeb otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele.

3. Lõiget 2 ei kohaldata passe, isikutunnistusi, elamislube ja muid selliseid dokumente käsitlevate sätete suhtes ega sotsiaalkindlustuse või sotsiaalkaitse alaste sätete suhtes.

Artikkel 19

1. Igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, on selles liikmesriigis kohalikel valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel. Seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastuvõetud üksikasjalikule korrale; nimetatud korras võib ette näha erandeid, kui neid õigustavad liikmesriigi eriomased probleemid.

2. Ilma et see piiraks artikli 190 lõike 4 ja selle rakendamiseks vastuvõetud sätete kohaldamist, on igal liidu kodanikul, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, selles liikmesriigis Euroopa Parlamendi valimistel õigus valida ja olla valitud samadel tingimustel kui selle riigi kodanikel. Seda õigust kasutatakse vastavalt nõukogu poolt ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga vastuvõetud üksikasjalikule korrale; nimetatud korras võib ette näha erandeid, kui neid õigustavad liikmesriigi eriomased probleemid.

Artikkel 20

Igal liidu kodanikul on mingi kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on, õigus saada kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatiliselt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi oma kodanikel. Liikmesriigid kehtestavad omavahel vajalikud eeskirjad ning alustavad nimetatud kaitse kindlustamiseks vajalikke rahvusvahelisi läbirääkimisi.

Artikkel 21

Igal liidu kodanikul on õigus pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole vastavalt artiklile 194.

Igal liidu kodanikul on õigus pöörduda ombudsmani poole, kelle ametikoht luuakse vastavalt artiklile 195.

Iga liidu kodanik võib kirjutada ükskõik millisele käesolevas artiklis või artiklis 7 osutatud institutsioonile või organile ühes artiklis 314 nimetatud keeltest ja saada vastuse samas keeles.

Artikkel 22

Iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva osa sätete kohaldamise kohta. Selles aruandes võetakse arvesse liidu arengut.

Selle põhjal ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võib nõukogu võtta ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga käesolevas osas ettenähtud õiguste suurendamiseks või täiendamiseks vastu sätteid, mida ta soovitab liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

KOLMAS OSA

ÜHENDUSE POLIITIKA

I JAOTIS

KAUPADE VABA LIIKUMINE

Artikkel 23

1. Ühendus rajaneb tolliliidul, mis hõlmab kogu kaubavahetust ning millega kaasneb impordi- ja ekspordimaksude ja kõigi samaväärse toimega maksude keelustamine liikmesriikide vahel, samuti ühise tollitariifistiku vastuvõtmine nende suhetes kolmandate riikidega.

2. Käesoleva jaotise artikli 25 ja 2. peatüki sätted kehtivad liikmesriikidest pärit toodete ning kolmandatest riikidest toodud toodete suhtes, mis on liikmesriikides vabas ringluses.

Artikkel 24

Kolmandast riigist toodud tooted loetakse liikmesriigis vabas ringluses olevaks, kui on täidetud impordiformaalsused ning tasutud tollimaksud või samaväärse toimega maksud, mida tuleb maksta selles liikmesriigis, ja kui selliseid tolli- või muid makse pole täielikult või osaliselt tagastatud.

1. PEATÜKK

TOLLILIIT

Artikkel 25

Liikmesriikide vahel on keelatud impordi- ja ekspordimaksud ja samavääarse toimega maksud. See keeld kehtib ka fiskaalsete tollimaksude suhtes.

Artikkel 26

Ühise tollitariifistiku maksumäärad kehtestab nõukogu kvalifitseeritud hälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 27

Täites talle käesolevas peatükis antud ülesandeid, juhindub komisjon:

- a) vajadusest edendada liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelist kaubandust;
- b) konkurentsitingimuste arengust ühenduse piires niivõrd, kuivõrd see parandab ettevõtjate konkurentsivõimet;
- c) ühenduse nõuetest toorainega ja pooltoodetega varustamise suhtes; seoses sellega kannab komisjon hoolt, et valmistoodete puhul välditaks konkurentsitingimuste kahjustamist liikmesriikide vahel;
- d) vajadusest vältida tõsiseid häireid liikmesriikide majanduses ning tagada tootmise ratsionaalne areng ja tarbimise laienemine ühenduse piires.

2. PEATÜKK

LIIKMESRIIKIDEVAHELISTE KOGUSELISTE PIIRANGUTE KEELAMINE

Artikkel 28

Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised impordipiirangud ja kõik samavääarse toimega meetmed.

Artikkel 29

Keelatakse liikmesriikidevahelised koguselised ekspordipiirangud ja kõik samaväärse toimega meetmed.

Artikkel 30

Artiklite 28 ja 29 sätted ei välista ekspordi, impordi või transiitkaupade suhtes kehtestatud keelde või piiranguid, kui need on õigustatud kõlbluse, avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt; inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitsmiseks; kunstilise, ajaloolise ja arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkuse või tööstus- ja kaubandusomandi kaitsmiseks. Sellised keelud või piirangud ei kujuta endast siiski suvalise diskrimineerimise vahendit või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piiramist.

Artikkel 31

1. Liikmesriigid kohandavad kaubanduslikke riigimonopole nii, et kaupade hankimis- ja turustamistingimuste suhtes ei oleks diskrimineerimist liikmesriikide kodanike vahel.

Käesoleva artikli sätted kehtivad iga asutuse suhtes, kelle kaudu liikmesriik kas juriidiliselt või faktiliselt, otseselt või kaudselt kontrollib, määrab või oluliselt mõjutab liikmesriikidevahelist importi ja ekspordi. Käesolevad sätted on kohaldatavad samuti monopolide suhtes, mis põhinevad riigi antud ainuõigusel.

2. Liikmesriigid hoiduvad kehtestamast uusi meetmeid, mis on vastuolus lõikes 1 sätestatud põhimõtetega või mis piiravad liikmesriikidevaheliste tollimaksude ja koguseliste piirangute keelamist käsitlevate artiklite reguleerimisala.

3. Kui kaubanduslikul riigimonopolil on eeskirju, mille eesmärk on kergendada põllumajandustoodete müüki või saada nendest suurimat tulu, tuleb käesoleva artikli eeskirjade kohaldamisel anda samaväärsed tagatised asjassepuutuvate tootjate tööhõive ja elatusaseme kindlustamiseks.

II JAOTIS

PÕLLUMAJANDUS

Artikkel 32

1. Ühisturg hõlmab ka põllumajandust ja põllumajandustoodetega kauplemist. Põllumajandustooted tähendavad põllundus-, loomakasvatuse- ja kalandustooteid ning nende toodetega otseselt seotud esmatöötlemissaadusi.

2. Ühisturu rajamiseks ettenähtud eeskirjad kehtivad ka põllumajandustoodete suhtes, kui artiklites 33–38 ei ole sätestatud teisiti.
3. Tooted, mille suhtes kohaldatakse artiklite 33–38 sätteid, on loetletud käesoleva lepingu I lisas.
4. Põllumajandustoodete ühisturu toimimise ja arenguga peab kaasnema ühise põllumajanduspoliitika kehtestamine.

Artikkel 33

1. Ühise põllumajanduspoliitika eesmärgid on:
 - a) tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel;
 - b) selle kaudu kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajandusega tegelevate inimeste isikutulu suurendamise teel;
 - c) stabiliseerida turud;
 - d) tagada varude kättesaadavus;
 - e) tagada mõistlikud tarbijahinnad.
2. Ühise põllumajanduspoliitika ja selle rakendamise erimeetodite väljatöötamisel võetakse arvesse:
 - a) põllumajandusliku tegevuse eripära, mis tuleneb põllumajanduse sotsiaalsest struktuurist ning põllumajanduspiirkondade struktuurilistest ja looduslikest erinevustest;
 - b) vajadust viia asjakohaseid kohandamisi ellu järk-järgult;
 - c) tõsiasja, et liikmesriikides kujutab põllumajandus endast kogu rahvamajandusega tihedalt seotud sektorit.

Artikkel 34

1. Artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks kehtestatakse ühine põllumajanduse turukorraldus.

Sõltuvalt tootest on selleks korralduseks üks järgmistest:

- a) ühised konkurentsieeskirjad;

- b) eri riikide turukorralduse kohustuslik koordineerimine;
- c) Euroopa turukorraldus.

2. Kooskõlas lõikega 1 kehtestatud ühine korraldus võib hõlmata kõiki meetmeid, mis on nõutavad artiklis 33 seatud eesmärkide saavutamiseks, eelkõige hindade reguleerimist, toetusi mitmesuguste saaduste tootmiseks ja turustamiseks, varude ladustamis- ja ülekandmissüsteemi ning ühist impordi ja ekspordi stabiliseerimise süsteemi.

Ühine korraldus piirdub artiklis 33 seatud eesmärkide taotlemisega ja välistab ühenduse piires igasuguse tootjate või tarbijate diskrimineerimise.

Igasugune ühine hinnapoliitika rajaneb ühistel kriteeriumidel ja ühesugustel arvutusmeetoditel.

3. Et võimaldada lõikes 1 märgitud ühise korralduse eesmarke saavutada, võidakse luua üks või mitu põllumajanduse arendus- ja tagatisfondi.

Artikkel 35

Et võimaldada artiklis 33 seatud eesmarke saavutada, võidakse ühise põllumajanduspoliitika raames ette näha järgmisi meetmeid:

- a) efektiivne jõupingutuste koordineerimine kutseõppe, uuringute ja põllumajanduslike teadmiste levitamise alal; see võib hõlmata projektide või institutsioonide ühisrahastamist;
- b) ühismeetmed teatud toodete tarbimise edendamiseks.

Artikkel 36

Konkurentsieeskirju käsitleva peatüki sätteid kohaldatakse põllumajandussaaduste tootmise ja nende ga kauplemise suhtes ainult selles ulatuses, nagu nõukogu artikli 37 lõigete 2 ja 3 raames ning vastavalt seal ettenähtud menetlusele määrab, võttes arvesse artiklis 33 seatud eesmarke.

Eelkõige võib nõukogu lubada toetust anda:

- a) struktuuriliste või looduslike tingimuste tõttu halvemuses olevate ettevõtjate kaitseks;
- b) majandusarengu programmide raames.

Artikkel 37

1. Ühise põllumajanduspoliitika põhisuundade väljatöötamiseks kutsub komisjon kohe pärast käesoleva lepingu jõustumist kokku liikmesriikide konverentsi, selleks et võrrelda nende põllumajanduspoliitikat, eelkõige koostades ülevaate liikmesriikide ressursidest ja vajadustest.

2. Olles võtnud arvesse lõikes 1 ettenähtud konverentsi töö tulemused, teeb komisjon kahe aasta jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ettepanekud ühise põllumajanduspoliitika väljatöötamiseks ja rakendamiseks, sealhulgas riikide turukorralduse asendamiseks ühega artikli 34 lõikes 1 ettenähtud ühise korralduse vormidest ning käesolevas jaotises täpsustatud meetmete rakendamiseks.

Nendes ettepanekutes võetakse arvesse käesolevas jaotises käsitletud põllumajandusküsimuste omavahelist seotust.

Nõukogu annab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga määrusi ja direktiive või teeb otsuseid, ilma et eelõeldu piiraks tema õigust anda ka soovitusi.

3. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega ja vastavalt lõikele 2 asendada riikide turukorralduse ühise korraldusega, mis on ette nähtud artikli 34 lõikes 1, kui:

- a) ühine korraldus võimaldab selle meetme vastu olevatele ja kõnealuse toodangu jaoks turukorraldust omavatele liikmesriikidele asjassepuutuvate tootjate tööhõive ning elatustaseme samaväärseid tagatisi, võttes arvesse võimalikke kohandamisi ja aja jooksul vajalikuks osutuvat spetsialiseerumist;
- b) selline korraldus tagab ühenduse piires samasugused kaubandustingimused, kui on riigi siseturul.

4. Kui teatud tooraine jaoks luuakse ühine korraldus enne, kui on olemas ühine korraldus vastava töödeldud toote jaoks, siis sellist toorainet, mida kasutatakse kolmandatesse riikidesse eksporditavate töödeldud toodete valmistamiseks, võib sisse vedada väljastpoolt ühendust.

Artikkel 38

Kui mõnes liikmesriigis kehtib mingi toote riiklik turukorraldus või rakendatakse samaväärse toimega siseriiklikke eeskirju, mis kahjustavad samasuguse toodangu konkurentsivõimet teises liikmesriigis, rakendavad liikmesriigid tasakaalustusmaksed selle toote impordile liikmesriigist, kus niisugune turukorraldus või eeskirjad kehtivad, juhul kui see riik ei rakenda tasakaalustusmaksid ekspordi puhul.

Komisjon määrab kindlaks nimetatud maksete taseme, mis on vajalik tasakaalu saavutamiseks; ta võib lubada ka muid abinõusid, mille tingimused ja üksikasjad ta kindlaks määrab.

III JAOTIS

ISIKUTE, TEENUSTE JA KAPITALI VABA LIIKUMINE

1. PEATÜKK

TÖÖTAJAD

Artikkel 39

1. Tagatakse töötajate liikumisvabadus ühenduse piires.
2. Selline liikumisvabadus nõuab igasuguse kodakondsusel põhineva liikmesriikide töötajate diskrimineerimise kaotamist nii töölevõtmisel, töö tasustamisel kui ka muude töötingimuste puhul.
3. Alludes piirangutele, mis on õigustatud avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise seisukohalt, toob see endaga kaasa õiguse:
 - a) võtta vastu tegelikult tehtud tööpakkumisi;
 - b) liikuda sel eesmärgil vabalt liikmesriikide territooriumil;
 - c) viibida liikmesriigis, et seal töötada kooskõlas selle riigi kodanike töösuhteid reguleerivate õigus- ja haldusnormidega;
 - d) jääda liikmesriigi territooriumile pärast selles riigis töötamist kooskõlas tingimustega, mis lülitatakse komisjoni poolt koostatavatesse rakendusmäärustesse.

4. Käesoleva artikli sätted ei hõlma avalikku teenistust.

Artikkel 40

Nõukogu annab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast majandus- ja sotsiaalkomiteega konsulteerimist direktiivid või määrused, milles nähakse ette artiklis 39 määratletud töötajate liikumisvabaduse saavutamiseks vajalikud meetmed, eelkõige:

- a) tagades tiheda koostöö riikide tööhõivetalituste vahel;
- b) kaotades niisugused siseriiklikest õigusaktidest või liikmesriikide vahel varem sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad ning vabale töökohale asumise õigusega seotud tähtajad, mille säilitamine takistaks töötajate liikumisvabaduse kehtestamist;
- c) kaotades kõik sellised siseriiklike õigusaktide või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingute põhjal ettenähtud tähtajad ja muud piirangud, mis seavad teiste liikmesriikide töötajaile töökoha vaba valiku suhtes tingimusi, mis erinevad oma riigi töötajaile seatud tingimustest;
- d) seades sisse sobiva mehhanismi tööpakkumiste ja tööotsijate kokkuviiamiseks ning hõlbustades tööturul nõudmise ja pakkumise tasakaalu saavutamist sellisel viisil, mis väldiks tõsist ohtu elatus- ja tööhõivetasemele eri piirkondades ja tööstusharudes.

Artikkel 41

Liikmesriigid toetavad noorte töötajate vahetamist ühisprogrammi raames.

Artikkel 42

Nõukogu võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele sotsiaalkindlustuse valdkonnas meetmeid, mis on vajalikud töötajate liikumisvabaduse tagamiseks; selleks kehtestab ta korra, millega kindlustatakse võõrtöötajatele ja nende ülalpeetavatele:

- a) kõigi eri riikide õigusaktide kohaselt arvessevõetavate perioodide kokkuliitmine, et omandada ja säilitada õigus saada toetust ja arvutada toetuse suurus;
- b) toetuse maksmine isikutele, kes elavad liikmesriigi territooriumil.

Artiklis 251 sätestatud menetluse kohaldamisel teeb nõukogu otsused ühehäälselt.

2. PEATÜKK

ASUTAMISÕIGUS

Artikkel 43

Allpool esitatud sätete kohaselt keelatakse piirangud, mis kitsendavad liikmesriigi kodaniku asumisvabadust teise liikmesriigi territooriumil. Niiviisi keelatakse ka piirangud, mis takistavad mis tahes liikmesriigi territooriumile asunud liikmesriigi kodanikel rajada esindusi, filiaale ja tütaretevõtjaid.

Kui kapitali käsitleva peatüki sätetest ei tulene teisiti, hõlmab asumisvabadus õigust alustada ja jätkata tegutsemist füüsilisest isikust ettevõtjana ning asutada ja juhtida ettevõtjaid, eriti äriühinguid artikli 48 teises lõigus määratletud tähenduses, neil tingimustel, mida oma kodanike jaoks sätestab selle riigi õigus, kus niisugune asutamine toimub.

Artikkel 44

1. Asutamisevabaduse saavutamiseks teataval tegevusalal annab nõukogu artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega direktiive.
2. Nõukogu ja komisjon täidavad eelnevatest sätetest tulenevaid ülesandeid, eelkõige:
 - a) käsitledes üldjuhul prioriteetsena tegevusalasid, mille puhul asumisvabadus tagab eriti väärusliku panuse tootmise ja kaubanduse arendamisse;

- b) tagades tiheda koostöö liikmesriikide pädevate asutuste vahel selleks, et kindlaks teha mitmesuguste tegevusalade konkreetne olukord ühenduse piires;
- c) kaotades kas siseriiklikest õigusaktidest või varem liikmesriikide vahel sõlmitud lepingutest tulenevad haldusmenetlused ja -tavad, mille säilitamine kujuneks takistuseks asutamisvabadusele;
- d) tagades, et ühe liikmesriigi töötajad, kes on võetud tööle teise liikmesriigi territooriumil, võivad jääda sellele territooriumile, et alustada seal tegevust füüsilisest isikust ettevõtjana, kui nad täidavad tingimusi, mille täitmist neilt nõutaks siis, kui nad siseneksid sellesse riiki ajal, mil nad sellist tegevust alustada kavatsevad;
- e) võimaldades ühe liikmesriigi kodanikel omandada ja kasutada teise liikmesriigi territooriumil asuvat maad ning ehitisi, kuivõrd see ei ole vastuolus artikli 33 lõikes 2 esitatud põhimõtetega;
- f) kaotades järk-järgult asutamisvabaduse piirangud igas kõnealuses tegevusharus nii tingimuste puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumil esinduste, filiaalide ja tütarettevõtjate asutamisega, kui ka tingimuste puhul, mis reguleerivad emaettevõtja töötajate asumist sellistes esindustes, filiaalides ja tütarettevõtjates juhtimis- või järelevalveülesandeid täitma;
- g) kooskõlastades vastavalt vajadusele tagatise, mida liikmesriigid nõuavad äriühingutelt artikli 48 teises lõigus määratletud tähenduses nii osanike ja aktsionäride kui ka kolmandate isikute huvide kaitseks, pidades silmas selliste tagatiste muutmist võrdväärseks kogu ühenduse ulatuses;
- h) veendudes, et liikmesriikide antava abiga ei rikuta asutamistingimusi.

Artikkel 45

Käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata liikmesriigis tegevuse puhul, mis selles riigis on kas või ajutiselt seotud avaliku võimu teostamisega.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et käesoleva peatüki sätteid ei kohaldata teatud tegevusalade suhtes.

Artikkel 46

1. Käesoleva peatüki sätted ja nende alusel võetud meetmed ei mõjuta nende õigus- ja haldusnormide kohaldatavust, mis sätestavad välisriigi kodanike teistsuguse kohtlemise avaliku korra, avaliku julgeoleku või rahvatervise huvides.
2. Tehes otsuse vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele, annab nõukogu direktiivid eespool mainitud sätete kooskõlastamiseks.

Artikkel 47

1. Selleks et hõlbustada tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana, annab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele direktiive diplomite, tunnistuste ja muude kvalifikatsioonitõendite vastastikuse tunnustamise kohta.
2. Samal eesmärgil annab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele direktiive liikmesriikides nende õigus- ja haldusnormide kooskõlastamiseks, mis käsitlevad tegevuse alustamist ja jätkamist füüsilisest isikust ettevõtjana. Artiklis 251 sätestatud menetluse kohaldamisel otsustab nõukogu ühehäälselt selliste direktiivide andmise, mille rakendamiseks tuleb vähemalt ühes liikmesriigis muuta kutsealasid reguleerivaid seadusega kehtestatud põhimõtteid, mis on seotud füüsiliste isikute koolituse ja kutsealale pääsemise tingimustega. Muudel puhkudel teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.
3. Meditsiini-, meditsiiniga seotud ning farmaatsiaerialade puhul sõltub piirangute järkjärguline kaotamine nendel aladel töötamise tingimuste kooskõlastamisest eri liikmesriikides.

Artikkel 48

Äriühingud, mis on asutatud vastavalt liikmesriigi seadusele ja millel on ühenduse piires registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või peamine tegevuskoht, võrdsustatakse käesoleva peatüki sätete kohaldamise korral füüsiliste isikutega, kes on liikmesriikide kodanikud.

Äriühingutena mõistetakse tsiviil- või kaubandusõiguslikke äriühinguid, samuti ühistuid ja muid avalik-õiguslikke või eraõiguslikke juriidilisi isikuid, välja arvatud mittetulundusühingud.

3. PEATÜKK

TEENUSED

Artikkel 49

Järgnevate sätete kohaselt keelatakse ühenduse piires teenuste osutamise vabaduse piirangud liikmesriikide kodanike suhtes, kes asuvad mõnes teises ühenduse riigis kui see isik, kellele teenuseid pakutakse.

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega kohaldada käesoleva peatüki sätteid kolmanda riigi kodanike suhtes, kes osutavad teenuseid ja asuvad ühenduse piires.

Artikkel 50

Teenustena mõistetakse käesolevas lepingus tavaliselt tasulist tegevust niivõrd, kui võrd see ei ole reguleeritud kaupade, kapitali ja isikute vaba liikumist käsitlevate sätetega.

Teenuste hulka kuuluvad eelkõige:

- a) tööstuslik tegevus,
- b) kaubanduslik tegevus,
- c) käsitööstuslik tegevus,
- d) vabakutseline tegevus.

Ilma et see piiraks asutamisõigust käsitleva peatüki sätete kohaldamist, võib teenust osutav isik ajutiselt jätkata oma tegevust riigis, kus seda teenust osutatakse, samadel tingimustel, mis see riik on seadnud oma kodanikele.

Artikkel 51

1. Transporditeenuste osutamise vabadust käsitletakse transpordi jaotise sätetes.
2. Kapitali liikumisega seotud pangandus- ja kindlustusteenused liberaliseeritakse rööbiti kapitali liikumise liberaliseerimisega.

Artikkel 52

1. Et saavutada teenuse liberaliseerimine, annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning Euroopa Parlamendiga direktiivid, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

2. Lõikes 1 märgitud direktiivide puhul käsitletakse üldjuhul prioriteetsena neid teenuseid, mis otseselt mõjutavad tootmiskulusid või mille liberaliseerimine aitab edendada kaubavahetust.

Artikkel 53

Kui liikmesriikide üldine majandusolukord ja vastava majandussektori olukord võimaldavad, teatavad nad oma valmisolekust liberaliseerida teenused üle selle määra, kui on nõutud artikli 52 lõike 1 alusel antud direktiivides.

Komisjon annab selleks nendele liikmesriikidele soovitusi.

Artikkel 54

Niikaua kui teenuste osutamise vabaduse piirangud ei ole kaotatud, rakendab iga liikmesriik selliseid piiranguid kõigi isikute suhtes, kes osutavad teenuseid artikli 49 esimeses lõigus määratletud tähenduses, tegemata vahet nende kodakondsuse või elukoha alusel.

Artikkel 55

Käesolevas peatükis käsitletud küsimuste puhul rakendatakse artiklite 45–48 sätteid.

4. PEATÜKK

KAPITAL JA MAKSED

Artikkel 56

1. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik kapitali liikumise piirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

2. Käesoleva peatüki sätete kohaselt keelatakse kõik maksepiirangud liikmesriikide vahel ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel.

Artikkel 57 ⁽¹⁾

1. Artikli 56 sätted ei takista kohaldamast kolmandate riikide suhtes 31. detsembril 1993 siseriikliku või ühenduse õiguse järgi kehtivaid piiranguid, mis käsitlevad kapitali liikumist kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele. Eesti ja Ungari siseriikliku õiguse järgi kehtivate piirangute puhul on vastav kuupäev 31. detsember 1999.

2. Püüdes saavutada võimalikult laialdast kapitali vaba liikumist liikmesriikide ja kolmandate riikide vahel ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste peatükkide kohaldamist, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega ja komisjoni ettepaneku põhjal võtta meetmeid kapitali liikumise kohta kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest seoses otseinvesteeringutega – kaasa arvatud investeeringud kinnisvarasse –, asutamisega, finantsteenuste osutamisega või väärtpaberite lubamisega kapitaliturgudele. Käesoleva lõike põhjal võetavate meetmete puhul, mis kujutavad endast ühenduse õiguses sammu tagasi kapitali kolmandatesse riikidesse ja kolmandatest riikidest liikumise liberaliseerimisel, on nõutav ühehäälsus.

Artikkel 58

1. Artikli 56 sätted ei mõjuta liikmesriikide õigust:

- a) kohaldada oma maksuseaduste vastavaid sätteid, mis eristavad maksumaksjaid nende elukoha või nende kapitali investeerimise koha põhjal;
- b) võtta kõiki vajalikke meetmeid, et takistada siseriiklike õigusnormide rikkumist, eriti maksustamise ja rahaasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve alal, või kehtestada kapitali liikumise deklareerimise kord haldamiseks vajalike või statistiliste andmete saamiseks, või võtta meetmeid, mis on õigustatud avaliku korra või avaliku julgeoleku seisukohalt.

2. Käesoleva peatüki sätted ei mõjuta niisuguste asutamiseõiguse piirangute kohaldamist, mis on kooskõlas käesoleva lepinguga.

3. Lõigetes 1 ja 2 märgitud meetmed ja kord ei tohi kujutada endast suvalise diskrimineerimise vahendit ega varjatud piirangut kapitali ja maksete vabale liikumisele artikli 56 tähenduses.

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Artikkel 59

Kui erandlike asjaolude tõttu kapitali liikumine kolmandatesse riikidesse või kolmandatest riikidest põhjustab või ähvardab põhjustada tõsiseid raskusi majandus- ja rahaliidu toimimises, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Keskpangaga võtta kolmandate riikide suhtes mitte kauemaks kui kuueks kuuks tarvitusele kaitsemeetmed, kui sellised meetmed on vältimatud.

Artikkel 60

1. Kui artiklis 301 märgitud juhtudel peetakse vajalikuks ühenduse meetmeid, võib nõukogu vastavalt artiklis 301 sätestatud menetlusele võtta asjassepuutuvate kolmandate riikide suhtes kapitali liikumise ja maksetega seotud vajalikke kiireloomulisi meetmeid.

2. Ilma et see piiraks artikli 297 kohaldamist ning niikaua kui nõukogu ei ole võtnud meetmeid lõike 1 alusel, võib liikmesriik tõsiste poliitiliste põhjuste korral ning kiireloomulisuse tõttu võtta kapitali liikumise ja maksete suhtes kolmanda riigi vastu ühepoolseid meetmeid. Komisjoni ja teisi liikmesriike informeeritakse niisugustest meetmetest hiljemalt nende jõustumise kuupäeval.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal otsustada, et asjassepuutuval liikmesriigil tuleb niisugused meetmed muuta või tühistada. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti igast niisugusest nõukogu otsusest.

IV JAOTIS

VIISA-, VARJUPAIGA-, SISSERÄNDE- JA MUU ISIKUTE VABA LIIKUMISEGA SEOTUD POLIITIKA

Artikkel 61

Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järkjärguliseks rajamiseks võtab nõukogu:

- a) viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist meetmed isikute vaba liikumise tagamiseks vastavalt artiklile 14 koos nendega otseselt seotud kõrvalmeetmetega välispiiri-kontrolli, varjupaiga ja sisserände kohta vastavalt artikli 62 lõigetele 2 ja 3, artikli 63 lõike 1 punktile a ja lõike 2 punktile a ning meetmed kuritegevuse ennetamiseks ja tõkestamiseks vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 31 punktile e;

- b) muud meetmed varjupaiga, sissereände ja kolmandate riikide kodanike õiguste kaitse valdkonnas vastavalt artiklile 63;
- c) õigusalase koostöö meetmed tsiviilasjades, nagu on ette nähtud artiklis 65;
- d) vajalikud meetmed halduskoostöö edendamiseks ja tugevdamiseks, nagu on ette nähtud artiklis 66;
- e) politseikoostöö ja õigusalase koostöö meetmed kriminaalasjades, mille eesmärk on kuritegevuse ennetamise ja tõkestamise abil saavutada liidu piires vastavalt Euroopa Liidu lepingu sätetele kõrge turvalisuse tase.

Artikkel 62

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- 1) meetmed, millega vastavalt artiklile 14 tagatakse igasuguse kontrolli puudumine isikute, kas liidu või kolmandate riikide kodanike suhtes sisepiiride ületamisel;
- 2) liikmesriikide välispiiride ületamisega seotud meetmed, millega kehtestatakse:
 - a) normid ja kord, mida liikmesriigid järgivad isikute kontrollimisel sellistel piiridel;
 - b) viisaeeskirjad kuni kolmekuulise kavatsetud viibimise puhuks, sealhulgas:
 - i) nimekiri nendest kolmandatest riikidest, mille kodanikel peab välispiiride ületamiseks olema viisa, ja nendest kolmandatest riikidest, mille kodanikud on sellest nõudest vabastatud;
 - ii) liikmesriikide viisade väljastamise kord ja tingimused;
 - iii) ühtne viisavorm;
 - iv) eeskirjad ühtse viisa kohta;

- 3) meetmed, mis sätestavad tingimused, mille kohaselt kolmandate riikide kodanikel on õigus reisida liikmesriikide territooriumil kuni kolme kuu vältel.

Artikkel 63

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu viie aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- 1) kooskõlas pagulasseisundit käsitleva 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooniga ja 31. jaanuari 1967. aasta protokolliga ning teiste asjakohaste lepingutega varjupaika käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:
 - a) kriteeriumid ja mehhanismid, et määrata, milline liikmesriik vastutab varjupaigataotluse läbivaatamise eest, mille on ühes liikmesriigis esitanud kolmanda riigi kodanik;
 - b) varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded liikmesriikides;
 - c) kolmandate riikide kodanike pagulaseks tunnistamise miinimumnõuded;
 - d) pagulasseisundi andmise või äravõtmise menetluste miinimumnõuded liikmesriikides;
- 2) pagulasi ja ümberasustatud isikuid käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:
 - a) miinimumnõuded ajutise kaitse andmiseks kolmandatest riikidest pärit ümberasustatud isikutele, kes ei saa naasta oma päritolumaale, ja isikutele, kes muul põhjusel vajavad rahvusvahelist kaitset;
 - b) liikmesriikide jõupingutuste tasakaalustamine pagulaste ja ümberasustatud isikute vastuvõtmisel ning selle tagajärgede kandmisel;
- 3) sisserändepoliitikat käsitlevad meetmed järgmistes valdkondades:
 - a) sissesõidu- ja elamistingimused ning selle korra normid, mille kohaselt liikmesriigid väljastavad pikaajalisi viisasid ja elamislube, sealhulgas neid, mille eesmärk on perekondade taasühinemine;
 - b) ebaseaduslik sisseränne ja ebaseaduslik elamine riigis, kaasa arvatud ebaseaduslikult riigis elavate isikute repatrieerimine;

- 4) meetmed, mis määravad kindlaks õigused ja tingimused, mille korral kolmandate riikide kodanikud, kes elavad seaduslikult ühes liikmesriigis, võivad elada teistes liikmesriikides.

Meetmed, mida nõukogu võtab vastavalt punktidele 3 ja 4, ei takista ühtki liikmesriiki mainitud valdkondades säilitamast või kehtestamast siseriiklikke norme, mis sobivad kokku käesoleva lepingu ja rahvusvaheliste kokkulepetega.

Meetmete suhtes, mis tuleb võtta punkti 2 alapunkti b, punkti 3 alapunkti a ja punkti 4 alusel, ei kohaldata eespool nimetatud viieaastast tähtaega.

Artikkel 64

1. Käesolev jaotis ei mõjuta nende kohustuste täitmist, mis on liikmesriikidel avaliku korra säilitamiseks ja sisejulgeoleku kaitseks.

2. Juhul kui kolmandate riikide kodanike ootamatu sissevool tingib hädaolukorra ühes või mitmes liikmesriigis, võib nõukogu võtta komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega kõnealuste liikmesriikide kasuks ajutisi meetmeid, mille kestus ei ületa kuut kuud, ilma et see piiraks löike 1 kohaldamist.

Artikkel 65

Vastavalt artiklile 67 ja siseturu häireteta toimimiseks vajalikul määral võetavad õiguslase koostöö piiriülese toimega meetmed tsiviilasjus hõlmavad:

a) järgmiste valdkondade täiustamist ja lihtsustamist:

— kohtu- ja kohtuväliste dokumentide piiriülese kättetoimetamise süsteem;

— koostöö tõendite kogumisel;

— tsiviil- ja kaubandusajades tehtud otsuste vastastikune tunnustamine ja täitmine, kaasa arvatud kohtuvälised otsused;

b) liikmesriikides seaduste ja kohtualluvuse konflikti suhtes kohaldatavate eeskirjade kokkusobivuse edendamist;

- c) tsiviilasjade lahendamise tõrgeteta sujumiseks takistuste kõrvaldamist, vajaduse korral edendades liikmesriikides kohaldatavate tsiviilkohtumenetlusnormide kokkusobivust.

Artikkel 66

Vastavalt artiklis 67 osutatud menetlusele võtab nõukogu meetmed, et tagada käesoleva jaotisega hõlmatud valdkondades koostöö liikmesriikide vastavate valitsusasutuste vahel, samuti nende asutuste ja komisjoni vahel.

Artikkel 67

1. Amsterdami lepingu jõustumisele järgneva viieaastase üleminekuperioodi vältel teeb nõukogu otsused ühehäälselt komisjoni ettepaneku või liikmesriigi algatuse põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

2. Selle viie aasta järel:

- teeb nõukogu otsused komisjoni ettepanekute põhjal; komisjon vaatab läbi kõik liikmesriikide taotlused, mis puudutavad nõukogule ettepaneku tegemist;
- teeb nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt otsuse artiklis 251 osutatud menetluse kohaldamise kohta kõigi või mõne käesoleva jaotisega hõlmatud valdkonna suhtes, kohandades Euroopa Kohtu volitustega seotud sätteid.

3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võtab nõukogu alates Amsterdami lepingu jõustumisest artikli 62 lõike 2 punkti b alapunktides i ja iii osutatud meetmed kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.

4. Erandina lõikest 2 võtab nõukogu viie aasta vältel pärast Amsterdami lepingu jõustumist artikli 62 lõike 2 punkti b alapunktides ii ja iv osutatud meetmed vastavalt artiklis 251 osutatud menetlusele.

5. Erandina lõikest 1 võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele vastu:

- artikli 63 lõikes 1 ja lõike 2 punktis a ettenähtud meetmed, tingimusel et nõukogu on enne seda käesoleva artikli lõike 1 kohaselt vastu võtnud ühenduse õigusaktid, milles määratakse kindlaks neid küsimusi reguleerivad ühiseeskirjad ja peamised põhimõtted;

— artiklis 65 ettenähtud meetmed, välja arvatud perekonnaõigust käsitlevad küsimused.

Artikkel 68

1. Artiklit 234 kohaldatakse käesoleva jaotise suhtes järgmiste asjaolude ja tingimuste puhul: kui käesoleva jaotise tõlgenduse või ühenduse institutsioonide käesoleval jaotisel põhinevate õigusaktide kehtivuse või tõlgenduse kohta tõstatatakse küsimus poolelioleva kohtuasja läbivaatamisel liikmesriigi kohtus, kelle otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, taotleb see kohus Euroopa Kohtult selle kohta otsust, kui ta leiab, et kõnealune küsimus on vaja lahendada, selleks et ta saaks teha otsuse.

2. Mingil juhul ei ole Euroopa Kohus pädev tegema otsust ükskõik millise artikli 62 lõike 1 kohaselt võetud meetme või otsuse kohta, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsega.

3. Nõukogu, komisjon või liikmesriik võib taotleda Euroopa Kohtult otsust käesoleva jaotise või ühenduse institutsioonide käesoleval jaotisel põhinevate õigusaktide tõlgenduse kohta. Otsust, mille Euroopa Kohus vastuseks sellisele taotlusele teeb, ei kohaldata liikmesriikide kohtute jõustunud otsuste suhtes.

Artikkel 69

Käesolevat jaotist kohaldatakse vastavalt Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokolliga ja Taani seisukohta käsitleva protokolliga sätetele ja ilma et see piiraks mõningate Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 14 teatavate aspektide Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes kohaldamise protokolliga kohaldamist.

V JAOTIS

TRANSPORT

Artikkel 70

Käesolevas jaotises käsitletud küsimustes taotlevad liikmesriigid käesoleva lepingu eesmäärke ühist transpordipoliitikat rakendades.

Artikkel 71

1. Nõukogu, toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, kehtestab transpordi iseärasusi arvesse võttes artikli 70 rakendamiseks:

- a) ühised eeskirjad, mida kohaldatakse liikmesriigi territooriumile või sealt välja kulgeva rahvusvahelise transpordi suhtes, samuti läbi ühe või mitme liikmesriigi territooriumi kulgeva rahvusvahelise transpordi suhtes;
- b) tingimused, mille kohaselt võivad liikmesriigis transporditeenuseid osutada mitteresidentidest vedajad;
- c) meetmed transpordi ohutuse tõhustamiseks;
- d) kõik muud asjakohased sätted.

2. Erandina lõikes 1 ettenähtud menetlusest kehtestab nõukogu ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja majandus- ja sotsiaalkomiteega sellised transpordi korralduspõhimõtteid käsitlevad sätted, mille kohaldamine võiks tõsiselt kahjustada teatud piirkondade elatustaset ja tööhõivet, samuti veovahendite kasutust. Seejuures võtab nõukogu arvesse vajadust kohaneda ühisturu rajamisest tuleneva majandusliku arenguga.

Artikkel 72

Kuni artikli 71 lõikes 1 osutatud sätete kehtestamiseni ei või ükski liikmesriik ilma nõukogu ühehäälsel heakskiiduta muuta 1. jaanuaril 1958 või ühinevate riikide puhul nende ühinemise kuupäeval seda valdkonda reguleerivaid sätteid teiste liikmesriikide vedajate suhtes ei otsese ega kaudse mõju poolest ebasoodsamaks kui kõnealuse riigi vedajate suhtes.

Artikkel 73

Toetused ei ole vastuolus käesoleva lepinguga, kui need vastavad transpordi koordineerimise vajadusele või kujutavad endast avalike teenuste hulka kuuluvate teatud kohustuste täitmise kulude katmist.

Artikkel 74

Iga käesoleva lepingu kohaselt veotariifide ja -tingimuste suhtes võetav meede peab arvesse võtma vedajate majanduslikku olukorda.

Artikkel 75

1. Ühenduse piires toimuva transpordi puhul kaotatakse diskrimineerimine, mis seisneb selles, et vedajad kehtestavad veetavate kaupade päritolu- või sihtriigi alusel erinevad veohinnad või erinevad veotingimused ühtede ja samade kaupade transportimisel ühtedel ja samadel ühendusteedel.

2. Lõikes 1 sätestatu ei takista nõukogu vastu võtmast muid meetmeid artikli 71 lõike 1 alusel.

3. Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega eeskirjad lõike 1 sätete rakendamiseks.

Eelkõige võib nõukogu kehtestada sätteid, mis on vajalikud, et võimaldada ühenduse institutsioonidel tagada lõikes 1 esitatud eeskirja täitmine ning kindlustada, et kasutajad saaksid sellest täiel määral kasu.

4. Omal algatusel või liikmesriigi taotluse põhjal uurib komisjon lõike 1 reguleerimisalasse kuuluvaid diskrimineerimisjuhtumeid ja võtab pärast iga asjassepuutuva liikmesriigiga konsulteerimist vastu vajalikud otsused eeskirjade kohaselt, mis on kehtestatud vastavalt lõike 3 sätetele.

Artikkel 76

1. Ühenduse piires osutatavatele transporditeenustele liikmesriigi kehtestatud hinnad ja tingimused, mis sisaldavad toetus- või kaitselementi ühe või mitme ettevõtja või tootmisharu huvides, keelatakse, välja arvatud juhul, kui komisjon on andnud selleks loa.

2. Omal algatusel või liikmesriigi avalduse põhjal vaatab komisjon läbi lõikes 1 märgitud hinnad ja tingimused, võttes eriti arvesse ühelt poolt sobiva regionaalse majanduspoliitika nõudeid, vähearenenud piirkondade vajadusi ja poliitilistest asjaoludest tugevasti mõjutatud piirkondade probleeme ning teiselt poolt selliste tariifide ja tingimuste mõju eri transpordiliikide omavahelisele konkurentsile.

Pärast konsulteerimist iga asjassepuutuva liikmesriigiga võtab komisjon vastu vajalikud otsused.

3. Lõikes 1 sätestatud keeld ei kehti konkurentsitariifide suhtes.

Artikkel 77

Maksud või lõivud, mida vedaja võtab piiriületamise eest lisaks veohindadele, ei tohi ületada mõistlikku taset, kui on võetud arvesse piiriületamisega tegelikult seotud kulud.

Liikmesriigid püüavad neid kulusid järk-järgult vähendada.

Komisjon võib anda liikmesriikidele soovitusi käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 78

Käesoleva jaotise sätted ei takista rakendamast meetmeid, mida Saksamaa Liitvabariigis kasutatakse niipalju, kui need meetmed on vajalikud, et kompenseerida Saksamaa jagamisest põhjustatud majanduslikku halvemust sellest jagamisest mõjutatud liitvabariigi mõne piirkonna majanduses.

Artikkel 79

Komisjoni juurde luuakse nõuandekomitee, mis koosneb liikmesriikide valitsuste nimetatud ekspertidest. Pidades seda soovitavaks, konsulteerib komisjon komiteega transpordiküsimustes, ilma et see piiraks majandus- ja sotsiaalkomitee volitusi.

Artikkel 80

1. Käesoleva jaotise sätted kehtivad raudtee-, maantee- ja siseveetranspordi suhtes.
2. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, kas, mil määral ja millise menetlusega võib kehtestada kohaseid sätteid mere- ja lennutranspordi kohta.

Kohaldatakse artikli 71 menetlusnorme.

VI JAOTIS

KONKURENTSI, MAKSUSTAMISE JA ÕIGUSAKTIDE ÜHTLUSTAMISE ÜLDEESKIRJAD

1. PEATÜKK

KONKURENTSIEESKIRJAD

1. JAGU

ETTEVÕTJATE SUHTES KOHALDATAVAD EESKIRJAD

Artikkel 81

1. Ühisturuga on kokkusobimatud ja keelatud kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi ühisturu piires, iseäranis need kokkulepped, otsused ja tegevus, millega:

- a) otseselt või kaudselt määratakse kindlaks ostu- või müügihinnad või mis tahes muud tehingutingimused;
- b) piiratakse või kontrollitakse tootmist, turge, tehnilist arengut või investeringuid;
- c) jagatakse turge või tarneallikaid;
- d) rakendatakse võrdväärsete tehingute puhul erinevaid tingimusi, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- e) seatakse lepingu sõlmimise eeltingimuseks teise poole nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud sellise lepingu objektiga.

2. Kõik käesoleva artikli põhjal keelatud kokkulepped või otsused on algusest peale tühised.

3. Lõike 1 sätted võib kuulutada kohaldamatuks:

- ettevõtjatevaheliste kokkulepete või kokkuleppeliikide suhtes;
- ettevõtjate ühenduste otsuste või otsuseliikide suhtes;
- kooskõlastatud tegevuse või kooskõlastatud tegevuse liikide suhtes,

mis aitavad parandada kaupade tootmist või levitamist või edendada tehnilist või majanduslikku progressi, võimaldades samal ajal tarbijatel saada sellest tulenevast kasust õiglase osa, ilma et

- a) kehtestaks asjassepuutuvatele ettevõtjatele piiranguid, mis ei ole nimetatud eesmärkide saavutamiseks hädavajalikud;
- b) annaks sellistele ettevõtjatele võimalust kõrvaldada konkurentsi kõnesolevate toodete olulise osa suhtes.

Artikkel 82

Ühisturus või selle olulises osas turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühe või mitme ettevõtja poolt on keelatud kui ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui võrd see võib mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust.

Sellised kuritarvitused võivad seisneda iseäranis:

- a) ebaõiglase ostu- või müügihindade või muude ebaõiglase tehingutingimuste otseses või kaudses kehtestamises;

- b) toodangu, turgude või tehnilise arengu piiramises tarbijate kahjuks;
- c) erinevate tingimuste rakendamises võrdväärsete tehingute puhul, pannes kaubanduspartnerid sellega ebasoodsasse konkurentsiolukorda;
- d) selles, et lepingu sõlmimise eeltingimuseks seatakse teise poole nõusolek võtta endale lisakohustusi, mis oma laadilt või kaubandustavade kohaselt ei ole seotud lepingu objektiga.

Artikkel 83

1. Kõik artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete kohaldamiseks vajalikud määrused või direktiivid kehtestab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga.
2. Lõikes 1 märgitud määruste või direktiivide eesmärk on eelkõige:
 - a) tagada kinnipidamine artikli 81 lõikes 1 ja artiklis 82 sätestatud keeldudest, kehtestades selleks sätteid trahvide rakendamiseks;
 - b) kehtestada üksikasjalikud eeskirjad artikli 81 lõike 3 kohaldamiseks, võttes arvesse ühelt poolt vajadust tagada tõhus järelevalve ning teiselt poolt vajadust lihtsustada halduskontrolli niipalju kui võimalik;
 - c) määratleda vajaduse korral artiklite 81 ja 82 sätete ulatus eri majandusharudes;
 - d) määratleda komisjoni ja Euroopa Kohtu funktsioonid käesoleva lõike sätete kohaldamisel;
 - e) määrata kindlaks suhted siseriiklike seaduste ja nii käesoleva jao kui ka käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätete vahel.

Artikkel 84

Kuni artikli 83 alusel vastuvõetud sätete jõustumiseni otsustavad liikmesriikide ametiasutused kokkulepete, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse lubatavuse ning ühisturus turgu valitseva seisundi kuritarvitamise üle oma riigi õigusaktidest ning artikli 81, eelkõige selle lõike 3, ja artikli 82 sätetest lähtudes.

Artikkel 85

1. Ilma et see mõjutaks artikli 84 kohaldamist, kindlustab komisjon artiklites 81 ja 82 esitatud põhimõtete rakendamise. Liikmesriigi avalduse põhjal või omal algatusel ning koostöös teda abistavate liikmesriikide pädevate asutustega uurib komisjon juhtumeid, mil kahtlustatakse nimetatud põhimõtete rikkumist. Kui komisjon leiab, et põhimõtteid on rikutud, paneb ta ette kohased meetmed rikkumise lõpetamiseks.

2. Kui rikkumist ei lõpetata, sedastab komisjon kõnealuste põhimõtete rikkumise oma põhjendatud otsuses. Komisjon võib otsuse avaldada ja volitada liikmesriike võtma olukorra parandamiseks vajalikke meetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Artikkel 86

1. Riigi osalusega äriühingute ja nende ettevõtjate puhul, kellele liikmesriigid annavad eri- või ainuõigused, ei jõusta ega säilita liikmesriigid mingeid meetmeid, mis on vastuolus käesoleva lepingu eeskirjadega, eelkõige nendega, mis on sätestatud artiklis 12 ja artiklites 81–89.

2. Ettevõtjad, kellele on antud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine või kes on fiskaalmonopolid, alluvad käesoleva lepingu eeskirjadele, eriti konkurentsieeskirjadele niivõrd, kui-võrd nimetatud eeskirjade kohaldamine juriidiliselt ega faktiliselt ei takista nendele määratud eriülesannete täitmist. Kaubanduse arengut ei tohi mõjutada määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega.

3. Komisjon tagab käesoleva artikli sätete kohaldamise ja vajaduse korral adresseerib liikmesriikidele asjakohased direktiivid või otsused.

2. JAGU

RIIGIABI

Artikkel 87

1. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kui-võrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust.

2. Ühisturuga sobib kokku:

- a) üksiktarbijatele antav sotsiaalabi, kui sellist abi antakse ilma asjassepuutuvate toodete päritolul põhineva diskrimineerimiseta;
- b) loodusõnnetuste ja erakorraliste sündmuste tekitatud kahju korvamiseks antav abi;
- c) Saksamaa jagamisest kahjustatud Saksamaa Liitvabariigi teatud piirkondade majandusele antav abi määral, mis on vajalik nimetatud jagamisest põhjustatud majandusliku halvemuse korvamiseks.

3. Ühisturuga kokkusobivaks võib pidada:

- a) abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus;
- b) abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks;
- c) abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;
- d) abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega;
- e) muud liiki abi, mida komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega võib kindlaks määrata nõukogu.

Artikkel 88

1. Koostöös liikmesriikidega kontrollib komisjon pidevalt kõiki neis riikides olemasolevaid abisüsteeme. Ta paneb liikmesriikidele ette sobivaid meetmeid, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks arenguks või toimimiseks.

2. Kui komisjon leiab pärast asjassepuutuvatelt isikutelt selgituste küsimist, et riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi või et sellist abi kasutatakse valel eesmärgil, siis otsustab komisjon, et asjassepuutuv riik peab säärase abi lõpetama või muutma seda komisjoni määratud tähtaja jooksul.

Kui asjassepuutuv riik ei täida ettenähtud tähtaja jooksul komisjoni otsust, võib komisjon või mõni teine huvitatud riik erandina artiklite 226 ja 227 sätetest anda asja otse Euroopa Kohtusse.

Liikmesriigi avalduse põhjal võib nõukogu ühehäälselt otsustada, et abi, mida see riik annab või kavatsseb anda, tuleb erandina artikli 87 sätetest või artiklis 89 sätestatud eeskirjadest pidada ühisturuga kokkusobivaks, kui sellist otsust õigustavad erandlikud asjaolud. Kui komisjon on kõnesoleva abi küsimuses juba algatanud käesoleva lõike esimeses lõigus ettenähtud menetluse, siis tõsiasi, et asjassepuutuv riik on esitanud nõukogule avalduse, peatab nimetatud menetluse selle ajani, kuni nõukogu on oma seisukoha teatavaks teinud.

Kui nõukogu ei ole kolme kuu jooksul alates nimetatud avalduse esitamisest oma seisukohta teatanud, teeb asja kohta oma otsuse komisjon.

3. Komisjoni informeeritakse kõikidest plaanidest abi määramise või muutmise kohta piisavalt aegsasti, et ta võiks avaldada oma arvamuse. Kui komisjon arvab, et mingi selline plaan ei sobi ühisturuga kokku artikli 87 järgi, algatab ta viivitamata lõikes 2 ettenähtud menetluse. Asjassepuutuv liikmesriik ei tohi rakendada kavatsatud meetmeid enne, kui nimetatud menetluse järgi on tehtud lõplik otsus.

Artikkel 89

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga anda asjakohaseid määrusi artiklite 87 ja 88 kohaldamiseks, eelkõige võib ta määrata need tingimused, mille puhul kehtib artikli 88 lõige 3, ja sellest menetlusest vabastatud abi liigid.

2. PEATÜKK

MAKSUSÄTTED

Artikkel 90

Ükski liikmesriik ei kehtesta teiste liikmesriikide toodetele mingeid otseseid ega kaudseid riigimakse, mis on suuremad samasugustele kodumaistele toodetele kehtestatud otsestest või kaudsetest maksudest.

Liiatigi ei kehtesta ükski liikmesriik teiste liikmesriikide toodetele selliseid riigimakse, mis võimaldaksid teiste toodete kaudset kaitset.

Artikkel 91

Toodete eksportimisel mingi liikmesriigi territooriumile ei tohi riigimaksude tagasimaksed ületada nendele kehtestatud otseseid või kaudseid riigimakse.

Artikkel 92

Peale käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude ei või muude maksude puhul anda maksuvabastust ega teha tagasimakseid ekspordi puhul teistesse liikmesriikidesse, samuti ei või kehtestada tasakaalustusmaksu impordile teistest liikmesriikidest, kui nõukogu ei ole kavandatavaid meetmeid eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega piiratud ajaks heaks kiitnud.

Artikkel 93

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu ühehäälselt vastu sätted käibemaksu, aktsiisi ja teisi kaudseid maksu käsitlevate õigusaktide ühtlustamiseks sel määral, mis on vajalik siseturu rajamise ja toimimise tagamiseks artiklis 14 ettenähtud tähtaja jooksul.

3. PEATÜKK

ÕIGUSAKTIDE ÜHTLUSTAMINE

Artikkel 94

Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega annab nõukogu ühehäälselt direktiive liikmesriikide niisuguste õigus- ja haldusnormide ühtlustamiseks, mis otseselt mõjutavad ühisturu rajamist või toimimist.

Artikkel 95

1. Erandina artiklist 94 ning kui käesolevas lepingus ei ole ette nähtud teisiti, kohaldatakse artiklis 14 seatud eesmärkide saavutamiseks järgmisi sätteid. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu liikmesriikides nii õigus- kui ka haldusnormide ühtlustamiseks meetmed, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine.

2. Lõiget 1 ei kohaldata maksusätete, isikute vaba liikumist käsitlevate sätete ega nende sätete suhtes, mis käsitlevad töötajate õigusi ja huvisid.

3. Lõikes 1 ettenähtud tervishoidu, ohutust, keskkonnakaitset ja tarbijakaitset käsitlevates ettepanekutes võtab komisjon aluseks kaitstuse kõrge taseme, eriti võttes arvesse kõiki uusi teaduslikel faktidel põhinevaid suundumusi. Oma vastavate volituste piires püüavad ka Euroopa Parlament ja nõukogu saavutada sama eesmärki.

4. Kui pärast seda, kui nõukogu või komisjon on ühtlustamismeetme vastu võtnud, peab liikmesriik artiklis 30 märgitud oluliste vajaduste tõttu või seoses keskkonna või töökeskkonna kaitsega vajalikuks säilitada siseriiklikke norme, teatab ta nendest normidest ja nende säilitamise põhjustest komisjonile.

5. Lisaks sellele ja ilma et see piiraks lõike 4 kohaldamist, kui pärast ühtlustamismeetme võtmist nõukogus või komisjonis liikmesriik peab vajalikuks ühtlustamismeetme võtmise järel ainuomaselt selles liikmesriigis ilmneva probleemi tõttu kehtestada keskkonna ja töökeskkonna kaitsega seotud uutel teaduslikel tõenditel põhinevaid siseriiklikke norme, teatab ta kavandatavatest normidest ja nende kehtestamise põhjustest komisjonile.

6. Komisjon kinnitab kõnealused siseriiklikud normid või lükkab need tagasi kuue kuu jooksul pärast lõigetes 4 ja 5 osutatud teatamist, olles eelnevalt kindlaks teinud, kas need on või ei ole suvalise diskrimineerimise vahendid või liikmesriikidevahelise kaubanduse varjatud piirangud, ja kas need kujutavad või ei kujuta endast takistust siseturu toimimisele.

Kui komisjon selles ajavahemikus otsust ei tee, loetakse lõigetes 4 ja 5 osutatud siseriiklikud normid kinnitatuks.

Kui seda õigustab küsimuse keerukus ja kui puudub oht inimeste tervisele, võib komisjon asjaomasele liikmesriigile teatada, et käesolevas lõikes osutatud ajavahemikku võidakse pikendada veel kuni kuus kuud.

7. Kui liikmesriik on vastavalt lõikele 6 volitatud säilitama või kehtestama siseriiklikke norme, mis erinevad ühtlustamismeetmest, uurib komisjon kohe, kas teha ettepanek selle meetme kohandamiseks.

8. Kui liikmesriik tõstatab rahvatervisega seotud konkreetse küsimuse valdkonnas, kus varem on võetud ühtlustusmeetmeid, juhhib ta sellele komisjoni tähelepanu, kes siis viivitamata uurib, kas teha nõukogule ettepanek sobivate meetmete kohta.

9. Erandina artiklites 226 ja 227 osutatud menetlusest võib komisjon või liikmesriik anda asja otse Euroopa Kohtusse, kui ta arvab, et mõni teine liikmesriik kasutab käesolevas artiklis ettenähtud volitusi väärsti.

10. Asjakohastel juhtudel on eespool märgitud ühtlustamismeetmetes kaitseklausel, mis volitab liikmesriike ühel või mitmel artiklis 30 osutatud majandusvälisel põhjusel võtma ühenduse kontrollimenetlusele alluvaid ajutisi meetmeid.

Artikkel 96

Kui komisjon leiab, et liikmesriikide õigus- või haldusnormide erinevus kahjustab konkurentsitingimusi ühisturus ja et sellest tulenev kahjustus tuleb kõrvaldada, konsulteerib ta asjassepuutuvate liikmesriikidega.

Kui sellise konsultatsiooni tulemusena ei jõuta kokkuleppele kõnesoleva kahjustuse kõrvaldamise üle, annab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega vajalikud direktiivid. Komisjon ja nõukogu võivad võtta muidki käesolevas lepingus sätestatud asjakohaseid meetmeid.

Artikkel 97

1. Kui on alust eeldada, et õigus- või haldusnormi vastuvõtmine või muutmine võib põhjustada artiklis 96 märgitud kahjustusi, konsulteerib normi vastu võtta kavatsev liikmesriik komisjoniga. Olles konsulteerinud liikmesriikidega, soovib komisjon asjassepuutuvatele riikidele kõnesoleva kahjustuse vältimiseks kohaseid meetmeid.

2. Kui mingi liikmesriik, soovides kehtestada või muuta oma norme, ei täida temale adresseeritud komisjoni soovitusi, ei pea teised liikmesriigid artiklist 96 lähtudes oma norme sellise kahjustuse kõrvaldamiseks muutma. Kui komisjoni soovitusi eiranud liikmesriik põhjustab kahjustuse ainult endale, siis artikli 96 sätteid ei kohaldata.

VII JAOTIS

MAJANDUS- JA RAHAPOLIITIKA

1. PEATÜKK

MAJANDUSPOLIITIKA

Artikkel 98

Liikmesriigid teostavad oma majanduspoliitikat nii, et aidata kaasa ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on määratletud artiklis 2, ning pidades silmas artikli 99 lõikes 2 märgitud üldsuuniseid. Liikmesriigid ja ühendus tegutsevad kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressurside efektiivset jaotumist ning järgides artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

Artikkel 99

1. Liikmesriigid käsitlevad oma majanduspoliitikat kui ühise huvi küsimust ning kooskõlastavad selle nõukogus vastavalt artikli 98 sätetele.

2. Komisjoni soovitusel põhjal ja kvalifitseeritud häälteenamusega otsust tehes sõnastab nõukogu liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste eelnõu ning esitab Euroopa Ülemkogule aruande.

Nõukogu aruandest lähtudes arutab Euroopa Ülemkogu järeldust liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste kohta.

Selle järelduse alusel võtab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastu soovitusel, milles esitatakse nimetatud üldsuunised. Nõukogu informeerib oma soovitusel Euroopa Parlamenti.

3. Et tagada liikmesriikide majanduspoliitika tihedam kooskõlastamine ning majandusliku suutlikkuse püsiv vastastikune lähenemine, jälgib nõukogu komisjoni esitatud aruannete põhjal iga liikmesriigi ja ühenduse majandusarengut ning nende majanduspoliitika ühtivust lõikes 2 nimetatud üldsuunistega ning annab korrapäraselt üldhinnanguid.

Sellise mitmepoolse järelevalve tagamiseks saadavad liikmesriigid komisjonile informatsiooni oma majanduspoliitika valdkonnas võetud tähtsate meetmete kohta ning muud vajalikku informatsiooni.

4. Kui lõikes 3 sätestatud menetluse kohaselt tehakse kindlaks, et liikmesriigi majanduspoliitika ei vasta lõikes 2 märgitud üldsuunistele või et see võib ohustada majandus- ja rahaliidu laitmatut toimimist, võib nõukogu komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda asjassepuutuvale liikmesriigile vajalikke soovitusi. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada oma soovitused avaldada.

Nõukogu eesistuja ja komisjon esitavad Euroopa Parlamendile aruande mitmepoolse järelevalve tulemuste kohta. Kui nõukogu on oma soovitused avaldanud, võidakse nõukogu eesistuja kutsuda Euroopa Parlamendi pädeva komitee ette.

5. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele võib nõukogu vastu võtta üksikasjaliku eeskirja käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 märgitud mitmepoolse järelevalve menetluse kohta.

Artikkel 100

1. Ilma et see piiraks muude käesolevas lepingus sätestatud menetluste kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega teha otsuseid majandusolukorrale vastavate meetmete suhtes, eriti kui tekib tõsiseid raskusi teatud toodetega varustamises.

2. Kui mõni liikmesriik on raskustes või kui tal on tõsine oht sattuda suurtesse raskustesse, mida põhjustavad loodusõnnetused või temast olenematud erandlikud juhtumid, võib nõukogu teatud tingimustel komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda asjaomasele liikmesriigile ühenduse finantsabi. Nõukogu eesistuja teatab tehtud otsusest Euroopa Parlamendile.

Artikkel 101

1. Keelatud on EKP või liikmesriikide keskpankade (edaspidi "riikide keskpangad") arvelduslaenuid või mingit muud tüüpi laenuvõimalused ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalikõiguslikele isikutele või riigi osalusega äriühingutele, samuti on keelatud EKP-l või riikide keskpankadel osta neilt otse võlakohustusi.

2. Lõiget 1 ei kohaldata avaliku sektori krediidasutuste suhtes, mida riikide keskpangad ja EKP kohtlevad keskpangapoolse reservidega varustamise seisukohalt võrdsetel alustel erakrediidasutustega.

Artikkel 102

1. Kõik ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalik-õiguslikele isikutele või riigi osalusega äriühingutele rahaasutustes eesõigusi andvad meetmed on keelatud, kui need ei põhine usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve kaalutlustel.

2. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele, täpsustab nõukogu enne 1. jaanuari 1994 määratlused lõikes 1 sätestatud keelu kohaldamiseks.

Artikkel 103

1. Ühendus ei kanna vastutust ega võta enda peale liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega äriühingute kohustusi; eelõeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks. Liikmesriik ei kanna vastutust ega võta enda peale teiste liikmesriikide keskvalitsuste, regionaalsete, kohalike või muude avaliku võimu organite, teiste avalik-õiguslike isikute või riigi osalusega äriühingute kohustusi; eelõeldu ei piira vastastikuste finantstagatiste andmist konkreetse projekti ühiseks teostamiseks.

2. Vajaduse korral võib nõukogu, toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele, täpsustada artiklis 101 ning käesolevas artiklis sätestatud keelu kohaldamise määratlusi.

Artikkel 104

1. Liikmesriigid hoiduvad ülemäärasest riigieelarve puudujäägist.

2. Komisjon jälgib liikmesriikide eelarveseisundit ja riigivõla kujunemist, selleks et välja selgitada tõsised vead. Eelkõige kontrollib ta eelarvedistsipliini täitmist, võttes aluseks kaks kriteeriumi:

a) kas kavandatud või tegeliku eelarvepuudujäägi suhe sisemajanduse kogutoodangusse ületab kontrollväärtuse, välja arvatud juhul, kui:

— see suhe on oluliselt ja pidevalt langenud ning jõudnud kontrollväärtuse lähedasele tasemele;

- või kontrollväärtuse ületamine on ainult erandlik ja ajutine ning suhe on kontrollväärtuse lähedane;
- b) kas riigivõla suhe sisemajanduse kogutoodangusse ületab kontrollväärtuse, välja arvatud juhul, kui see suhe väheneb piisavalt ning läheneb kontrollväärtusele rahuldava kiirusega.

Kontrollväärtused on esitatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse protokollis, mis on lisatud käesolevale lepingule.

3. Kui liikmesriik ei vasta ühele või kummalegi kriteeriumile, koostab komisjon ettekande. Komisjon võtab ettekandes arvesse ka seda, kas eelarvepuudujääk ületab riigi investeerimiskulutused, samuti kõiki muid asjassepuutuvaid tegureid, kaasa arvatud liikmesriigi keskmise pikkusega perioodi majandus- ja eelarveseisund.

Komisjon võib koostada ettekande ka juhul, kui ta kriteeriumitingimuste täitmisest hoolimata on seisukohal, et liikmesriigis on ülemäärase eelarvepuudujäägi tekkimise oht.

4. Artiklis 114 ettenähtud komitee sõnastab komisjoni ettekande kohta arvamuse.

5. Kui komisjon on arvamusel, et liikmesriigis on või võib tekkida ülemäärane eelarvepuudujääk, esitab komisjon arvamuse nõukogule.

6. Olles kaalunud kõiki asjassepuutuvat liikmesriigi võimalikke märkusi ja pärast üldhinnangut otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni soovitusel põhjal, kas ülemäärane eelarvepuudujääk eksisteerib.

7. Kui lõike 6 kohaselt tunnistatakse ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu, esitab nõukogu asjassepuutuvale liikmesriigile soovitusi niisuguse olukorra lõpetamiseks määratud tähtaja jooksul. Kui lõikest 8 ei tulene teisiti, siis niisuguseid soovitusi ei avalikustata.

8. Kui nõukogu teeb kindlaks, et kehtestatud tähtaja jooksul ei ole tema soovitustele reageeritud tõhusate meetmetega, võib ta oma soovitused avalikustada.

9. Kui liikmesriik jätkuvalt ei rakenda nõukogu soovitusi, võib nõukogu otsustada liikmesriigile teatada, et tal tuleb ettenähtud tähtaja piires võtta eelarvepuudujäägi vähendamiseks meetmeid, mida nõukogu peab olukorra parandamiseks vajalikuks.

Niisugusel juhul võib nõukogu nõuda, et asjassepuutuv liikmesriik esitaks konkreetse ajakava kohaselt aruandeid, selleks et ta saaks jälgida selle liikmesriigi kohanemise pingutusi.

10. Artiklitega 226 ja 227 ettenähtud hagemisõigust ei või kasutada käesoleva artikli lõigete 1–9 raames.

11. Niikaua kui liikmesriik ei ole asunud täitma lõike 9 kohaselt vastuvõetud otsust, võib nõukogu otsustada kohaldada või vajaduse korral karmistada üht järgmistest meetmetest:

- taotleda, et asjassepuutuv liikmesriik avaldaks enne võlakirjade ja väärtpaberite emissiooni lisainformatsiooni, mille sisu määrab kindlaks nõukogu;
- taotleda, et Euroopa Investeerimispank vaataks läbi oma laenupoliitika asjassepuutuva riigi suhtes;
- taotleda, et asjassepuutuv liikmesriik annaks sobiva suurusega intressivaba tagatise ühendusele, kuni ülemäärane eelarvepuudujääk on nõukogu arvates korrigeeritud;
- määrata vajaliku suurusega trahve.

Nõukogu eesistuja informeerib vastuvõetud otsustest Euroopa Parlamenti.

12. Nõukogu tühistab mõned või kõik oma lõigete 6–9 ja 11 alusel vastuvõetud otsused sedavõrd, kui võrd ülemäärane eelarvepuudujääk asjassepuutuvas liikmesriigis on nõukogu arvates korrigeeritud. Kui nõukogu on soovitusel eelnevalt avalikustanud, teeb ta niipea, kui lõike 8 kohaselt vastuvõetud otsus on tunnustatud kehtetuks, avalduse, et asjassepuutuvas liikmesriigis ei ole enam ülemäärast eelarvepuudujääki.

13. Lõigetes 7–9, 11 ja 12 nimetatud otsused teeb nõukogu komisjoni soovitusel põhjal oma liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, mis on arvestatud vastavalt artikli 205 lõikele 2, jättes arvesse võtmata asjassepuutuva liikmesriigi esindaja hääled.

14. Käesolevas artiklis kirjeldatud menetluse kohaldamist käsitlevad täiendavad sätted on esitatud käesolevale lepingule lisatud ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse protokollis.

Tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja EKPga, võtab nõukogu vastu asjakohased sätted, millega nimetatud protokoll seejärel asendatakse.

Nõukogu kehtestab kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga enne 1. jaanuari 1994 üksikasjaliku eeskirja ja määratlused nimetatud protokollis sätete kohaldamiseks, arvestades käesoleva lõike teisi sätteid.

2. PEATÜKK

RAHAPOLIITIKA

Artikkel 105

1. EKPS esmane eesmärk on säilitada hindade stabiilsus. Ilma et see piiraks eesmärki säilitada hindade stabiilsus, toetab EKPS ühenduse üldist majanduspoliitikat, selleks et kaasa aidata ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on esitatud artiklis 2. EKPS toimib kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressursside efektiivset jaotumist ning järgides artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

2. EKPS põhiülesanded on:

- määratleda ühenduse rahapoliitika ja rakendada seda;
- sooritada välisvaluutahinguid vastavalt artikli 111 sätetele;
- hoida ja hallata liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve;
- edendada maksesüsteemide tõrgeteta toimimist.

3. Lõike 2 kolmas taane ei piira liikmesriikide valitsuste õigust hoida ja hallata välisvaluuta jooksvaid saldosid.

4. EKPga tuleb konsulteerida:

- iga tema pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu puhul;
- riikide ametiasutustel iga EKP pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu puhul, kuid nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu vastavalt artikli 106 lõikes 6 sätestatud menetlusele kindlaks määrab.

EKP võib tema pädevusse kuuluvates küsimustes esitada arvamusi vastavatele ühenduse institutsioonidele ja asutustele ning riikide ametiasutustele.

5. EKPS aitab kaasa krediidasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve ning rahandussüsteemi stabiilsusega seotud pädevate asutuste poliitika tõrgeteta teostamisele.

6. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist EKPga ja Euroopa Parlamendi nõusolekul anda ühehäälselt EKP-le ülesandeid, mis käsitlevad krediidasutuste ja muude rahaasutuste, välja arvatud kindlustusseltsid, usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvega seotud poliitikat.

Artikkel 106

1. EKP-l on ainuõigus anda luba pangatähtede emissiooniks ühenduse piires. Pangatähti võivad emiteerida EKP ja riikide keskpangad. EKP ja riikide keskpankade emiteeritud pangatähed on ühenduses ainsad seadusliku maksevahendi staatusega pangatähed.

2. Liikmesriigid võivad emiteerida münte tingimusel, et EKP on emissiooni mahu heaks kiitnud. Toimides vastavalt artiklis 252 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist EKPga võib nõukogu võtta meetmeid kõigi ringluse lastavate müntide nominaalväärtuse ja tehniliste tunnuste ühtlustamiseks niivõrd, kuivõrd see on vajalik nende tõrgeteta ringluseks ühenduse piires.

Artikkel 107

1. EKPS koosneb EKPst ja riikide keskpankadest.

2. EKP on juriidiline isik.

3. EKPSi juhivad EKP otsuseid tegevad organid, milleks on nõukogu ja juhatus.

4. EKPS põhikirja on käesolevale lepingule lisatud protokollis.

5. EKPS põhikirja artikleid 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6, artikli 33.1 punkti a ja artiklit 36 võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist komisjoniga või ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga muuta. Mõlemal juhul on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.

6. Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja EKPga või EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga võtab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega vastu sätted, mis on märgitud EKPS põhikirja artiklites 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3.

Artikkel 108

Kasutades volitusi ning täites ülesandeid ja kohustusi, mis on neile pandud käesoleva lepinguga ja EKPS põhikirjaga, ei taotle ega saa EKP ega ükski riigi keskpank ega ükski nende otsuseid tegeva organi liige mingeid juhiseid ühenduse institutsioonidelt või asutustelt, ühegi liikmesriigi valitsuselt ega üheltki teiselt organilt. Ühenduse institutsioonid ja asutused ning liikmesriikide valitsused kohustuvad seda põhimõtet austama ega püüa mõjutada EKP või riikide keskpankade otsuseid tegevate organite liikmeid nende ülesannete täitmisel.

Artikkel 109

Iga liikmesriik tagab, et hiljemalt EKPS asutamise kuupäevaks on tema siseriiklikud õigusaktid, kaasa arvatud tema keskpanga põhikiri, vastavuses käesoleva lepinguga ja EKPS põhikirjaga.

Artikkel 110

1. EKPS-le antud ülesannete täitmiseks ja kooskõlas käesoleva lepingu sätetega ning EKPS põhikirjas esitatud tingimustega EKP:

- annab määrusi niivõrd, kuivõrd see on vajalik ülesannete täitmiseks, mis on määratletud EKPS põhikirja artikli 3.1 esimeses taandes, artiklites 19.1, 22 ja 25.2 ning juhtudel, mis esitatakse artikli 107 lõikes 6 märgitud nõukogu õigusaktides;
- võtab vastu otsuseid, mis on vajalikud EKPS-le käesoleva lepingu ja EKPS põhikirjaga antud ülesannete täitmiseks;
- esitab soovitusi ja avaldab arvamusi.

2. Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes kohaldatakse artikleid 253, 254 ja 256.

EKP võib otsustada oma otsused, soovitused ja arvamused avaldada.

3. Neis piirides ja tingimustel, mida nõukogu artikli 107 lõikes 6 sätestatud menetluse kohaselt kindlaks määrab, on EKP-l õigus määrata ettevõtjatele EKP määrustest ja otsustest tulenevate kohustuste täitmata jätmise eest trahve.

Artikkel 111

1. Erandina artiklist 300 võib nõukogu, toimides ühehäälselt EKP või komisjoni soovitusel põhjal, ja pärast EKPga konsulteerimist, selleks et jõuda hindade stabiilsuse eesmärgiga ühtivale konsensusele, pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja vastavalt korra kindlaksmääramise menetlusele lõikes 3 sõlmida ametlikke kokkuleppeid eküü vahetuskursisüsteemi kohta ühenduseväliste valuutade suhtes. Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega EKP või komisjoni soovitusel põhjal ning pärast EKPga konsulteerimist, selleks et jõuda hindade stabiilsuse eesmärgiga ühtivale konsensusele, võtta vastu või kohandada eküü keskkursse vahetuskursisüsteemi piires või neist loobuda. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti eküü keskkursside kinnitamisest, korrigeerimisest või neist loobumisest.

2. Lõikes 1 märgitud vahetuskursisüsteemi puudumisel ühe või mitme ühendusevälise valuuta suhtes võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kas komisjoni soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga või EKP soovitusel põhjal sõnastada nende valuutade suhtes vahetuskursipoliitika üldsuunised. Need üldsuunised ei piira EKPS esmast eesmärki säilitada hindade stabiilsus.

3. Kui ühendusel on vaja pidada läbirääkimisi ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga raha- või välisvaluutarežiimi küsimusi käsitlevate kokkulepete puhul, siis erandina artiklist 300 otsustab läbirääkimiste korra ning niisuguste lepingute sõlmimise nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga. Selline kord tagab, et ühendus väljendab ühtset seisukohta. Komisjon on läbirääkimistesse täielikult kaasatud.

Lepingud, mis on sõlmitud kooskõlas käesoleva lõikega, on ühenduse institutsioonidele, EKP-le ja liikmesriikidele siduvad.

4. Kui lõikest 1 ei tulene teisiti, määrab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks ühenduse rahvusvaheliselt esitatava seisukoha majandus- ja rahaliidule eriti olulistel küsimustel ning oma esindatuse, pidades kinni artiklitega 99 ja 105 kehtestatud volituste jagamisest.

5. Liikmesriigid võivad pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organisatsioonides ning sõlmida rahvusvahelisi lepinguid, ilma et see piiraks ühenduse pädevust ja ühenduse kokkuleppeid majandus- ja rahaliidu suhtes.

3. PEATÜKK

INSTITUTSIOONILISED SÄTTED

Artikkel 112

1. EKP nõukogu koosneb EKP juhatuse liikmetest ja riikide keskpankade juhatajatest.
2. a) EKP juhatusse kuulub president, asepresident ja neli liiget.
b) EKP juhatuse president, asepresident ja neli liiget nimetatakse raha- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ning nõukogu soovitusel, kes on eelnevalt konsulteerinud Euroopa Parlamendi ja EKP nõukoguga.

Nende ametiaeg on kaheksa aastat ja neid ei saa ametisse tagasi nimetada.

EKP juhatuse liikmeks võib olla ainult liikmesriigi kodanik.

Artikkel 113

1. Nõukogu eesistuja ja üks komisjoni liige võivad EKP nõukogu istungitest osa võtta ilma hääleõigusega.

Nõukogu eesistuja võib EKP nõukogule esitada arutamiseks ettepanekuid.

2. EKP president kutsutakse osa võtma nõukogu istungitest, kui nõukogu arutab EKPS eesmärkide ja ülesannetega seotud küsimusi.

3. EKP saadab Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile ning samuti Euroopa Ülemkogule iga-aastase EKPS eelmise ja jooksva aasta tegevust ning rahapoliitikat käsitleva aruande. EKP president esitab selle aruande nõukogule ja Euroopa Parlamendile, kes võivad aruande alusel korraldada üldise mõttevahetuse.

Euroopa Parlamendi taotlusel või nende eneste algatusel võivad EKP presidenti või teisi EKP juhatuse liikmeid ära kuulata Euroopa Parlamendi pädevad komiteed.

Artikkel 114

1. Selleks et edendada liikmesriikide poliitika kooskõlastamist siseturu toimimiseks vajalikul määral, luuakse nõuandva staatusega valuutakomitee.

Komiteel on järgmised ülesanded:

- jälgida liikmesriikide ning ühenduse rahaturu ja finantsolukorda ning liikmesriikide üldist maksesüsteemi ja esitada nende kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt ettekandeid;
- nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada neile institutsioonidele arvamusi;
- ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu tööd, millele on viidatud artiklites 59 ja 60, artikli 99 lõigetes 2–5, artiklites 100, 102, 103, 104, artikli 116 lõikes 2, artikli 117 lõikes 6, artiklites 119 ja 120, artikli 121 lõikes 2 ja artikli 122 lõikes 1;

- tutvuda vähemalt kord aastas kapitali liikumise ja maksete vabaduse olukorraga, mis tuleneb käesoleva lepingu ja nõukogu võetud meetmete rakendamisest; see tutvumine hõlmab kõiki kapitali liikumise ja maksetega seotud meetmeid; komitee esitab komisjonile ja nõukogule tutvumise tulemuste kohta aruande.

Liikmesriigid ja komisjon määravad valuutakomiteesse igäüks kaks liiget.

2. Kolmanda etapi alguses luuakse majandus- ja rahanduskomitee. Lõikes 1 ettenähtud valuutakomitee saadetakse laiali.

Majandus- ja rahanduskomitee ülesanded on järgmised:

- nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel esitada neile institutsioonidele arvamusi;
- jälgida liikmesriikide ning ühenduse majandus- ja rahandusolukorda ning esitada selle kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt aruandeid, eriti rahandussuhete kohta kolmandate riikide ja rahvusvaheliste institutsioonidega;
- ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, aidata ette valmistada nõukogu tööd, millele on viidatud artiklites 59 ja 60, artikli 99 lõigetes 2–5, artiklites 100, 102, 103, 104, artikli 105 lõikes 6, artikli 106 lõikes 2, artikli 107 lõigetes 5 ja 6, artiklites 111 ja 119, artikli 120 lõigetes 2 ja 3, artikli 122 lõikes 2, artikli 123 lõigetes 4 ja 5, ning täita muid nõuandvaid ja ettevalmistavaid ülesandeid, mis nõukogu talle on andnud;
- tutvuda vähemalt kord aastas kapitali liikumise ja maksete vabaduse olukorraga, mis tuleneb käesoleva lepingu ja nõukogu võetud meetmete rakendamisest; see tutvumine hõlmab kõiki kapitali liikumise ja maksetega seotud meetmeid; komitee esitab komisjonile ja nõukogule tutvumise tulemuste kohta aruande.

Liikmesriigid, komisjon ja EKP määravad igäüks kuni kaks komitee liiget.

3. Nõukogu kehtestab komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist EKPga ja käesolevas artiklis nimetatud komiteega kvalifitseeritud häälteenamusega üksikasjalikud sätted majandus- ja rahanduskomitee koosseisu kohta. Nõukogu eesistuja informeerib Euroopa Parlamenti niisugusest otsusest.

4. Lisaks lõikes 2 seatud ülesannetele jälgib komitee, kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud artiklites 122 ja 123 märgitud erand, nende liikmesriikide rahaturu olukorda ja finantsolukorda ning üldist maksesüsteemi ning esitab selle kohta nõukogule ja komisjonile korrapäraselt ettekandeid.

Artikkel 115

Küsimustes, mida hõlmavad artikli 99 lõige 4, artikkel 104, välja arvatud lõige 14, artiklid 111, 121, 122 ning artikli 123 lõiked 4 ja 5, võib nõukogu või liikmesriik taotleda komisjoni soovitus või ettepanekut, nagu vastaval juhul asjakohane. Komisjon vaatab taotluse läbi ja esitab viivitamata nõukogule oma järeldused.

4. PEATÜKK

ÜLEMINEKUSÄTTED

Artikkel 116

1. Majandus- ja rahaliidu loomise teine etapp algab 1. jaanuaril 1994.
2. Enne seda kuupäeva
 - a) võtab iga liikmesriik:
 - vajaduse korral kohased meetmed, et kinni pidada keeldudest, mis on kehtestatud artiklis 56 ning artiklis 101 ja artikli 102 lõikes 1;
 - vajaduse korral vastu punktis b ettenähtud hindamise võimaldamiseks mitmeaastased programmid, selleks et tagada majandus- ja rahaliidu saavutamiseks vajalik kestev vastastikune lähenemine, arvestades eriti hindade stabiilsust ja riigi kindlat rahandust;
 - b) hindab nõukogu komisjoni ettekande alusel edusamme, mis on saavutatud majandus- ja valuutaalases lähenemises, eriti hindade stabiilsuse ja riigi kindla rahanduse alal, ning siseturgu käsitlevate ühenduse õigusaktide rakendamisel saavutatud edusamme.
3. Artiklite 101, 102 lõike 1, 103 lõike 1 ja 104, välja arvatud selle lõiked 1, 9, 11 ja 14, sätteid kohaldatakse alates teise etapi algusest.

Artiklite 100 lõike 2, 104 lõike 1, 9 ja 11, 105, 106, 108, 111, 112, 113 ja 114 lõike 2 ja 4 sätteid kohaldatakse alates kolmanda etapi algusest.

4. Teise etapi jooksul püüavad liikmesriigid vältida ülemäära eelarvepuudujääki.
5. Teise etapi jooksul alustab iga liikmesriik asjakohasel viisil protsessi, mis kooskõlas artikliga 109 viib tema keskpanga iseseisvumisele.

Artikkel 117

1. Teise etapi alguses luuakse Euroopa Rahainstituut (edaspidi "ERI"), mis asub oma kohustusi täitma; ERI on juriidiline isik ning seda suunab ja juhib ERI nõukogu, mis koosneb presidendist ja riikide keskpankade juhatajatest, kellest üks on asepresident.

President nimetatakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ERI nõukogu soovitusel ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja nõukoguga. President valitakse rahandus- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast. ERI presidendiks võivad olla ainult liikmesriikide kodanikud. ERI nõukogu määrab asepresidendi.

ERI põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis.

2. ERI:

- tugevdab koostööd riikide keskpankade vahel;
- tugevdab liikmesriikide rahapoliitika koordineerimist, et tagada hindade stabiilsus;
- jälgib Euroopa Rahasüsteemi funktsioneerimist;
- peab konsultatsioone küsimustes, mis kuuluvad riikide keskpankade pädevusse ning mõjutavad rahaasutuste ja -turgude stabiilsust;
- võtab üle laialisaadetava Euroopa Valuutakoostöö Fondi ülesanded; laialisaatmise üksikasjad on esitatud ERI põhikirjas;
- hõlbustab eküü kasutamist ning jälgib selle arengut, sealhulgas eküü kliiringarvelduste süsteemi tõrgeteta toimimist.

3. Kolmanda etapi ettevalmistamiseks ERI:

- valmistab ette vahendid ja menetlused, mis on vajalikud ühtse rahapoliitika elluviimiseks kolmandal etapil;

- soodustab vajaduse korral nende eeskirjade ja tavade ühtlustamist, mis reguleerivad tema pädevuses olevates valdkondades statistiliste andmete kogumist, koondamist ja levitamist;
- töötab välja eeskirjad riikide keskpankade toiminguteks EKPS raames;
- soodustab välismaale tehtavate maksete tõhusust;
- juhendab eküü pangatähtede tehnilist ettevalmistust.

Hiljemalt 31. detsembriks 1996 täpsustab ERI üksikasjalise reguleeriva, organisatsioonilise ja logistilise raamistiku, mida EKPS vajab oma kohustuste täitmiseks kolmandal etapil. See raamistik esitatakse otsuse saamiseks EKP-le selle asutamise kuupäeval.

4. Tehes otsuse oma nõukogu liikmete kahekolmandikulise häälteenamusega, võib ERI:

- sõnastada arvamusi või soovitusi raha- ja vahetuskursipoliitika üldise orientatsiooni ning nendega seotud meetmete kohta, mida liikmesriigid on kasutusele võtnud;
- esitada valitsustele ja nõukogule arvamusi ja soovitusi meetmete kohta, mis võiksid mõjutada ühenduse sisemist ja välist valuutaolukorda ning eriti Euroopa Rahasüsteemi toimimist;
- anda soovitusi liikmesriikide rahandusorganitele nende rahapoliitika elluviimise kohta.

5. ERI võib ühehäälselt otsustada oma arvamused ja soovitused avaldada.

6. Nõukogu konsulteerib ERIGA iga viimase pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu suhtes.

Nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu on kvalifitseeritud häälteenamusega kehtestanud komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIGA, konsulteerivad liikmesriikide ametiasutused ERIGA iga viimase pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu suhtes.

7. Nõukogu võib ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIGA anda ERI-le muid ülesandeid kolmandaks etapiks valmistumisel.

8. Juhtudel, kui käesolev leping näeb EKP-le ette nõuandva osa, loetakse kuni EKP asutamiseni viiteid EKP-le kui viiteid ERI-le.

9. Teise etapi jooksul loetakse mõistet "EKP" artiklites 230, 232, 233, 234, 237 ja 288 kui ERI.

Artikkel 118

Eküükorvi valuutakoosseisu ei muudeta.

Alates kolmanda etapi algusest määratakse eküü väärtus lõplikult kindlaks kooskõlas artikli 123 lõikega 4.

Artikkel 119

1. Kui liikmesriik on raskustes või teda ähvardab tõsine oht sattuda raskustesse seoses maksebilansiga kas maksebilansi üldise tasakaalustamatuse tõttu või tema käsutuses oleva valuuta tõttu, eriti kui sellised raskused võivad ohustada ühisturu toimimist või ühise kaubanduspoliitika järkjärgulist rakendamist, uurib komisjon viivitamata kõnealuse riigi olukorda ning abinõusid, mida see riik kõigi tema käsutuses olevate vahenditega on kasutusele võtnud või võib kasutusele võtta kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Komisjon teatab, missuguseid meetmeid ta asjassepüütuval riigil soovitab võtta.

Kui liikmesriigi kasutuselevõetud abinõud ja komisjoni soovitatud meetmed ei osutu piisavaks tekkinud või võimalikest raskustest ülesaamiseks, soovitab komisjon, olles eelnevalt konsulteerinud artiklis 114 märgitud komiteega, nõukogule vastastikuse abi andmist ning selleks kohaseid meetodeid.

Komisjon informeerib nõukogu regulaarselt olukorrast ja selle arengust.

2. Nõukogu otsustab niisuguse vastastikuse abi andmise kvalifitseeritud häälteenamusega; nõukogu võtab vastu direktiivid ja otsused niisuguse abi tingimuste ja üksikasjade sätestamiseks. Abi vormid võivad olla järgmised:

- a) kooskõlastatud tegevus mis tahes muus rahvusvahelises organisatsioonis, mille poole liikmesriigid võivad pöörduda;
- b) meetmed, mis on vajalikud kaubavahetuse häirete vältimiseks, kui raskustes olev liikmesriik säilitab või taaskehtestab koguselised piirangud kolmandate riikide suhtes;
- c) piiratud krediitide võimaldamine teiste liikmesriikide poolt nende nõusolekul.

3. Kui nõukogu ei anna komisjoni poolt soovitatud vastastikust abi või kui antud vastastikusest abist ja kasutuselevõetud meetmetest ei piisa, annab komisjon raskustes olevale riigile loa võtta kaitsemeetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega niisuguse loa tühistada ning niisuguseid tingimusi ja üksikasju muuta.

4. Kui artikli 122 lõikest 6 ei tulene teisiti, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine kolmanda etapi alguses.

Artikkel 120

1. Kui esineb ootamatu maksebilansi kriis ega tehta viivitamata artikli 119 lõikes 2 märgitud otsust, siis võib asjassepuutuv liikmesriik ettevaatusabinõuna võtta vajalikud kaitsemeetmed. Niisugused meetmed võivad põhjustada ühisturu toimimises võimalikult väikesi häireid ega tohi olla ulatuslikumad, kui on hädavajalik ootamatult tekkinud raskustest ülesaamiseks.

2. Komisjoni ja teisi liikmesriike informeeritakse niisugustest kaitsemeetmetest hiljemalt nende jõustumisel. Komisjon võib nõukogule soovitada vastastikuse abi andmist artikli 119 alusel.

3. Pärast seda, kui komisjon on esitanud arvamuse ja on konsulteeritud artiklis 114 märgitud komiteega, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et asjassepuutuval riigil tuleb eespool märgitud kaitsemeetmed muuta, peatada või tühistada.

4. Kui artikli 122 lõikest 6 ei tulene teisiti, lõpetatakse käesoleva artikli kohaldamine kolmanda etapi alguses.

Artikkel 121

1. Komisjon ja ERI annavad nõukogule aru liikmesriikide edusammudest nende kohustuste täitmisel, mis on seotud majandus- ja rahaliidu loomisega. Nendes aruannetes vaadeldakse iga liikmesriigi siseriiklike õigusaktide, sealhulgas tema keskpanga põhikirja ühtivust käesoleva lepingu artiklitega 108 ja 109 ning EKPS põhikirjaga. Aruannetes vaadeldakse ka püsiva vastastikuse lähenemise kõrge taseme saavutamist selle alusel, kuidas liikmesriik on täitnud järgmisi kriteeriume:

- hindade stabiilsuse kõrge taseme saavutamine; see nähtub inflatsioonimäärast, mis on hindade stabiilsuse mõttes lähedane kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi omale;
- riigi rahanduse stabiilsus; see nähtub niisuguse eelarveseisundi saavutamisest, kus puudub eelarvepuudujääk, mis artikli 104 lõike 6 kohaselt on ülemäärane;
- kinnipidamine Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismiga ettenähtud normaalsetest kõikumispiiridest vähemalt kahe aasta jooksul, devalveerimata oma vääringut ühegi teise liikmesriigi vääringu suhtes;
- liikmesriigi poolt saavutatud vastastikuse lähenemise ja tema Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise püsikindlus, mis peegeldub tema pikaajaliste intressimäärade tasemes.

Käesolevas lõikes märgitud nelja kriteeriumi ning vastavaid perioode, mille jooksul neid kriteeriume tuleb arvesse võtta, käsitletakse põhjalikumalt käesolevale lepingule lisatud protokollis. Komisjoni ja ERI aruannetes võetakse arvesse ka eküü arengut, turgude integratsiooni tulemusi, jooksvate maksebilansside seisundit ja arengut ning ühiku tööjõukulude arengu ja muude hinnaindeksite uuringuid.

2. Nende ettekannete alusel hindab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni soovitusel põhjal:

- iga liikmesriigi puhul, kas see täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi;
- kas enamik liikmesriike täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi,

ning teatab oma soovitustest nõukogule, kes tuleb kokku riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil. Samuti konsulteeritakse Euroopa Parlamendiga, kes edastab oma arvamuse riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulevatele nõukogule.

3. Võttes nõutavalt arvesse lõikes 1 märgitud ettekandeid ning lõikes 2 märgitud Euroopa Parlamendi arvamust, otsustab riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega hiljemalt 31. detsembril 1996:

- kas lõikes 2 märgitud nõukogu soovitusel põhjal enamik liikmesriike täidab ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi;

— kas ühendusel on otstarbekas astuda kolmandasse etappi,

ja kui nii arvatakse, siis

— kolmanda etapi alguse kuupäeva.

4. Kui 1997. aasta lõpuks ei ole kolmanda etapi alguse kuupäeva määratud, algab kolmas etapp 1. jaanuaril 1999. Enne 1. juulit 1998 kinnitab riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu, olles korranud menetlust, mis on ette nähtud lõigetes 1 ja 2, välja arvatud lõike 2 teine taane, ning võttes arvesse lõikes 1 märgitud aruandeid ja Euroopa Parlamendi arvamust, kvalifitseeritud häälteenamusega ja lõikes 2 märgitud nõukogu soovitude põhjal, millised liikmesriigid täidavad ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi.

Artikkel 122

1. Kui kooskõlas artikli 121 lõikega 3 on vastu võetud otsus kuupäeva kindlaksmääramise kohta, otsustab nõukogu artikli 121 lõikes 2 märgitud soovitude ja komisjoni soovituse põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega, kas mõnele liikmesriikidest – ja kui, siis millisele – lubatakse käesoleva artikli lõikes 3 määratletud erand. Niisugustele liikmesriikidele viidatakse käesolevas lepingus kui “liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand”.

Kui nõukogu on kooskõlas artikli 121 lõikega 4 kindlaks teinud, millised liikmesriigid täidavad ühisraha kasutuselevõtmiseks vajalikke tingimusi, siis neile liikmesriikidele, kes tingimusi ei täida, lubatakse käesoleva artikli lõikes 3 määratletud erand. Niisugustele liikmesriikidele viidatakse käesolevas lepingus kui “liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand”.

2. Vähemalt kord iga kahe aasta jooksul või selle liikmesriigi taotlusel, mille suhtes on kehtestatud erand, annavad komisjon ja EKP aru nõukogule vastavalt artikli 121 lõikes 1 sätestatud menetlusele. Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja pärast arutelu riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulnud nõukogus otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal, millised liikmesriigid, mille suhtes on kehtestatud erand, täidavad vajalikke tingimusi artikli 121 lõikes 1 esitatud kriteeriumide alusel, ja tühistab asjassepuutuvatele liikmesriikidele kehtestatud erandid.

3. Lõikes 1 märgitud erand tähendab, et asjassepuutuva liikmesriigi suhtes ei kohaldata järgmisi artikleid: 104 lõiked 9 ja 11, 105 lõiked 1–3 ja 5, 106, 110, 111 ja 112 lõike 2 punkt b. Niisuguse liikmesriigi ja tema keskpanga ilmajätmine õigustest ja kohustustest EKPS raames on sätestatud EKPS põhikirja IX peatükis.

4. Artikli 105 lõigetes 1–3, artiklites 106, 110 ja 111, artikli 112 lõike 2 punktis b tähendavad “liikmesriigid” “liikmesriike, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit”.

5. Nende liikmesriikide hääleõigus, mille suhtes on kehtestatud erand, peatatakse nende nõukogu otsuste puhul, millele on osutatud käesoleva lepingu artiklites, mis on loetletud lõikes 3. Erandina artiklist 205 ja artikli 250 lõikest 1 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamust sel juhul kui kaht kolmandikku nende liikmesriikide esindajate häältest, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, ja neid arvestatakse vastavalt artikli 205 lõikele 2, ning ühehäälsust nõudva õigusakti puhul on nõutav nende liikmesriikide ühehäälsus.

6. Liikmesriikidele, mille suhtes on kehtestatud erand, kohaldatakse jätkuvalt artikleid 119 ja 120.

Artikkel 123

1. Viivitamata pärast otsuse vastuvõtmist kolmanda etapi alguse kuupäeva kohta kooskõlas artikli 121 lõikega 3 või, olenevalt asjaoludest, viivitamata pärast 1. juulit 1998:

- võtab nõukogu vastu artikli 107 lõikes 6 märgitud sätted;
- nimetavad nende liikmesriikide valitsused, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, vastavalt EKPS põhikirja artiklis 50 sätestatud menetlusele ametisse EKP presidendi, asepresidendi ja teised juhatuse liikmed. Kui on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, võib juhatuse liikmete arv olla väiksem, kui on ette nähtud EKPS põhikirja artiklis 11.1, kuid see ei või mingil juhul olla väiksem kui 4.

Niipea kui juhatuse ametisse nimetatud, asutatakse EKPS ja EKP, kes valmistuvad käesolevas lepingus ja EKPS põhikirjas kirjeldatud täieulatuslikuks tegevuseks. Oma volitusi hakkavad nad täielikult kasutama alates kolmanda etapi esimesest päevast.

2. Niipea kui EKP on asutatud, võtab ta vajaduse korral üle ERI ülesanded. EKP asutamisel alustatakse ERI likvideerimist; likvideerimise üksikasjad on esitatud ERI põhikirjas.

3. Kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, ning ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 107 lõike 3 kohaldamist, moodustatakse EKPS põhikirja artiklis 45 märgitud EKP üldnõukogu kui kolmas EKP otsuseid tegev organ.

4. Kolmanda etapi alguskuupäeval võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga nende liikmesriikide ühehäälsel toetusel, kelle suhtes ei ole kehtestatud erandit, vastu vahetuskursid, mis kehtestatakse nende liikmesriikide valuutade jaoks lõplikult ja mille alusel need valuutad asendatakse eküüga ning eküü muutub iseseisvaks valuutaks. See meede iseenesest ei muuda eküü väärtust teiste valuutade suhtes. Nimetatud liikmesriikide kvalifitseeritud häälteenamusega võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast EKPga konsulteerimist ka muid meetmeid, mis on vajalikud eküü kui nende liikmesriikide ühise raha kiireks kasutuselevõtmiseks. Kohaldatakse artikli 122 lõike 5 teist lauset.

5. Kui vastavalt artikli 122 lõikes 2 sätestatud menetlusele on otsustatud erand tühistada, siis võtab nende liikmesriikide, mille suhtes ei ole kehtestatud erandit, ja asjassepuutuva liikmesriigi ühehäälsuse põhimõttel toimiv nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga vastu kursi, mille alusel eküü hakkab asendama asjassepuutuva liikmesriigi valuutat, ja võtab muud meetmed, mis on vajalikud eküü kui ühise raha kasutuselevõtmiseks asjassepuutuvas riigis.

Artikkel 124

1. Kuni kolmanda etapi alguseni käsitleb iga liikmesriik oma vahetuskursipoliitikat kui ühise huvi küsimust. Seda tehes võtavad liikmesriigid arvesse Euroopa Rahasüsteemiga seotud koostöös ja eküü arendamise käigus omandatud kogemused ning respektivad selles valdkonnas kehtivaid volitusi.

2. Alates kolmanda etapi algusest ja niikaua kui liikmesriigi suhtes kehtib erand, kohaldatakse selle riigi vahetuskursipoliitika suhtes analoogia põhjal lõiget 1.

VIII JAOTIS

TÖÖHÕIVE

Artikkel 125

Liikmesriigid ja ühendus püüavad käesoleva jaotise kohaselt välja arendada kooskõlastatud tööhõivestrateegiat, eelkõige edendada kvalifitseeritud, koolitatud ja kohanemisvõimelist tööjõudu ning majanduslikele muudatustele reageerivaid tööturges, pidades silmas Euroopa Liidu lepingu artiklis 2 ja käesoleva lepingu artiklis 2 määratletud eesmärkide saavutamist.

Artikkel 126

1. Liikmesriigid aitavad oma tööhõivepoliitikaga kaasa artiklis 125 osutatud eesmärkide saavutamisele viisil, mis on kooskõlas artikli 99 lõike 2 kohaselt vastuvõetud liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuunistega.
2. Võttes arvesse riikide tööturu osapoolte kohustustega seotud siseriiklikke tavasid, käsitlevad liikmesriigid tööhõive edendamist üldist huvi pakkuva probleemina ja kooskõlastavad nõukogus oma sellealased meetmed vastavalt artikli 128 sätetele.

Artikkel 127

1. Ühendus aitab kaasa kõrge tööhõivetaseme saavutamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning toetades ja vajaduse korral täiendades nende meetmeid. Seejuures respektieritakse liikmesriikide pädevust.
2. Ühenduse poliitika ja meetmete sõnastamisel ning rakendamisel võetakse arvesse eesmärki saavutada kõrge tööhõivetas.

Artikkel 128

1. Euroopa Ülemkogu arutab igal aastal tööhõive olukorda ühenduses ja teeb selle kohta järeldusi nõukogu ja komisjoni ühise aastaaruande põhjal.
2. Euroopa Ülemkogu järeldustest lähtudes koostab kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse tegev nõukogu igal aastal komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee, regioonide komitee ning artiklis 130 nimetatud tööhõivekomiteega suunised, mida liikmesriigid oma tööhõivepoliitikas arvesse võtavad. Need suunised on kooskõlas artikli 99 lõike 2 kohaselt vastuvõetud üldsuunistega.
3. Iga liikmesriik esitab nõukogule ja komisjonile aastaaruande põhimeetmete kohta, mis võetakse tema tööhõivepoliitika rakendamiseks vastavalt lõikes 2 osutatud tööhõivesuunistele.
4. Lõikes 3 osutatud aruannete põhjal ja olles ära kuulunud tööhõivekomitee arvamuse, kontrollib nõukogu igal aastal liikmesriikide tööhõivepoliitika elluviimist vastavalt tööhõivesuunistele. Nõukogu võib komisjoni soovitusel põhjal kvalifitseeritud häälteenamusega anda liikmesriikidele soovitusi, kui ta seda kontrollimise põhjal vajalikuks peab.

5. Kontrollimise tulemuste põhjal teevad nõukogu ja komisjon tööhõive olukorrast ühenduses ja tööhõivesuuniste rakendamisest ühise aastaaruande Euroopa Ülemkogule.

Artikkel 129

Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega võib nõukogu võtta stimuleerivaid meetmeid, mis on kavandatud riikidevahelise koostöö soodustamiseks ning nende tööhõivealase tegevuse toetamiseks algatuste abil, mille eesmärk on teabe ja parimate tavade vahetuse arendamine, võrdleva analüüsi ja nõuannete pakkumine, samuti uudse lähenemise soodustamine ja kogemustele hinnangu andmine, eriti kasutades katseprojekte.

Need meetmed ei hõlma liikmesriikide õigusnormide ühtlustamist.

Artikkel 130

Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga asutab nõukogu nõuandva tööhõivekomitee, et edendada liikmesriikide tööhõive- ja tööturupoliitika kooskõlastamist. Komitee ülesanneteks on:

- jälgida tööhõive olukorda ja tööhõivepoliitikat liikmesriikides ja ühenduses;
- sõnastada arvamusi nõukogu või komisjoni palvel või omal algatusel, ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, ja aidata kaasa artiklis 128 osutatud nõukogu menetluste ettevalmistamisele.

Oma ülesannet täites konsulteerib komitee tööturu osapooltega.

Iga liikmesriik ja komisjon määrab komiteesse kaks liiget.

IX JAOTIS

ÜHINE KAUBANDUSPOLIITIKA

Artikkel 131

Omavahelise tolliliidu rajamisega soovivad liikmesriigid ühistes huvides kaasa aidata maailmakaubanduse harmoonilisele arengule, rahvusvahelises kaubanduses kehtivate piirangute järkjärgulisele kaotamisele ja tollitõkete alandamisele.

Ühine kaubanduspoliitika võtab arvesse soodsat mõju, mida tollimaksude kaotamine liikmesriikide vahel võib avaldada ettevõtjate konkurentsivõime kasvule nendes riikides.

Artikkel 132

1. Ilma et see piiraks teiste rahvusvaheliste organisatsioonide raames võetud kohustusi, ühtlustavad liikmesriigid järk-järgult süsteemid, mille kaudu nad toetavad eksporti kolmandatesse riikidesse, sel määral, kui see on vajalik, et ei kahjustataks konkurentsi ühenduse ettevõtjate vahel.

Nõukogu annab selleks komisjoni ettepaneku põhjal vajalikud direktiivid, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

2. Eelnevad sätted ei kehti niisuguse tollimaksude või samaväärse toimega maksude tagastamise ega niisuguse kaudsete maksude, sealhulgas käibemaksu, aktsiisi ja teiste kaudsete maksude tagastamise kohta, mis on lubatud kaupade ekspordimisel mingist liikmesriigist kolmandasse riiki, kui sellised tagasimaksud ei ületa eksporditavatelt toodetelt otseselt või kaudselt võetud maksusummat.

Artikkel 133

1. Ühine kaubanduspoliitika rajaneb ühtsetel põhimõtetel, eriti mis puutub tariifimäärade muutmisse, tolli- ja kaubanduskokkulepete sõlmimisse, liberaliseerimismeetmete ühtlustamisse, ekspordipoliitikasse ning kaubanduse kaitsemeetmetesse, näiteks nendesse, mis on vajalikud dumpingu või subsiidiumide puhul.

2. Komisjon teeb nõukogule ettepanekuid ühise kaubanduspoliitika rakendamise kohta.

3. Kui ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitavate lepingute üle on vaja pidada läbirääkimisi, annab komisjon soovitusi nõukogule, kes volitab komisjoni alustama vajalikke läbirääkimisi. Nõukogu ja komisjoni ülesandeks on tagada, et lepingud oleksid kooskõlas ühendusesisese poliitika ja ühendusesiseste eeskirjadega.

Komisjon peab läbirääkimisi, konsulteerides erikomiteega, mille nõukogu määrab selle ülesande täitmisel abistama komisjoni, ning niisuguste direktiivide raames, mida nõukogu peab vajalikuks komisjonile adresseerida. Komisjon esitab komiteele korrapäraselt aruandeid nende läbirääkimiste edenemise kohta.

Kohaldatakse artikli 300 asjakohaseid sätteid.

4. Käesoleva artikliga talle antud volituste kasutamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega.

5. Lõikeid 1–4 kohaldatakse ka läbirääkimistele ja lepingute sõlmimisele teenuskaubanduse ja intellektuaalomandi kaubanduslike aspektide valdkonnas niivõrd, kui võrd nimetatud lõiked neid lepinguid ei hõlma ja ilma et see piiraks lõike 6 kohaldamist.

Erandina lõikest 4 teeb nõukogu otsuse ühehäälselt, pidades läbirääkimisi ja sõlmides lepinguid esimeses lõigus osutatud valdkonnas, kui selline leping sisaldab sätteid, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav ühehäälsus või kui see on seotud valdkonnaga, kus ühendus ei ole veel kasutanud talle käesoleva lepinguga antud volitusi võtta vastu ühendusesiseseid eeskirju.

Horisontaalsete kokkulepete üle peetavate läbirääkimiste ja nende sõlmimise suhtes teeb nõukogu otsuse ühehäälselt niivõrd, kui võrd see puudutab ka eelmist lõiku või lõike 6 teist lõiku.

Käesolev lõige ei mõjuta liikmesriikide õigust jõus hoida ja sõlmida lepinguid kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega niivõrd, kui võrd need vastavad ühenduse õigusele ja muudele asjakohastele rahvusvaheliste lepingutele.

6. Nõukogu ei või sõlmida lepingut, mis sisaldab ühendusesiseseid volitusi ületavaid sätteid, viies eelkõige liikmesriikide õigusnormide ühtlustamisele valdkondades, mille puhul käesolev leping sellise ühtlustamise välistab.

Selles suhtes jäävad kultuuri- ja audiovisuaalteenuste, haridus-, sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kaubandust käsitlevad lepingud erandina lõike 5 esimesest lõigust ühenduse ja tema liikmesriikide jagatud pädevusse. Järelikult nõuab selliste lepingute üle läbirääkimiste pidamine lisaks artikli 300 vastavate sätete kohaselt tehtud ühenduse otsusele ka liikmesriikide ühist nõusolekut. Lepingud, mille üle on niiviisi läbirääkimisi peetud, sõlmivad ühendus ja liikmesriigid ühiselt.

Rahvusvaheliste transpordilepingute üle läbirääkimiste pidamist ja nende sõlmimist reguleerivad endiselt V jaotise ja artikli 300 sätted.

7. Ilma et see piiraks lõike 6 esimese lõigu kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt laiendada lõigete 1–4 kohaldamist rahvusvaheliste läbirääkimistele ja lepingutele intellektuaalomandi valdkonnas niivõrd, kui võrd lõige 5 neid ei hõlma.

Artikkel 134

Selleks et kaubandushäired ei takistaks mis tahes liikmesriigil käesoleva lepingu kohaselt võetud kaubanduspoliitika meetmete elluviimist, või kui selliste meetmete erinevused põhjustavad majanduslikke raskusi ühes või mitmes liikmesriigis, soovitab komisjon meetodeid nõutavaks koostööks liikmesriikide vahel. Kui sellest ei piisa, võib komisjon anda liikmesriikidele loa võtta vajalikke kaitsemeetmeid, mille tingimused ja üksikasjad määrab komisjon.

Kiireloomulistel juhtudel taotlevad liikmesriigid komisjonilt luba võtta ise vajalikke meetmeid; komisjon teeb otsuse nii kiiresti kui võimalik; seejärel teatavad asjassepuutuvad liikmesriigid meetmetest teistele liikmesriikidele. Komisjon võib igal ajal teha otsuse, et asjassepuutuvatel riikidel tuleb kõnesolevaid meetmeid muuta või need tühistada.

Selliste meetmete valikul eelistatakse neid, mis põhjustavad ühisturu toimimises kõige väiksemaid häireid.

X JAOTIS

TOLLIKOOSTÖÖ

Artikkel 135

Käesoleva lepingu kohaldamisalas võtab nõukogu kooskõlas artiklis 251 osutatud menetlusega meetmed tollikoostöö tugevdamiseks liikmesriikide ning liikmesriikide ja komisjoni vahel. Need meetmed ei käsitle siseriikliku kriminaalõiguse kohaldamist ega siseriiklikku õigusemõistmist.

XI JAOTIS

SOTSIAALPOLIITIKA, HARIDUS, KUTSEÕPE JA NOORSUGU

1. PEATÜKK

SOTSIAALSÄTTED

Artikkel 136

Pidades silmas sotsiaalseid põhiõigusi, nagu need on määratletud 18. oktoobril 1961 Torinos allakirjutatud Euroopa sotsiaalhartas ja ühenduse 1989. aasta hartas töötajate sotsiaalsete põhiõiguste kohta, võtavad ühendus ja liikmesriigid oma eesmärgiks tööhõive edendamise ning parandatud elamis- ja töötingimused, et võimaldada nende ühtlustamist samal ajal jätkuva parandamisega, piisava sotsiaalkaitse, tööturu osapoolte dialoogi, inimressursside arendamise, pidades silmas kestvat kõrget tööhõivet ja tööturul väljatõrjumise tõkestamist.

Sel eesmärgil rakendavad ühendus ja liikmesriigid meetmeid, mis võtavad arvesse riigiti kehtivate tavade mitmekesisust, eriti lepinguliste suhete vallas, ja vajadust säilitada ühenduse majanduse konkurentsivõime.

Nad usuvad, et niisugune areng ei tulene ainult ühisturu toimimisest, mis soodustab sotsiaalsüsteemide ühtlustamist, vaid ka käesoleva lepinguga sätestatud menetlustest ning õigus- ja haldusnormide ühtlustamisest.

Artikkel 137

1. Pidades silmas artikli 136 eesmärkide saavutamist, toetab ja täiendab ühendus liikmesriikide meetmeid järgmistes valdkondades:

- a) eelkõige töökeskkonna parandamine, et kaitsta töötajate tervist ja turvalisust;
- b) töötingimused;
- c) töötajate sotsiaalkindlustus ja sotsiaalkaitse;
- d) töötajate kaitse, kui nende tööleping lõpetatakse;
- e) töötajate teavitamine ja ärakuulamine;
- f) töötajate ja tööandjate huvide esindatus ja kollektiivne kaitse, sealhulgas ühine otsusetegemine, kui löikest 5 ei tulene teisiti;
- g) seaduslikult ühenduse territooriumil elavate kolmandate riikide kodanike töötingimused;
- h) tööturult väljatõrjutud isikute integreerimine, ilma et see piiraks artikli 150 kohaldamist;
- i) meeste ja naiste võrdõiguslikkus seoses nende võimalustega tööturul ja kohtlemisega tööl;
- j) sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemine;
- k) sotsiaalkaitstesüsteemide moderniseerimine, ilma et see piiraks punkti c kohaldamist.

2. Selleks võib nõukogu:

- a) võtta meetmeid, mis on kavandatud liikmesriikidevahelise koostöö edendamiseks algatuste abil, mille eesmärk on teadmiste täiendamine, teabe ja parimate tavade vahetuse arendamine, uuenduslike lähenemisviiside soodustamine ja kogemustele hinnangu andmine, ilma seejuures liikmesriikide õigusnorme ühtlustamata;

- b) lõike 1 punktides a–i osutatud valdkondades direktiivide abil vastu võtta miinimumnõuded järkjärguliseks rakendamiseks, arvestades igas liikmesriigis kehtivaid tingimusi ja tehnilisi eeskirju. Sellistes direktiivides hoidutakse haldus-, finants- ja õiguslike piirangute kehtestamisest viisil, mis pidurdaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete loomist ja arengut.

Nõukogu teeb otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega, välja arvatud käesoleva artikli lõike 1 punktides c, d, f ja g osutatud valdkonnad, kus nõukogu teeb otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja eespool nimetatud komiteedega. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga teha ühehäälselt otsuse muuta artiklis 251 ettenähtud menetlus kehtivaks ka käesoleva artikli lõike 1 punktide d, f ja g suhtes.

3. Liikmesriik võib lõike 2 kohaselt vastuvõetud direktiivide rakendamise usaldada tööturu osapooltele nende ühise taotluse põhjal.

Sel juhul tagab liikmesriik, et hiljemalt selleks ajaks, mil kooskõlas artikliga 249 peab direktiiv olema üle võetud, on tööturu osapooled kokkuleppe teel kehtestanud vajalikud meetmed, kusjuures asjaomane liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, mis võimaldavad tal igal ajal tagada selle direktiiviga ettenähtud tulemusi.

4. Käesoleva artikli alusel vastuvõetud sätted:

- ei mõjuta liikmesriikide õigust kindlaks määrata oma sotsiaalkindlustussüsteemi aluspõhimõtted ega tohi oluliselt mõjutada selle süsteemi finantstasakaalu;
- ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast rangemaid kaitsemeetmeid, mis sobivad kokku käesoleva lepinguga.

5. Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata tasustamise, ühinemisõiguse, streigiõiguse ega töösuluõiguse suhtes.

Artikkel 138

1. Komisjoni ülesandeks on edendada tööturu osapooltega konsulteerimist ühenduse tasandil ja ta võtab kõik vastavasisulised meetmed nende dialoogi hõlbustamiseks, tagades osapooltele tasakaalustatud toetuse.

2. Sel eesmärgil konsulteerib komisjon enne sotsiaalpoliitiliste ettepanekute tegemist tööturu osapooltega ühenduse meetmete võimaliku suuna üle.

3. Kui komisjon pärast sellist konsulteerimist peab ühenduse meetmeid soovitavaks, konsulteerib ta tööturu osapooltega kavandatava ettepaneku sisu üle. Tööturu osapooled edastavad komisjonile arvamuse või vajaduse korral soovitusi.

4. Niisuguse konsultatsiooni korral võivad tööturu osapooled teatada komisjonile oma soovist algetada artiklis 139 sätestatud menetlus. Menetluse kestus ei ületa üheksat kuud, kui asjaomased tööturu osapooled koos komisjoniga ei otsusta ühiselt seda pikendada.

Artikkel 139

1. Kui tööturu osapooled soovivad, võib nendevaheline dialoog ühenduse tasandil tuua kaasa lepingusuhted, kaasa arvatud kokkulepete sõlmimine.

2. Ühenduse tasandil sõlmitud kokkuleppeid rakendatakse tööturu osapoolte ja liikmesriikide kehtivate menetluste või tavade kohaselt, artiklis 137 käsitletud küsimustes aga allakirjutanute ühisel taotlusel nõukogu otsusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud juhul, kui kõnealuses kokkuleppes on üks või mitu sätet, mis käsitlevad valdkondi, mille puhul on artikli 137 lõike 2 alusel nõutav ühehäälsus. Sel juhul teeb ta otsuse ühehäälselt.

Artikkel 140

Pidades silmas artikli 136 eesmärkide saavutamist ja ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, edendab komisjon liikmesriikide koostööd ja hõlbustab nende meetmete kooskõlastamist kõigis käesoleva peatükiga hõlmatud sotsiaalpoliitika valdkondades, eriti küsimustes, mis käsitlevad:

- tööhõivet;
- tööõigust ja töötingimusi;
- põhi- ja täiendkurseõpet;
- sotsiaalkindlustust;
- tööõnnetuste ja kutsehaiguste vältimist;
- tööhügieeni;
- ühinemisõigust ning tööandjate ja töötajate vahelisi kollektiivläbirääkimisi.

Selle nimel tegutseb komisjon tihedas kontaktis liikmesriikidega, tehes uuringuid, esitades arvamusi ja korraldades konsultatsioone nii riigi tasandil tekkivates kui ka rahvusvaheliste organisatsioonidega seotud küsimustes.

Enne käesolevas artiklis ettenähtud arvamuste esitamist konsulteerib komisjon majandus- ja sotsiaalkomiteega.

Artikkel 141

1. Iga liikmesriik tagab meestele ja naistele võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte rakendamise.
2. Käesolevas artiklis mõistetakse tasu all harilikku põhi- või miinimumpalka või mõnd muud tasumoodust kas rahas või loonusena, mida töötaja tööandjalt oma töö eest otseselt või kaudselt saab.

Võrdne tasu ilma soolise diskrimineerimiseta tähendab, et:

- a) ühe ja sama tükitööna tehtava töö eest arvestatakse tasu ühe ja sama mõõtühiku alusel;
- b) ajatöö eest ühel ja samal töökohal on ühesugune tasu.

3. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu meetmeid, et tagada meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte, sealhulgas võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamine tööhõive ja elukutse küsimustes.

4. Pidades silmas meeste ja naiste täieliku ja tegeliku võrdõiguslikkuse tagamist tööasjus, ei takista võrdse kohtlemise põhimõtte ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast meetmeid, mis sätestavad erilised eelised, et hõlbustada alaesindatud sool tegutsemist oma kutsealal ja ära hoida või heastada halvemusi tööalases karjääris.

Artikkel 142

Liikmesriigid püüavad säilitada tasustatavate puhkuste süsteemide olemasolevat võrdväärsust.

Artikkel 143

Komisjon koostab igal aastal aruande edusammude kohta artikli 136 eesmärkide saavutamisel, kaasa arvatud ühenduse demograafiline olukord. Selle aruande edastab ta Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele.

Euroopa Parlament võib kutsuda komisjoni koostama aruandeid konkreetsete probleemide kohta sotsiaalse olukorra vallas.

Artikkel 144

Pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga asutab nõukogu nõuandva staatusega sotsiaalkaitsekomitee, et edendada sotsiaalkaitsealast koostööd liikmesriikide ja komisjoni vahel. Komitee ülesanneteks on:

- jälgida sotsiaalset olukorda ja sotsiaalkaitsepoliitika arengut liikmesriikides ja ühenduses;
- hõlbustada liikmesriikide omavahelist ning liikmesriikide ja komisjoni vahelist teabe-, kogemuste- ja heade tavade vahetust;
- ilma et see piiraks artikli 207 kohaldamist, koostada ettekandeid, sõnastada arvamusi või teha muud tööd oma pädevuse piires kas nõukogu või komisjoni taotlusel või omal algatusel.

Oma ülesandeid täites loob komitee kohased kontaktid tööturu osapooltega.

Iga liikmesriik ja komisjon määrab komiteesse kaks liiget.

Artikkel 145

Komisjon lülitab oma aastaaruandesse Euroopa Parlamendile eraldi peatüki sotsiaalse arengu kohta ühenduse piires.

Euroopa Parlament võib taotleda, et komisjon koostaks aruandeid konkreetsete sotsiaalprobleemide kohta.

2. PEATÜKK

EUROOPA SOTSIAALFOND

Artikkel 146

Et parandada töötajate tööhõivevõimalusi siseturul ja aidata niiviisi kaasa elatustaseme tõusule, luuakse käesolevaga Euroopa Sotsiaalfond vastavalt allpool esitatud sätetele; selle eesmärk on kergendada töötajate rakendamist ja suurendada nende geograafilist ja ametialast liikuvust ühenduse piires ning soodustada nende kohanemist tööstuse muudatuste ja tootmissüsteemide muutumisega, seda eelkõige kutseõppe ja ümberõppe kaudu.

Artikkel 147

Fondi haldab komisjon.

Selle ülesande täitmisel abistab komisjoni komitee, mille eesotsas on komisjoni liige ja mis koosneb valitsuste, ametiühingute ja tööandjate organisatsioonide esindajatest.

Artikkel 148

Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, võtab nõukogu vastu Euroopa Sotsiaalfondiga seotud rakendusotsused.

3. PEATÜKK

HARIDUS, KUTSEÕPE JA NOORSUGU

Artikkel 149

1. Ühendus aitab kaasa kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse eest ning nende kultuurilist ja keelelist mitmekesisust.

2. Ühenduse tegevusega püütakse:

- arendada Euroopa-mõõdet hariduses, iseäranis liikmesriikide keelte õpetamise ja levitamise kaudu;
- ergutada õppijate ja õpetajate liikuvust, muu hulgas kaasa aidates diplomite ja õpiaja akadeemilisele tunnustamisele;
- soodustada haridusasutustevahelist koostööd;
- tõhustada informatsiooni ja kogemuste vahetamist liikmesriikide haridussüsteemidele ühistes küsimustes;
- soodustada noorsoovahetust ja juhendajate vahetust sotsiaalhariduse alal;
- ergutada kaugõppe arengut.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad hariduse valdkonnas koostööd kolmandate riikidega ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

- võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine;

— annab soovitusi, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 150

1. Ühendus rakendab kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust kutseõppe sisu ja korralduse eest.

2. Ühenduse tegevusega püütakse:

— hõlbustada tööstuse muudatustega kohanemist, eriti kutse- ja ümberõppe kaudu;

— parandada esialgset ja täiendkutseõpet, et hõlbustada kutsealale pääsu ja naasmist tööturule;

— soodustada kutseõppe kättesaadavust ning ergutada koolitajate ja koolitavate ning eriti noorte liikuvust;

— stimuleerida koolituselast koostööd haridus- ja koolitusasutuste ning ettevõtjate vahel;

— arendada informatsiooni ja kogemuste vahetamist liikmesriikide koolitussüsteemidele ühistes küsimustes.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kutseõppe valdkonnas koostööd kolmandate riikidega ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, võtab nõukogu meetmed selleks, et kaasa aidata käesolevas artiklis esitatud eesmärkide saavutamisele, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.

XII JAOTIS

KULTUUR

Artikkel 151

1. Ühendus aitab kaasa liikmesriikide kultuuri õitsengule, ühtlasi respektides nende rahvuslikku ja regionaalset mitmekesisust ning samal ajal rõhutades ühist kultuuripärandit.

2. Ühenduse meetmetega püütakse ergutada liikmesriikidevahelist koostööd ning vajaduse korral toetada ja täiendada nende tegevust järgmistel aladel:

- Euroopa rahvaste kultuuri ja ajaloo alaste teadmiste parandamine ja levitamine;
- üleeuroopalise tähtsusega kultuuripärandi säilitamine ja kaitsmine;
- mitteäriline kultuurivahetus;
- kunsti- ja kirjanduslooming, kaasa arvatud audiovisuaalne sektor.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad kultuuri valdkonnas koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega, eriti Euroopa Nõukoguga.

4. Käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt tegutsedes võtab ühendus arvesse erinevaid kultuuriaspekte eriti selleks, et respektierida ja edendada oma kultuuride mitmekesisust.

5. Selleks et aidata kaasa käesolevas artiklis märgitud eesmärkide saavutamisele, nõukogu:

- võtab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ja pärast konsulteerimist regioonide komiteega stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud igasugune liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt kogu artiklis 251 sätestatud menetluse puhul;
- annab soovitusi, tehes otsuse ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal.

XIII JAOTIS

RAHVATERVIS

Artikkel 152

1. Kogu ühenduse poliitika ja meetmete määratlemisel ja rakendamisel tagatakse inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

Ühenduse meetmed, mis täiendavad liikmesriikide poliitikat, on suunatud rahvatervise parandamisele, inimeste haiguste ennetamisele ja inimeste tervist ohustavate tegurite kõrvaldamisele. Sellised meetmed hõlmavad võitlust olulisemate tervisehäirete vastu, edendades nende põhjuste, leviku ja vältimise uurimist, samuti tervishoiualast selgitus- ja kasvatustööd.

Ühendus täiendab uimastitest tulenevate tervisekahjustuste vähendamiseks liikmesriikide meetmeid, kaasa arvatud teavitamine ja tõkestamine.

2. Ühendus soodustab liikmesriikidevahelist koostööd käesoleva artikliga hõlmatud valdkondades ja toetab vajaduse korral nende meetmeid.

Koostöös komisjoniga kooskõlastavad liikmesriigid oma poliitikat ja programme lõikega 1 hõlmatud valdkondades. Komisjon võib tihedas kontaktis liikmesriikidega teha kõiki kasulikke algatusi, et sellist kooskõlastamist edendada.

3. Ühendus ja liikmesriigid edendavad rahvatervise alal koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, aitab nõukogu kaasa käesolevas artiklis viidatud eesmärkide saavutamisele, võttes:

- a) meetmeid, millega kehtestatakse inimpäritoluga organitele ja ainetele, verele ja veresaadustele kõrged kvaliteedi- ja ohutusnõuded; need meetmed ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast karmimaid kaitsemeetmeid;
- b) erandina artiklis 37 sätestatust veterinaaria- ja fütosanitaaralal meetmeid, mille otsene eesmärk on rahvatervise kaitse;
- c) inimeste tervise kaitseks ja parandamiseks kavandatud stimuleerivaid meetmeid, välja arvatud liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine.

Komisjoni ettepaneku põhjal võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega võtta vastu ka soovitusi käesolevas artiklis loetletud eesmärkidel.

5. Ühenduse tervishoiu-meetmed võtavad täiel määral arvesse liikmesriikide vastutust tervishoiuteenuste ja arstiabi korraldamisel ning kättesaadavaks muutmisel. Eriti lõike 4 alapunktis a osutatud meetmed ei mõjuta organite ja vere annetamise või meditsiinilise kasutamise siseriiklikke norme.

XIV JAOTIS

TARBIJAKAITSE

Artikkel 153

1. Tarbijate huvide edendamiseks ja kõrgetasemelise tarbijakaitse tagamiseks aitab ühendus kaitsta tarbijate tervist, turvalisust ja majanduslikke huve, samuti edendada nende õigust teavitamisele, koolitamisele ja organiseerumisele oma huvide kaitseks.

2. Ühenduse ülejäänud poliitika ja meetmete määratlemisel ning rakendamisel võetakse arvesse tarbijakaitse nõudeid.
3. Ühendus aitab kaasa lõikes 1 osutatud eesmärkide saavutamisele:
 - a) meetmetega, mis on võetud artikli 95 põhjal seoses siseturu väljakujundamisega;
 - b) meetmetega, mille abil toetatakse, täiendatakse ja jälgitakse liikmesriikide poliitikat.
4. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu lõike 3 punktis b osutatud meetmed.
5. Lõike 4 kohaselt võetud meetmed ei takista ühtki liikmesriiki säilitamast või võtmast rangemaid kaitsemeetmeid. Niisugused meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva lepinguga. Neist teatatakse komisjonile.

XV JAOTIS

ÜLEEÜROOPALISED VÕRGUD

Artikkel 154

1. Selleks et aidata saavutada artiklites 14 ja 158 märgitud eesmärke ning võimaldada liidu kodanikel, majandustegevuses osalejatel ning regionaalsetel ja kohalikel kogukondadel saada täit kasu sisepiirideta ala rajamisest, aitab ühendus kaasa üleeuroopaliste võrkude rajamisele ja arendamisele transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika infrastruktuuri valdkonnas.
2. Avatud ja konkurentsile rajatud turgude süsteemis on ühenduse meetmed suunatud kaasa aitama üksikriikide võrkude omavahelisele ühendamisele ja koostoimimisvõimele, samuti niisuguste võrkude kasutamise võimalusele. Eelkõige võetakse arvesse vajadust siduda saared, raskesti ligipääsetavad ja perifeersed piirkonnad ühenduse keskregioonidega.

Artikkel 155

1. Selleks et saavutada artiklis 154 seatud eesmärke, ühendus:
 - sätestab suunised, mis hõlmavad üleeuroopaliste võrkude valdkonnas kavandatud eesmärke, prioriteete ja üldmeetmeid; need suunised määravad kindlaks ühist huvi pakkuvad projektid;

- rakendab kõiki meetmeid, eriti tehnilise standardimise valdkonnas, mis võivad osutada tarvilikuks niisuguste võrkude koostoimimisvõime tagamiseks;
- võib toetada eelkõige teostatavusuuringute, laenuatagatiste või intressitoetuste näol liikmesriikide rahastatavaid ühist huvi pakkuvaid projekte, mis on kindlaks määratud esimeses taandes märgitud suuniste raames; ühendus võib samuti kaasa aidata transpordi infrastruktuuri alaste eriprojektide rahastamisele liikmesriikides artikli 161 kohaselt loodud Ühtekuuluvusfondi kaudu.

Ühenduse tegevus võtab arvesse projektide potentsiaalset majanduslikku elujõulisust.

2. Koostöös komisjoniga kooskõlastavad liikmesriigid omavahel riigi tasandil järgitavat poliitikat, millel võib olla oluline mõju artiklis 154 seatud eesmärkide saavutamisele. Tihedas koostöös liikmesriikidega võib komisjon teha kasulikke algatusi sellise kooskõlastamise edendamiseks.

3. Ühendus võib otsustada teha koostööd kolmandate riikidega vastastikust huvi pakkuvate projektide edendamiseks ning võrkude koostoimimisvõime tagamiseks.

Artikkel 156

Nõukogu võtab vastu artikli 155 lõikes 1 märgitud suunised ja muud meetmed, toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Suuniste ja ühist huvi pakkuvate projektide puhul, mis on seotud mingi liikmesriigi territooriumiga, on nõutav asjassepüütava liikmesriigi heakskiit.

XVI JAOTIS

TÖÖSTUS

Artikkel 157

1. Ühendus ja liikmesriigid tagavad ühenduse tööstuse konkurentsivõimelisuseks vajalikud tingimused.

Sel eesmärgil ning kooskõlas avatud ja konkurentsile rajatud turgude süsteemiga püüavad nad:

- kiirendada tööstuse kohanemist struktuurimuudatustega;
- ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks algatuslikkust ja ettevõtjate, eriti väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete arengut kogu ühenduse ulatuses;

- ergutada sellise keskkonna tekkimist, mis soodustaks ettevõtjatevahelist koostööd;
- edendada innovatsiooni, teadusuuringute ja tehnoloogia arendamise poliitika tööstusliku potentsiaali paremat ärakasutamist.

2. Koostöös komisjoniga konsulteerivad liikmesriigid omavahel ja kooskõlastavad vajaduse korral oma tegevust. Komisjon võib teha kasulikke algatusi sellise kooskõlastamise edendamiseks.

3. Ühendus aitab kaasa lõikes 1 seatud eesmärkide saavutamisele poliitika ja tegevuse kaudu, mida ta järgib käesoleva lepingu teiste sätete kohaselt. Nõukogu võib vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele ja pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega otsustada võtta erimeetmeid, et toetada liikmesriikides algatatud tegevust lõikes 1 seatud eesmärkide saavutamiseks.

Käesolev jaotis ei anna ühendusele alust võtta meetmeid, mis võiksid viia konkurentsi kahjustamisele või sisaldavad maksusätteid või töötajate õigusi ja huve puudutavaid sätteid.

XVII JAOTIS

MAJANDUSLIK JA SOTSIAALNE ÜHTEKUULUVUS

Artikkel 158

Selleks et edendada oma igakülgset harmoonilist arengut, töötab ühendus välja ja rakendab meetmeid majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks.

Iseäranis taotleb ühendus eri regioonide arengutaseme ühtlustamist ning mahajäämuse vähendamist kõige ebasoodsamates piirkondades ja saartel, kaasa arvatud maapiirkonnad.

Artikkel 159

Liikmesriigid teostavad ja koordineerivad oma majanduspoliitikat niisugusel viisil, et saavutada ka artiklis 158 seatud eesmärgid. Ühenduse poliitika ja meetmete kavandamisel ja rakendamisel ning siseturu rajamisel võetakse arvesse artiklis 158 seatud eesmärgid ning aidatakse kaasa nende saavutamisele. Ühendus toetab nende eesmärkide saavutamist struktuurifondide (Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakond; Euroopa Sotsiaalfond; Euroopa Regionaalarengu Fond), Euroopa Investeeringuspanga ja teiste olemasolevate rahastamisvahendite kaudu võetavate meetmetega.

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile, nõukogule, majandus- ja sotsiaalkomiteele ning regioonide komiteele iga kolme aasta järel ettekande edusammude kohta, mida on tehtud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamisel, ning selle kohta, kuidas sellele on kaasa aidanud mitmesugused käesolevas artiklis sätestatud abinõud. Vajaduse korral lisatakse ettekandele kohased ettepanekud.

Kui osutuvad vajalikuks fondidevälised erimeetmed ja ilma et see piiraks ühenduse muu poliitika raames otsustatud abinõude kohaldamist, võib nõukogu sellised meetmed vastu võtta, tehes otsuse vastavalt artiklis 251 ettenähtud menetlusele pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Artikkel 160

Euroopa Regionaalarengu Fond on mõeldud selleks, et olla abiks põhiliste regionaalsete ebavõrdsuste korvamisel ühenduse piires, võttes osa arengus mahajäävate regioonide arengulisest ja struktuurilisest kohandamisest ning taandarenguga tööstuspiirkondade ümberkorraldamisest.

Artikkel 161

Ilma et see piiraks artikli 162 kohaldamist, määrab nõukogu komisjoni ettepanekul pärast Euroopa Parlamendi nõusoleku saamist ning konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega ühehäälselt kindlaks struktuurifondide ülesanded, esmatähtsad eesmärgid ja ülesehituse, mis võib hõlmata fondide rühmitamise. Sama menetlust järgides määrab nõukogu kindlaks ka nende suhtes kohaldatavad üldeeskirjad ja sätted, mis on vajalikud nende efektiivsuse tagamiseks ning fondide koordineerimiseks üksteisega ja muude olemasolevate rahastamisvahenditega.

Sama menetluse kohaselt nõukogu asutatud Ühtekuuluvusfond annab rahalist abi keskkonnaprojektidele ning üleeuroopaliste võrkude projektidele transpordi infrastruktuuri valdkonnas.

Alates 1. jaanuarist 2007 teeb nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse komisjoni ettepaneku põhjal pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega ning regioonide komiteega, kui alates 1. jaanuarist 2007 kohaldatav mitmeaastane finantsperspektiiv ja sellega seotud institutsioonidevaheline kokkulepe on nimetatud kuupäevaks vastu võetud. Kui seda pole tehtud, kohaldatakse käesolevas lõigus sätestatud korda alates nende vastuvõtmise kuupäevast.

Artikkel 162

Euroopa Regionaalarengu Fondi käsitlevad rakendusotsused võtab nõukogu vastu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega.

Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusosakonna ja Euroopa Sotsiaalfondi suhtes jäävad vastavalt kehtima artiklid 37 ja 148.

XVIII JAOTIS

TEADUSUURINGUD JA TEHNOLOOGIA ARENDAMINE

Artikkel 163

1. Ühenduse eesmärk on tugevdada ühenduse tööstuse teaduslikke ja tehnoloogilisi aluseid ning toetada selle muutumist konkurentsivõimelisemaks rahvusvahelisel tasandil, samal ajal edendades igasuguseid teadusuuringuid, mida peetakse vajalikuks käesoleva lepingu teiste peatükkide põhjal.

2. Sel eesmärgil toetab ta kogu ühenduses ettevõtjaid, kaasa arvatud väikesed ja keskmise suurusega ettevõtted, uurimiskeskusi ja ülikoole nende kõrgekvaliteedilises uurimis- ja tehnoloogia arendamise tegevuses; ühendus toetab nende jõupingutusi omavaheliseks koostööks ja taotleb eelkõige, et ettevõtjatel oleks võimalus täiel määral kasutada siseturu potentsiaali, iseäranis liikmesriigi riigihanke pakkumiste avamise, ühiste standardite määratlemise ja sellist koostööd takistavate õiguslike ning fiskaaltõkete kõrvaldamise kaudu.

3. Käesoleval lepingul põhinev kogu ühenduse uurimis- ja tehnoloogia arendamise tegevus, kaasa arvatud tutvustamisprojektid, otsustatakse ja viiakse ellu kooskõlas käesoleva jaotise sätetega.

Artikkel 164

Nende eesmärkide taotlemisel astub ühendus järgmisi liikmesriikide tegevust täiendavaid samme:

- a) uurimisprogrammide, tehnoloogia arendamis- ja tutvustamisprogrammide rakendamine, edendades koostööd ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolidega ning nende vahel;

- b) koostöö edendamine kolmandate riikidega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega ühenduse teadusuuringute, tehnoloogia arendamise ja tutvustamise valdkonnas;
- c) ühenduse teadusuuringute, tehnoloogia arendamise ja tutvustamisalase tegevuse tulemuste levitamine ja kasutamine;
- d) ühenduse teadustöötajate koolituse ja liikuvuse stimuleerimine.

Artikkel 165

1. Ühendus ja liikmesriigid kooskõlastavad oma teadusuuringud ja tehnoloogia arendamise, et tagada liikmesriikide poliitika ja ühenduse poliitika vastastikune sobivus.
2. Olles tihedas koostöös liikmesriikidega, võib komisjon teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.

Artikkel 166

1. Vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu vastu mitmeaastase raamprogrammi, milles esitatakse ühenduse kogu tegevus.

Raamprogrammis:

- seatakse teaduslikud ja tehnoloogilised eesmärgid, mis tuleb saavutada artiklis 164 ettenähtud tegevusega, ja määratakse kindlaks asjakohased prioriteedid;
- näidatakse niisuguse tegevuse üldsuunad;
- määratakse maksimaalne üldmaht ja üksikasjalikud eeskirjad ühenduse finantsosaluseks raamprogrammis ning vastavad osad, mis on nähtud ette iga tegevuse puhul.

2. Olukorra muutudes raamprogrammi kohandatakse või täiendatakse.

3. Raamprogramm viiakse ellu eriprogrammide kaudu, mis arendatakse välja iga tegevuse piires. Igas eriprogrammis määratakse kindlaks selle rakendamise üksikasjalikud eeskirjad ja selle kestus ning nähakse ette vajalikud vahendid. Eriprogrammides fikseeritud vajalike vahendite summa ei või ületada maksimaalset üldmahtu, mis on määratud raamprogrammi ja iga tegevuse jaoks.

4. Nõukogu võtab eriprogrammid vastu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega.

Artikkel 167

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimiseks määrab nõukogu kindlaks:

- ettevõtjate, uurimiskeskuste ja ülikoolide osavõtu eeskirjad;
- uurimistulemuste levitamise eeskirjad.

Artikkel 168

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võidakse otsustada vastu võtta lisaprogrammid, milles osalevad ainult teatud liikmesriigid, kes rahastavad neid sõltuvalt võimalikust ühenduse osavõtust.

Nõukogu võtab vastu eeskirjad lisaprogrammide kohta, eriti teadmiste levitamise ja teiste liikmesriikide juurdepääsu kohta nendele programmidele.

Artikkel 169

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võib ühendus kokkuleppel asjassepuutuvate liikmesriikidega sätestada osavõtu mitme liikmesriigi algatatud uurimis- ja arenguprogrammidest, kaasa arvatud osavõtt nende programmide elluviimiseks loodud struktuuridest.

Artikkel 170

Mitmeaastase raamprogrammi elluviimisel võib ühendus sätestada ühenduse teadusuuringud, tehnoloogia arendamise ja tutvustamisprojektide alase koostöö kolmandate riikide või rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Sellise koostöö üksikasjalik korraldus võib olla ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingute objektiks, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Artikkel 171

Ühendus võib asutada ühissettevõtteid või luua muid struktuure, mis on vajalikud ühenduse uurimisprogrammide, tehnoloogia arengu- või tutvustamisprogrammide edukaks elluviimiseks.

Artikkel 172

Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ning majandus- ja sotsiaalkomiteega kvalifitseeritud häälteenamusega vastu artiklis 171 märgitud sätted.

Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomiteega võtab nõukogu vastu artiklites 167, 168 ja 169 märgitud sätted. Lisaprogrammide vastuvõtmiseks on nõutav asjassepuutuvate liikmesriikide nõusolek.

Artikkel 173

Iga aasta alguses saadab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Aruanne sisaldab informatsiooni uurimistegevuse ja tehnoloogia arendamise ning tulemuste levitamise kohta eelmise aasta jooksul ning jooksva aasta tööprogrammi.

XIX JAOTIS**KESKKOND***Artikkel 174*

1. Ühenduse keskkonnapoliitika aitab kaasa järgmiste eesmärkide taotlemisele:

- keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine;
- inimese tervise kaitsmine;
- loodusressursside kaalutletud ja mõistlik kasutamine;
- meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega.

2. Ühenduse keskkonnapoliitika, võttes arvesse ühenduse eri piirkondade olukorra mitmekesisust, seab eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme. See rajaneb ettevaatusprintsibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma.

Sellega seoses sisaldavad keskkonnakaitse nõuetele vastavad ühtlustamismeetmed vajaduse korral kaitseklauslit, mis lubab liikmesriikidel majandusvälistel keskkonnakaitselistel põhjustel võtta ühenduse kontrollimenetlusele alluvaid ajutisi meetmeid.

3. Oma keskkonnapoliitikat ette valmistades võtab ühendus arvesse:

- kättesaadavaid teaduslikke ja tehnilisi andmeid;
- ühenduse eri piirkondade keskkonnatingimusi;
- meetme võtmise või võtmata jätmise potentsiaalseid tulusid ja kulusid;
- ühenduse kui terviku majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning tema piirkondade tasakaalustatud arengut.

4. Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Eelmine lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

Artikkel 175

1. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, otsustab nõukogu, missuguseid meetmeid tuleb ühendusel võtta, et saavutada artiklis 174 seatud eesmärgid.

2. Erandina lõikes 1 sätestatud otsustamismenetlusest ja ilma et see piiraks artikli 95 kohaldamist, võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi, majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega ühehäälselt vastu:

- a) peamiselt maksusätteid;
- b) meetmeid, mis käsitlevad:
 - asulaplaneerimist;
 - veeressursside kvantitatiivset majandamist või mis otseselt või kaudselt mõjutavad nende ressursside kättesaadavust;
 - maa kasutamist, välja arvatud jäätmemajandus;

- c) meetmeid, mis mõjutavad oluliselt liikmesriigi valikut erinevate energiaallikate vahel ning tema energiavarustuse üldstruktuuri.

Esimeses lõigus esitatud tingimustel võib nõukogu piiritleda need käesolevas lõikes märgitud küsimused, mille puhul otsused tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega.

3. Muudes valdkondades võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega vastu üldised tegevusprogrammid, milles määratakse kindlaks esmatähtsad eesmärgid.

Toimides olenevalt juhtumist kas lõike 1 või 2 tingimuste kohaselt, võtab nõukogu vajalikud meetmed nende programmide elluviimiseks.

4. Ilma et see piiraks teatavate ühendust puudutavate meetmete võtmist, rahastavad ja rakendavad keskkonnapoliitikat liikmesriigid.

5. Kui lõike 1 sätetel rajanev meede tekitab liikmesriigi ametiasutustele eproportsionaalseks peetavaid kulusid, siis kehtestab nõukogu, ilma et see piiraks võimalust kohaldada põhimõtet, et saastajal tuleb maksta, selle meetme vastuvõtmise õigusaktis asjakohased sätted:

- ajutiste eranditena ja/või
- rahaliste toetustena artikli 161 kohaselt loodud Ühtekuuluvusfondist.

Artikkel 176

Artikli 175 kohaselt võetud kaitsemeetmed ei takista liikmesriiki säilitamast või kasutusele võtmast rangemaid kaitsemeetmeid. Niisugused meetmed peavad olema kooskõlas käesoleva lepinguga. Neist teatatakse komisjonile.

XX JAOTIS

ARENGUKOOSTÖÖ

Artikkel 177

1. Ühenduse poliitika arengukoostöö alal, mis täiendab liikmesriikide poliitikat, edendab:

- arengumaade, eriti kõige ebasoodsamas olukorras olevate arengumaade püsivat majanduslikku ja sotsiaalset arengut;

- arengumaade tõrgeteta ja järkjärgulist integreerumist maailmamajandusse;
- võitlust vaesuse vastu arengumaades.

2. Ühenduse poliitika sel alal aitab kaasa üldisele eesmärgile austada demokraatia ja õigusriigi arendamist ja tugevdamist ning inimõigusi ja põhivabadusi.

3. Ühendus ja liikmesriigid täidavad neid kohustusi ning arvestavad neid eesmärke, mis nad on heaks kiitnud Ühinenud Rahvaste Organisatsioonis ja teistes pädevates rahvusvahelistes organisatsioonides.

Artikkel 178

Ühendus võtab arvesse artiklis 177 seatud eesmärke poliitika puhul, mida ta rakendab ja mis tõenäoliselt mõjutab arengumaid.

Artikkel 179

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele vastu meetmed, mis on vajalikud artiklis 177 seatud eesmärkide saavutamiseks. Niisuguseid meetmeid võib võtta mitmeaastaste programmidenä.

2. Euroopa Investeerimispank aitab oma põhikirjas esitatud tingimuste kohaselt kaasa lõikes 1 märgitud meetmete rakendamisele.

3. Käesoleva artikli sätted ei mõjuta koostööd Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikidega (AKV), mida tehakse AKV–EÜ konventsiooni raames.

Artikkel 180

1. Ühendus ja liikmesriigid kooskõlastavad oma arengukoostöö poliitikat ning konsulteerivad üksteisega abiprogrammide suhtes, seda ka rahvusvahelistes organisatsioonides ning rahvusvahelistel konverentsidel. Nad võivad alata ühismeetmeid. Kui vaja, aitavad liikmesriigid kaasa ühenduse abiprogrammide elluviimisele.

2. Komisjon võib teha kasulikke algatusi, et edendada lõikes 1 märgitud kooskõlastamist.

Artikkel 181

Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjassepuutuvate kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Eelmine lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

XXI JAOTIS

MAJANDUS-, FINANTS- JA TEHNILINE KOOSTÖÖ KOLMANDATE RIIKIDEGA*Artikkel 181a*

1. Ilma et see piiraks muude käesoleva lepingu sätete ning eelkõige XX jaotise sätete kohaldamist, teeb ühendus oma pädevuse piires majandus-, finants- ja tehnilist koostööd kolmandate riikidega. Selline koostöö täiendab liikmesriikide võetud meetmeid ja vastab ühenduse arengupoliitikale.

Ühenduse selle valdkonna poliitika aitab kaasa üldisele eesmärgile arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriiki ning austada inimõigusi ja põhivabadusi.

2. Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kvalifitseeritud häälteenamusega vastu lõike 1 rakendamiseks vajalikud meetmed. Artiklis 310 osutatud assotsieerumislepingute ja liiduga ühinemise kandidaatriikidega sõlmitavate lepingute puhul teeb nõukogu otsuse ühehäälselt.

3. Oma pädevuse piires teevad ühendus ja liikmesriigid koostööd kolmandate riikide ja pädevate rahvusvaheliste organisatsioonidega. Ühenduse koostöö korralduse võib kokku leppida ühenduse ja asjaomaste kolmandate isikute vaheliste lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi ja mis sõlmitakse kooskõlas artikliga 300.

Esimene lõik ei piira liikmesriikide pädevust pidada läbirääkimisi rahvusvahelistes organites ja sõlmida rahvusvahelisi lepinguid.

NELJAS OSA

Ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimine

Artikkel 182

Liikmesriigid lepivad kokku assotsieerida ühendusega need Euroopa-välised maad ja territooriumid, millel on erisuhted Taani, Prantsusmaa, Madalmaade ja Ühendkuningriigiga. Need maad ja territooriumid (edaspidi "maad ja territooriumid") on loetletud käesoleva lepingu II lisas.

Assotsieerimise eesmärk on edendada nende maade ja territooriumide majanduslikku ja sotsiaalset arengut ning sisse seada tihedad majandussidemed nende ja ühenduse kui terviku vahel.

Kooskõlas käesoleva lepingu preambulis esitatud põhimõtetega on assotsieerimise eesmärk eelkõige edendada nimetatud maade ja territooriumide elanike huve ja jõukust, et nad saavutaksid majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise arengu, mille poole nad püüdlevad.

Artikkel 183

Assotsieerimisel on järgmised eesmärgid.

1. Liikmesriigid kohaldavad oma kaubavahetuses nende maade ja territooriumidega sama režiimi, mida nad käesolevast lepingust tulenevalt kasutavad üksteise suhtes.
2. Iga maa või territoorium kohaldab oma kaubavahetuses liikmesriikidega ning teiste maade ja territooriumidega sama režiimi, mida ta kasutab kaubavahetuses selle Euroopa riigiga, kellega tal on erisuhted.
3. Liikmesriigid annavad oma panuse nende maade ja territooriumide järjekindlaks arenguks vajalikesse investeeringutesse.
4. Ühenduse rahastatavate investeeringute puhul on osavõtt pakkumistest ja hangetest avatud võrdsetel tingimustel kõikidele füüsilistele ja juriidilistele isikutele, kes on mõne liikmesriigi või kõnealuse maa või territooriumi kodanikud.
5. Liikmesriikide ning nende maade ja territooriumide vahelistes suhetes reguleeritakse kodanike ja äriühingute asutamisõigus kooskõlas asutamisõigust käsitlevas peatükis esitatud sätete ja menetlustega ning kedagi diskrimineerimata, kusjuures nende kohta kehtivad kõik artiklist 187 tulenevad erisätted.

Artikkel 184

1. Nendelt maadelt ja territooriumidelt pärinevate liikmesriikidesse imporditavate kaupade tollimaksud keelatakse vastavalt liikmesriikidevaheliste tollimaksude keelamisele kooskõlas käesoleva lepingu sätetega.

2. Liikmesriikidest või teistelt kõnealustelt maadelt või territooriumidelt mingile maale või territooriumile imporditavate kaupade tollimaksud keelatakse kooskõlas artikli 25 sätetega.

3. Kõnealused maad ja territooriumid võivad siiski võtta tollimakse, mis vastavad nende arengu ja industrialiseerimise vajadustele või annavad nende eelarvesse tulu.

Eelnevas lõigus märgitud tollimaksud ei või ületada sama taset, mis kehtib nende maade või territooriumidega erisuhetes olevast liikmesriigist imporditavate toodete kohta.

4. Lõiget 2 ei kohaldata nende maade ja territooriumide suhtes, kus juba kehtivad mitte-diskrimineerivad tollitariifid seetõttu, et nad on seotud eriliste rahvusvaheliste kohustustega.

5. Nendele maadele ja territooriumidele imporditavate kaupade suhtes kehtestatavad tollimaksud või nende muudatused ei või põhjustada juriidiliselt ega tegelikult mingit otsust ega kaudset diskrimineerimist eri liikmesriikidest imporditavate kaupade suhtes.

Artikkel 185

Kui maale või territooriumile mingist kolmandast riigist imporditavatel kaupadel võetavate tollimaksude tase võib põhjustada artikli 184 lõike 1 sätete kohaldamisel kaubandushäireid mingi liikmesriigi kahjuks, võib viimane taotleda, et komisjon teeks teistele liikmesriikidele ettepaneku meetmete kohta, mis on vajalikud olukorra parandamiseks.

Artikkel 186

Järgides rahvatervist, avalikku julgeolekut või avalikku korda puudutavaid sätteid, reguleeritakse nende maade ja territooriumide töötajate liikumisvabadus liikmesriikide piires ning liikmesriikide töötajate liikumisvabadus nende maade ja territooriumide piires lepingutega, mis järgnevalt tuleb sõlmida liikmesriikide ühehäälsel heakskiidul.

Artikkel 187

Nõukogu määrab maade ja territooriumide ühendusega assotsieerimisel omandatud kogemuste ja käesolevas lepingus esitatud põhimõtete alusel ühehäälselt kindlaks sätted, mis käsitlevad maade ja territooriumide ühendusega assotsieerimise üksikasjalikke eeskirju ja menetlusi.

Artikkel 188

Artiklite 182–187 sätteid kohaldatakse Gröönimaa suhtes nii, nagu näevad ette Gröönimaad käsitlevad erisätted Gröönimaa kohta kehtiva erikorra protokollis, mis on lisatud käesolevale lepingule.

VIIES OSA

Ühenduse institutsioonid

I JAOTIS

SÄTTED INSTITUTSIOONIDE KOHTA

1. PEATÜKK

INSTITUTSIOONID

1. JAGU

EUROOPA PARLAMENT

Artikkel 189

Euroopa Parlament, mis koosneb ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajatest, kasutab talle käesoleva lepinguga antud volitusi.

Euroopa Parlamendi liikmete arv ei või olla suurem kui 732.

Artikkel 190 ⁽¹⁾

1. Ühenduseks liitunud riikide rahvaste esindajad valitakse Euroopa Parlamenti otseselt ja üldistel valimistel.

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

2. Igast liikmesriigist valitavate esindajate arv on järgmine:

Belgia	24
Tšehhi Vabariik	24
Taani	14
Saksamaa	99
Eesti	6
Kreeka	24
Hispaania	54
Prantsusmaa	78
Iirimaa	13
Itaalia	78
Küpros	6
Läti	9
Leedu	13
Luksemburg	6
Ungari	24
Malta	5
Madalmaad	27
Austria	18
Poola	54
Portugal	24
Sloveenia	7
Slovakkia	14
Soome	14
Rootsi	19
Ühendkuningriik	78

Käesoleva lõike muutmisel peab igast liikmesriigist valitavate esindajate arv tagama ühenduseks liitunud riikide rahvaste vajaliku esindatuse.

3. Esindajad valitakse viieaastaseks tähtjaks.

4. Euroopa Parlament koostab ettepaneku otsesteks ja üldisteks valimisteks ühtse menetluse kohaselt kõikides liikmesriikides või kõikidele liikmesriikidele ühistel põhimõtetel.

Saanud nõusoleku Euroopa Parlamendilt, kes teeb otsuse oma liikmete häälteenamusega, määrab nõukogu ühehäälselt asjakohased sätted, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

5. Euroopa Parlament määrab pärast komisjoni arvamuse küsimist ja nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega heakskiidul kindlaks määrused ja üldtingimused, mis reguleerivad tema liikmete kohustusi. Kõik eeskirjad ja tingimused, mis puudutavad parlamendi praeguste või endiste liikmete maksustamist, nõuavad nõukogu ühehäälselt otsust.

Artikkel 191

Erakonnad Euroopa tasandil on tähtis integratsioonitegur liidu piires. Nad aitavad kaasa eurooplaseks olemise teadvustumisele ning liidu kodanike poliitilise tahte väljendamisele.

Nõukogu võtab artiklis 251 ettenähtud menetluse kohaselt vastu määrused, mis reguleerivad Euroopa tasandil toimivaid erakondi ning eelkõige nende rahastamise eeskirju.

Artikkel 192

Niivõrd, kui võrd see on ette nähtud käesoleva lepinguga, võtab Euroopa Parlament osa ühenduse õigusaktide vastuvõtmisest, kasutades oma volitusi artiklites 251 ja 252 sätestatud menetluste kohaselt ja andes oma nõusoleku või esitades nõuandvaid arvamusi.

Euroopa Parlament võib oma liikmete häälteenamusega taotleda, et komisjon esitaks asjakohased ettepanekud küsimuste kohta, mille puhul ta peab käesoleva lepingu rakendamisel vajalikuks ühenduse õigusakti vastuvõtmist.

Artikkel 193

Ilma et see piiraks käesoleva lepinguga teistele institutsioonidele või asutustele antud volitusi, võib Euroopa Parlament oma kohustusi täites liikmete ühe neljandiku nõudmisel asutada ajutise uurimiskomisjoni, et uurida väidetavaid rikkumisi või halduslikku omavoli ühenduse õiguse rakendamisel, välja arvatud juhud, kui väidetavaid fakte uurib kohus ja kui asi on alles kohtumenetluses.

Ajutine uurimiskomisjon lakkab olemast oma aruande esitamise järel.

Üksikasjalikud sätted, mis reguleerivad uurimisõiguse kasutamist, määratakse kindlaks Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisel kokkuleppel.

Artikkel 194

Igal liidu kodanikul ning igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus kas üksikult või koos teiste kodanike või isikutega pöörduda petitsiooniga Euroopa Parlamendi poole küsimuses, mis kuulub ühenduse tegevusvaldkondadesse ja mis teda otseselt puudutab.

Artikkel 195

1. Euroopa Parlament määrab ombudsmani, kes on volitatud igalt liidu kodanikult või igalt füüsiliselt või juriidiliselt isikult, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, vastu võtma kaebusi haldusliku omavoli juhtude kohta ühenduse institutsioonide või asutuste tegevuses; välja on arvatud Euroopa Kohus ja esimese astme kohus, kui need tegutsevad õigusemõistjana.

Kooskõlas oma kohustustega korraldab ombudsman kas omal algatusel, otseselt talle või siis Euroopa Parlamendi liikme kaudu esitatud kaebuste põhjal uurimise, kui ta leiab selleks olevat alust, välja arvatud juhud, kui väidetavad faktid on või on olnud kohtumenetluse objektiks. Kui ombudsman tuvastab haldusliku omavoli juhtumi, esitab ta asja vastavale institutsioonile, kellel on aega kolm kuud, et ombudsmani oma seisukohast informeerida. Seejärel saadab ombudsman ettekande Euroopa Parlamendile ja vastavale institutsioonile. Kaebuse esitanud isikut informeeritakse uurimise tulemustest.

Ombudsman esitab igal aastal Euroopa Parlamendile aruande oma uurimiste tulemustest.

2. Ombudsman nimetatakse iga Euroopa Parlamendi valimise järel viimasega samaks ametiajaks. Ombudsmani võib ametisse tagasi nimetada.

Euroopa Kohus võib Euroopa Parlamendi taotlusel ombudsmani ametist tagandada, kui ta ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema kohustuste täitmiseks, või kui ta on süüdi raskes üleastumises.

3. Ombudsman on oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatu. Nende kohustuste täitmisel ta ei taotle ega saa juhiseid üheltki asutuselt. Ametisoleku ajal ei tohi ombudsman töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal.

4. Euroopa Parlament määrab pärast komisjoni arvamuse taotlemist ja kvalifitseeritud hääle-enamusega otsuse tegeva nõukogu heakskiidul kindlaks tegevusjuhendi ja üldised tingimused, mis reguleerivad ombudsmani kohustuste täitmist.

Artikkel 196

Euroopa Parlament peab iga-aastase istungjärgu. See tuleb kutsumiseta kokku märtsikuu teisel teisipäeval.

Euroopa Parlament võib kokku tulla erakorraliseks istungjärguks, kui seda taotleb parlamendiliikmete enamus või kui seda taotleb nõukogu või komisjon.

Artikkel 197

Euroopa Parlament valib oma liikmete hulgast presidendi ja juhatuse.

Komisjoni liikmed võivad osa võtta kõikidest istungitest ning nende taotluse korral tuleb nad komisjoni nimel ära kuulata.

Komisjon vastab suuliselt või kirjalikult Euroopa Parlamendi või selle liikmete küsimustele.

Euroopa Parlament kuulab nõukogu ära kooskõlas tingimustega, mis nõukogu on sätestanud oma kodukorraga.

Artikkel 198

Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, teeb Euroopa Parlament otsused antud hääle absoluutse enamusega.

Kvoorum määratakse kindlaks kodukorraga.

Artikkel 199

Euroopa Parlament võtab vastu oma kodukorra, tehes otsuse oma liikmete hääaltenamusega.

Euroopa Parlamendi dokumendid avaldatakse tema kodukorras ettenähtud viisil.

Artikkel 200

Euroopa Parlament arutab komisjoni esitatud iga-aastast üldaruannet avalikul istungil.

Artikkel 201

Kui Euroopa Parlamendi päevakorda esitatakse umbusaldusavaldus komisjoni tegevuse kohta, ei pane Euroopa Parlament seda hääletusele varem kui kolme päeva möödumisel selle päevakorda esitamisest ning umbusaldusavaldus otsustatakse ainult avalikul hääletusel.

Kui umbusaldusavalduse poolt on vähemalt kaks kolmandikku antud häälest, mis esindavad Euroopa Parlamendi liikmete enamust, siis astuvad komisjoni liikmed täies koosseisus tagasi. Nad jätkavad asjaajamist seni, kuni nad asendatakse kooskõlas artikliga 214. Sellisel juhul lõpeb nende asemele nimetatud komisjoni liikmete ametiaeg kuupäeval, mil oleks lõppenud täies koosseisus tagasi astuma sunnitud komisjoni liikmete ametiaeg.

2. JAGU

NÕUKOGU

Artikkel 202

Nõukogu, selleks et tagada käesolevas lepingus seatud eesmärkide saavutamine ning kooskõlas käesoleva lepingu sätetega:

- tagab liikmesriikide üldise majanduspoliitika kooskõlastamise;
- on volitatud võtma vastu otsuseid;
- annab komisjonile nõukogu vastuvõetavates õigusaktides volitused rakendada nõukogu kinnitatud eeskirju. Nõukogu võib kehtestada nimetatud volituste kasutamise kohta teatud nõudmisi. Samuti võib nõukogu erijuhtudel jätta endale õiguse kasutada vahetult ise rakendamisvolitusi. Eespool märgitud menetlused peavad olema kooskõlas põhimõtete ja eeskirjadega, mis nõukogul tuleb eelnevalt komisjoni ettepaneku põhjal pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist ühehäälselt kindlaks määrata.

Artikkel 203

Nõukogu koosneb kõigi liikmesriikide esindajatest ministri tasandil, kellel on volitused võtta selle liikmesriigi valitsuse nimel siduvaid kohustusi.

Eesistuja ametikohta täidavad nõukogus kõik liikmesriigid kordamööda kuuekuulise tähtaja jooksul järjekorras, mille on ühehäälselt otsustanud nõukogu.

Artikkel 204

Nõukogu tuleb kokku eesistuja kutsel kas eesistuja enda algatusel või ühe nõukogu liikme või komisjoni taotlusel.

Artikkel 205 (¹)

1. Kui käesolev leping ei sätesta teisiti, teeb nõukogu otsused oma liikmete häälteenamusega.
2. Kui nõukogu otsuseks on nõutav kvalifitseeritud häälteenus, arvestatakse tema liikmete hääli järgmiselt:

Belgia	12
Tšehhi Vabariik	12
Taani	7
Saksamaa	29
Eesti	4
Kreeka	12
Hispaania	27
Prantsusmaa	29
Iirimaa	7
Itaalia	29
Küpros	4
Läti	4
Leedu	7
Luksemburg	4

(¹) Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Ungari	12
Malta	3
Madalmaad	13
Austria	10
Poola	27
Portugal	12
Sloveenia	4
Slovakkia	7
Soome	7
Rootsi	10
Ühendkuningriik	29

Kui käesoleva lepingu alusel teeb nõukogu otsuse komisjoni ettepaneku põhjal, on selle vastuvõtmiseks nõutav vähemalt 232 poolthäält, mis on antud liikmete enamuse poolt.

Muudel juhtudel on nõukogu otsuste vastuvõtmiseks nõutav vähemalt 232 poolthäält, mis on antud vähemalt kahe kolmandiku liikmete poolt.

3. Isiklikult kohalviibivate või esindatud liikmete hääletamisest hoidumine ei takista nõukogu vastu võtmast otsuseid, mis nõuavad ühehäälsust.

4. Kui nõukogu otsus tuleb vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega, võib nõukogu liige taotleda, et tehtaks kindlaks, kas kvalifitseeritud häälteenamuse moodustavad liikmesriigid esindavad vähemalt 62 % kogu liidu rahvastikust. Kui selgub, et see tingimus ei ole täidetud, ei võeta kõnealust otsust vastu.

Artikkel 206

Hääletamisel võib iga nõukogu liige esindada peale enda veel ainult üht liiget.

Artikkel 207

1. Liikmesriikide alalistest esindajatest koosnev komitee vastutab nõukogu töö ettevalmistamise ja talle nõukogu poolt antud ülesannete täitmise eest. Nõukogu kodukorras sätestatud juhtudel võib komitee vastu võtta otsuseid menetlusküsimustes.

2. Nõukogule on abiks peasekretariaat, mida juhatab peasekretär, ühise välis- ja julgeoleku- poliitika kõrge esindaja, keda abistab peasekretariaadi töö eest vastutav asepeasekretär. Peasekretäri ja asepeasekretäri määrab nõukogu ametisse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Nõukogu otsustab peasekretariaadi struktuuri.

3. Nõukogu võtab vastu oma kodukorra.

Artikli 255 lõike 3 kohaldamiseks täpsustab nõukogu kodukorras tingimused, mis sätestavad avalikkuse ligipääsu nõukogu dokumentidele. Käesoleva lõike kohaldamiseks määratleb nõukogu juhtumid, mil teda tuleb lugeda toimivaks seadusandjana, pidades sellistel juhtudel silmas laiema ligipääsu võimaldamist dokumentidele, säilitades samal ajal nõukogu otsustamisprotsessi tõhususe. Kui nõukogu toimib seadusandjana, avalikustatakse igal juhul hääletustulemused ja häälte selgitused nagu ka avaldused protokollides.

Artikkel 208

Nõukogu võib komisjonilt taotleda uuringute korraldamist, mida nõukogu peab soovitavaks ühiste eesmärkide saavutamiseks, ning teha talle asjakohaseid ettepanekuid.

Artikkel 209

Saanud komisjoni arvamuse, määrab nõukogu kindlaks käesoleva lepinguga ettenähtud komiteede tööd reguleerivad eeskirjad.

Artikkel 210

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks komisjoni presidendi ja liikmete, samuti Euroopa Kohtu presidendi, kohtunike, kohtujuristide ja kohtusekretäri ning esimese astme kohtu liikmete ja kohtusekretäri palgad, hüvitised ning pensionid. Kvalifitseeritud häälteenamusega määrab nõukogu kindlaks ka kõik väljamaksed, mis tehakse töötasu asemel.

3. JAGU

KOMISJON

Artikkel 211

Komisjon, pidades silmas ühisturu laitmatut toimimist ja arengut:

— tagab käesoleva lepingu sätete ja institutsioonide poolt käesoleva lepingu alusel võetud meetmete rakendamise;

- sõnastab soovitusel või esitab arvamused käesolevas lepingus käsitletud küsimustes, kui leping seda selgesõnaliselt ette näeb või kui komisjon seda vajalikuks peab;
- omab iseseisvat otsustamisõigust ning võtab osa nõukogu ja Euroopa Parlamendi meetmete kujundamisest käesolevas lepingus ettenähtud viisil;
- kasutab talle nõukogu poolt antud volitusi viimase kinnitatud eeskirjade rakendamiseks.

Artikkel 212

Komisjon avaldab igal aastal hiljemalt kuu aega enne Euroopa Parlamendi istungjärgu algust üldaruande ühenduse tegevuse kohta.

Artikkel 213⁽¹⁾

1. Komisjoni liikmed valitakse nende üldise asjatundlikkuse alusel ja nende sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.

Komisjoni kuulub üks kodanik igast liikmesriigist.

Komisjoni liikmete arvu võib nõukogu ühehäälselt muuta.

2. Ühenduse üldistes huvides on komisjoni liikmed oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Oma kohustuste täitmisel ei taotle ega võta nad vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega mingilt muult organilt. Nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega. Iga liikmesriik kohustub seda põhimõtet austama ega püüa komisjoni liikmeid nende ülesannete täitmisel mõjutada.

Oma ametiaja jooksul ei või komisjoni liikmed töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal. Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste suhtes või soodustuste vastuvõtmisel pärast oma ametiaja lõppemist. Nende kohustuste rikkumise korral võib Euroopa Kohus nõukogu või komisjoni avalduse põhjal otsustada, et asjassepuutuv liige tuleb vastavalt asjaoludele kas ametist tagandada vastavalt artikli 216 sätetele või jätta ilma õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid soodustusi.

Artikkel 214

1. Vastavalt lõikes 2 sätestatud menetlusele nimetatakse komisjoni liikmed ametisse viieks aastaks, arvestades vajaduse korral artiklis 201 sätestatut.

Komisjoni liikmeid võib ametisse tagasi nimetada.

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud protokolliga Euroopa Liidu laienemise kohta.

2. Riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu nimetab kvalifitseeritud häälteenamusega isiku, kelle ta kavatseb määrata komisjoni presidendiks; nimetamise kinnitab Euroopa Parlament.

Ühisel kokkuleppel presidendikandidaadiga võtab nõukogu vastu teiste isikute nimekirja, keda ta kavatseb määrata komisjoni liikmeteks; nimekiri koostatakse kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal.

Niiviisi komisjoni presidendiks ja teisteks komisjoni liikmeteks nimetatud isikud kiidetakse Euroopa Parlamendis heaks ühtse nimekirjana. Olles saanud Euroopa Parlamendi heakskiidu, nimetatakse president ja komisjoni teised liikmed ametisse nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega.

Artikkel 215

Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad komisjoni liikme kohustused ametist lahkumisel või tagandamisel.

Ametist lahkumise, tagandamise või surma läbi tekkinud vaba ametikoha täidab liikme ülejäänud ametiajaks uus liige, kelle nõukogu nimetab kvalifitseeritud häälteenamusega. Nõukogu võib ühehäälselt otsustada, et niisugust vaba ametikohta ei ole vaja täita.

Presidendi ametist lahkumise, tagandamise või surma korral täidetakse tema ametikoht ülejäänud ametiajaks. Presidendi asendamiseks kohaldatakse artikli 214 lõikes 2 sätestatud menetlust.

Kui tagandamine artikli 216 põhjal välja arvata, jäävad komisjoni liikmed ametisse seni, kuni nad on asendatud või kuni nõukogu on käesoleva artikli teise lõigu kohaselt otsustanud, et vaba ametikohta ei ole vaja täita.

Artikkel 216

Kui komisjoni liige ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema ametiülesannete täitmiseks, või kui ta on süüdi tõsisel üleastumises, võib Euroopa Kohus ta nõukogu või komisjoni avalduse põhjal ametist tagandada.

Artikkel 217

1. Komisjon tegutseb oma presidendi poliitilisel juhtimisel; president määrab kindlaks komisjoni sisemise korralduse, et tagada selle tegevuse järjepidevus, tulemuslikkus ja kollegiaalsus.

2. President rühmitab ja jaotab liikmete vahel komisjoni ees seisvad ülesanded. President võib komisjoni ametiaja jooksul need ülesanded ümber jaotada. Komisjoni liikmed täidavad neile presidendi poolt pandud ülesandeid tema kontrolli all.
3. Pärast täiskoosseisult heakskiidu saamist nimetab president komisjoni liikmete hulgast asepresidendid.
4. Komisjoni liige astub tagasi, kui president seda pärast täiskoosseisu heakskiidu saamist nõuab.

Artikkel 218

1. Nõukogu ja komisjon konsulteerivad omavahel ja otsustavad oma koostöömeetodid ühise kokkuleppe põhjal.
2. Komisjon võtab vastu oma kodukorra, selleks et tagada iseenese ja oma talituste töö kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Komisjon tagab kodukorra avaldamise.

Artikkel 219

Komisjon teeb otsused artiklis 213 sätestatud liikmete arvu häälteenamusega.

Komisjoni istung on otsustusvõimeline ainult siis, kui sellest võtab osa kodukorraga ettenähtud arv liikmeid.

4. JAGU

EUROOPA KOHUS

Artikkel 220

Euroopa Kohus ja esimese astme kohus tagavad kumbki oma pädevuse piires, et käesoleva lepingu tõlgendamisel ja kohaldamisel peetakse kinni seadusest.

Lisaks võib artiklis 225a sätestatud tingimustel esimese astme kohtu juurde moodustada kohtukolleegiumid, et teostada teatavates kindlates valdkondades käesoleva lepinguga sätestatud kohtulikku pädevust.

Artikkel 221

Euroopa Kohus koosneb ühest kohtunikust iga liikmesriigi kohta.

Euroopa Kohus tuleb kokku kodadena või suurkojana vastavalt selleks Euroopa Kohtu põhikirjas sätestatud eeskirjadele.

Kui põhikiri seda ette näeb, võib Euroopa Kohus tulla kokku ka täiskoguna.

Artikkel 222

Euroopa Kohut abistab kaheksa kohtujuristi. Kui Euroopa Kohus seda taotleb, võib nõukogu ühehäälselt suurendada kohtujuristide arvu.

Kohtujuristi ülesanne on avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid kohtuasjades, mis Euroopa Kohtu põhikirja kohaselt nõuavad tema osalust.

Artikkel 223

Euroopa Kohtu kohtunikud ja kohtujuristid valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kellel on oma riigi kõrgeimasesse kohtunikuametisse nimetamiseks nõutav kvalifikatsioon või kes on tunnustatud ja pädevad juristid; nad nimetatakse ametisse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel kuueks aastaks.

Iga kolme aasta järel toimub kohtunike ja kohtujuristide osaline asendamine vastavalt Euroopa Kohtu põhikirjas sätestatud tingimustele.

Kohtunikud valivad enda seast kolmeks aastaks Euroopa Kohtu presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

Ametiaja lõppemisel võib kohtuniku ja kohtujuristi uueks ametiajaks tagasi nimetada.

Euroopa Kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi.

Euroopa Kohus võtab vastu oma kodukorra. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

Artikkel 224

Esimese astme kohus koosneb vähemalt ühest kohtunikust iga liikmesriigi kohta. Kohtunike arvu määrab Euroopa Kohtu põhikiri. Põhikiri võib ette näha, et esimese astme kohut abistavad kohtujuristid.

Esimese astme kohtu liikmed valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kes on kõrgesse kohtunikuametisse määramiseks pädevad. Nad nimetatakse ametisse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel kuueks aastaks. Liikmeskonda uuendatakse osaliselt iga kolme aasta järel. Ametiaja lõppemisel võib liikme tagasi nimetada.

Kohtunikud valivad enda seast kolmeks aastaks esimese astme kohtu presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

Esimese astme kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi.

Esimese astme kohus kehtestab oma kodukorra kokkuleppel Euroopa Kohtuga. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

Kui Euroopa Kohtu põhikiri ei sätesta teisiti, kohaldatakse esimese astme kohtu suhtes käesoleva lepingu Euroopa Kohut käsitlevaid sätteid.

Artikkel 225

1. Esimese astme kohus on pädev arutama ja lahendama esimese astmena artiklites 230, 232, 235, 236 ja 238 osutatud hagnosisid või menetlusi, välja arvatud need, mis on määratud kohtukollegiumile või kuuluvad põhikirja järgi Euroopa Kohtu pädevusse. Põhikiri võib ette näha, et esimese astme kohtul on pädevus muud liiki hagnosisid või menetluste puhul.

Käesoleva lõike alusel tehtud esimese astme kohtu otsuseid võib Euroopa Kohtusse edasi kaevata üksnes õigusküsimustes vastavalt põhikirjas sätestatud tingimustele ning ulatusele.

2. Esimese astme kohus on pädev arutama ja lahendama artikli 225a alusel moodustatud kohtukollegiumide otsuste kohta algatatud hagnosisid või menetlusi.

Käesoleva lõike alusel tehtud esimese astme kohtu otsuseid võib Euroopa Kohus erandkorras teista põhikirjas sätestatud tingimustel ja ulatuses, kui valitseb tõsine oht, et need otsused mõjutavad ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust.

3. Esimese astme kohus on teatavates põhikirjas sätestatud valdkondades pädev arutama ja lahendama küsimusi, mille suhtes artikli 234 alusel taotletakse eelotsust.

Kui esimese astme kohus leiab, et kohtuasjas nõutav põhimõtteline otsus tõenäoliselt mõjutab ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust, võib ta suunata asja otsustamiseks Euroopa Kohtusse.

Otsuseid, mis esimese astme kohus on teinud küsimustes, mille suhtes taotletakse eelotsust, võib Euroopa Kohus erandkorras teista põhikirjas sätestatud tingimustel ja ulatuses, kui valitseb tõsine oht, et need otsused mõjutavad ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust.

Artikkel 225a

Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Kohtuga või Euroopa Kohtu taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga ühehäälselt moodustada kohtukolleegiume, et esimese astmena arutada ja lahendada teatavates valdkondades algatatud teatud liiki hagnosisid või menetlusi.

Kohtukolleegiumi moodustamise otsuses sätestatakse eeskirjad kolleegiumi koosseisu ja talle antud pädevuse kohta.

Kohtukolleegiumide otsuseid võib edasi kaevata esimese astme kohtusse üksnes õigusküsimustes või, kui see on ette nähtud kolleegiumi moodustamise otsuses, ka faktilistes asjaoludes.

Kohtukolleegiumide liikmed valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kes on kohtunikuametisse määramiseks pädevad. Ametisse nimetab nad nõukogu, kes teeb otsuse ühehäälselt.

Kohtukolleegiumid kehtestavad oma kodukorra kokkuleppel Euroopa Kohtuga. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

Kui kohtukolleegiumi moodustamise otsus ei sätesta teisiti, kohaldatakse kohtukolleegiumide suhtes käesoleva lepingu Euroopa Kohut käsitlevaid sätteid ja Euroopa Kohtu põhikirja sätteid.

Artikkel 226

Kui komisjon on arvamusel, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, esitab ta selle kohta oma põhjendatud arvamuse, olles andnud asjassepuutuvale riigile võimaluse esitada oma seisukoht.

Kui asjassepuutuv riik ei järgi esitatud arvamust komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 227

Liikmesriik, kes on arvamusel, et teine liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, võib anda asja Euroopa Kohtusse.

Enne kui mõni liikmesriik esitab hagi teise liikmesriigi vastu seoses käesolevast lepingust tuleneva kohustuse väidetava rikkumisega, annab ta asja arutamiseks komisjonile.

Kui mõlemale asjassepuutuvale riigile on antud võimalus esitada nii suuliselt kui ka kirjalikult oma seisukoht ning märkused vastaspoole väidete kohta, esitab komisjon oma põhjendatud arvamuse.

Kui komisjon ei ole esitanud oma arvamust kolme kuu jooksul alates küsimuse tema kätte andmise ajast, siis sellise arvamuse puudumine ei takista asja andmist Euroopa Kohtusse.

Artikkel 228

1. Kui Euroopa Kohus leiab, et liikmesriik ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, siis nõutakse sellelt riigilt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

2. Kui komisjon on arvamusel, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole võtnud niisuguseid meetmeid, esitab ta pärast seda, kui on andnud sellele riigile võimaluse esitada oma seisukohad, põhjendatud arvamuse, milles täpsustatakse, missugustes punktides asjassepuutuv liikmesriik ei ole täitnud Euroopa Kohtu otsust.

Kui asjassepuutuv liikmesriik ei võta vajalikke meetmeid Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks komisjoni seatud tähtaja jooksul, võib komisjon anda asja Euroopa Kohtusse. Seejuures näitab ta ära põhisumma või trahvi suuruse, mida ta asjaolusid arvestades peab sobivaks lasta asjassepuutuval liikmesriigil maksta.

Kui Euroopa Kohus leiab, et asjassepuutuv liikmesriik ei ole tema otsust täitnud, võib ta sellele määrata põhisumma või trahvi.

See menetlus ei piira artikli 227 kohaldamist.

Artikkel 229

Käesoleva lepingu sätete alusel Euroopa Parlamendi ja nõukogu poolt ühiselt vastuvõetud määrused ning nõukogu määrused võivad Euroopa Kohtule anda täieliku pädevuse selliste määrustega ettenähtud karistuste määramisel.

Artikkel 229a

Ilma et see piiraks käesoleva lepingu muude sätete kohaldamist, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu võtta sätted, millega antakse Euroopa Kohtule nõukogu poolt kindlaksmääratavas ulatuses pädevus vaidlustes nende käesoleva lepingu alusel vastuvõetud õigusaktide kohaldamise üle, mis loovad ühenduse tööstusomandiõigusi. Nõukogu soovitab kõnealused sätted liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 230

Euroopa Kohus kontrollib Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud õigusaktide, nõukogu, komisjoni ja EKP õigusaktide seaduslikkust, välja arvatud soovitused ja arvamused, ning nende Euroopa Parlamendi õigusaktide seaduslikkust, mille eesmärgiks on tekitada õiguslikke tagajärgi kolmandatele isikutele.

Selleks on Euroopa Kohtu pädevuses lahendada liikmesriigi, Euroopa Parlamendi, nõukogu või komisjoni hagedid, mille aluseks on pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, käesoleva lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine.

Samadel tingimustel on Euroopa Kohtu pädevuses kontrollikoja ja EKP poolt oma õiguste kaitseks esitatud hagedid.

Iga füüsiline või juriidiline isik võib samadel tingimustel algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus.

Käesolevas artiklis sätestatud menetlus tuleb algatada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai.

Artikkel 231

Kui hagi on põhjendatud, tunnistab Euroopa Kohus asjassepuutuva õigusakti tühiseks.

Määruse puhul märgib Euroopa Kohus siiski, kui ta seda vajalikuks peab, milliseid tühiseks tunnustatud määruse tagajärgi loetakse kehtivaks.

Artikkel 232

Juhul kui Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon on käesolevat lepingut rikkudes toimingut tegemata jätnud, võivad liikmesriigid ja teised ühenduse institutsioonid esitada Euroopa Kohtusse hagi nimetatud rikkumise tuvastamiseks.

Hagi võib esitada ainult juhul, kui eelnevalt on asjassepuutuvat institutsiooni kutsunud üles toimingut tegema. Kui kahe kuu jooksul sellisest üleskutsest alates ei ole asjassepuutuv institutsioon oma seisukohta määratlenud, võib hagi esitada järgneva kahe kuu jooksul.

Iga füüsiline või juriidiline isik võib eelnevates lõikudes esitatud tingimuste kohaselt kaevata Euroopa Kohtule, et ühenduse institutsioon ei ole adresseerinud sellele isikule mingit õigusakti, välja arvatud soovitus või arvamus.

Samadel tingimustel on Euroopa Kohtu pädevuses hagi või menetlused, mille on algatanud EKP oma pädevusse kuuluvates valdkondades, ning EKP vastu algatatud hagi või menetlused.

Artikkel 233

Institutsioonilt või institutsioonidelt, kelle õigusakt on tunnistatud tühiseks või kelle toimingut tegematajätmine on tunnistatud käesoleva lepinguga vastuolus olevaks, nõutakse Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

See kohustus ei mõjuta artikli 288 teise lõigu kohaldamisest tuleneda võivaid kohustusi.

Käesolevat artiklit kohaldatakse ka EKP suhtes.

Artikkel 234

Euroopa Kohus on pädev tegema eelotsuseid, mis käsitlevad:

- a) käesoleva lepingu tõlgendamist;
- b) ühenduse institutsioonide ja EKP õigusaktide kehtivust ja tõlgendamist;
- c) nõukogu õigusaktiga loodud asutuste põhikirjade tõlgendamist, kui nendes põhikirjades on nii sätestatud.

Kui selline küsimus antakse liikmesriigi kohtusse, võib see kohus, kui ta leiab, et otsuse tegemiseks on vaja kõnealune küsimus lahendada, taotleda sellekohast eelotsust Euroopa Kohtult.

Kui mingi niisugune küsimus kerkib üles poolelioleva kohtuasja käigus liikmesriigi kohtus, mille otsuste peale ei saa siseriikliku õiguse järgi edasi kaevata, siis peab nimetatud kohus saatma asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 235

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad vaidlused, mis on seotud kahjude hüvitamisega artikli 288 teise lõigu põhjal.

Artikkel 236

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad ühenduse ning tema ametnike ja muude teenistujate vahelised vaidlused neis piirides ja neil tingimustel, mis on kindlaks määratud personalieeskirjades või teenistustingimustes.

Artikkel 237

Euroopa Kohtu pädevusse kuuluvad alljärgnevalt esitatud piirides vaidlused, mis käsitlevad:

- a) Euroopa Investeerimispannga põhikirjast tulenevate liikmesriikide kohustuste täitmist. Sellega seoses on panga direktorite nõukogul samad volitused, mis artikli 226 põhjal on komisjonil;
- b) Euroopa Investeerimispannga juhatajate nõukogu võetud meetmeid. Sellega seoses võib iga liikmesriik, komisjon või panga direktorite nõukogu algatada menetluse artiklis 230 ettenähtud tingimuste kohaselt;
- c) Euroopa Investeerimispannga direktorite nõukogu võetud meetmeid. Nimetatud meetmete vastu võivad kohtuasja algatada ainult liikmesriigid või komisjon kooskõlas artikli 230 tingimustega ning ainult sel põhjusel, et panga põhikirja artikli 21 lõigetega 2, 5, 6 ja 7 ettenähtud menetlust ei ole järgitud;
- d) käesolevast lepingust ja EKPS põhikirjast tulenevate riikide keskpankade kohustuste täitmist. Sellega seoses on EKP nõukogul riikide keskpankade suhtes samad volitused, mis on komisjonil liikmesriikide suhtes artikli 226 järgi. Kui Euroopa Kohus leiab, et riigi keskpank ei ole täitnud käesolevast lepingust tulenevat kohustust, nõutakse pangalt Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks vajalike meetmete võtmist.

Artikkel 238

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuse tegemine ühenduse poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel.

Artikkel 239

Euroopa Kohtu pädevusse kuulub iga käesoleva lepingu objekti käsitlev liikmesriikidevaheline vaidlus, kui see antakse Euroopa Kohtusse poolte erikokkuleppe alusel.

Artikkel 240

Kui pädevus ei ole käesoleva lepinguga antud Euroopa Kohtule, ei loeta vaidlusküsimusi, mille üheks pooleks on ühendus, sel põhjusel väljaspool liikmesriikide kohtute pädevust olevaks.

Artikkel 241

Olenemata artikli 230 viiendas lõigus ettenähtud tähtaja lõppemisest võib menetluses, kus arutamisele tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud määrus või nõukogu, komisjoni või EKP määrus, iga menetlusosaline taotleda Euroopa Kohtult artikli 230 teises lõigus esitatud alustel selle määruse kohaldamata jätmist.

Artikkel 242

Euroopa Kohtusse hagi esitamine ei peata õigusakti toimet. Siiski võib Euroopa Kohus määrata, et vaidlusaluse õigusakti kohaldamine tuleb peatada, kui tema arvates asjaolud seda nõuavad.

Artikkel 243

Euroopa Kohus võib igasuguse tema lahendada antud asja puhul ette kirjutada vajalikke ajutisi meetmeid.

Artikkel 244

Euroopa Kohtu otsused pööratakse täitmisele artiklis 256 ettenähtud tingimustel.

Artikkel 245

Euroopa Kohtu põhikiri sätestatakse eraldi protokollis.

Nõukogu võib Euroopa Kohtu taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga või komisjoni taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Kohtuga teha ühehäälselt muudatusi põhikirjas, välja arvatud selle I jaotises.

5. JAGU

KONTROLLIKODA

Artikkel 246

Auditeerimise tagab kontrollikoda.

Artikkel 247

1. Euroopa Kontrollikotta kuulub üks kodanik igast liikmesriigist.
2. Kontrollikoja liikmed valitakse isikute hulgast, kes kodumaal kuuluvad või on kuulunud organisatsioonivälistesse auditeerimisasutustesse või kes on eriti pädevad selle ametikoha jaoks. Nende sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.
3. Kontrollikoja liikmed nimetatakse ametisse kuueks aastaks. Nõukogu võtab pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kvalifitseeritud häälteenamusega vastu liikmete nimekirja, mis on koostatud kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal. Kontrollikoja liikmeid võib uueks ametiajaks tagasi nimetada.

Liikmed valivad enda seast kolmeks aastaks kontrollikoja presidendi. Presidendi võib tagasi valida.

4. Ühenduse üldistes huvides on kontrollikoja liikmed oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Oma kohustuste täitmisel ei taotle ega võta nad vastu juhiseid üheltki valitsuselt ega mingilt muult organilt. Nad hoiduvad kõigest, mis on kokkusobimatu nende kohustustega.

5. Kontrollikoja liikmed ei või oma ametiaja jooksul töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal. Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetselt teatud ametissenimetamiste suhtes või soodustuste vastuvõtmisel pärast oma ametiaja lõppemist.

6. Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad kontrollikoja liikme kohustused ametist lahkumisel või Euroopa Kohtu otsusega ametist tagandamisel lõike 7 alusel.

Sel viisil tekkinud vaba ametikoht täidetakse liikme ülejäänud ametiajaks.

Kui ametist tagandamine välja arvata, jäävad kontrollikoja liikmed ametisse kuni asendamiseni.

7. Kontrollikoja liiget võib ametist vabastada või ilma jätta õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid soodustusi ainult juhul, kui Euroopa Kohus kontrollikoja taotluse põhjal leiab, et ta ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi.

8. Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks kontrollikoja presidendi ja liikmete teenistustingimused, eelkõige nende palgad, hüvitised ja pensionid. Sama häälteenamusega määrab ta kõik väljamaksed, mida tehakse töötasu asemel.

9. Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis sätteid, mida kohaldatakse Euroopa Kohtu kohtunike suhtes, kohaldatakse ka kontrollikoja liikmete suhtes.

Artikkel 248

1. Kontrollikoda kontrollib ühenduse kõigi tulude ja kulude raamatupidamiskontosid. Ta kontrollib ka kõigi ühenduse loodud asutuste tulude ja kulude raamatupidamiskontosid niivõrd, kui võrd asjassepuutuv asutamisakt sellist kontrolli ei välista.

Kontrollikoda teeb Euroopa Parlamendile ja nõukogule avalduse, mis kinnitab raamatupidamiskontode usaldatavust ja nende aluseks olevate tehingute seaduslikkust ja korrektsust ning avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Sellele avaldusele võib lisada konkreetse hinnangu ühenduse iga suurema tegevusvaldkonna kohta.

2. Kontrollikoda kontrollib, kas kogu tulu on laekunud ning kõik kulutused on tehtud seaduslikult ja korrektselt ning kas finantshaldus on olnud usaldusväärne. Selle käigus teatab kontrollikoda üksikasjalikult kõigist eeskirjade eiramise juhtudest.

Tulusid kontrollitakse nii saadaolevate summade kui ka tegelikult ühendusele makstud summade alusel.

Kulusid kontrollitakse nii maksekohustuste kui ka tehtud väljamaksete alusel.

Need kontrollimised võivad toimuda enne kõnesoleva eelarveaasta raamatupidamiskontode sulgemist.

3. Auditeerimine põhineb dokumentidel ja vajaduse korral kontrollitakse kohapeal ühenduse muudes institutsioonides, ühenduse nimel tulusid või kulusid haldava mis tahes asutuse ruumides ja liikmesriikides, sealhulgas iga eelarvest makseid vastu võtva füüsilise või juriidilise isiku ruumides. Liikmesriikides kontrollitakse koostöös riigi auditeerimisasutustega või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis riigi pädevate talitustega. Kontrollikoda ja liikmesriikide auditeerimisasutused teevad usalduslikult koostööd, säilitades samal ajal oma sõltumatuse. Need asutused või talitused teatavad kontrollikoja, kas nad kavatsevad auditeerimisest osa võtta.

Ühenduse muud institutsioonid, ükskõik millised ühenduse nimel tulusid või kulusid haldavad organid, kõik eelarvest makseid vastu võtavad füüsilised või juriidilised isikud ja liikmesriikide auditeerimisasutused või kui neil puuduvad vajalikud volitused, siis riikide pädevad talitused annavad kontrollikoja viimase nõudmisel üle dokumendid või teabe, mida see oma ülesande täitmiseks vajab.

Euroopa Investeerimispanga tegevuse suhtes ühenduse tulude ja kulude haldamisel korraldatakse kontrollikoja ligipääs panga valduses olevale teabele kontrollikoja, panga ja komisjoni kokkuleppega. Kui kokkulepe puudub, on kontrollikoja ometi kättesaadav teave, mis on vajalik panga poolt hallatud ühenduse tulude ja kulude kontrollimiseks.

4. Iga eelarveaasta lõppemise järel koostab kontrollikoda aastaaruande. See saadetakse ühenduse muudele institutsioonidele ning avaldatakse koos nende institutsioonide vastustega kontrollikoja märkustele Euroopa Liidu Teatajas.

Kontrollikoda võib igal ajal teha märkusi, eelkõige eriettekannete vormis, konkreetsete küsimuste kohta ning esitada ühenduse mõne teise institutsiooni taotlusel arvamusi.

Oma aastaaruanded, eriettekanded või arvamused võtab kontrollikoda vastu liikmete häälteenamusega. Kontrollikoda võib siiski oma kodukorras sätestatud tingimustel moodustada allüksusi selleks, et vastu võtta teatavat liiki aruandeid või arvamusi.

Ta aitab Euroopa Parlamendil ja nõukogul kasutada oma volitusi eelarve täitmise kontrollimisel.

Euroopa Kontrollikoda võtab vastu oma kodukorra. Kodukorra jaoks on nõutav nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega antud heakskiit.

2. PEATÜKK

INSTITUTSIOONE KÄSITLEVAD ÜHISSÄTTED

Artikkel 249

Oma ülesannete täitmiseks ja kooskõlas käesoleva lepingu sätetega võtavad Euroopa Parlament üheskoos nõukoguga ja nõukogu ning komisjon vastu määrusi, annavad direktiive, teevad otsuseid, annavad soovitusi või esitavad arvamusi.

Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Direktiiv on saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

Artikkel 250

1. Kui nõukogu teeb käesolevast lepingust lähtuvalt otsuse komisjoni ettepaneku põhjal, siis on õigusakti puhul, mis seda ettepanekut muudab, nõutav ühehäälsus, arvestades artikli 251 lõigetes 4 ja 5 sätestatut.

2. Niikaua kui nõukogu ei ole otsustanud, võib komisjon muuta oma ettepanekut ükskõik millal ühenduse õigusakti vastuvõtmisele viiva menetluse jooksul.

Artikkel 251

1. Kui käesolevas lepingus viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena käesolevale artiklile, siis kohaldatakse järgmist menetlust.

2. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku.

Nõukogu, kes teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist:

- võib kavandatava õigusakti vastu võtta, kui ta kiidab heaks kõik Euroopa Parlamendi arvamuses leiduvad muudatused;
- võib kavandatava õigusakti vastu võtta, kui Euroopa Parlament ei soovita ühtki parandust;
- jõuab muul viisil ühisele seisukohale ja teeb selle teatavaks Euroopa Parlamendile. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti täielikult põhjustest, mis viisid ühise seisukoha vastuvõtmisele. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti täielikult oma seisukohast.

Kui kolme kuu jooksul pärast sellist teatavakstegemist:

- a) Euroopa Parlament kiidab ühise seisukoha heaks või pole otsust teinud, loetakse kõnesolev õigusakt kooskõlas selle ühise seisukohaga vastuvõetuks;
- b) Euroopa Parlament lükkab oma liikmete absoluutse häälteenamusega ühise seisukoha tagasi, loetakse kavandatav õigusakt vastuvõtmata jäetuks;
- c) Euroopa Parlament paneb oma liikmete absoluutse häälteenamusega ette ühise seisukoha muudatused, saadetakse muudetud tekst edasi nõukogule ja komisjonile, kes esitab nende muudatuste kohta oma arvamuse.

3. Kui kolme kuu jooksul pärast asja andmist tema otsustada kiidab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kõik Euroopa Parlamendi muudatused heaks, loetakse kõnesolev õigusakt niiviisi muudetud ühise seisukoha näol vastu võetuks; muudatuste puhul, mille kohta komisjon on esitanud eitava arvamuse, teeb nõukogu otsuse ühehäälselt. Kui nõukogu kõiki muudatusi heaks ei kiida, kutsub nõukogu eesistuja kokkuleppel Euroopa Parlamendi presidendiga kuue nädala jooksul kokku lepituskomitee koosoleku.

4. Nõukogu liikmetest või nende esindajatest ja võrdsest arvust Euroopa Parlamendi esindajatest koosneva lepituskomitee ülesanne on jõuda kokkuleppele ühise teksti suhtes, tehes otsuse nõukogu liikmete või nende esindajate kvalifitseeritud häälteenamusega ja Euroopa Parlamendi esindajate häälteenamusega. Komisjon võtab lepituskomitee menetlusest osa ning teeb kõik vajalikud algatused selleks, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu seisukohti lähendada. Seda ülesannet täites käsitleb lepituskomitee ühist seisukohta Euroopa Parlamendi ettepanud muudatuste alusel.

5. Kui lepituskomitee kiidab kokkukutsumisest alates kuue nädala jooksul heaks ühise teksti, on nii Euroopa Parlamendil antud hääle absoluutse enamusega kui ka nõukogul kvalifitseeritud hääleteenamusega sellest heakskiitmisest alates kuus nädalat aega võtta kõnesolev õigusakt vastu ühise teksti kohaselt. Kui üks kahest institutsioonist kõnesolevat õigusakti selles ajavahemikus vastu ei võta, loetakse see vastuvõtmata jäetuks.

6. Kui lepituskomitee ühist teksti heaks ei kiida, loetakse kõnesolev õigusakt vastuvõtmata jäetuks.

7. Käesolevas artiklis märgitud kolmekuulisi ja kuuenädalasi tähtaegu võib Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendada maksimaalselt vastavalt ühe kuu ja kahe nädala võrra.

Artikkel 252

Kui käesolevas lepingus viidatakse õigusakti vastuvõtmise alusena käesolevale artiklile, siis kohaldatakse järgmist menetlust:

- a) tehes otsuse kvalifitseeritud hääleteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast Euroopa Parlamendi arvamuse saamist, võtab nõukogu vastu ühise seisukoha;
- b) nõukogu ühine seisukoht tehakse teatavaks Euroopa Parlamendile. Nõukogu ja komisjon informeerivad Euroopa Parlamenti täielikult nendest põhjendustest, mis viisid nõukogu ühise seisukoha vastuvõtmisele, ning samuti komisjoni seisukohast.

Kui sellest teatavastegemisest alates kolme kuu jooksul Euroopa Parlament kiidab selle ühise seisukoha heaks või ei ole selle tähtaja jooksul otsust vastu võtnud, siis võtab nõukogu kõnesoleva õigusakti kooskõlas ühise seisukohaga lõplikult vastu;

- c) Euroopa Parlament võib punktis b märgitud kolmekuulise tähtaja jooksul oma liikmete absoluutse hääleteenamusega soovitada teha muudatusi nõukogu ühises seisukohas. Sama hääleteenamusega võib Euroopa Parlament ka nõukogu ühise seisukoha tagasi lükata. Menetluse tulemus tehakse teatavaks nõukogule ja komisjonile.

Kui Euroopa Parlament on nõukogu ühise seisukoha tagasi lükanud, on teisel lugemisel otsuse tegemiseks nõutav nõukogu ühehäälsus;

- d) ühekuulise tähtaja jooksul vaatab komisjon uuesti läbi ettepaneku, mille alusel nõukogu võttis vastu oma ühise seisukoha, ja võtab arvesse Euroopa Parlamendi soovitatud muudatusi.

Samal ajal oma uuesti läbivaadatud ettepanekuga saadab komisjon nõukogule Euroopa Parlamendi muudatused, mida ta ei ole vastu võtnud, ja avaldab nende kohta oma arvamuse. Nõukogu võib need muudatused ühehäälselt vastu võtta;

e) nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu komisjoni uuesti läbivaadatud ettepaneku.

Komisjoni poolt uuesti läbivaadatud ettepaneku muutmiseks on nõutav nõukogu ühehäälsus;

f) punktides c, d ja e märgitud juhtudel peab nõukogu tegema otsuse kolmekuulise tähtaja jooksul. Kui selle tähtaja jooksul ei ole otsust vastu võetud, loetakse komisjoni ettepanek vastuvõtmata jäetuks;

g) punktides b ja f märgitud tähtaegu võib nõukogu ja Euroopa Parlamendi ühisel kokkuleppel pikendada kõige rohkem ühe kuu võrra.

Artikkel 253

Euroopa Parlamendi ja nõukogu ühiselt vastuvõetud määrustes, direktiivides ja otsustes ning samasugustes nõukogu või komisjoni õigusaktides märgitakse põhjendused, millel need rajanevad, ning viidatakse kõikidele ettepanekutele ja arvamustele, mille saamist käesolevast lepingust tulenevalt tuli taotleda.

Artikkel 254

1. Määrustele, direktiividele ja otsustele, mis on vastu võetud artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt, kirjutavad alla Euroopa Parlamendi president ja nõukogu eesistuja ning need avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Need jõustuvad neis täpsustatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnendal päeval pärast avaldamist.

2. Nõukogu ja komisjoni määrused ning nende direktiivid, mis on adresseeritud kõikidele liikmesriikidele, avaldatakse Euroopa Liidu Teatajas. Need jõustuvad neis täpsustatud kuupäeval või selle puudumisel kahekümnendal päeval pärast avaldamist.

3. Muud direktiivid ja otsused tehakse teatavaks neile, kellele need on adresseeritud, ning need jõustuvad sellisel teatavakstegemisel.

Artikkel 255

1. Igal liidu kodanikul ja igal füüsilisel või juriidilisel isikul, kes elab või kelle registrijärgne asukoht on mõnes liikmesriigis, on õigus pääseda ligi Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni dokumentidele põhimõtete ning tingimuste alusel, mis määratletakse kooskõlas lõigetega 2 ja 3.

2. Nõukogu määrab vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele kahe aasta jooksul pärast Amsterdami lepingu jõustumist kindlaks dokumentidele ligipääsu reguleerivad üldpõhimõtted ja piirangud, lähtudes avalikest ja erahuvidest.

3. Iga eespool nimetatud institutsioon täpsustab oma kodukorras konkreetseid sätteid ligipääsu kohta tema dokumentidele.

Artikkel 256

Nõukogu või komisjoni otsused, mis panevad rahalise kohustuse muudele isikutele peale riikide, saab pöörata täitmisele.

Täitmist reguleerivad selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. Korralduse otsuse täitmise tagamise kohta ilma muude formaalsusteta peale otsuse autentsuse tõestamise lisab otsusele riigi ametiasutus, kelle iga liikmesriigi valitsus selleks otstarbeks määrab ning komisjonile ja Euroopa Kohtule teatavaks teeb.

Kui need formaalsused on asjassepuutuva poole avalduse põhjal lõpetatud, võib nimetatud pool taotleda täitmist kooskõlas siseriiklike õigusaktidega, saates küsimuse otse pädevale asutusele.

Täitmist võib peatada ainult Euroopa Kohtu otsusega. Asjassepuutuva riigi kohtute pädevusse kuuluvad siiski kaebused täitmise ebaõige viisi kohta.

3. PEATÜKK

MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEE

Artikkel 257

Käesolevaga asutatakse majandus- ja sotsiaalkomitee. Sellel on nõuandev staatus.

Komitee koosneb organiseeritud kodanikuühiskonda kuuluvate majandus- ja ühiskonnaelu eri alade esindajatest, eriti tootjate, talupidajate, vedajate, töötajate, vahendajate, käsitöölise, vabakutseliste, tarbijate ning üldiste huvide esindajatest.

Artikkel 258 ⁽¹⁾

Majandus- ja sotsiaalkomitee liikmete arv ei või olla suurem kui 350.

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Komitee liikmete arv on järgmine:

Belgia	12
Tšehhi Vabariik	12
Taani	9
Saksamaa	24
Eesti	7
Kreeka	12
Hispaania	21
Prantsusmaa	24
Iirimaa	9
Itaalia	24
Küpros	6
Läti	7
Leedu	9
Luksemburg	6
Ungari	12
Malta	5
Madalmaad	12
Austria	12
Poola	21
Portugal	12
Sloveenia	7
Slovakkia	9
Soome	9
Rootsi	12
Ühendkuningriik	24

Komitee liikmeid ei või siduda mingite kohustuslike juhistega. Ühenduse üldistes huvides on nad oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks komitee liikmete hüvitised.

Artikkel 259

1. Komitee liikmed nimetatakse ametisse liikmesriikide ettepanekute põhjal neljaks aastaks. Nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu liikmete nimekirja, mis on koostatud kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal. Komitee liikmeid võib uueks ametiajaks tagasi nimetada.

2. Nõukogu konsulteerib komisjoniga. Ta võib hankida arvamusi Euroopa organisatsioonidelt, mis esindavad ühenduse tegevusega seotud majandus- ja sotsiaalsektoreid.

Artikkel 260

Komitee valib oma liikmete hulgast kaheks aastaks presidendi ja juhatuse.

Ta võtab vastu oma kodukorra.

Komitee kutsub kokku selle president nõukogu või komisjoni taotlusel. Komitee võib kokku tulla ka omal algatusel.

Artikkel 261

Komitees on eri osakonnad peamiste valdkondade jaoks, mida hõlmab käesolev leping.

Nimetatud osakonnad tegutsevad komitee üldise pädevuse all. Nendega ei või konsulteerida komiteest sõltumatult.

Komitee raames võib luua ka allkomiteesid, et konkreetsetes küsimustes või konkreetsetes valdkondades valmistada ette arvamuste esitused, mis esitatakse komiteele kaalumiseks.

Osakondade ja allkomiteede loomise meetodid ja pädevus määratakse kodukorraga.

Artikkel 262

Nõukogu või komisjon peavad konsulteerima komiteega käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel. Need institutsioonid võivad konsulteerida komiteega kõikidel juhtudel, kui nad peavad seda asjakohaseks. Komitee võib omal algatusel avaldada arvamust juhul, kui ta peab niisugust sammu asjakohaseks.

Kui nõukogu või komisjon peab vajalikuks, määrab ta komiteele oma arvamuse esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu alates kuupäevast, millal asjast teatatakse komitee presidendile. Tähtaja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist.

Komitee ja selle osakonna arvamus koos arutelu protokolliga edastatakse nõukogule ja komisjonile.

Komiteega võib konsulteerida Euroopa Parlament.

4. PEATÜKK

REGIOONIDE KOMITEE

Artikkel 263 (¹)

Käesolevaga asutatakse nõuandva staatusega komitee, edaspidi “regioonide komitee”, mis koosneb regionaal- ja kohalike organite esindajatest, kellel on regionaal- või kohalike organite mandaat või kes kannavad poliitilist vastutust valitud kogu ees.

Regioonide komitee liikmete arv ei või olla suurem kui 350.

Komitee liikmete arv on järgmine:

Belgia	12
Tšehhi Vabariik	12
Taani	9
Saksamaa	24
Eesti	7
Kreeka	12
Hispaania	21
Prantsusmaa	24
Iirimaa	9
Itaalia	24
Küpros	6
Läti	7

(¹) Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Leedu	9
Luksemburg	6
Ungari	12
Malta	5
Madalmaad	12
Austria	12
Poola	21
Portugal	12
Sloveenia	7
Slovakkia	9
Soome	9
Rootsi	12
Ühendkuningriik	24

Vastavate liikmesriikide ettepanekul nimetatakse neljaks aastaks komitee liikmed ja sama palju asendusliikmeid. Neid võib ametisse tagasi nimetada. Nõukogu võtab kvalifitseeritud häälteenamusega vastu liikmete ja asendusliikmete nimekirja, mis on koostatud kõigi liikmesriikide ettepanekute põhjal. Komitee liikmete ametiaeg lõppeb automaatselt esimeses lõigus osutatud mandaadi lõppedes, mille põhjal neid liikmeks soovitati, ning nad asendatakse ülejäänud nimetatud ametiajaks sama korra kohaselt. Ükski komitee liige ei või samal ajal olla Euroopa Parlamendi liige.

Komitee liikmeid ei või siduda mingite kohustuslike juhistega. Ühenduse üldistes huvides on nad oma kohustuste täitmisel täiesti sõltumatud.

Artikkel 264

Regioonide komitee valib oma liikmete hulgast kaheks aastaks presidendi ja juhatuse.

Ta võtab vastu oma kodukorra.

Komitee kutsub kokku selle president nõukogu või komisjoni taotlusel. Komitee võib kokku tulla ka omal algatusel.

Artikkel 265

Nõukogu ja komisjon konsulteerivad regioonide komiteega käesolevas lepingus ettenähtud juhtudel ning kõigil muudel, eriti piiriülese koostöoga seotud juhtudel, kui üks neist kahest institutsioonist seda vajalikuks peab.

Kui nõukogu või komisjon vajalikuks peab, määrab ta komiteele oma arvamuse esitamiseks tähtaja, mis ei tohi olla lühem kui üks kuu alates kuupäevast, millal asjast teatatakse komitee presidendile. Tähtaja möödumisel ei takista arvamuse puudumine edasist tegutsemist.

Kui tulenevalt artiklist 262 konsulteeritakse majandus- ja sotsiaalkomiteega, siis informeerib nõukogu või komisjon niisuguse arvamuse taotlemisest regioonide komiteed. Kui see on seisukohal, et asi puudutab regionaalseid erihuve, võib ta selle küsimuse kohta avaldada arvamuse.

Regioonide komiteega võib konsulteerida Euroopa Parlament.

Regioonide komitee võib arvamuse avaldada omal algatusel juhul, kui ta peab niisugust sammu asjakohaseks.

Komitee arvamus koos arutelu protokolliga edastatakse nõukogule ja komisjonile.

5. PEATÜKK

EUROOPA INVESTEERIMISPANK

Artikkel 266

Euroopa Investeerimispank on juriidiline isik.

Euroopa Investeerimispanka liikmeteks on liikmesriigid.

Euroopa Investeerimispanga põhikiri on käesolevale lepingule lisatud protokollis. Nõukogu võib Euroopa Investeerimispanga taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga või komisjoni taotlusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Investeerimispankaga teha ühehäälselt muudatusi panga põhikirja artiklites 4, 11 ja 12 ning artikli 18 lõikes 5.

Artikkel 267

Euroopa Investeerimispanga ülesanne on kapitalituru vahenditega ja omavahendeid kasutades kaasa aidata ühisturu tasakaalustatud ja kindlale arengule ühenduse huvides. Sel eesmärgil annab pank kasumit taotlemata laene ja garantiisid, mis hõlbustavad järgmiste projektide rahastamist kõigis majandussektorites:

- a) projektid vähemarenenud piirkondade arendamiseks;
- b) projektid ettevõtjate moderniseerimiseks või reorganiseerimiseks või uute tegevusalade arendamiseks, mis on vajalikud ühisturu järkjärguliseks loomiseks, kui need projektid on sellise ulatusega või sellist laadi, et neid ei saa täielikult rahastada üksikutes liikmesriikides kättesaadavate vahenditega;
- c) mitmele liikmesriigile ühist huvi pakkuvad projektid, mis on sellise ulatusega või sellist laadi, et neid ei saa täielikult rahastada üksikutes liikmesriikides kättesaadavate vahenditega.

Oma ülesannete täitmisel hõlbustab pank investeerimisprogrammide rahastamist koos struktuuri-fondidest ja ühenduse muudest rahastamisvahenditest saadava abiga.

II JAOTIS

RAHANDUSSÄTTED

Artikkel 268

Kõik ühenduse tulu- ja kuluartiklid, kaasa arvatud need, mis on seotud Euroopa Sotsiaalfondiga, võetakse arvesse igaks eelarveaastaks koostatavates kalkulatsioonides ja näidatakse ära eelarves.

Eelarvesse arvatakse Euroopa Liidu lepingu ühise välis- ja julgeolekupoliitika ning justiits- ja siseküsimuste alase koostöö sätetest tingitud institutsioonide halduskulud. Nimetatud sätete rakendamisele kaasnevad töökulud võib eelarvesse arvata vastavalt nendes esitatud tingimustele.

Eelarve tulud ja kulud peavad olema tasakaalus.

Artikkel 269

Eelarvet rahastatakse täielikult omavahenditest, ilma et see piiraks muid tulusid.

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga määrab nõukogu ühehäälselt kindlaks ühenduse omavahendite süsteemiga seotud sätted, mida ta soovib liikmesriikidel vastu võtta kooskõlas nende põhiseadusest tulenevate nõuetega.

Artikkel 270

Eelarvedistsipliini tagamiseks ei tee komisjon mingeid ettepanekuid ühenduse õigusaktide vastuvõtmiseks, ei muuda oma ettepanekuid ega võta mingeid rakendusmeetmeid, mille puhul on tõenäoline nende märgatav mõju eelarvele, andmata tagatist, et seda ettepanekut või seda meetet saab rahastada nendest ühenduse omavahenditest, mis tulenevad nõukogu poolt artikli 269 alusel kehtestatud sätetest.

Artikkel 271

Eelarves näidatud kulud kinnitatakse üheks eelarveaastaks, kui artikli 279 alusel kehtestatud määrused ei näe ette teisiti.

Kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatavate tingimustega võib eelarveaasta lõpus kõik kasutamata assigneeringud peale personalikulutustega seotud assigneeringute üle kanda ainult järgmisse eelarveaastasse.

Assigneeringud liigendatakse peatükkidesse, rühmitades kuluartiklid vastavalt nende eesmärgile või iseloomule ja vajadust mööda alajaotuste kaupa kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määrustega.

Euroopa Parlamendi, nõukogu, komisjoni ja Euroopa Kohtu kulud esitatakse eelarves eraldi osadena, ilma et see piiraks erikorda teatud ühiste kuluartiklite suhtes.

Artikkel 272

1. Eelarveaasta kestab 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini.
2. Iga ühenduse institutsioon koostab enne 1. juulit oma kulude kalkulatsiooni. Komisjon võtab need kalkulatsioonid kokku esialgses eelarveprojektis. Selle juurde lisab ta arvamuse, mis võib sisaldada erinevaid kalkulatsioone.

Esialgne eelarveprojekt sisaldab tulude kalkulatsiooni ja kulude kalkulatsiooni.

3. Komisjon esitab esialgse eelarveprojekti nõukogule hiljemalt selle aasta 1. septembril, mis eelneb aastale, mil eelarve tuleb täita.

Kui nõukogu kavatseb esialgselt eelarveprojektist kõrvale kalduda, konsulteerib ta komisjoniga ja vajaduse korral teiste asjaspuutuvate institutsioonidega.

Nõukogu kiidab kvalifitseeritud häälteenamusega eelarveprojekti heaks ja edastab selle Euroopa Parlamendile.

4. Eelarveprojekt antakse Euroopa Parlamendile üle hiljemalt selle aasta 5. oktoobril, mis eelneb aastale, mil eelarve tuleb täita.

Euroopa Parlamendil on õigus oma liikmete hääldenamusega teha eelarveprojekti parandusi ning antud häälte absoluutse enamusega panna nõukogule ette muudatusi, mis on seotud käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest kohustuslikult tulenevate kuludega.

Kui 45 päeva jooksul pärast eelarveprojekti saamist on Euroopa Parlament selle heaks kiitnud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks. Kui Euroopa Parlament ei ole selle aja jooksul teinud eelarveprojekti parandusi ega pannud ette muudatusi, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks.

Kui selle aja jooksul on Euroopa Parlament teinud parandusi või pannud ette muudatusi, edastatakse eelarveprojekt koos paranduste või muudatusettepanekutega nõukogule.

5. Pärast eelarveprojekti arutamist komisjoniga ja vajaduse korral teiste asjassepuutuvate institutsioonidega teeb nõukogu otsuse järgmiselt:

- a) nõukogu võib kvalifitseeritud hääldenamusega muuta Euroopa Parlamendi vastuvõetud parandusi;
- b) muudatusettepanekute puhul:
 - kui Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku toimel mingi institutsiooni kulude kogumaht ei suurene eelkõige seetõttu, et kulude suurenemine tasakaalustatakse ühe või mitme muudatusettepanekuga, mis vastavalt vähendavad kulusid, võib muudatusettepaneku kvalifitseeritud hääldenamusega tagasi lükata. Tagasilükkava otsuse puudumisel loetakse muudatusettepanek heakskiidetuks;
 - kui Euroopa Parlamendi muudatusettepaneku toimel mingi institutsiooni kulude kogumaht suureneb, võib nõukogu selle muudatusettepaneku kvalifitseeritud hääldenamusega vastu võtta. Vastuvõtva otsuse puudumisel loetakse muudatusettepanek tagasilükatuks;
 - kui ükskõik kummast eelnevast lõigust tulenevalt on nõukogu muudatusettepaneku tagasi lükanud, siis võib ta kvalifitseeritud hääldenamusega kas säilitada eelarveprojekti näidatud summa või kinnitada teise summa.

Eelarveprojekti muudetakse muudatusettepanekute alusel, mis nõukogu on heaks kiitnud.

Kui nõukogu ei ole 15 päeva jooksul pärast projekti saamist teinud muudatusi üheski Euroopa Parlamendi poolt vastuvõetud paranduses ja on viimase muudatusettepanekud heaks kiitnud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti sellest, et ta ei ole üheski paranduses muudatusi teinud ning et ta on muudatusettepanekud on heaks kiitnud.

Kui selle aja jooksul on nõukogu ühes või mitmes Euroopa Parlamendi poolt vastuvõetud paranduses teinud muudatusi või kui ta on viimase muudatusettepanekud tagasi lükanud või muudatusi teinud, siis saadetakse muudetud eelarveprojekt uuesti Euroopa Parlamendile. Nõukogu teavitab Euroopa Parlamenti oma arutelu tulemustest.

6. 15 päeva jooksul pärast eelarveprojekti saamist võib Euroopa Parlament, kellele on teatatud tema muudatusettepanekute suhtes astunud sammudest, oma liikmete häälteenamusega ja kolme viiendikuga antud häälest parandada nõukogu poolt tema parandustes tehtud muudatusi või need tagasi lükata ning võtta eelarve vastu vastavalt sellele. Kui Euroopa Parlament ei ole selle aja jooksul otsust teinud, loetakse eelarve lõplikult vastuvõetuks.

7. Kui käesolevas artiklis ettenähtud menetlus on lõpule viidud, kuulutab Euroopa Parlamendi president eelarve lõplikult vastuvõetuks.

8. Kui selleks on kaalukaid põhjusi, võib Euroopa Parlament oma liikmete häälteenamusega ja kahe kolmandikuga antud häälest eelarveprojekti siiski tagasi lükata ja paluda, et talle esitataks uus projekt.

9. Muude kulude suhtes peale nende, mis kohustuslikult tulenevad käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest, kehtestatakse igal aastal kasvu piirmäär jooksva aasta sama tüüpi kulude suhtes.

Pärast konsulteerimist majanduspoliitika komiteega sedastab komisjon nimetatud piirmäära, mis tuleneb:

— rahvamajanduse kogutoodangu mahu arengutendentsist ühenduse piires,

— liikmesriikide eelarvete keskmisest muutumisest

ja

— elukalliduse arengutendentsist eelneva eelarveaasta jooksul.

Piirmäär tehakse enne 1. maid teatavaks kõigile ühenduse institutsioonidele. Viimastel tuleb sellest eelarvemenetluse käigus kinni pidada, kui käesoleva lõike neljanda ja viienda lõigu sätteid ei tulene teisiti.

Kui muude kulude puhul peale nende, mis kohustuslikult tulenevad käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud aktidest, moodustab kasvu tegelik määr nõukogu poolt heakskiidetud eelarveprojekti piirmäärast rohkem kui poole, siis võib Euroopa Parlament oma parandamisõigust kasutades suurendada nimetatud kulude kogumahtu veel kuni poole piirmäära võrra.

Kui Euroopa Parlament, nõukogu või komisjon on arvamusel, et ühenduse tegevus nõuab käesolevas lõikes ettenähtud menetluse kohaselt kinnitatud määra ületamist, siis võib kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu ning oma liikmete häälteenamuse ja kolme viiendikuga antud häältest otsustava Euroopa Parlamendi kokkuleppel kehtestada teise määra.

10. Iga institutsioon kasutab talle käesoleva artikliga antud volitusi, võttes vajalikul määral arvesse käesoleva lepingu sätteid ning sellega kooskõlas vastuvõetud õigusakte, eriti neid, mis käsitlevad ühenduste omavahendeid ning kulude ja tulude tasakaalu.

Artikkel 273

Kui eelarveaasta alguses eelarvet ei ole veel kinnitatud, siis ei või üheski kuus kulutada suuremat summat kui üks kaheteistkümnendik eelneva eelarveaasta eelarveassigneeringutest ükskõik millise eelarvepeatüki või muu alajaotuse osas kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määruste sätetega; see kord ei anna siiski komisjoni käsutusse assigneeringuid üle ühe kaheteistkümnendiku nendest, mis on ette nähtud koostatavas eelarveprojekti.

Nõukogu võib kvalifitseeritud häälteenamusega lubada kulutusi üle ühe kaheteistkümnendiku eeldusel, et peetakse kinni teistest esimeses lõigus esitatud tingimustest.

Kui otsus käsitleb kulusid, mis ei tulene kohustuslikult käesolevast lepingust või sellega kooskõlas vastuvõetud õigusaktidest, edastab nõukogu selle viivitamata Euroopa Parlamendile; 30 päeva jooksul võib Euroopa Parlament oma liikmete enamusega ja kolme viiendikuga antud häältest võtta vastu teistsuguse otsuse kulude suhtes, mis ületavad esimeses lõigus märgitud üht kaheteistkümnendikku. See osa nõukogu otsusest peatatakse, kuni Euroopa Parlament on otsuse vastu võtnud. Kui Euroopa Parlament ei ole nimetatud aja jooksul vastu võtnud otsust, mis erineb nõukogu otsusest, siis loetakse viimane lõplikult vastuvõetuks.

Teises ja kolmandas lõigus märgitud otsustes nähakse ette vajalikud meetmed, mis käsitlevad rahalisi vahendeid käesoleva artikli kohaldamise tagamiseks.

Artikkel 274

Komisjon täidab eelarvet omal vastutusel ja määratud assigneeringute piires kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määruste sätetega ning võttes arvesse usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid. Liikmesriigid teevad komisjoniga koostööd, et tagada nende assigneeringute kasutamine usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtete kohaselt.

Määrustes sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad, kuidas iga institutsioon osaleb oma kulutuste tegemisel.

Eelarve piires võib komisjon artikli 279 alusel kehtestatud määrustes sätestatud ulatuses ja tingimustel kanda assigneeringuid üle ühest peatükist teise või ühest alajaotusest teise.

Artikkel 275

Komisjon esitab igal aastal nõukogule ja Euroopa Parlamendile eelmise eelarveaasta eelarve täitmise aruande. Samuti saadab komisjon nendele ühenduse varade ja kohustuste bilansi.

Artikkel 276

1. Kvalifitseeritud häälteenamusega otsustava nõukogu soovitusel põhjal annab Euroopa Parlament heakskiidu komisjoni tegevusele eelarve täitmisel. Selleks vaatavad nõukogu ja Euroopa Parlament kordamööda läbi artiklis 275 märgitud raamatupidamisaruande ja bilansi, kontrollikoja aastaaruande koos auditeeritud institutsioonide vastustega kontrollikoja märkustele, artikli 248 lõike 1 teises lõigus osutatud kinnitava avalduse ja kõik kontrollikoja esitatud asjassepuutuvad eriaruanded.

2. Enne komisjoni tegevusele heakskiidu andmist või mingil muul eesmärgil seoses oma volituste kasutamisega eelarve täitmisel võib Euroopa Parlament soovida komisjoni ära kuulata kulutuste tegemise või finantskontrollisüsteemide toimimise kohta. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile viimase taotlusel vajalikku informatsiooni.

3. Komisjon astub kõik vajalikud sammud, et reageerida märkustele heakskiitu andvates otsustes ja Euroopa Parlamendi muudele kulutuste tegemisega seotud märkustele, samuti kommentaaridele, mis kaasnevad nõukogu vastuvõetud soovitustega heakskiidu suhtes.

Euroopa Parlamendi või nõukogu taotlusel kannab komisjon ette nende märkuste ja kommentaaride põhjal võetud meetmetest ja eriti juhtnööridest, mis on antud eelarve täitmise eest vastutavatele ametiasutustele. Need ettekanded edastatakse ka kontrollikoja.

Artikkel 277

Eelarve koostamisel kasutatakse arvestusühikut, mis määratakse kindlaks kooskõlas artikli 279 alusel kehtestatud määrustega.

Artikkel 278

Eeldusel, et komisjon teatab sellest asjassepuutuvate liikmesriikide pädevatele asutustele, võib ta oma hoiused kanda ühe liikmesriigi valuutast üle teise liikmesriigi valuutasse sellises ulatuses, kui see on vajalik, et võimaldada hoiuste kasutamist käesolevas lepingus ettenähtud eesmärkidel. Komisjon hoidub niipalju kui võimalik niisuguste ülekannete tegemisest, kui ta valdab sularaha või likviidseid varasid talle vajalikes valuutades.

Komisjon suhtleb iga liikmesriigiga asjaomase liikmesriigi määratud ametiasutuse kaudu. Finants-tehingute tegemisel kasutab komisjon asjaomase liikmesriigi emissioonipanga või mõne teise selle riigi poolt heakskiidetud rahaasutuse teenuseid.

Artikkel 279

1. Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist ühehäälselt otsustav nõukogu

- a) koostab finantsmääruse, milles täpsustatakse eelkõige eelarve koostamise ja täitmise ning aruannete esitamise ja auditeerimise kord;
- b) kehtestab finantskontrolöride, eelarvevahendite käsutaja ning peaarvepidaja vastutust ning asjakohast kontrollikorda käsitlevad eeskirjad.

Alates 1. jaanuarist 2007 teeb nõukogu otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist.

2. Komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja kontrollikoja arvamuse saamist määrab nõukogu ühehäälselt kindlaks meetodid ja menetluse, mille kohaselt ühenduse omavahendeid käsitleva korraga ette nähtud eelarvetulud tehakse komisjonile kättesaadavaks, ning määrab meetmed, mida vajaduse korral võetakse sularahanõudluse rahuldamiseks.

Artikkel 280

1. Ühendus ja liikmesriigid võitlevad kelmuste ja muu ühenduse finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu käesoleva artikli kohaselt võetavate meetmetega, mis toimivad tõkestavalt ja tagavad liikmesriikides tõhusa kaitse.

2. Liikmesriigid võtavad ühenduse finantshuve kahjustavate kelmuste vastu samu meetmeid, mida nad kasutavad omaenda finantshuve kahjustavate kelmuste vastu.

3. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist, kooskõlastavad liikmesriigid oma meetmeid, mille eesmärk on kaitsta ühenduse finantshuve kelmuste eest. Selleks organiseerivad nad koos komisjoniga tiheda ja regulaarse koostöö pädevate asutuste vahel.

4. Toimides vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist kontrollikojaga võtab nõukogu vajalikud meetmed ühenduse finantshuve kahjustavate kelmuste ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks, pidades silmas tõhusa ja võrdväärse kaitse võimaldamist liikmesriikides. Need meetmed ei käsitle siseriikliku kriminaalõiguse kohaldamist või siseriiklikku õigusemõistmist.

5. Koostöös liikmesriikidega esitab komisjon igal aastal Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva artikli rakendamiseks võetud meetmete kohta.

KUUES OSA

ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

Artikkel 281

Ühendus on juriidiline isik.

Artikkel 282

Ühendusel on igas liikmesriigis kõige laialdasem õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle riigi seadustele antakse juriidilistele isikutele; eriti võib ühendus omandada ja võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks ja kostjaks. Sel eesmärgil esindab ühendust komisjon.

Artikkel 283

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist teiste asjaomaste institutsioonidega kinnitab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjad ning ühenduste muude teenistujate teenistustingimused.

Artikkel 284

Nõukogu poolt kooskõlas käesoleva lepingu sätetega kindlaksmääratud piirides ja tingimustel võib komisjon koguda informatsiooni ja korraldada kontrollimisi, mis on vajalikud temale antud ülesannete täitmiseks.

Artikkel 285

1. Ilma et see piiraks Euroopa Keskpanga Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja käsitleva protokollis artikli 5 kohaldamist, võtab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele meetmeid statistika koostamiseks, kui see on vajalik ühenduse tegevuseks.

2. Ühenduse statistika koostamine on kooskõlas erapooletuse, usaldusvärsuse, objektiivsuse, teadusliku sõltumatuse, tasuvuse ja andmete konfidentsiaalsusega; see ei too majandustegevuses osalejatele kaasa ülemäärast koormat.

Artikkel 286

1. Alates 1. jaanuarist 1999 kohaldatakse käesoleva lepinguga või selle alusel asutatud institutsioonide ja organite suhtes ühenduse õigusakte, mis käsitlevad üksikisikute kaitset isikuandmete töötlemisel ja nende andmete vaba liikumist.

2. Enne lõikes 1 märgitud kuupäeva asutab nõukogu vastavalt artiklis 251 sätestatud menetlusele sõltumatu järelevalveorgani, mis vastutab eespool nimetatud ühenduse õigusaktide ühenduse institutsioonide ja organite suhtes kohaldamise jälgimise eest ja võtab vajaduse korral kõik muud asjakohased meetmed.

Artikkel 287

Ühenduse institutsioonide liikmed, komiteede liikmed ja ühenduse ametnikud ning muud teenistujad ei tohi isegi pärast oma ametikohustuste lõppemist avalikustada ametisaladuse pidamise kohustuse alla kuuluvat informatsiooni, iseäranis informatsiooni, mis puudutab ettevõtjaid, nende ärisuhteid või nende kulutuste komponente.

Artikkel 288

Ühenduse lepinguliste kohustuste suhtes kehtib õigus, mida kohaldatakse vastava lepingu suhtes.

Lepinguvälise vastutuse korral heastab ühendus kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide seaduste ühisele üldprintsipidele.

Eelmist lõiku kohaldatakse samadel tingimustel EKP või tema teenistujate poolt oma ülesannete täitmisel tekitatud kahju suhtes.

Teenistujate isiklik vastutus ühenduse ees on reguleeritud nende personalieeskirjade või nende suhtes kohaldatavate teenistustingimuste sätetega.

Artikkel 289

Ühenduse institutsioonide asukoht määratakse liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel.

Artikkel 290

Eeskirjad ühenduse institutsioonide keelte kohta määrab ühehäälselt kindlaks nõukogu, ilma et see piiraks Euroopa Kohtu põhikirjas sisalduvate sätete kohaldamist.

Artikkel 291

Ühendusel on liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immuuniteedid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud 8. aprilli 1965. aasta Euroopa ühenduste privileegide ja immuuniteetide protokollis. Seesama kehtib Euroopa Keskpanga, Euroopa Rahainstituudi ja Euroopa Investeerimispanka kohta.

Artikkel 292

Liikmesriigid kohustuvad käesoleva lepingu tõlgendamist või kohaldamist käsitlevaid vaidlusi lahendada ainult käesolevas lepingus ettenähtud meetoditega.

Artikkel 293

Liikmesriigid astuvad vajaduse korral üksteisega läbirääkimistesse, et tagada oma kodanike hüvanguks:

- isikute kaitse ning õiguste kasutamine ja kaitse samadel tingimustel, mida iga riik võimaldab oma kodanikele;
- topeltmaksustamise kaotamine ühenduse piires;
- artikli 48 teise lõigu tähendusele vastavate äriühingute vastastikune tunnustamine, juriidilise isiku staatuse säilitamine äriühingu asukoha üleviimisel ühest riigist teise ning eri riikide seadustega reguleeritavate äriühingute ühinemise võimalikkus;
- kohtu- ja vahekohtuotsuste vastastikuse tunnustamise ja täitmise formaalsuste lihtsustamine.

Artikkel 294

Liikmesriigid annavad teiste liikmesriikide kodanikele õiguse osaleda artiklis 48 tähendatud äriühingute kapitalis samasugustel tingimustel kui oma kodanikele, ilma et see piiraks käesoleva lepingu teiste sätete kohaldamist.

Artikkel 295

Käesolev leping ei mõjuta mingil viisil omandi õiguslikku režiimi liikmesriikides.

Artikkel 296

1. Käesoleva lepingu sätted ei välista järgmiste eeskirjade kohaldamist:
 - a) ükski liikmesriik ei ole kohustatud andma informatsiooni, mille avalikustamist ta peab oma oluliste julgeolekuhuvide vastaseks;
 - b) iga liikmesriik võib võtta selliseid meetmeid, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks ja mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse tootmise või kaubandusega; need meetmed ei või avaldada ebasoovitavat mõju selliste toodete konkurentsitingimustele ühisturus, mis ei ole mõeldud spetsiaalselt sõjaliseks otstarbeks.
2. Nõukogu võib komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt muuta nimekirja, mille ta koostas 15. aprillil 1958 niisugustest toodetest, mille suhtes kohaldatakse lõike 1 punkti b sätteid.

Artikkel 297

Liikmesriigid konsulteerivad omavahel, et astuda koos vajalikke samme, selleks et takistada ühisturu toimimise kahjustamist meetmete tõttu, mida mõni liikmesriik võib olla sunnitud tarvitusele võtma tõsiste õiguskorda kahjustada võivate riigisiseste häirete puhul, sõja või endas sõjaohtu kätkeva tõsise rahvusvahelise pinge korral või selleks, et täita endale rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamiseks võetud kohustusi.

Artikkel 298

Kui artiklites 296 ja 297 märgitud asjaoludel võetud meetmetest tulenevalt kahjustatakse konkurentsitingimusi ühisturus, siis uurib komisjon koos asjaomase riigiga, kuidas nimetatud meetmed viia vastavusse käesolevas lepingus sätestatud eeskirjadega.

Erandina artiklites 226 ja 227 sätestatud menetlusest võib komisjon või iga liikmesriik anda asja otse Euroopa Kohtusse, kui ta on arvamisel, et mingi teine liikmesriik kasutab ebaõigesti artiklites 296 ja 297 ettenähtud volitusi. Euroopa Kohus teeb oma otsuse kinnisel istungil.

Artikkel 299 (1)

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse Belgia Kuningriigi, Tšehhi Vabariigi, Taani Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Eesti Vabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Iirimaa, Itaalia Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Poola Vabariigi, Portugali Vabariigi, Sloveenia Vabariigi, Slovaki Vabariigi, Soome Vabariigi, Rootsi Kuningriigi ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suhtes.

2. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Prantsusmaa ülemeredepartemangude, Assooride, Madeira ja Kanaari saarte suhtes.

Võttes arvesse Prantsusmaa ülemeredepartemangude, Assooride, Madeira ja Kanaari saarte struktuurilist ühiskondlikku ja majanduslikku olukorda, mida tingivad nende kaugus, isoleeritus, väike pindala, rasked looduslikud olud, majanduslik sõltuvus mõnest tootest, mille püsivus ja koosmõju piiravad nende arengut, võtab nõukogu pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga komisjoni ettepaneku põhjal kvalifitseeritud hääleteenamusega erimeetmed, mis on suunatud eriti käesoleva lepingu kohaldamise tingimuste sätestamisele nendes piirkondades, kaasa arvatud ühine poliitika.

(1) Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Teises lõigus osutatud kohaste meetmete võtmisel arvestab nõukogu selliseid valdkondi nagu tolli- ja kaubanduspoliitika, maksupoliitika, vabatsoonid, põllumajandus- ja kalanduspoliitika, toorainete ja hädavajalike tarbekaupadega varustamise tingimused, riigiabi ning struktuurifondidele ja ühenduse horisontaalprogrammidele ligipääsu tingimused.

Nõukogu võtab teises lõigus osutatud meetmed, võttes arvesse äärepoolseimate piirkondade erilisi iseärasusi ja piiranguid, õõnestamata ühenduse õiguskorra, sealhulgas siseturu ja ühise poliitika terviklikkust ja sidusust.

3. Käesoleva lepingu neljandas osas määratud assotsieerimise erikorda kohaldatakse käesoleva lepingu II lisas loetletud ülemeremaade ja -territooriumide suhtes.

Käesolevat lepingut ei kohaldata nende Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigiga erisuhetes olevate ülemeremaade ja -territooriumide suhtes, mis puuduvad eespool mainitud loetelust.

4. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Euroopa territooriumide suhtes, mille välissuhete eest vastutab liikmesriik.

5. Käesoleva lepingu sätteid kohaldatakse Ahvenamaa suhtes kooskõlas sätetega, mis on fikseeritud Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühinemistingimuste aktile lisatud protokollis nr 2.

6. Eelnevatest lõigetest hoolimata:

- a) ei kohaldata käesolevat lepingut Fääri saarte suhtes;
- b) ei kohaldata käesolevat lepingut Ühendkuningriigi suveräänsete baasipiirkondade Akrotiri ja Dhekelia suhtes Küprosel, välja arvatud sel määral, kui see on vajalik, et tagada kord, mis on esitatud Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise tingimusi käsitlevale aktile lisatud protokollis Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi suveräänsete baasipiirkondade kohta Küprosel ning kooskõlas nimetatud protokollis tingimustega;
- c) kohaldatakse käesolevat lepingut Kanalisaarte ja Mani saare suhtes üksnes sel määral, kui see on vajalik, et tagada neid saari käsitlev kord, mis on esitatud 22. jaanuaril 1972 allakirjutatud lepingus uute liikmesriikide astumise kohta Euroopa Majandusühendusse ja Euroopa Aatomienergiaühendusse.

Artikkel 300

1. Kui käesolev leping näeb ette lepingute sõlmimise ühenduse ja ühe või mitme riigi või rahvusvahelise organisatsiooni vahel, esitab komisjon soovitusel nõukogule, kes volitab komisjoni avama vajalikud läbirääkimised. Komisjon peab neid läbirääkimisi, konsulteerides nõukogu poolt teda selle ülesande täitmisel abistama määratud erikomiteedega ning niisuguste direktiivide raames, mida nõukogu võib talle adresseerida.

Talle käesoleva lõikega antud volituste kasutamisel teeb nõukogu otsused kvalifitseeritud häälteenamusega, välja arvatud juhul, mille puhul lõike 2 esimene lõik näeb ette nõukogu ühehäälsel otsusel.

2. Kui komisjonile selles valdkonnas antud volitustest ei johtu teisiti, otsustab nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal lepingute allakirjutamise, millega võib kaasneda otsus ajutise kohaldamise kohta enne jõustumist, ja nende sõlmimise. Nõukogu teeb otsuse ühehäälselt, kui leping hõlmab valdkonda, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav ühehäälsus, ja artiklis 310 märgitud lepingute puhul.

Erandina lõikes 3 sätestatud eeskirjadest kohaldatakse sama menetlust lepingu kohaldamise peatamise otsuse suhtes, samuti selleks, et kehtestada seisukohad, mida tuleb ühenduse nimel võtta lepinguga loodud organil, kui seda organit kutsutakse üles võtma õiguslike tagajärgedega otsuseid, välja arvatud otsused, mis täiendavad või muudavad lepingu institutsioonilist raamistikku.

Euroopa Parlamenti teavitatakse viivitamata ja täielikult igast käesoleva lõike alusel tehtud otsusest, mis käsitleb lepingu ajutist kohaldamist või selle peatamist, samuti ühenduse seisukoha kehtestamisest lepinguga loodud organil.

3. Välja arvatud artikli 133 lõikes 3 märgitud lepingud, sõlmib nõukogu lepingud pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga, sealhulgas juhul, kui leping käsitleb valdkonda, mille puhul ühendusesiseste eeskirjade vastuvõtmiseks on nõutav artiklis 251 või 252 sätestatud menetlus. Euroopa Parlament esitab oma arvamuse tähtaja jooksul, mille komisjon võib määrata sõltuvalt asja kiireloomulisusest. Kui selle tähtaja jooksul arvamust ei ole esitatud, võib nõukogu teha otsuse.

Erandina eelmisest lõigust sõlmitakse artiklis 310 märgitud lepingud, muud lepingud, mis kehtestavad koostöömenetluste korraldamisega spetsiifilise institutsioonilise raamistiku, lepingud, mis oluliselt mõjutavad ühenduse eelarvet, ja lepingud, mis tingivad artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt vastuvõetud õigusakti muutmise, pärast seda, kui on saadud Euroopa Parlamendi nõusolek.

Nõukogu ja Euroopa Parlament võivad kiireloomulise olukorra puhul kokku leppida nõusoleku andmise tähtaja suhtes.

4. Lepingut sõlmides võib nõukogu erandina lõikest 2 volitada komisjoni ühenduse nimel heaks kiitma muudatusi, kui leping näeb ette nende tegemise lihtsustatud menetlust järgides või lepingu põhjal loodud asutuse poolt; nõukogu võib niisugustele volitustele seada eritingimused.

5. Kui nõukogul on kavas sõlmida leping, mis nõuab käesoleva lepingu muutmist, siis tuleb kõigepealt vastu võtta muudatused vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklis 48 kehtestatud menetlusele.

6. Euroopa Parlament, nõukogu, komisjon või liikmesriik võivad saada Euroopa Kohtu arvamuse selle kohta, kas kavas olev leping on kooskõlas käesoleva lepingu sätetega. Kui Euroopa Kohtu arvamus on eitav, võib leping jõustuda ainult kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artikliga 48.

7. Käesolevas artiklis kehtestatud tingimustel sõlmitud lepingud on ühenduse institutsioonidele ja liikmesriikidele siduvad.

Artikkel 301

Kui Euroopa Liidu lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat käsitlevate sätetega kooskõlas vastu võetud ühises seisukohas või ühismeetmes on ette nähtud ühenduse tegutsemise selleks, et osaliselt või täielikult katkestada või piirata majandussuhteid ühe või mitme kolmanda riigiga, siis võtab nõukogu vajalikud kiireloomulised meetmed. Nõukogu teeb otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal.

Artikkel 302

Komisjoni ülesandeks on tagada kõigi asjakohaste suhete säilimine Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni organite ja spetsialiseeritud asutustega.

Komisjon tagab ka asjakohaseks osutuvate suhete säilitamise kõigi rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Artikkel 303

Ühendus seab sisse kõik kohased koostöövormid Euroopa Nõukoguga.

Artikkel 304

Ühendus seab sisse tiheda koostöö Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooniga, koostöö üksik- asjad määratakse kindlaks ühisel kokkuleppel.

Artikkel 305

1. Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingu sätete kohaldamist, eelkõige liikmesriikide õigusi ja kohustusi, kõnealuse ühenduse institutsioonide volitusi ega nimetatud lepinguga söe ja terase ühisturu toimimiseks ettenähtud eeskirju.

2. Käesoleva lepingu sätetega ei kalduta kõrvale Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu sätetest.

Artikkel 306

Käesoleva lepingu sätted ei välista regionaallitute olemasolu või süvendamist Belgia ja Luksemburgi vahel või Belgia, Luksemburgi ja Madalmaade vahel niivõrd, kui võrd nende regionaallitute eesmärgid ei ole saavutatavad käesoleva lepingu kohaldamise kaudu.

Artikkel 307

Käesoleva lepingu sätted ei mõjuta õigusi ja kohustusi, mis tulenevad enne 1. jaanuari 1958 või ühinevate riikide puhul enne nende ühinemise kuupäeva sõlmitud lepingutest ühe või mitme liikmesriigi ja ühe või mitme kolmanda riigi vahel.

Kui nimetatud lepingud ei ole kooskõlas käesoleva lepinguga, kasutavad asjassepuutuvad liikmesriigid kõiki vajalikke vahendeid kindlakstehtud vastuolude kõrvaldamiseks. Sel puhul abistavad liikmesriigid vajaduse korral üksteist ning kui see on põhjendatud, võtavad vastu ühise seisukoha.

Esimeses lõigus märgitud lepingute kohaldamisel võtavad liikmesriigid arvesse tõsiasi, et käesoleva lepingu põhjal moodustavad iga liikmesriigi võimaldatud eelised ühenduse rajamise lahutamatu osa ning on seetõttu lahutamatu seotud ühiste institutsioonide loomisega, nendele volituste andmisega ning kõikide liikmesriikide poolt ühesuguste eeliste andmisega.

Artikkel 308

Kui ühisturu toimimise käigus peaks ühenduse mingi eesmärgi saavutamiseks osutama vajalikuks ühenduse meede, mille jaoks käesolev leping ei ole sätestanud vajalikke volitusi, siis võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu kohased meetmed.

Artikkel 309

1. Kui vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikele 3 on võetud otsus peatada ühe liikmesriigi valitsuse esindaja hääleõigus, peatatakse see hääleõigus ka käesoleva lepingu suhtes.

2. Lisaks sellele võib nõukogu, kui vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikele 2 on tuvastatud selle lepingu artikli 6 lõikes 1 osutatud põhimõtete tõsine ja järjekindel rikkumine mõne liikmesriigi poolt, kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada peatada teatavate käesolevast lepingust tulenevate õiguste kohaldamise kõnealuse liikmesriigi suhtes. Seda tehes võtab nõukogu arvesse sellise peatamise võimalikke tagajärgi füüsiliste ja juriidiliste isikute õigustele ja kohustustele.

Kõnealuse liikmesriigi käesolevast lepingust tulenevad kohustused jäävad igal juhul sellele riigile siduvaks.

3. Edaspidi võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada vastavalt lõikele 2 võetud meetmeid muuta või tühistada, kui nende kehtestamise tinginud olukord muutub.

4. Lõigetes 2 ja 3 nimetatud otsuseid tehes jätab nõukogu arvesse võtmata asjassepuutuva liikmesriigi valitsuse esindaja hääled. Erandina artikli 205 lõikest 2 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamust kui sedasama võrdelist osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häälest, mis on sätestatud artikli 205 lõikes 2.

Samuti kohaldatakse käesolevat lõiget juhul, kui hääleõigus peatatakse vastavalt lõikele 1. Niisugustel juhtudel tehakse ühehäälsust nõudev otsus ilma kõnealuse liikmesriigi valitsuse esindaja hääleta.

Artikkel 310

Ühendus võib ühe või mitme riigiga või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmida lepinguid, millega luuakse assotsiatsioon, mis hõlmab vastastikuseid õigusi ja kohustusi, ühismeetmeid ja erimenetlusi.

Artikkel 311

Käesolevale lepingule liikmesriikide ühisel kokkuleppel lisatud protokollid moodustavad selle lahutamatu osa.

Artikkel 312

Käesolev leping sõlmitakse määramata ajaks.

LÖPPSÄTTED

Artikkel 313

Käesoleva lepingu ratifitseerivad kõrged lepinguosalised kooskõlas nende riikide põhiseadusest tulenevate nõuetega. Ratifitseerimiskirjad antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsusele.

Käesolev leping jõustub viimase allakirjutanud riigi poolt ratifitseerimiskirja hoiuleandmisele järgneva kuu esimesel kuupäeval. Kui aga hoiuleandmine toimub vähem kui viisteist päeva enne järgmise kuu algust, ei jõustu käesolev leping enne kui nimetatud hoiuleandmisele järgneva teise kuu esimesel kuupäeval.

Artikkel 314 (1)

Käesolev leping, mille originaal on koostatud hollandi, itaalia, prantsuse ja saksa keeles, kusjuures kõik neli teksti on võrdselt autentsed, antakse hoiule Itaalia Vabariigi valitsuse arhiivi. Itaalia Vabariigi valitsus edastab tõestatud koopia kõigi teiste allakirjutanud riikide valitsustele.

Ühinemislepingute kohaselt on ka käesoleva lepingu eesti-, hispaania-, iiri-, inglise-, kreeka-, leedu-, läti-, malta-, poola-, portugali-, rootsi-, slovaki-, sloveeni-, soome-, taani-, tšehhi- ja ungarikeelne tekst autentsed.

SELLE KINNITUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

Sõlmitud kahekümne viiendal märtsil tuhande üheksasaja viiekümne seitsmendal aastal Roomas.

(täievoliliste esindajate nimekirja ei esitata)

(1) Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

LISAD

I LISA

Asutamislepingu artiklis 32 osutatud

NIMEKIRI

1 Brüsseli nomenklatuuri rubriigi number	2 Toote kirjeldus
1. rühm	Elusloomad
2. rühm	Liha ja söödavad rupsid
3. rühm	Kalad, vähid ja molluskid
4. rühm	Piimatooted; linnunad; naturaalne mesi
5. rühm	
05.04	Loomade (v.a kalade) sooled, põied ja maod, terved või tükeldatud
05.15	Loomsed tooted, mujal nimetamata; rühma 1 või 3 kuuluvad inimtoiduks kõlbmatud surnud loomad
6. rühm	Elavad puud jm taimed; taimesibulad, -juured jms; lõikelilled ja dekoratiivne taimmaterjal
7. rühm	Köögivilid ning söödavad juured ja mugulad
8. rühm	Söödav puuvili ja söödavad pähklid; tsitrusviljade ja melonite koor
9. rühm	Kohv, tee ja vürtsid, v.a mate (lahter 09.03)
10. rühm	Teravili
11. rühm	Jahutooted; linnased ja tärklis; liimvalk (gluteen); inuliin
12. rühm	Õliseemned ja -viljad; muud terad, seemned ja viljad; tööstuses kasutatavad ja ravimtaimed; õled ja koresööt
13. rühm	
ex 13.03	Pektiin
15. rühm	
15.01	Seapekk ja sulatatud searasv; sulatatud linnurasv

1 Brüsseli nomenklatuuri rubriigi number	2 Toote kirjeldus
15.02	Veise-, lamba- või kitserasv, sulatamata; nendest rasvadest toodetud küünla- või seebirasv (sh premier jus)
15.03	Rasvasteariin, oleosteariin ja küünla- või seebisteariin; rasvaõli, oleoõli ja vedel küünla- või seebirasv, emulgeerimata, segamata vm viisil töötlemata
15.04	Kala- ja mereimetajate rasvad ja õlid; rafineeritud või rafineerimata
15.07	Taimerasvad, vedelad või tahked, toor-, rafineeritud või puhastatud
15.12	Looma- või taimerasvad ja -õlid; hüdrogeenitud, rafineeritud või rafineerimata, edasi töötlemata
15.13	Margariin, tehiskasv jm toidurasvad
15.17	Rasvainete või looma- või taimevahade töötlemise jäätmed
16. rühm	Liha-, kala-, vähi- ja molluskitooted
17. rühm	
17.01	Peedi- ja roosuhkur, tahke
17.02	Muu suhkur; suhkrusiirupid; kunstmesi (segatud naturaalse meega või mitte); karamell
17.03	Melass, värvainelisandiga või mitte
17.05	Lõhna- või värvainelisandiga suhkrud, siirupid ja melassid, v.a mis tahes koguses suhkrulisandiga puuviljamahlad
18. rühm	
18.01	Kakaoad, terved või purustatud, toored või röstitud
18.02	Kakaoubade kestad, kelmed, koored jms kakaojäägid

1 Brüsseli nomenklatuuri rubriigi number	2 Toote kirjeldus
20. rühm	Köögi- ja puuviljast ning teistest taimeosadest tooted
22. rühm	
22.04	Viinamarjavirre, kääriv või mille käärimine on peatatud ilma alkoholi lisamata
22.05	Vein värsketest viinamarjadest; viinamarjavirre, mille käärimine on peatatud alkoholi lisades
22.07	Muud kääritatud joogid (näit õuna- ja pirnisiider, mõdu)
ex 22.08 ex 22.09	Asutamislepingu I lisas nimetatud põllumajandustoodetest valmistatud etüülalkohol vm alkohol, denatureeritud või denatureerimata, mis tahes kangusega, v.a liköörid jm alkohoolsed joogid või kombineeritud alkoholitooted (kontsentraatekstraktid) jookide valmistamiseks
22.10	Äädikas ja selle asendajad
23. rühm	Toiduainetööstuse jäägid ja jäätmed; tööstuslikult toodetud loomasöödad
24. rühm	
24.01	Tubakas, töötlemata, tubakajäätmed
45. rühm	
45.01	Looduslik kork, töötlemata, purustatud, granuleeritud või jahvatatud; korgijäätmed
54. rühm	
54.01	Toor- või töödeldud lina, ketramata; linatakud ja -jätmed (sh harutatud või kohestatud riidejätmed)
57. rühm	
57.01	Toor- või töödeldud kanep (<i>Cannabis sativa</i>), ketramata; kanepitakud ja -jätmed (sh harutatud ja kohestatud riidejätmed ja köied).

*II LISA***ÜLEMEREMAAD JA -TERRITOOORIUMID,
MILLE PUHUL KEHTIVAD ASUTAMISLEPINGU IV OSA SÄTTED**

- Gröönimaa;
- Uus-Kaledoonia ja sõltkonnad;
- Prantsuse Polüneesia;
- Prantsuse Lõuna- ja Antarktika-territooriumid;
- Wallis ja Futuna;
- Mayotte;
- Saint-Pierre ja Miquelon;
- Aruba;
- Hollandi Antillid:
 - Bonaire;
 - Curaçao;
 - Saba;
 - Sint Eustatius;
 - Sint Maarten;
- Anguilla;
- Kaimanisaared;
- Falklandi saared;
- Lõuna-Georgia ja Lõuna-Sandwichi saared;
- Montserrat;
- Pitcairn;
- Saint Helena ja sõltkonnad;
- Briti Antarktise ala;
- Briti India ookeani ala;
- Turks ja Caicos;
- Briti Neitsisaared;
- Bermuda.

B. EUROOPA LIIDU LEPINGULE JA EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGULE LISATUD PROTOKOLLID

Protokoll (nr 2)

Schengeni *acquis*' Euroopa Liitu intergreerimise kohta (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

MÄRKIDES, et mõne Euroopa Liidu liikmesriigi poolt Schengenis 14. juunil 1985 ja 19. juunil 1990 alla kirjutatud lepingud ühispiiridel kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta nagu ka nendega seotud lepingud ja kõnealuste lepingute alusel vastuvõetud eeskirjad on seadnud oma eesmärgiks tugevdada Euroopa integratsiooni ning eriti võimaldada Euroopa Liidul areneda kiiremini vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks,

SOOVIDES inkorporeerida eespool mainitud lepinguid ja eeskirju Euroopa Liidu raamistikku,

KINNITADES, et Schengeni *acquis*' sätted on kohaldatavad ainult siis ning niivõrd, kuivõrd nad ühtivad Euroopa Liidu ja ühenduse õigusega,

VÕTTES ARVESSE Taani eriseisukohta,

VÕTTES ARVESSE asjaolu, et Iirimaa ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik ei ole eespool mainitud lepingute osalised ega ole neile alla kirjutanud, et nendele liikmesriikidele tuleks siiski võimaldada mõningad või kõik nende lepingute sätted vastu võtta,

TUNNISTADES, et seetõttu on vaja kasutada Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad tihedamat koostööd teatud liikmesriikide vahel, ja et need sätted tuleks kasutusele võtta üksnes viimase abinõuna,

VÕTTES ARVESSE vajadust säilitada erisuhteid Islandi Vabariigiga ja Norra Kuningriigiga, sest mõlemad riigid on teatanud oma kavatsusest siduda end eespool mainitud sätetega 19. detsembril 1996 Luxembourgis allakirjutatud lepingu alusel,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Artikkel 1

Belgia Kuningriik, Taani Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Prantsuse Vabariik, Itaalia Vabariik, Luksemburgi Suurhertsogiriik, Madalmaade Kuningriik, Austria Vabariik, Portugali Vabariik, Soome Vabariik ja Rootsi Kuningriik kui Schengeni lepingutele allakirjutanud on volitatud omavahel sisse seadma tihedama koostöö nende lepingute ja nendega seotud sätete kehtivusalas, mis on loetletud käeoleva protokollis lisas (edaspidi "Schengeni *acquis*"). Seda koostööd tehakse Euroopa Liidu institutsioonilises ja õiguslikus raamistikus ning Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Ühenduse asutamislepingu asjakohaseid sätteid arvesse võttes.

Artikkel 2

1. Amsterdami lepingu jõustumise kuupäevast alates kohaldatakse artiklis 1 nimetatud kolmeistkümnelt liikmesriigi suhtes Schengeni *acquis*'d, sealhulgas Schengeni lepingutega asutatud täidesaatva komitee otsuseid, mis on vastu võetud enne seda kuupäeva, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 2 sätete kohaldamist. Samast kuupäevast alates asendab nõukogu mainitud täidesaatvat komiteed.

Nõukogu võtab artiklis 1 nimetatud liikmete ühehäälsel otsusel kõik vajalikud meetmed käesoleva lõike rakendamiseks. Nõukogu määrab ühehäälselt ja vastavalt asutamislepingute asjakohastele sätetele iga Schengeni *acquis*'d moodustava sätte või otsuse õigusliku aluse.

Euroopa Ühenduste Kohus kasutab selliste sätete ja otsuste suhtes ja kooskõlas sellise määramisega volitusi, mida annavad talle asutamislepingute asjakohased kohaldatavad sätted. Mingil juhul ei ole kohtu pädevuses meetmed või otsused, mis on seotud avaliku korra säilitamise ning sisejulgeoleku kaitsmisega.

Niikaua kui eespool osutatud meetmeid ei ole võetud ning ilma et see piiraks artikli 5 lõike 2 kohaldamist, käsitatakse Schengeni *acquis*' moodustavaid sätteid ja otsuseid Euroopa Liidu lepingu VI jaotisel põhinevate aktidena.

2. Lõike 1 sätteid kohaldatakse Schengeni lepingutega ühinemise protokollidele alla kirjutanud liikmesriikide suhtes alates kuupäevast, mille artiklis 1 nimetatud liikmete ühehääle otsusega määrab nõukogu, kui sellise riigi Schengeni *acquis*'ga ühinemise tingimused ei ole täidetud enne Amsterdami lepingu jõustumise kuupäeva.

Artikkel 3

Taani säilitab pärast artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud määramist nende Schengeni *acquis*' osade puhul, mille õiguslikuks aluseks on määratud Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotis, samad õigused ja kohustused teiste Schengeni lepingutele allakirjutanute suhtes nagu enne mainitud määramist.

Nende Schengeni *acquis*' osade puhul, mille õiguslikuks aluseks määratakse Euroopa Liidu lepingu VI jaotis, on Taanil endiselt samad õigused ja kohustused nagu teistel Schengeni lepingutele allakirjutanutel.

Artikkel 4

Iirimaa ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik, kes ei ole seotud Schengeni *acquis*'ga, võivad igal ajal taotleda osalemist mõningates või kõigis selle *acquis*' sätetes.

Nõukogu kiidab taotluse heaks artiklis 1 nimetatud liikmete ja asjaomase riigi valitsuse esindaja ühehääle otsusega.

Artikkel 5

1. Schengeni *acquis*'l põhinevad ettepanekud ja algatused vastavad asutamislepingute asjakohastele sätetele.

Kui selles kontekstis kas Iirimaa või Ühendkuningriik või mõlemad ei ole põhjendatava aja jooksul teatanud kirjalikult nõukogu eesistujale oma soovist osaleda, siis Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 11 või Euroopa Liidu lepingu artiklis 40 osutatud luba loetakse antuks artiklis 1 nimetatud liikmesriikidele ning Iirile või Ühendkuningriigile, kui kumbki neist soovib osaleda kõnealustes koostöövaldkondades.

2. Lõike 1 esimeses lõigus osutatud lepingute asjakohaseid sätteid kohaldatakse isegi siis, kui nõukogu ei ole võtnud artikli 2 lõike 1 teises lõigus osutatud meetmeid.

Artikkel 6

Islandi Vabariik ja Norra Kuningriik seotakse Schengeni *acquis'* rakendamise ja selle edasise arenguga 19. detsembril 1996 Luxembourgis allkirjutatud lepingu alusel. Asjakohased menetlused määratakse sel eesmärgil kindlaks lepingus, mille nõukogu artiklis 1 mainitud liikmete ühehäälse otsusega sõlmib nende riikidega. Selline leping sisaldab sätteid Islandi ja Norra osalemise kohta käesoleva protokolliga rakendamisest tulenevate finantseerimisvajaduste katmises.

Nõukogu sõlmib ühehäälselt eraldi lepingu Islandi ja Norraga, et kehtestada ühelt poolt Iirimaa ning Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning teiselt poolt Islandi ja Norra vahel õigused ja kohustused Schengeni *acquis'* valdkondades, mida kohaldatakse nende riikide suhtes.

Artikkel 7

Nõukogu kiidab kvalifitseeritud häälteenamusega heaks üksikasjaliku korra Schengeni sekretariaadi liitmiseks nõukogu peasekretariaadiga.

Artikkel 8

Läbirääkimistel uute liikmesriikide Euroopa Liitu vastuvõtmise üle käsitatakse Schengeni *acquis'*d ja selle rakendusalas institutsioonide võetud edasisi meetmeid kui *acquis'*d, mida kõik kandidaatriigid peavad liitu astumiseks täielikult aktsepteerima.

*LISA***SCHENGENI ACQUIS**

1. 14. juunil 1985 Schengenis Beneluxi Majandusliidu riikide, Saksamaa Liitvabariigi ja Prantsuse Vabariigi valitsuste vahel allakirjutatud leping kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta nende ühispiiridel.
 2. 19. juunil 1990 Schengenis Belgia Kuningriigi, Saksamaa Liitvabariigi, Prantsuse Vabariigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi ja Madalmaade Kuningriigi vahel allakirjutatud konventsioon, millega rakendatakse 14. juunil 1985 Schengenis allakirjutatud lepingut kontrolli järkjärgulise kaotamise kohta nende ühispiiridel, koos selle juurde kuuluva lõppakti ja ühisdeklaratsioonidega.
 3. 1985. aasta lepingu ja 1990. aasta rakenduskonventsiooni juurde kuuluvad ühinemisprotokollid ja -lepingud, mis on sõlmitud Itaaliaga (alla kirjutatud Pariisis 27. novembril 1990), Hispaania ja Portugaliga (alla kirjutatud Bonnis 25. juunil 1991), Kreekaga (alla kirjutatud Madridis 6. novembril 1992), Austriaga (alla kirjutatud Brüsselis 28. aprillil 1995) ning Taani, Soome ja Rootsi (alla kirjutatud Luxembourgis 19. detsembril 1996), koos nende juurde kuuluvate lõppaktide ja deklaratsioonidega.
 4. 1990. aasta rakenduskonventsiooniga loodud täidesaatva komitee vastuvõetud otsused ja deklaratsioonid, samuti konventsiooni rakendamiseks vajalikud aktid, mille on vastu võtnud organid, kellele täidesaatev komitee on andnud otsustamisõiguse.
-

Protokoll (nr 3)

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 14 teatavate aspektide kohaldamise kohta Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid Ühendkuningriigi ja Iirimaa seotud küsimusi,

PIDADES SILMAS Ühendkuningriigi ja Iirimaa vahelise reisimise erikorra olemasolu paljude aastate jooksul,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule ja Euroopa Liidu lepingule.

Artikkel 1

Olenemata Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklist 14, mis tahes muust selle lepingu või Euroopa Liidu lepingu sättest, nende lepingute alusel võetud meetmest, ühenduse või ühenduse ja selle liikmesriikide poolt ühe või mitme kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelisest lepingust, on Ühendkuningriigil õigus teostada oma piiridel teiste liikmesriikidega sellist kontrolli Ühendkuningriiki siseneda soovivate isikute suhtes, nagu ta võib pidada vajalikuks, selleks et:

- a) kontrollida Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriikide kodanike ning nende ühenduse õigusega antud õigusi kasutavate ülalpeetavate, samuti Ühendkuningriiki siduva lepinguga sellised õigused saanud teiste riikide kodanike õigust siseneda Ühendkuningriiki ja
- b) otsustada, kas teistele isikutele Ühendkuningriiki sisenemise luba anda või mitte.

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 14 või mõni muu selle lepingu või Euroopa Liidu lepingu säte või nende lepingute alusel võetud meede ei piira Ühendkuningriigi õigust kehtestada või teostada sellist kontrolli. Viited Ühendkuningriigile käesolevas artiklis hõlmavad territooriume, mille välissuhete eest vastutab Ühendkuningriik.

Artikkel 2

Ühendkuningriik ja Iirimaa võivad omavahel jätkuvalt hoida jõus korda, mis on seotud isikute liikumisega nende territooriumide vahel ("ühine reisipiirkond"), kui nad täielikult austavad käesoleva protokollis artikli 1 lõike 1 alapunktis a osutatud isikute õigusi. Sellele vastavalt kohaldatakse niikaua kui nad säilitavad sellise korra, käesoleva protokollis artikli 1 sätteid Iirimaa suhtes samadel tingimustel kui Ühendkuningriigi suhtes. Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 14 või mõni muu selle lepingu või Euroopa Ühenduse lepingu säte või nende lepingute alusel võetud meede ei mõjuta sellist korda.

Artikkel 3

Teistel liikmesriikidel on õigus selliselt kontrollida oma piiridel või igas muus nende territooriumile sisenemise kohas isikuid, kes soovivad siseneda nende territooriumile Ühendkuningriigist või territooriumilt, mille välissuhete eest Ühendkuningriik vastutab käesoleva protokollis artiklis 1 sätestatud eesmärkidel, või Iirimaa suhtes, niikaua kui käesoleva protokollis artikli 1 sätteid kohaldatakse Iirimaa suhtes.

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 14 või mõni muu selle lepingu või Euroopa Liidu lepingu säte või nende lepingute alusel võetud meede ei piira teiste liikmesriikide õigust kehtestada või teostada sellist kontrolli.

Protokoll (nr 4)

Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid Ühendkuningriigi ja Iirimaa seotud küsimusi,

PIDADES SILMAS protokollis Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 14 teatavate aspektide kohaldamise kohta Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule ja Euroopa Liidu lepingule.

Artikkel 1

Kui artiklist 3 ei tulene teisiti, ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotisele ettepanud meetmete vastuvõtmisel nõukogus. Erandina Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikest 2 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamuseks seesama võrdeline osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häältest, mis on sätestatud mainitud artikli 205 lõikes 2. Nõukogu otsuste puhul, mis tuleb vastu võtta ühehäälselt, on vajalik nõukogu liikmete ühehäälsus, välja arvatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa valitsuste esindajate hääled.

Artikkel 2

Artiklis 1 sätestatu kohaselt ja kui artiklitest 3, 4 ja 6 ei tulene teisiti, ei ole Ühendkuningriigile või Iirimaaale siduv ega nende riikide suhtes kohaldatav ükski Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise säte, ükski selle jaotise alusel võetud meede, ükski selle jaotise alusel ühenduse poolt sõlmitud rahvusvaheline leping ega ükski mõnda sellist sätet tõlgendav Euroopa Kohtu otsus; ükski selline säte, meede või otsus ei mõjuta mingil viisil nende riikide pädevust, õigusi ja kohustusi; ükski selline säte, meede või otsus ei mõjuta mingil viisil *acquis communautaire*'i ega moodusta osa ühenduse õigusest, mida kohaldatakse Ühendkuningriigi ja Iirimaa suhtes.

Artikkel 3

1. Ühendkuningriik või Iirimaa võib kolme kuu jooksul pärast Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alusel ettepaneku või algatuse esitamist nõukogule teatada kirjalikult nõukogu eesistujale, et ta soovib osaleda mis tahes sellise kavandatud meetme võtmisel ja kohaldamisel,

misjärel sellel riigil on õigus nii toimida. Erandina Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikest 2 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamuseks seesama võrdeline osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häältest, mis on sätestatud mainitud artikli 205 lõikes 2.

Nõukogu otsuste puhul, mis tuleb vastu võtta ühehäälselt, on vajalik nõukogu liikmete ühehäälsus, kaasa arvamata liiget, kes ei ole sellist teadet edastanud. Käesoleva lõike alusel võetud meede on siduv kõikidele liikmesriikidele, kes osalesid selle võtmisel.

2. Kui põhjendatava ajavahemiku möödudes ei saa lõikes 1 osutatud meetet võtta Ühendkuningriigi ja Iirimaa osalusel, siis võtab nõukogu sellise meetme vastavalt artiklile 1 ilma Ühendkuningriigi ja Iirimaa osalemiseta. Sel juhul kohaldatakse artiklit 2.

Artikkel 4

Ühendkuningriik või Iirimaa võib mis tahes ajal pärast Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alusel meetme võtmist nõukogu poolt teatada nõukogule ja komisjonile, et ta soovib võtta sellist meetet. Sel juhul kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 11 lõikes 3 sätestatud menetlust *mutatis mutandis*.

Artikkel 5

Liikmesriik, kes ei ole seotud Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alusel võetud meetmega, ei vastuta selle meetme finantstagajärgede eest peale institutsioonide halduskulude.

Artikkel 6

Kui käesolevas protokollis osutatud juhtudel Ühendkuningriik või Iirimaa on seotud nõukogu poolt Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alusel võetud meetmega, siis seoses selle meetmega kohaldatakse kõnealuse riigi suhtes selle lepingu asjakohaseid sätteid, kaasa arvatud artikkel 68.

Artikkel 7

Artiklid 3 ja 4 ei piira Schengeni *acquis'* Euroopa Liitu integreerimise protokolliga kohaldamist.

Artikkel 8

Iirimaa võib teatada kirjalikult nõukogu eesistujale oma soovist, et tema suhtes ei kohaldataks enam käesoleva protokolliga tingimusi. Sel juhul kohaldatakse Iirimaa suhtes tavalisi lepingusätteid.

Protokoll (nr 5) Taani seisukoha kohta

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

MEELDE TULETADES 12. detsembril 1992 Edinburghis Euroopa Ülemkogus kohtunud riigipeade ja valitsusjuhtide otsust, mis käsitles Taani poolt tõstatatud teavaid Euroopa Liidu lepinguga seotud probleeme,

OLLES TÄHELE PANNUD Taani seisukohta kodakondsuse, majandus- ja rahaliidu, kaitsepoliitika, justiits- ja siseküsimuste suhtes, nagu see on sätestatud Edinburghi otsuses,

PIDADES SILMAS Schengeni *acquis*' Euroopa Liitu integreerimise protokollit artiklit 3,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule ja Euroopa Liidu lepingule.

I OSA

Artikkel 1

Taani ei osale Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise alusel ettepanud meetmete võtmisel nõukogus. Erandina Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõikest 2 määratletakse kvalifitseeritud häälteenamuseks seesama võrdeline osa asjaomaste nõukogu liikmete arvestatud häälest, mis on sätestatud mainitud artikli 205 lõikes 2. Nõukogu otsuste puhul, mis tuleb vastu võtta ühehäälselt, on vajalik nõukogu liikmete ühehäälsus, kaasa arvamata Taani valitsuse esindajat.

Artikkel 2

Taanile ei ole siduv ega tema suhtes kohaldatav ükski Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise säte, ükski selle jaotise alusel võetud meede, ükski selle jaotise alusel ühenduse poolt sõlmitud rahvusvaheline leping ega ükski mõnda sellist sätet tõlgendav Euroopa Kohtu otsus; ükski selline säte, meede või otsus ei mõjuta mingil viisil tema pädevust, õigusi ja kohustusi; ükski selline säte, meede või otsus ei mõjuta mingil viisil *acquis communautaire*'i ega moodusta osa ühenduse õigusest, mida kohaldatakse Taani suhtes.

Artikkel 3

Taani ei vastuta artiklis 1 osutatud meetmete finantstagajärgede eest peale institutsioonide halduskulude.

Artikkel 4

Artikleid 1, 2 ja 3 ei kohaldata meetmete suhtes, mis määravad kindlaks kolmandad riigid, kelle kodanikel peab olema viisa liikmesriikide välispiiride ületamiseks, või ühtse viisavormiga seotud meetmete suhtes.

Artikkel 5

1. Taani otsustab kuue kuu jooksul pärast seda, kui nõukogu on teinud Euroopa Ühenduse asutamislepingu IV jaotise sätete alusel otsuse Schengeni *acquis*'l põhineva ettepaneku või algatuse kohta, kas ta rakendab seda otsust oma siseriiklikus õiguses. Kui ta otsustab seda teha, siis loob see otsus kohustuse rahvusvahelise õiguse alusel Taani ning Schengeni *acquis*' Euroopa Liitu integreerimise protokollis artiklis 1 nimetatud teiste liikmesriikide vahel, samuti Iirimaa või Ühendkuningriigi suhtes, kui need liikmesriigid osalevad kõnealustes koostöö valdkondades.

2. Kui Taani otsustab mitte rakendada lõikes 1 osutatud nõukogu otsust, siis Schengeni *acquis*' Euroopa Liitu integreerimise protokollis artiklis 1 nimetatud liikmesriigid kaaluvad, missuguseid meetmeid võtta.

II OSA

Artikkel 6

Nõukogu poolt Euroopa Liidu lepingu artikli 13 lõike 1 ja artikli 17 valdkonnas võetud meetmete suhtes ei osale Taani liidu kaitsepoliitilise tähendusega otsuste ja meetmete väljatöötamises ning rakendamises, kuid ei takista liikmesriikidevahelise tihedama koostöö arengut sellel alal. Seepärast ei osale Taani nende meetmete võtmisel. Taani ei ole kohustatud aitama finantseerida sellistest meetmetest tulenevaid tegevuskulusid.

III OSA

Artikkel 7

Taani võib kooskõlas oma põhiseadusest tulenevate nõuetega mis tahes ajal informeerida teisi liikmesriike, et ta ei soovi enam kasutada kogu käesolevat protokollis või selle osa. Sel juhul kohaldab Taani täielikult kõiki asjakohaseid, sel ajal kehtivaid Euroopa Liidu raames võetud meetmeid.

C. EUROOPA LIIDU LEPINGULE, EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGULE JA EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGULE LISATUD PROTOKOLLID

Protokoll (nr 6)

Euroopa Kohtu põhikirja kohta (2001)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES sätestada Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikliga 245 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikliga 160 ettenähtud Euroopa Kohtu põhikirja,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ning Euroopa Ühenduse asutamislepingule ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingule.

Artikkel 1

Euroopa Kohus moodustatakse ja toimib kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (EL lepingu), Euroopa Ühenduse asutamislepingu (EÜ asutamislepingu), Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu (EURATOMi asutamislepingu) ja käesoleva põhikirja sätetega.

I JAOTIS

KOHTUNIKUD JA KOHTUJURISTID

Artikkel 2

Enne oma kohustuste täitmisele asumist annab iga kohtunik avalikul kohtuistungil vande täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult ning hoida kohtu nõupidamiste saladust.

Artikkel 3

Kohtunikel on kohtulik puutumatus. Kui nad on ametist lahkunud, on neil jätkuvalt puutumatus oma ametiülesannete täitmisel sooritatud tegude, sealhulgas suuliste ja kirjalike avalduste suhtes.

Täiskogu istungil võib Euroopa Kohus puutumatusesse ära võtta.

Kui puutumatus on võetud ja kohtuniku vastu on alustatud kriminaalmenetlust, arutab tema kohtuasja mis tahes liikmesriigis üksnes kohus, kes on pädev kohut mõistma riigi kõrgeima kohtu liikmete üle.

Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis artikleid 12–15 ja 18 kohaldatakse Euroopa Kohtu kohtunike, kohtujuristide, kohtusekretäri ja kaasettekandjate suhtes, ilma et see piiraks eelmistes lõikudes fikseeritud kohtunike puutumatuset käsitlevate sätete kohaldamist.

Artikkel 4

Kohtunikud ei või pidada poliitilist ega haldusametikohta.

Nad ei või töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal, kui nõukogu pole selleks erandkorras eriluba andnud.

Oma kohustusi täitma asudes kohustuvad nad pidulikult nii ametiaja jooksul kui ka pärast selle lõppemist austama sellest tulenevaid kohustusi ning eriti oma kohustust käituda ausalt ja diskreetsest, kui neile pärast ametist lahkumist pakutakse teatud ametikohta või soodustusi.

Mis tahes kahtlused selles küsimuses lahendatakse Euroopa Kohtu otsusega.

Artikkel 5

Kui tavaline asendamine või surm välja arvata, lõpevad kohtuniku kohustused ametist lahkumisel.

Ametist lahkumisel esitab kohtunik Euroopa Kohtu presidendile tagasiastumisavalduse edasiandmiseks nõukogu eesistujale. Alates sellisest teadaandest vabaneb kohtuniku ametikoht.

Kui ei kohaldata artiklit 6, jääb kohtunik ametisse, niikaua kui tema ametijärglane asub oma kohustusi täitma.

Artikkel 6

Kohtunik võib ametist tagandada või ilma jätta õigusest saada pensioni või muid seda asendavaid hüvesid üksnes juhul, kui ta Euroopa Kohtu kohtunike ja kohtujuristide üksmeelse arvamuse kohaselt ei vasta enam oma ametikoha nõuetele või ei täida sellest tulenevaid kohustusi. Asjaomane kohtunik ei osale sellisel nõupidamisel.

Kohtusekretär edastab Euroopa Kohtu otsuse Euroopa Parlamendi presidendile ja komisjoni presidendile ning teatab sellest nõukogu eesistujale.

Juhul kui kohtunik otsustatakse tema ametikohalt tagandada, vabaneb kohtunikukoht alates viimati nimetatud teatamisest.

Artikkel 7

Kohtunik, kes asendab Euroopa Kohtu liiget, kelle ametiaeg ei ole lõppenud, määratakse ametisse tema eelkäija ülejäänud ametiajaks.

Artikkel 8

Artiklite 2–7 sätteid kohaldatakse kohtujuristide suhtes.

II JAOTIS

KORRALDUS

Artikkel 9⁽¹⁾

Kui kohtunikke iga kolme aasta järel osaliselt välja vahetatakse, asendatakse vaheldumisi kolmteist ja kaksteist kohtunikku.

Kui kohtujuriste iga kolme aasta järel osaliselt välja vahetatakse, asendatakse iga kord neli kohtujuristi.

Artikkel 10

Kohtusekretär annab Euroopa Kohtu ees vande täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult ning hoida kohtu nõupidamiste saladust.

Artikkel 11

Euroopa Kohus korraldab kohtusekretäri asendamise juhtudel, mil tal pole võimalik kohtuistungil viibida.

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Artikkel 12

Et Euroopa Kohus saaks toimida, määratakse selle juurde ametnikud ja muud teenistujad. Need alluvad kohtusekretärile presidendi järelevalve all.

Artikkel 13

Euroopa Kohtu ettepaneku põhjal võib nõukogu ühehäälselt sätestada kaasettekandjate nimetamise ja koostada nende ametijuhendi. Kaasettekandjatel võidakse kodukorras sätestatud tingimustel nõuda osalemist ettevalmistavates uurimistoimingutes Euroopa Kohtu menetluses olevates asjades ja koostööd ettekandjaks oleva kohtunikuga.

Kaasettekandjad valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus on väljaspool kahtlust ning kellel on vajalik õiguslane kvalifikatsioon; ametisse nimetab nad nõukogu. Nad annavad Euroopa Kohtu ees vande täita oma kohustusi erapooletult ja kohusetundlikult ning hoida kohtu nõupidamiste saladust.

Artikkel 14

Kohtunikelt, kohtujuristidelt ja kohtusekretärit nõutakse elamist Euroopa Kohtu asukohas.

Artikkel 15

Euroopa Kohus täidab oma ülesandeid pidevalt. Kohtu puhkuste kestuse otsustab Euroopa Kohus, võttes kohaselt arvesse tõiseid vajadusi.

Artikkel 16

Euroopa Kohus moodustab kodasid, mis koosnevad kolmest või viiest kohtunikust. Kohtunikud valivad endi hulgast koja esimehe. Viiest kohtunikust koosneva koja esimees valitakse kolmeks aastaks. Esimehe võib üheks ametiajaks tagasi valida.

Suurkoda koosneb kolmeteistkümnest kohtunikust. Selle eesistujaks on Euroopa Kohtu president. Suurkotta kuuluvad veel viiest kohtunikust koosnevate kodade esimehed ja teised kodukorras sätestatud tingimuste alusel nimetatud kohtunikud.

Euroopa Kohus tuleb kokku suurkojana, kui menetluse pooleks olev liikmesriik või ühenduse institutsioon seda taotleb.

Euroopa Kohus tuleb kokku täiskoguna, kui menetlus on algatatud EÜ asutamislepingu artikli 195 lõike 2, artikli 213 lõike 2, artikli 216 või artikli 247 lõike 7 alusel või EURATOMi asutamislepingu artikli 107d lõike 2, artikli 126 lõike 2, artikli 129 või artikli 160b lõike 7 alusel.

Kui Euroopa Kohus leiab, et menetluses olev kohtuasi on erakordselt tähtis, võib ta pärast kohtujuristi ärakuulamist suunata asja täiskogule.

Artikkel 17

Euroopa Kohtu otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohtu nõupidamisel osaleb paaritu arv liikmeid.

Kolmest või viiest kohtunikust koosnevate kodade otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohal on vähemalt kolm kohtunikku.

Suurkoja otsused kehtivad üksnes siis, kui kohal on vähemalt üheksa kohtunikku.

Euroopa Kohtu täiskogu otsused on kehtivad üksnes siis, kui kohal on vähemalt viiesteist kohtunikku.

Kui ühel koja kohtunist pole võimalik kohal viibida, võidakse kooskõlas kodukorras sätestatud tingimustega istungile kaasata teise koja kohtunik.

Artikkel 18

Ükski kohtunik ega kohtujurist ei tohi osaleda asja lahendamisel, milles ta on eelnevalt osalenud esindajana või nõustajana või tegutsenud ühe poole advokaadina või milles teda kohtu või uurimiskomisjoni liikmena või muudes ülesannetes on kutsutud arvamust esitama.

Kui kohtunik või kohtujurist mingil erilisel põhjusel leiab, et ta ei tohiks osaleda konkreetse kohtuasja otsustamisel või läbivaatamisel, teatab ta sellest presidendile. Kui president mingil erilisel põhjusel arvab, et mõni kohtunik või kohtujurist ei tohiks konkreetse kohtuasja arutamisel osaleda ega ettepanekuid teha, teatab ta sellest asjaomasele isikule.

Käesoleva artikli kohaldamisel ilmnevad raskused lahendatakse Euroopa Kohtu otsusega.

Kohtumenetluse pool ei või taotleda Euroopa Kohtu või selle koja koosseisu muutmist mõne kohtuniku kodakondsuse alusel või seetõttu, et Euroopa Kohtu või koja koosseisus ei ole kõnealuse poole kodakondsusest kohtunikku.

III JAOTIS

MENETLUS

Artikkel 19

Ühenduste liikmesriike ja institutsioone esindab Euroopa Kohtus igaks üksikuks kohtuasjaks määratud esindaja; esindajat võib abistada nõustaja või advokaat.

Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriike, kes pole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelevalveasutust esindatakse samal viisil.

Teisi pooli peab esindama advokaat.

Menetluse poolt võib kohtus esindada või abistada üksnes advokaat, kellel on õigus esineda liikmesriigi või muu Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kohtus.

Sellistel esindajatel, nõustajatel ja advokaatidel on kodukorras sätestatud tingimuste kohaselt Euroopa Kohtusse ilmumisel õigused ja puutumatus, mis on neile vajalikud, et sõltumatult oma ülesandeid täita.

Euroopa Kohtusse ilmuvate nõustajate ja advokaatide suhtes on Euroopa Kohtul kodukorras sätestatud tingimustel volitused, mis tavaliselt antakse kohtutele.

Ülikoolide õppejõududel, kes on sellise liikmesriigi kodanikud, mille seadused lubavad neil olla kohtus esindajaks, on Euroopa Kohtus samad õigused, mis on käesoleva artikliga antud advokaatidele.

Artikkel 20

Euroopa Kohtu menetlus koosneb kahest osast: kirjalikust ja suulisest.

Kirjalik menetlus koosneb avalduste, arvamuste, vastuväidete ning märkuste ja neile antud vastuste, aga ka kõigi kirjalike tõendite ja muude dokumentide või nende tõestatud koopiade edastamisest kohtumenetluse pooltele ja ühenduste institutsioonidele, kelle otsused on vaidlustatud.

Kohtusekretär edastab need kodukorras sätestatud korras ja ajavahemikus.

Suuline menetlus koosneb ettekandjaks oleva kohtuniku esitatud ettekande lugemisest, esindajate, nõustajate ja advokaatide ning kohtujuristi ettepanekute ärakuulamisest Euroopa Kohtus, aga ka tunnistajate ja ekspertide ärakuulamisest, kui neid on.

Kui kohus on seisukohal, et kohtuasi ei tõstata uut õigusküsimust, võib ta pärast kohtujuristi ärakuulamist otsustada, et otsus tehakse ilma kohtujuristi ettepanekuta.

Artikkel 21

Asi esitatakse Euroopa Kohtule kohtusekretärile adresseeritud kirjaliku avaldusega. Avalduses sisalduvad avalduse esitaja nimi ja alalise elu- või asukoha aadress ning allakirjutanu amet, poole või poolte nimed, kelle vastu avaldus esitatakse, vaidluse sisu, nõuded ja lühike ülevaade avalduse aluseks olevatest asjaoludest.

Avaldusele lisatakse vajaduse korral meede, mille tühistamist taotletakse, või EÜ asutamislepingu artiklis 232 või EURATOMi asutamislepingu artiklis 148 osutatud asjaoludel dokumentaalselt tõestatud kuupäev, mil institutsioonilt nõuti toimingute tegemist kooskõlas nimetatud artiklitega. Kui dokumente ei esitata koos avaldusega, palub kohtusekretär asjaomasel poolel esitada need mõistliku tähtaja jooksul, kuid sel puhul ei aegu poole õigused isegi juhul, kui sellised dokumendid esitatakse pärast menetluse algatamise tähtaja möödumist.

Artikkel 22

EURATOMi asutamislepingu artikliga 18 reguleeritud kohtuasjad esitatakse Euroopa Kohtule kohtusekretärile adresseeritud kaebusega. Kaebuses sisalduvad selle esitaja nimi ja alalise elu- või asukoha aadress ning allakirjutanu amet, viide otsusele, mille vastu kaebus esitatakse, kostjate nimed, vaidluse sisu, ettepanekud ja lühike ülevaade kaebuse aluseks olevatest asjaoludest.

Kaebusele lisatakse vahekohtukomitee vaidlustatava otsuse tõestatud ära kiri.

Kui Euroopa Kohus apellatsioonkaebuse tagasi lükkab, jääb vahekohtukomitee otsus lõplikuks.

Kui Euroopa Kohus vahekohtukomitee otsuse tühistab, võib asja vajaduse korral ühe poole algatusel vahekohtukomiteele uueks läbivaatamiseks esitada. Vahekohtukomitee juhindub õigusküsimustes Euroopa Kohtu tehtud otsustest.

Artikkel 23

EL lepingu artikli 35 lõikega 1, EÜ asutamislepingu artikliga 234 ja EURATOMi asutamislepingu artikliga 150 reguleeritud kohtuasjade puhul teatab liikmesriigi kohus, kes peatab menetluse ja saadab asja Euroopa Kohtusse, oma otsusest Euroopa Kohtule. Seejärel teatab kohtusekretär otsusest pooltele, liikmesriikidele ja komisjonile, samuti nõukogule või Euroopa Keskpangale, kui akt, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidluse all, pärineb ühelt neist, ning Euroopa Parlamendile ja nõukogule, kui akti, mille kehtivus või tõlgendamine on vaidluse all, võtsid need kaks institutsiooni vastu ühiselt.

Kahe kuu jooksul alates sellest teatamisest on pooltel, liikmesriikidel, komisjonil ja vajaduse korral ka Euroopa Parlamendil, nõukogul ja Euroopa Keskpangal õigus esitada Euroopa Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi.

Lisaks sellele peab kohtusekretär EÜ asutamislepingu artikliga 234 reguleeritud kohtuasjade puhul teatama siseriikliku kohtu otsusest teistele Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriikidele, kes ei ole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelevalveasutusele, kes võivad juhul, kui küsimuse all on mõni kõnealuse lepingu reguleerimisaladest, kahe kuu jooksul sellisest teatamisest arvates esitada Euroopa Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi.

Kui nõukogu ning ühe või mitme kolmanda riigi vahelises teatavat küsimust käsitlevas kokkuleppes on sätestatud, et need riigid võivad esitada seisukohti või kirjalikke tähelepanekuid juhul, kui mõne liikmesriigi kohus taotleb Euroopa Kohtu eelotsust kõnealuse kokkuleppe reguleerimisalasse kuuluvas küsimuses, teatatakse seda küsimust käsitlevast liikmesriigi kohtu otsusest ka asjaomastele kolmandatele riikidele. Need riigid võivad kahe kuu jooksul pärast teate saamist esitada kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi.

Artikkel 24

Euroopa Kohus võib pooltelt nõuda kõikide dokumentide esitamist ja kogu teabe andmist, mida ta peab soovitavaks. Mis tahes keeldumine võetakse ametlikult teatavaks.

Euroopa Kohus võib nõuda ka liikmesriikidelt ja institutsioonidelt, mis ei ole kohtumenetluse pooled, kogu teavet, mida kohus peab menetluses vajalikuks.

Artikkel 25

Euroopa Kohus võib omal valikul igale üksikisikule, organile, ametiasutusele, komiteele või organisatsioonile igal ajal usaldada ülesande anda eksperdiarvamus.

Artikkel 26

Tunnistajaid võib ära kuulata kodukorras sätestatud tingimustel.

Artikkel 27

Kohtusse ilmumata jäänud tunnistajate suhtes on Euroopa Kohtul volitused, mis tavaliselt antakse kohtutele, ning ta võib määrata rahatrahve kodukorras sätestatud tingimustel.

Artikkel 28

Tunnistajaid ja eksperte võib ära kuulata vande all, mis antakse kodukorras sätestatud viisil või tunnistaja või eksperdi elukohariigi õigusaktides sätestatud viisil.

Artikkel 29

Euroopa Kohus võib anda korralduse, et tunnistaja või eksperdi kuulaks ära tema alalise elukoha järgne kohus.

Korraldus saadetakse täitmiseks pädevale kohtule kodukorras sätestatud tingimustel. Vastavalt õigusabitaotlusele koostatud dokumendid tagastatakse Euroopa Kohtule samadel tingimustel.

Kulud katab Euroopa Kohus, ilma et see piiraks õigust kulusid välja nõuda pooltelt, kui see on asjakohane.

Artikkel 30

Liikmesriik käsitleb tunnistaja või eksperdi vande murdmist samal viisil nagu siis, kui rikkumine oleks toime pandud liikmesriigi tsiviilasju lahendavas kohtus. Euroopa Kohtu nõudmisel esitab asjaomane liikmesriik õiguserikkuja vastu oma pädevas kohtus süüdistuse.

Artikkel 31

Kohtuistung on avalik, kui Euroopa Kohus omal algatusel või poolte avalduse alusel tõsistel põhjustel ei otsusta teisiti.

Artikkel 32

Istungi jooksul võib Euroopa Kohus küsitleda eksperte, tunnistajaid ja pooli endid. Viimased võivad Euroopa Kohtu poole pöörduda üksnes oma esindajate vahendusel.

Artikkel 33

Iga kohtuistung protokollitakse ning protokollile kirjutavad alla president ja kohtusekretär.

Artikkel 34

Läbivaatamisele tulevate kohtuasjade nimekirja kinnitab president.

Artikkel 35

Euroopa Kohtu nõupidamised on salajased ja jäävad salajaseks.

Artikkel 36

Kohtuotsustes sedastatakse põhjused, millel need rajanevad. Neis näidatakse nõupidamisest osa võtnud kohtunike nimed.

Artikkel 37

Kohtuotsustele kirjutavad alla president ja kohtusekretär. Need loetakse ette avalikul kohtuistungil.

Artikkel 38

Euroopa Kohus langetab otsuse kohtukulude asjus.

Artikkel 39

Euroopa Kohtu president võib lihtmenetluse korras, mis vajaduse korral võib erineda mõnest käesolevas põhikirjas sisalduvast eeskirjast ja mis sätestatakse kodukorras, langetada otsuse kohaldamise peatamise avalduste kohta, nagu on sätestatud EÜ asutamislepingu artiklis 242 ja EURATOMi asutamislepingu artiklis 157, ette kirjutada ajutisi meetmeid vastavalt EÜ asutamislepingu artiklile 243 või EURATOMi asutamislepingu artiklile 158, või peatada täitmise kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 256 neljanda lõigu või EURATOMi asutamislepingu artikli 164 kolmanda lõiguga.

Kui presidendil pole võimalik kohal viibida, asendab teda teine kohtunik kodukorras sätestatud tingimustel.

Presidendi või teda asendava kohtuniku otsus on ajutine ega mõjuta mingil viisil Euroopa Kohtu sisulist otsust.

Artikkel 40

Ühenduste liikmesriigid ja institutsioonid võivad Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevates kohtuasjades menetlusse astuda.

Sama õigus on igal isikul, kes tõendab oma huvi Euroopa Kohtusse esitatud kohtuasja tulemuste vastu, välja arvatud liikmesriikidevahelistes, ühenduste institutsioonide vahelistes või liikmesriikide ja ühenduste institutsioonide vahelistes kohtuasjades.

Ilma et see piiraks teise lõigu kohaldamist, võivad Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigid, kes ei ole liikmesriigid, samuti nimetatud lepingus osutatud EFTA järelevalveasutus Euroopa Kohtus läbivaatamisel olevates kohtuasjades menetlusse astuda, kui küsimuse all on mõni kõnealuse lepingu reguleerimisaladest.

Menetlusse astumise avaldus piirdub ühe poole nõuete toetamisega.

Artikkel 41

Kui nõuetekohaselt kohtukutse saanud kostja ei esita kirjalikku vastust enda kaitseks, tehakse tagaseljaotsus tema kahjuks. Otsuse vastu võib esitada vastuväite ühe kuu jooksul selle teatavaks tegemisest. Vastuväitel ei ole tagaseljaotsuse täitmist peatavat toimet.

Artikkel 42

Liikmesriigid, ühenduste institutsioonid ning teised füüsilised ja juriidilised isikud võivad kodukorras sätestatavatel juhtudel ja tingimustel kolmandate isikutena menetlusse astuda, et vaidlustada ilma neid ära kuulamata tehtud kohtuotsust, kui otsus piirab nende õigusi.

Artikkel 43

Kui kohtuotsuse mõte või ulatus on kahtluse all, annab Euroopa Kohus mis tahes huvitatud menetlusosalise või ühenduste institutsiooni avalduse alusel selle tõlgenduse.

Artikkel 44

Avalduse kohtuotsuse teistmiseks võib Euroopa Kohtule esitada üksnes sellise seiga teadasaamisel, mis oma olemuselt on otsustav ja mis otsuse langetamise ajal ei olnud Euroopa Kohtule ega teistmist taotlevale poolele teada.

Teistmist alustatakse Euroopa Kohtu otsusega, milles selgesõnaliselt sedastatakse uue seiga olemasolu, tunnistatakse, et selle olemus lubab võtta asja teistmisele, ja kuulutatakse avaldus selle alusel vastuvõetavaks.

Avaldust kohtuotsuse teistmiseks ei saa esitada pärast kümne aasta möödumist kohtuotsuse tegemise kuupäevast.

Artikkel 45

Ajapikenduse andmine seoses suurte vahemaadega määratakse kodukorras.

Tähtaja möödumise tagajärjel ei piirata kellegi õigusi, kui asjaomane pool tõestab ettenägematute asjaolude või vääramatu jõu olemasolu.

Artikkel 46

Ühenduste lepinguvälise vastutusega seotud asjade aegumistähtaeg on viis aastat vastutuse aluseks olevast sündmusest. Aegumistähtaeg katkeb, kui Euroopa Kohtus algatatakse menetlus või kui enne sellist menetlust esitab kannatanud pool avalduse asjakohasele ühenduste institutsioonile. Viimasel juhul tuleb menetlus algatada kahe kuu jooksul, nagu on sätestatud EÜ asutamislepingu artiklis 230 ja EURATOMi asutamislepingu artiklis 146; vajaduse korral kohaldatakse vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 232 teise lõigu või EURATOMi asutamislepingu artikli 148 teise lõigu sätteid.

IV JAOTIS

EUROOPA ÜHENDUSTE ESIMESE ASTME KOHUS

Artikkel 47

Artikleid 2–8, artikleid 14 ja 15, artikli 17 esimest, teist, neljandat ja viiendat lõiku ning artiklit 18 kohaldatakse esimese astme kohtu ja selle liikmete suhtes. Artiklis 2 nimetatud vanne antakse Euroopa Kohtu ees ning artiklites 3, 4 ja 6 osutatud otsused võtab vastu nimetatud kohus, olles ära kuulunud esimese astme kohtu.

Artikli 3 neljandat lõiku ning artikleid 10, 11 ja 14 kohaldatakse esimese astme kohtu kohtusekretäri suhtes *mutatis mutandis*.

Artikkel 48 ⁽¹⁾

Esimese astme kohus koosneb kahekümne viiest kohtunikust.

Artikkel 49

Esimese astme kohtu liikmeid võidakse kutsuda täitma kohtujuristi ülesandeid.

Kohtujuristi ülesanne on avalikul kohtuistungil täiesti erapooletult ja sõltumatult teha põhjendatud ettepanekuid teatavate esimese astme kohtusse antud asjade lahendamiseks, selleks et abistada kohut temale määratud ülesannete täitmisel.

Selliste kohtuasjade valiku kriteeriumid ning kohtujuristide määramise kord sätestatakse esimese astme kohtu kodukorras.

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

Kohtuasjas kohtujuristi ülesandeid täitma kutsutud liige ei tohi osaleda kohtuotsuse tegemisel.

Artikkel 50

Esimese astme kohus tuleb kokku kolmest või viiest kohtunikust koosnevate kodadena. Kohtunikud valivad enda hulgast koja esimehe. Viiest kohtunikust koosneva koja esimees valitakse kolmeks aastaks. Esimehe võib üheks ametiajaks tagasi valida.

Kodade koosseisu ja kohtuasjade määramist kodadele reguleerib kodukord. Teatavatel kodukorraga kindlaks määratud juhtudel võib esimese astme kohus kokku tulla täiskoguna või koosneda ühestainsast kohtunikust.

Samuti võib kodukord ette näha, et selles kindlaks määratud juhtudel ja tingimustel tuleb esimese astme kohus kokku suurkojana.

Artikkel 51

Erandina EÜ asutamislepingu artikli 225 lõikest 1 ja Euratomi asutamislepingu artikli 140a lõikest 1 jääb pädevus Euroopa Kohtule EÜ asutamislepingu artiklites 230 ja 232 ning Euratomi asutamislepingu artiklites 146 ja 148 osutatud hagide puhul, kui hagi esitajaks on liikmesriik ja hagi esitatakse:

- a) Euroopa Parlamendi või nõukogu tegevuse või tegevusetuse suhtes või nende mõlema ühis-tegevuse suhtes, välja arvatud:
 - nõukogu poolt EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 2 kolmanda lõigu alusel tehtud otsuste suhtes,
 - nõukogu poolt vastavalt EÜ asutamislepingu artiklis 133 nimetatud kaubanduse kaitse-meetmeid käsitlevale nõukogu määrusele rakendatud tegevuse suhtes,
 - nõukogu tegevuse suhtes, millega nõukogu rakendab kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 202 kolmanda taandega rakendamisevolitusi;
- b) komisjoni tegevuse või tegevusetuse suhtes EÜ asutamislepingu artikli 11a alusel.

Pädevus jääb Euroopa Kohtule eespool nimetatud artiklites osutatud hagide puhul, mille ühenduste institutsioon või Euroopa Keskpank on esitanud Euroopa Parlamendi, nõukogu, nende mõlema ühise või komisjoni tegevuse või tegevusetuse suhtes või mille ühenduste institutsioon on esitanud Euroopa Keskpanga tegevuse või tegevusetuse suhtes.

Artikkel 52

Et esimese astme kohus saaks toimida, määravad Euroopa Kohtu president ja esimese astme kohtu president ühisel kokkuleppel tingimused, mille alusel Euroopa Kohtu juurde määratud ametnikud ja muud teenistujad osutavad teenuseid esimese astme kohtule. Teatavad ametnikud ja muud teenistujad alluvad esimese astme kohtu kohtusekretärile esimese astme kohtu presidendi järelevalve all.

Artikkel 53

Esimese astme kohtu menetlust reguleerib III jaotis.

Täiendavad ja üksikasjalikumad sätted, mis võivad osutada vajalikuks, nähakse ette kohtu kodukorraga. Kodukord võib teha erandi artikli 40 neljandast lõigust ja artiklist 41, võtmaks arvesse intellektuaalomandi vaidluste eripära.

Olenemata artikli 20 neljandast lõigust, võib kohtujurist esitada oma põhjendatud ettepanekud kirjalikult.

Artikkel 54

Kui esimese astme kohtule adresseeritud avaldus või muu menetlusdokument esitatakse ekslikult Euroopa Kohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi esimese astme kohtu kohtusekretärile; samuti kui Euroopa Kohtule adresseeritud avaldus või muu menetlusdokument esitatakse ekslikult esimese astme kohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi Euroopa Kohtu kohtusekretärile.

Kui esimese astme kohus leiab, et ta pole pädev arutama ja lahendama hagi, mille suhtes Euroopa Kohus on pädev, suunab ta selle hagi Euroopa Kohtusse; samuti kui Euroopa Kohus leiab, et hagi kuulub esimese astme kohtu pädevusse, suunab ta selle hagi esimese astme kohtusse, mille peale nimetatud kohus ei saa oma pädevust eitada.

Kui Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus on läbivaatamisel kohtuasjad, milles taotletakse üht ja sedasama hüvitust, tõstatatakse üks ja seesama tõlgendamisküsimus või vaidlustatakse ühe ja sellesama akti kehtivus, võib esimese astme kohus pärast poolte äraakuulamist menetluse peatada, kuni Euroopa Kohus oma otsuse teatavaks teeb, või kui hagi esitatakse EÜ asutamislepingu artikli 230 või Euratomi asutamislepingu artikli 146 alusel, võib esimese astme kohus oma pädevusest loobuda, et selliste hagide suhtes saaks otsuse teha Euroopa Kohus. Samas olukorras võib Euroopa Kohus otsustada oma menetluse peatada; sellisel juhul jätkub esimese astme kohtu menetlus.

Kui liikmesriik ja ühenduste institutsioon esitavad hagi sama tegevuse suhtes, loobub esimese astme kohus oma pädevusest nii, et Euroopa Kohus saaks nende hagide osas otsuse teha.

Artikkel 55

Esimese astme kohtu lõplikust otsustest, otsustest, millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumist või avalduse vastuvõetamatust käsitlevaid menetlusküsimusi, teatab esimese astme kohtu kohtusekretär kõigile pooltele ning ka liikmesriikidele ja ühenduste institutsioonidele, isegi kui need ei astunud menetlusse esimese astme kohtus läbivaatamisel olnud kohtuasjas.

Artikkel 56

Euroopa Kohtusse võib edasi kaevata esimese astme kohtu lõplikud otsused ja nimetatud kohtu otsused, millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumist või avalduse vastuvõetamatust käsitlevaid menetlusküsimusi, kahe kuu jooksul alates edasi kaevatud otsuse kuulutamisest.

Otsuse võib edasi kaevata iga pool, kelle nõue on osaliselt või tervikuna rahuldamata jäetud. Menetlusse astujad, välja arvatud liikmesriigid ja ühenduste institutsioonid, võivad otsuse edasi kaevata üksnes juhul, kui esimese astme kohtu otsus neid otseselt mõjutab.

Välja arvatud ühenduste ja nende teenistujate vaheliste vaidlustega seotud asjade puhul, võivad otsuse edasi kaevata ka liikmesriigid ja ühenduste institutsioonid, kes ei astunud menetlusse esimese astme kohtus. Sellised liikmesriigid ja institutsioonid on samas seisundis kui liikmesriigid ja institutsioonid, kes astusid menetlusse esimeses astmes.

Artikkel 57

Iga isik, kelle menetlusse astumise avalduse esimese astme kohus läbivaatamata jätab, võib edasi kaevata Euroopa Kohtusse kahe nädala jooksul alates avalduse läbivaatamata jätmise otsuse kuulutamisest.

Menetluse pooled võivad iga esimese astme kohtu otsuse, mis on tehtud EÜ asutamislepingu artikli 242, 243 või artikli 256 neljanda lõigu või EURATOMi asutamislepingu artikli 157, 158 või artikli 164 kolmanda lõigu alusel, kahe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest Euroopa Kohtusse edasi kaevata.

Käesoleva artikli esimeses kahes lõigus osutatud apellatsioonkaebust arutatakse ja selle kohta tehakse otsus artiklis 39 osutatud menetluse alusel.

Artikkel 58

Euroopa Kohtusse saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Apellatsioonkaebuse aluseks võib olla üksnes esimese astme kohtu pädevuse puudumine, menetlusnormide rikkumine, mis kahjustab kaebaja huve, või ühenduse õiguse rikkumine esimese astme kohtu poolt.

Apellatsioonkaebuse aluseks ei saa olla üksnes kohtukulude summa või see, kumba poolt on kohustatud neid tasuma.

Artikkel 59

Kui esimese astme kohtu otsus kaevatakse edasi, koosneb Euroopa Kohtu menetlus kirjalikust osast ja suulisest osast. Kooskõlas kodukorras sätestatud tingimustega võib Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ja poolte ärakuulamist suulise menetluse ära jätta.

Artikkel 60

Ilma et see piiraks EÜ asutamislepingu artiklite 242 ja 243 või EURATOMi asutamislepingu artiklite 157 ja 158 kohaldamist, ei ole apellatsioonkaebusel peatavat toimet.

Erandina EÜ asutamislepingu artiklist 244 ja EURATOMi asutamislepingu artiklist 159 jõustuvad esimese astme kohtu otsused, mis kuulutavad määruse õigustühiseks, alles käesoleva põhikirja artikli 56 esimeses lõigus osutatud tähtaja möödumisel või kui selle tähtaja jooksul on otsus edasi kaevatud, siis selle kaebuse läbivaatamata jätmise kuupäevast, ilma et see siiski piiraks poole õigust pöörduda EÜ asutamislepingu artiklite 242 ja 243 või EURATOMi asutamislepingu artiklite 157 ja 158 alusel Euroopa Kohtusse tühiseks kuulutatud määruse toime peatamiseks või muu ajutise meetme ettekirjutamiseks.

Artikkel 61

Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab Euroopa Kohus esimese astme kohtu otsuse. Ta võib ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või suunata asja tagasi esimese astme kohtusse otsustamiseks.

Kui asi suunatakse tagasi esimese astme kohtusse, on Euroopa Kohtu otsused õigusküsimustes selle kohtu jaoks siduvad.

Kui esimese astme kohtu menetlusse mitteastunud liikmesriigi või ühenduste institutsiooni esitatud apellatsioonkaebus on põhjendatud, võib Euroopa Kohus, kui ta seda vajalikuks peab, teatada, millised esimese astme kohtu tühistatud otsuse tagajärjed loetakse vaidluse poolte suhtes lõplikuks.

Artikkel 62

EÜ asutamislepingu artikli 225 lõigetes 2 ja 3 ning EURATOMi asutamislepingu artikli 140a lõigetes 2 ja 3 sätestatud juhtudel võib peakohtujurist teha ettepaneku esimese astme kohtu otsuse teistmiseks Euroopa Kohtus, kui ta leiab, et valitseb tõsine oht, et see otsus mõjutab ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust.

Ettepanek tuleb teha ühe kuu jooksul alates esimese astme kohtu otsuse kuulutamisest. Ühe kuu jooksul alates peakohtujuristi ettepaneku kättesaamisest otsustab Euroopa Kohus, kas otsus tuleks teista või mitte.

Artikkel 62a

Euroopa Kohus teeb teistmise eesmärgs olevate küsimuste kohta otsuseid kiirmenetluse korras talle esimese astme kohtu poolt edastatud toimiku alusel.

Käesoleva põhikirja artiklis 23 nimetatud isikutel ning, EÜ asutamislepingu artikli 225 lõikes 2 ja Euratomi asutamislepingu artikli 140a lõikes 2 osutatud juhtudel, esimese astme kohtu menetluse pooltel on õigus esitada Euroopa Kohtule seisukohti või kirjalikke märkusi teistmise eesmärgs olevate küsimuste kohta selleks määratud tähtaja jooksul.

Euroopa Kohus võib enne otsuse tegemist otsustada avada suulise menetluse.

Artikkel 62b

EÜ asutamislepingu artikli 225 lõikes 2 ning Euratomi asutamislepingu artikli 140a lõikes 2 osutatud juhtudel, ilma et see piiraks EÜ asutamislepingu artiklite 242 ja 243 kohaldamist, ei ole teistmisavaldusel ja teistmismenetluse algatamise otsusel peatavat toimet. Kui Euroopa Kohus leiab, et esimese astme kohtu otsus mõjutab ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust, saadab ta kohtuasja tagasi esimese astme kohtusse, kelle jaoks on Euroopa Kohtu otsused õigusküsimustes siduvad. Euroopa Kohus võib teatada, millised esimese astme kohtu otsuse tagajärjed loetakse vaidluse poolte suhtes lõplikuks. Kui vaidluse lahendus tugineb teistmise tulemusi arvestades faktilistele asjaoludele, millel põhines esimese astme kohtu otsus, teeb Euroopa Kohus asjas lõpliku otsuse.

EÜ asutamislepingu artikli 225 lõikes 3 ja Euratomi asutamislepingu artikli 140a lõikes 3 ettenähtud juhtudel ning teistmisavalduse või teistmismenetluse algatamise otsuse puudumisel saavad esimese astme kohtu poolt eelotsuse küsimustele antud vastused õigusjõu artikli 62 teises lõigus märgitud tähtaja möödumisel. Teistmismenetluse algatamise korral saavad teistmise esemeks olevatele küsimustele antud vastused õigusjõu selle menetluse lõppedes, kui Euroopa Kohus ei otsusta teisiti. Kui Euroopa Kohus leiab, et esimese astme kohtu otsus mõjutab ühenduse õiguse ühtsust või järjepidevust, asendab vastus, mille Euroopa Kohus annab teistmise esemeks olevatele küsimustele, esimese astme kohtu antud vastuse.

IVA JAOTIS

KOHTUKOLLEEGIUMID

Artikkel 62c

EÜ asutamislepingu artikli 225a ja Euratomi asutamislepingu artikli 140b alusel moodustatud kohtukolleegiumite pädevust, koosseisu, töökorraldust ja menetlust käsitlevad sätted sätestatakse käesoleva põhikirja lisas.

V JAOTIS

LÕPPSÄTTED

Artikkel 63

Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu kodukord sisaldab sätteid, mis on vajalikud käesoleva põhikirja kohaldamiseks ja vajaduse korral selle täiendamiseks.

Artikkel 64

Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu keeltekasutuse korda reguleerivate eeskirjade vastuvõtmiseni käesolevas põhikirjas kohaldatakse jätkuvalt Euroopa Kohtu kodukorra ja esimese astme kohtu kodukorra keeltekasutuse korda reguleerivaid sätteid. Nimetatud sätteid võib muuta või kehtetuks tunnistada üksnes käesoleva põhikirja muutmiseks ettenähtud korra kohaselt.

*I LISA***EUROOPA LIIDU AVALIKU TEENISTUSE KOHUS***Artikkel 1*

Euroopa Liidu avaliku teenistuse kohus (edaspidi avaliku teenistuse kohus) lahendab esimese astmena EÜ asutamislepingu artiklis 236 ja Euratomi asutamislepingu artiklis 152 osutatud vaidlusi ühenduste ja nende teenistujate vahel, kaasa arvatud kõikide organite või asutuste ning nende teenistujate vahelisi vaidlusi, mis on antud Euroopa Kohtu pädevusse.

Artikkel 2

Avaliku teenistuse kohus koosneb seitsmest kohtunikust. Kui Euroopa Kohus seda taotleb, võib nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega kohtunike arvu suurendada.

Kohtunikud nimetatakse ametisse kuueks aastaks. Ametiaja lõppemisel võib kohtuniku tagasi nimetada.

Vabanenud ametikohale nimetatakse uus kohtunik kuueks aastaks.

Artikkel 3

1. Kohtunikud nimetab kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 225a neljanda lõigu ja Euratomi asutamislepingu artikli 140b neljanda lõiguga ametisse nõukogu, olles konsulteerinud käesolevas artiklis ettenähtud komiteega. Kohtunikke ametisse nimetades tagab nõukogu, et kohtu koosseisus oleksid tasakaalustatult esindatud liikmesriikide kodanikud geograafiliselt võimalikult laialt alalt esindades eri riikide õigussüsteeme.

2. Liidu iga kodanik, kes vastab EÜ asutamislepingu artikli 225a neljanda lõigu ja Euratomi asutamislepingu artikli 140b neljanda lõigu tingimustele, võib avaldada soovi kandideerimiseks. Nõukogu määrab kohtu soovitusel kvalifitseeritud häälteenamusega kindlaks selliste sooviavalduste esitamise ja läbivaatamise tingimused ja korra.

3. Moodustatakse komitee, mis koosneb seitsmest liikmest, kes valitakse Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu endiste liikmete ning tunnustatud ja pädevate juristide hulgast. Nõukogu määrab kvalifitseeritud häälteenamusega Euroopa Kohtu presidendi soovitusel kindlaks komitee liikmed ja kodukorra.

4. Komitee esitab oma arvamuse kandidaatide sobivuse kohta avaliku teenistuse kohtu kohtuniku ametikohale. Komitee lisab oma arvamusele loetelu kandidaatidest, kellel on kõige sobivam kõrgetasemeline kogemus. Sellises loetelus on vähemalt kaks korda nii palju kandidaate kui nõukogu peab nimetama kohtunikke.

Artikkel 4

1. Kohtunikud valivad endi hulgast kolmeks aastaks avaliku teenistuse kohtu esimehe. Esimehe võib tagasi valida.

2. Avaliku teenistuse kohus tuleb kokku kolmest kohtunikust koosnevate kodadena. Teataval kodukorras kindlaks-määratud juhtudel võib kohus kokku tulla täiskoguna või viiest kohtunikust koosneva kojana või koosneda ühestainsast kohtunikust.
3. Avaliku teenistuse kohtu esimees on täiskogu ning viiest kohtunikust koosneva koja eesistujaks. Kolmest kohtunikust koosnevate kodade eesistujad määratakse vastavalt lõikes 1 sätestatud korrale. Kui avaliku teenistuse kohtu esimees on määratud kolmest kohtunikust koosneva koja liikmeks, siis on ta ka selle koja eesistujaks.
4. Täiskogu pädevust ja kvoruumit ning kodade koosseisu ja kohtuasjade määramist kodadele reguleerib kodukord.

Artikkel 5

Euroopa Kohtu põhikirja artikleid 2 kuni 6, 14, 15, artikli 17 esimest, teist ja viiendat lõiku ning artiklit 18 kohaldatakse avaliku teenistuse kohtule ja selle liikmetele.

Põhikirja artiklis 2 osutatud vanne antakse Euroopa Kohtu ees ning artiklites 3, 4 ja 6 osutatud otsused võtab vastu Euroopa Kohus, olles konsulteerinud avaliku teenistuse kohtuga.

Artikkel 6

1. Avaliku teenistuse kohut teenindavad Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu haldustalitused. Et avaliku teenistuse kohus saaks toimida, määravad Euroopa Kohtu president või asjakohastel juhtudel esimese astme kohtu president ühisel kokkuleppel avaliku teenistuse kohtu esimehega tingimused, mille alusel Euroopa Kohtu või esimese astme kohtu juurde määratud ametnikud ja muud teenistujad osutavad teenuseid avaliku teenistuse kohtule. Teatavad ametnikud või muud teenistujad alluvad avaliku teenistuse kohtu kohtusekretärile nimetatud kohtu esimehe järelevalve all.
2. Avaliku teenistuse kohus nimetab oma kohtusekretäri ja koostab tema ametijuhendi. Euroopa Kohtu põhikirja artikli 3 neljandat lõiku ning artikleid 10, 11 ja 14 kohaldatakse avaliku teenistuse kohtu kohtusekretäri suhtes.

Artikkel 7

1. Avaliku teenistuse kohtu menetlust reguleerib Euroopa Kohtu põhikirja III jaotis, välja arvatud artiklid 22 ja 23. Täiendavad ja üksikasjalikumad sätted, mis võivad osutada vajalikuks, nähakse ette kodukorraga.
2. Esimese astme kohtu keeltekasutuse korda reguleerivad sätteid kohaldatakse avaliku teenistuse kohtule.
3. Menetluse kirjalik osa koosneb hagiavalduse ja kostja vastuse esitamisest, kui avaliku teenistuse kohus ei otsusta, et teine kirjalik seisukohtade esitamine on vajalik. Sellise teise seisukohtade esitamise korral võib avaliku teenistuse kohus poolte kokkuleppel otsustada teha otsuse ilma suulise menetluseta.
4. Avaliku teenistuse kohus püüab kõigil menetluse etappidel, kaasa arvatud hagi esitamise ajal, leida võimalusi vaidluse rahumeelseks lahendamiseks ning üritab lihtsustada sellist vaidluste lahendamist.
5. Avaliku teenistuse kohus teeb otsuse kohtukulude osas. Kui kodukorra vastavatest sätetest ei tulene teisiti, siis kaotaja pool on kohustatud katma kohtukulud, kui kohus nii otsustab.

Artikkel 8

1. Kui avaliku teenistuse kohtule adresseeritud hagiavaldus või muu menetlusküsimus esitatakse ekslikult Euroopa Kohtu või esimese astme kohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi avaliku teenistuse kohtu kohtusekretärile. Samuti kui Euroopa Kohtule või esimese astme kohtule adresseeritud hagiavaldus või muu menetlusküsimus esitatakse ekslikult avaliku teenistuse kohtu kohtusekretärile, annab nimetatud kohtusekretär selle viivitamata edasi Euroopa Kohtu või esimese astme kohtu kohtusekretärile.

2. Kui avaliku teenistuse kohus leiab, et ta pole pädev arutama ja lahendama hagi, mille suhtes Euroopa Kohus või esimese astme kohus on pädev, suunab ta selle hagi Euroopa Kohtusse või esimese astme kohtusse. Samuti kui Euroopa Kohus või esimese astme kohus leiab, et hagi kuulub avaliku teenistuse kohtu pädevusse, suunab ta selle hagi avaliku teenistuse kohtule, mille peale nimetatud kohus ei saa oma pädevust eitada.

3. Kui avaliku teenistuse kohtus ja esimese astme kohtus on läbivaatamisel kohtuasjad, milles tõstatatakse üks ja seesama tõlgendamisküsimus või vaidlustatakse ühe ja sellesama akti kehtivus, võib avaliku teenistuse kohus pärast poolte ärakuulamist menetluse peatada, kuni esimese astme kohus oma otsuse kuulutab.

Kui avaliku teenistuse kohtus ja esimese astme kohtus on läbivaatamisel kohtuasjad, millel on sama ese, loobub avaliku teenistuse kohus oma pädevusest, et selliste asjade suhtes saaks otsuse teha esimese astme kohus.

Artikkel 9

Esimese astme kohtusse võib edasi kaevata avaliku teenistuse kohtu lõplikud otsused ja nimetatud kohtu otsused, millega sisulised küsimused lahendatakse ainult osaliselt või millega lahendatakse pädevuse puudumist või hagiavalduse vastuvõetamatust käsitlevaid menetlusküsimusi, kahe kuu jooksul alates edasi kaevatud otsuse kuulutamisest.

Otsuse võib edasi kaevata iga pool, kelle nõue on osaliselt või tervikuna rahuldamata jäetud. Menetlusse astujad, välja arvatud liikmesriigid ja ühenduste institutsioonid, võivad otsuse edasi kaevata siiski üksnes juhul, kui avaliku teenistuse kohtu otsus neid otseselt mõjutab.

Artikkel 10

1. Iga isik, kelle menetlusse astumise avalduse avaliku teenistuse kohus läbi vaatamata jätab, võib edasi kaevata esimese astme kohtusse kahe nädala jooksul alates avalduse läbivaatamata jätmise otsuse kuulutamisest.

2. Menetluse pooled võivad iga avaliku teenistuse kohtu otsuse, mis on tehtud EÜ asutamislepingu artikli 242, 243 või artikli 256 neljanda lõigu või Euratomi asutamislepingu artikli 157, 158 või artikli 164 kolmanda lõigu alusel, kahe kuu jooksul alates selle teatavaks tegemisest esimese astme kohtusse edasi kaevata.

3. Esimese astme kohtu president võib lihtmenetluse korras, mis vajaduse korral võib erineda mõnest käesolevas lisas sisalduvast eeskirjast ja mis sätestatakse esimese astme kohtu kodukorras, langetada otsuse käesoleva artikli lõigete 1 ja 2 alusel esitatud apellatsioonkaebuste kohta.

Artikkel 11

1. Esimese astme kohtusse saab edasi kaevata ainult õigusküsimustes. Apellatsioonkaebuse aluseks võib olla üksnes avaliku teenistuse kohtu pädevuse puudumine, menetlusnormide rikkumine, mis kahjustab kaebaja huve, või ühenduse õiguse rikkumine avaliku teenistuse kohtu poolt.
2. Apellatsioonkaebuse aluseks ei saa olla üksnes kohtukulude summa või see, kumb pool on kohustatud neid tasuma.

Artikkel 12

1. Ilma, et see piiraks EÜ asutamislepingu artiklite 242 ja 243 või Euratomi asutamislepingu artiklite 157 ja 158 kohaldamist, ei ole apellatsioonkaebusel peatavat toimet.
2. Kui avaliku teenistuse kohtu otsus kaevatakse edasi, koosneb esimese astme kohtu menetlus kirjalikust osast ja suulisest osast. Kooskõlas kodukorras sätestatud tingimustega võib esimese astme kohus pärast poolte ärakuulamist suulise menetluse ära jätta.

Artikkel 13

1. Kui apellatsioonkaebus on põhjendatud, tühistab esimese astme kohus avaliku teenistuse kohtu otsuse ning teeb ise antud küsimuses otsuse. Esimese astme kohus suunab asja kohtuotsuse tegemiseks tagasi avaliku teenistuse kohtusse, kui esimese astme kohtul ei ole võimalik otsust teha.
 2. Kui asi suunatakse tagasi avaliku teenistuse kohtusse, on esimese astme kohtu otsused õigusküsimustes selle kohtu jaoks siduvad.
-

Protokoll (nr 7),
**mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ühenduste
asutamislepingutele (1992)**

KÕRGED LEPINGUOSALISED

ON KOKKU LEPPINUD järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ühenduste asutamislepingutele.

Mitte miski Euroopa Liidu lepingus või Euroopa ühenduste asutamislepingutes või neid lepinguid muutvates või täiendavates lepingutes või aktides ei mõjuta Iiri põhiseaduse artikli 40 lõike 3 punkti 3 kohaldamist Iirimaaal.

Protokoll (nr 8)

**Euroopa Ühenduste teatud institutsioonide ja talituste ning
Europoli asukoha kohta (1997)**

LIIKMESRIIKIDE VALITSUSTE ESINDAJAD,

VÕTTES ARVESSE Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklit 289, Euroopa Söe- ja Teraseühenduse asutamislepingu artiklit 77 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artiklit 189,

VÕTTES ARVESSE Euroopa Liidu lepingut,

MEELDE TULETADES JA KINNITADES 8. aprilli 1965. aasta otsust ja ilma et see piiraks otsuseid tulevaste institutsioonide ja talituste asukoha kohta,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ühenduste asutamislepingutele.

Ainus artikkel

- a) Euroopa Parlamendi asukoht on Strasbourgis, kus peetakse 12 igakuist täisistungjärku, sealhulgas eelarveistungjark. Lisatäisistungjärgud peetakse Brüsselis. Euroopa Parlamendi komiteed käivad koos Brüsselis. Euroopa Parlamendi peasekretariaat ja selle talitused jäävad Luxembourgis.
- b) Nõukogu asukoht on Brüsselis. Aprillis, juunis ja oktoobris peab nõukogu oma istungeid Luxembourgis.
- c) Komisjoni asukoht on Brüsselis. 8. aprilli 1965. aasta otsuse artiklites 7, 8 ja 9 loetletud talitused seatakse sisse Luxembourgis.
- d) Euroopa Kohtu ja esimese astme kohtu asukoht on Luxembourgis.
- e) Kontrollikoja asukoht on Luxembourgis.
- f) Majandus- ja sotsiaalkomitee asukoht on Brüsselis.
- g) Regioonide komitee asukoht on Brüsselis.
- h) Euroopa Investeerimispanka asukoht on Luxembourgis.
- i) Euroopa Rahainstituudi ja Euroopa Keskpanga asukoht on Frankfurdis.
- j) Euroopa Politseiameti (Europoli) asukoht on Haagis.

Protokoll (nr 9)
riikide parlamentide funktsiooni kohta Euroopa Liidus (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

MEELDE TULETADES, et riikide valitsuste jälgimine nende oma parlamentide poolt liidu tegevuse suhtes on iga liikmesriigi konkreetse põhiseadusliku korralduse ja tava küsimus,

SOOVIDES aga ergutada riikide parlamente rohkem osalema Euroopa Liidu tegevuses ja tugevdada nende võimet avaldada oma vaateid küsimustes, mis võivad neid eriti huvitada,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ühenduste asutamislepingutele.

I. Teave liikmesriikide parlamentidele

1. Kõik komisjoni konsulteerimisdokumendid (rohelised ja valged raamatud ning teatised) edastatakse viivitamata liikmesriikide parlamentidele.

2. Komisjoni ettepanekud õigusaktideks, nagu need määratleb nõukogu vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 207 lõikele 3, tehakse aegsasti kättesaadavaks, et iga liikmesriigi valitsus saaks vajaduse korral tagada nende kättesaadavuse parlamendile.

3. Õigusakti või vastavalt Euroopa Liidu lepingu VI jaotisele võetava meetme kohta tehtud komisjoni ettepaneku Euroopa Parlamendile ja nõukogule kõigis keeltes kättesaadavaks tegemise ja kuupäeva vahele, mil see võetakse nõukogu päevakorda kas õigusakti vastuvõtmiseks või ühise seisukoha vastuvõtmiseks vastavalt Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklitele 251 ja 252, peab jääma vähemalt kuus nädalat, mille puhul kehtivad erandid kiireloomulisuse alusel, mille põhjused sedastatakse õigusaktis või ühises seisukohas.

II. Euroasjade komisjonide konverents

4. Euroasjade komisjonide konverents (edaspidi "COASAC"), mis asutati Pariisis 16.–17. novembril 1989, võib väljendada iga seisukohta, millele ta peab kohaseks pöörata Euroopa Liidu institutsioonide tähelepanu, eriti õigusaktide eelnõude põhjal, mida liikmesriikide valitsuste esindajad võivad ühisel kokkuleppel talle saata, pidades silmas nende sisu iseloomu.

5. COASAC võib seoses vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisega läbi vaadata iga seadusandliku ettepaneku või algatuse, millel võib olla otseseid tagajärgi üksikisikute õigustele ja vabadustele. Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile teatatakse kõigist selle punkti kohaselt väljendatud COASACi seisukohtadest.
 6. COASAC võib esitada Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile iga seisukoha, mida ta peab ühenduse seadusandlikus tegevuses kohaseks, eriti seoses subsidiaarsuse põhimõtte rakendamise, vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomise ja põhiõigusi käsitlevate küsimustega.
 7. COASACi seisukohad ei seo mingil viisil riikide parlamente ega otsusta ette nende seisukohta.
-

Protokoll (nr 10)
Euroopa Liidu laienemise kohta (2001)

KÕRGED LEPINGUOSALISED

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ühenduste asutamislepingutele.

Artikkel 1

Institutsioone käsitleva protokollide kehtetuks tunnistamine

Seoses Euroopa Liidu laienemisega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa ühenduste asutamislepingutele lisatud protokoll institutsioonide kohta.

Artikkel 2

Sätted Euroopa Parlamendi kohta

1. Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 190 lõikes 2 ning Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 108 lõikes 2 asendatakse esimene lõik 1. jaanuaril 2004 volituste kehtimisaja 2004–2009 algusest jõustuva järgmise tekstiga:

“Igast liikmesriigist valitavate esindajate arv on järgmine:

Belgia	22
Taani	13
Saksamaa	99
Kreeka	22
Hispaania	50
Prantsusmaa	72
Iirimaa	12
Itaalia	72
Luksemburg	6
Madalmaad	25

Austria	17
Portugal	22
Soome	13
Rootsi	18
Ühendkuningriik	72 ¹⁾ .

2. Kui lõikest 3 ei tulene teisiti, on volituste kehtimisajaks 2004–2009 Euroopa Parlamenti valitav esindajate arv võrdne Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 190 lõikes 2 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 108 lõikes 2 nimetatud arvuga, millele on lisatud hiljemalt 1. jaanuariks 2004 allkirjutatud ühinemislepingutest tulenev uute liikmesriikide esindajate arv.

3. Kui lõikes 2 osutatud liikmete koguarv on väiksem kui 732, korrigeeritakse igast riigist valitavate esindajate arvu proportsionaalselt, nõnda et koguarv oleks võimalikult lähedal 732-le, ilma et sellise korrigeerimise tulemusena igast liikmesriigist valitavate esindajate arv ületaks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 190 lõikes 2 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 108 lõikes 2 volituste kehtimisajaks 1999–2004 sätestatud arvu.

Nõukogu võtab vastu sellekohase otsuse.

4. Erandina Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 189 teisest lõigust ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 107 teisest lõigust võib juhul, kui ühinemislepingud jõustuvad pärast käesoleva artikli lõike 3 teises lõigus sätestatud nõukogu otsuse vastuvõtmist, Euroopa Parlamendi liikmete arv tähtaja jooksul, mille suhtes nimetatud otsus kehtib, ajutiselt ületada 732. Kõnealustes liikmesriikides valitavate esindajate arvu korrigeeritakse käesoleva artikli lõike 3 esimeses lõigus sätestatud viisil.

Artikkel 3

Sätted häälte arvestamise kohta nõukogus

1. ⁽¹⁾ (Kehtetuks tunnistatud)

⁽¹⁾ Lõige on kehtetuks tunnistatud 2003. aasta ühinemisaktiga.

2. Iga ühinemise ajal arvutatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 205 lõike 2 teises lõigus ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 118 lõike 2 teises lõigus osutatud künnis nõnda, et häältes väljendatud kvalifitseeritud häälteenamuse künnis ei ületa Nice'i lepingu vastu võtnud konverentsi lõppaktile lisatud deklaratsioonis Euroopa Liidu laienemise kohta esitatud tabelist tulenevat künnist.

Artikkel 4

Sätted komisjoni kohta

1. ⁽¹⁾ Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 213 lõige 1 ning Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 126 lõige 1 asendatakse 1. novembril 2004järgmise tekstiga, mis jõustub päevast, mil pärast nimetatud kuupäeva asub esimene komisjon oma kohustusi täitma:

“1. Komisjoni liikmed valitakse nende üldise asjatundlikkuse alusel ja nende sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.

Komisjoni kuulub üks kodanik igast liikmesriigist.

Komisjoni liikmete arvu võib nõukogu ühehäälselt muuta.”.

2. Kui liit koosneb 27 liikmesriigist, asendatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 213 lõige 1 ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu artikli 126 lõige 1 järgmisega:

“1. Komisjoni liikmed valitakse nende üldise asjatundlikkuse alusel ja nende sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust.

Komisjoni liikmete arv on väiksem kui liikmesriikide arv. Komisjoni liikmed valitakse rotatsioonisüsteemi kohaselt, mis rajaneb võrdsuspõhimõttel ja mille rakenduskorra võtab nõukogu vastu ühehäälselt.

Komisjoni liikmete arvu määrab nõukogu kindlaks ühehäälselt.”.

Muudatust kohaldatakse alates kuupäevast, mil pärast kahekümne seitsmenda liikmesriigi ühinemist liiduga asub esimene komisjon oma kohustusi täitma.

3. Nõukogu määrab pärast liidu kahekümne seitsmenda liikmesriigi ühinemislepingu allkirjastamist ühehäälselt kindlaks:

— komisjoni liikmete arvu;

⁽¹⁾ Lõiget on muudetud 2003. aasta ühinemisaktiga.

- võrdsuspõhimõttel rajaneva rotatsioonisüsteemi rakenduskorra, mis sisaldab kõiki vajalikke kriteeriume ja eeskirju, et määrata automaatselt kindlaks üksteisele järgnevad täiskoosseisud järgmiste põhimõtete alusel:
- a) liikmesriike koheldakse nende kodanike komisjoni liikmeks olemise järjestuse ja ametis oldava aja suhtes rangelt võrdsel alusel; järelikult ei või kahe erineva liikmesriigi kodanike ametiaegade koguarvu vahe kunagi olla üle ühe;
 - b) kui punktist a ei tulene teisiti, koostatakse iga järgnev täiskoosseis nõnda, et see peegeldaks rahuldavalt kõigi liidu liikmesriikide demograafilist ja geograafilist mitmekesisust.
4. Igal liiduga ühineval riigil on õigus saada ühinemise ajal üks oma kodanik komisjoni liikmeks kuni lõike 2 kohaldamiseni.
-

D. EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGULE LISATUD PROTOKOLLID

Protokoll (nr 11)

Euroopa Investeerimispanka põhikirja kohta (1957)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES kinnitada Euroopa Investeerimispanka põhikirja, mis on sätestatud käesoleva lepingu artiklis 266,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse käesolevale lepingule.

Artikkel 1

Käesolevaga moodustatakse lepingu artikliga 266 asutatud Euroopa Investeerimispank (edaspidi "pank"); see täidab oma ülesandeid ja tegutseb vastavalt käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirja sätetele.

Panga asukoha määravad liikmesriikide valitsused ühisel kokkuleppel.

Artikkel 2

Panga ülesanne on määratletud lepingu artiklis 267.

Artikkel 3 ⁽¹⁾

Käesoleva lepingu artikli 266 kohaselt on panga liikmed:

- Belgia Kuningriik,
- Tšehhi Vabariik,
- Taani Kuningriik,
- Saksamaa Liitvabariik,
- Eesti Vabariik,
- Kreeka Vabariik,

⁽¹⁾ Artiklit on muudetud 2003. aasta ühinemisakti protokolliga nr 1. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

- Hispaania Kuningriik,
- Prantsuse Vabariik,
- Iirimaa,
- Itaalia Vabariik,
- Küprose Vabariik,
- Läti Vabariik,
- Leedu Vabariik,
- Luksemburgi Suurhertsogiriik,
- Ungari Vabariik,
- Malta Vabariik,
- Madalmaade Kuningriik,
- Austria Vabariik,
- Poola Vabariik,
- Portugali Vabariik,
- Sloveenia Vabariik,
- Slovaki Vabariik,
- Soome Vabariik,
- Rootsi Kuningriik,
- Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriik.

Artikkel 4

1. ⁽¹⁾ Panga kapital on 163 727 670 000 eurot, mida liikmesriigid märgivad järgmiselt ^(*):

Saksamaa	26 649 532 500
Prantsusmaa	26 649 532 500

⁽¹⁾ Lõiget on muudetud 2003. aasta ühinemisakti protokolliga nr 1. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

^(*) Uute liikmesriikide kohta esitatud arvud on esialgsed ja põhinevad Eurostati avaldatud 2002. aasta prognoosil (New Cronos).

Itaalia	26 649 532 500
Ühendkuningriik	26 649 532 500
Hispaania	15 989 719 500
Belgia	7 387 065 000
Madalmaad	7 387 065 000
Rootsi	4 900 585 500
Taani	3 740 283 000
Austria	3 666 973 500
Poola	3 635 030 500
Soome	2 106 816 000
Kreeka	2 003 725 500
Portugal	1 291 287 000
Tšehhi Vabariik	1 212 590 000
Ungari	1 121 583 000
Iirimaa	935 070 000
Slovakkia	408 489 500
Sloveenia	379 429 000
Leedu	250 852 000
Luksemburg	187 015 500
Küpros	180 747 000
Läti	156 192 500
Eesti	115 172 000
Malta	73 849 000

Arvestusühik määratletakse eurona, mis on kehtestatud majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis osalevate liikmesriikide ühisrahana. Juhatajate nõukogu võib direktorite nõukogu ettepaneku põhjal ühehäälselt muuta arvestusühiku määratlust.

Liikmesriigid on vastutavad ainult selle summa ulatuses, mis on nende osa märgitud ja maksmata kapitalis.

2. Uute liikmete vastuvõtmisega suureneb märgitud kapital vastavalt uute liikmete kaasatoodud kapitalile.
3. Juhatajate nõukogu võib ühehäälselt teha otsuse suurendada märgitud kapitali.
4. Liikme osa märgitud kapitalis ei või üle kanda, pantida ega arestida.

Artikkel 5

1. Liikmesriigid maksavad märgitud kapitali keskmiselt 5 % artikli 4 lõikes 1 sätestatud summadest.
2. Märgitud kapitali suurenemise korral määrab juhatajate nõukogu ühehäälselt makstava protsendi suuruse ja maksmise korra.
3. Direktorite nõukogu võib nõuda ülejäänud märgitud kapitali maksmist sellisel määral, nagu see on vajalik, et pank saaks täita oma kohustusi laenuandjate vastu.

Iga liikmesriik teeb selle makse võrdeliselt oma osale märgitud kapitalis ja sellises valuutas, mida pank vajab kõnealuste kohustuste täitmiseks.

Artikkel 6

1. Juhatajate nõukogu võib direktorite nõukogu ettepaneku põhjal teha kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse, et liikmesriigid annavad pangale intressi kandvaid erilaene kui ja niivõrd, kui võrd pank vajab selliseid laene eriprojektide finantseerimiseks ning direktorite nõukogu näitab, et pank ei ole võimeline hankima vajalikke vahendeid kapitaliturgudel finantseeritavate projektide laadile ja eesmärgile vastavatel tingimustel.
2. Erilaene võib nõuda alles käesoleva lepingu jõustumisele järgneva neljanda aasta algul. Nende suurus ei tohi olla rohkem kui 400 miljonit arvestusühikut kogusummana või 100 miljonit arvestusühikut aastas.
3. Erilaenude tähtaeg määratakse nende laenude või tagatiste tähtaja järgi, mida pank kavatses anda erilaenude abil; see ei tohi ületada 20 aastat. Juhatajate nõukogu võib direktorite nõukogu ettepaneku põhjal teha kvalifitseeritud häälteenamusega otsuse erilaenude varasema tagasimaksmise kohta.

4. Erilaenude aastaintressi määr on 4 %, kui juhatajate nõukogu, arvestades intressimäärade suundumust ja taset kapitaliturgudel, ei otsusta määrata teist intressimäära.
5. Liikmesriigid annavad erilaene võrdeliselt oma osale märgitud kapitalis; makseid tehakse riigi vääringus kuue kuu jooksul pärast selliste laenude nõudmist.
6. Kui pank likvideeritakse, makstakse liikmesriikide antud erilaenud tagasi alles pärast seda, kui panga muud võlad on tagasi makstud.

Artikkel 7

1. Kui liikmesriigi vääringu väärtus artiklis 4 määratletud arvestusühiku suhtes väheneb, korrigeerib see riik omavääringus makstava kapitaliosa suurust võrdeliselt selle väärtuse muutumisele, tehes panka lisamakse.
2. Kui liikmesriigi vääringu väärtus artiklis 4 määratletud arvestusühiku suhtes suureneb, korrigeerib pank selle riigi poolt omavääringus makstava kapitaliosa suurust võrdeliselt selle väärtuse muutumisele, tehes asjaomasele riigile tagasimakse.
3. Käesoleva artikli kohaldamisel liikmesriigi vääringu väärtuse suhe artiklis 4 määratletud arvestusühikusse vastab arvestusühiku ja kõnealuse vääringu vahetuskursile, mis põhineb turukursidel.
4. Juhatajate nõukogu võib direktorite nõukogu ettepaneku põhjal ühehäälselt muuta meetodit, millega arvestusühikutes väljendatud summad konverteeritakse riikide vääringusse ja vastupidi.

Peale selle võib ta direktorite nõukogu ettepaneku põhjal ühehäälselt määratleda käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 osutatud kapitali korrigeerimise meetodi; korrigeerimismakseid tuleb teha vähemalt kord aastas.

Artikkel 8

Panka juhivad ja haldavad juhatajate nõukogu, direktorite nõukogu ja halduskomitee.

Artikkel 9

1. Juhatajate nõukogu koosneb liikmesriikide nimetatud ministritest.
2. Juhatajate nõukogu kinnitab panga krediitpoliitika üldjuhised, iseäranis need eesmärgid, mida tuleb taotleda ühisturu järkjärgulisel teostumisel.

Juhatajate nõukogu tagab nende juhiste rakendamise.

3. Peale selle juhatajate nõukogu:
 - a) otsustab, kas suurendada märgitud kapitali vastavalt artikli 4 lõikele 3 ja artikli 5 lõikele 2;
 - b) kasutab artiklis 6 sätestatud volitusi erilaenude suhtes;
 - c) kasutab artiklites 11 ja 13 sätestatud volitusi direktorite nõukogu ja halduskomitee liikmete ametissenimetamise ja tagandamise suhtes ning neid volitusi, mis on sätestatud artikli 13 lõike 1 teises lõigus;
 - d) lubab artikli 18 lõikes 1 sätestatud erandi tegemise;
 - e) kinnitab direktorite nõukogu aastaaruande;
 - f) kinnitab aastabilansi ja kasumiaruande;
 - g) kasutab ning täidab artiklites 4, 7, 14, 17, 26 ja 27 sätestatud volitusi ning funktsioone;
 - h) kinnitab panga kodukorra.
4. Käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirja raames on juhatajate nõukogu pädev tegema ühehäälselt otsuseid, mis käsitlevad panga operatsioonide peatamist ning vajaduse korral tema likvideerimist.

Artikkel 10

Kui käesolevas põhikirjas ei ole sätestatud teisiti, võetakse juhatajate nõukogu otsused vastu tema liikmete hääleteenamusega. See enamus peab esindama vähemalt 50 % märgitud kapitalist. Hääletamine juhatajate nõukogus toimub vastavalt käesoleva lepingu artikli 205 sätetele.

Artikkel 11

1. Direktorite nõukogul on ainupädevus teha otsuseid laenude ja tagatiste andmise ning laenude võtmise kohta; ta määrab antud laenude intressimäära ja tagatiste eest makstava komisjonitasu; ta kannab hoolt, et panga haldamine toimuks asjakohaselt; ta tagab, et panka juhitakse vastavalt käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirja sätetele ning juhatajate nõukogu antud üldjuhistele.

Majandusaasta lõpus esitab direktorite nõukogu aruande juhatajate nõukogule ning pärast kinnitamist avaldab selle.

2. ⁽¹⁾ Direktorite nõukogu koosneb 26 liikmest ja 16 asendusliikmest.

Juhatajate nõukogu nimetab direktorite nõukogu liikmed viieks aastaks ametisse. Iga liikmesriik on nimetanud ühe ja komisjon ühe liikme.

Juhatajate nõukogu nimetab asendusliikmed viieks aastaks ametisse järgmiselt:

- kaks Saksamaa Liitvabariigi nimetatud asendusliiget,
- kaks Prantsuse Vabariigi nimetatud asendusliiget,
- kaks Itaalia Vabariigi nimetatud asendusliiget,
- kaks Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi nimetatud asendusliiget,
- üks Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi ühisel kokkuleppel nimetatud asendusliige,
- üks Belgia Kuningriigi, Luksemburgi Suurhertsogiriigi ja Madalmaade Kuningriigi ühisel kokkuleppel nimetatud asendusliige,
- üks Taani Kuningriigi, Kreeka Vabariigi ja Iirimaa ühisel kokkuleppel nimetatud asendusliige,
- üks Austria Vabariigi, Soome Vabariigi ja Rootsi Kuningriigi ühisel kokkuleppel nimetatud asendusliige,
- kolm Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühisel kokkuleppel nimetatud asendusliiget,

(¹) Lõiget on muudetud 2003. aasta ühinemisakti protokolliga nr 1. Vt käesoleva väljaande lõpus olevat liidet.

— üks komisjoni nimetatud asendusliige.

Direktorite nõukogu koopteerib kuus hääleõiguseta eksperti: kolm liiget ja kolm asendusliiget.

Liikmeid ja asendusliikmeid võib ametisse tagasi nimetada.

Asendusliikmed võivad osaleda direktorite nõukogu koosolekul. Ühe riigi poolt või mitme riigi ühisel kokkuleppel või komisjoni nimetatud asendusliikmed võivad asendada direktorit, kelle on nimetanud vastavalt see riik, üks nendest riikidest või komisjon. Asendusliikmeil ei ole hääleõigust, välja arvatud juhul, kui nad asendavad ühte või mitut direktorit või kui neile on delegeeritud see õigus vastavalt artikli 12 lõikele 1.

Halduskomitee president või tema puudumisel asepresident juhatab direktorite nõukogu koosolekut, kuid ei osale hääletamisel.

Direktorite nõukogu liikmed valitakse isikute hulgast, kelle sõltumatus ja pädevus on väljaspool kahtlust; nad vastutavad ainult panga ees.

3. Juhatajate nõukogu võib direktori tagandada ainult siis, kui ta ei vasta enam oma kohustuste täitmisel nõutavatele tingimustele; nõukogu peab tegema otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Kui aastaaruannet ei kinnitata, astub direktorite nõukogu tagasi.

4. Surma, vabatahtliku tagasiastumise, tagandamise või kollektiivse tagasiastumise järel tekkinud vaba ametikoht täidetakse vastavalt lõikele 2. Liige asendatakse kogu tema ülejäänud ametiajaks, välja arvatud juhul, kui asendatakse kogu direktorite nõukogu.

5. Juhatajate nõukogu määrab kindlaks direktorite nõukogu liikmete töötasu. Juhatajate nõukogu näeb ühehäälselt ette, missugune tegevus on vastuolus liikme või asendusliikme kohustustega.

Artikkel 12

1. Igal direktoril on direktorite nõukogus üks hääl. Ta võib delegeerida oma hääle kõigil juhtudel vastavalt menetlustele, mis sätestatakse panga kodukorras.

2. ⁽¹⁾ Kui käesolev põhikiri ei sätesta teisiti, on direktorite nõukogu otsuse vastuvõtmiseks vajalik vähemalt ühe kolmandiku hääleõigusega liikmete poolthääl, kes esindavad vähemalt 50 % märgitud kapitalist. Kvalifitseeritud häälteenamuseks on vajalik 18 poolthäält ja 68 % märgitud kapitalist. Panga kodukord sätestab direktorite nõukogu otsuste kehtivuseks nõutava kvoorumi.

(¹) Lõiget on muudetud 2003. aasta ühinemisakti protokolliga nr 1.

Artikkel 13

1. ⁽¹⁾ Halduskomitee koosneb presidendist ja kaheksast asepresidendist, kelle juhatajate nõukogu nimetab direktorite nõukogu ettepaneku põhjal ametisse kuueks aastaks. Neid võib ametisse tagasi nimetada.

Juhatajate nõukogu võib ühehäälselt muuta halduskomitee liikmete arvu.

2. Direktorite nõukogu poolt kvalifitseeritud hääleteenamusega vastuvõetud ettepaneku põhjal võib juhatajate nõukogu omakorda kvalifitseeritud hääleteenamusega tagandada halduskomitee liikme.

3. Halduskomitee vastutab presidendi alluvuses ja direktorite nõukogu kontrolli all panga jooksva äritegevuse eest.

Ta valmistab ette direktorite nõukogu otsused, eriti laenude võtmise ning laenude ja tagatiste andmise otsused; ta tagab nende otsuste rakendamise.

4. Halduskomitee esitab hääleteenamusega arvamusi laenude võtmist või laenude ja tagatiste andmist käsitlevate ettepanekute kohta.

5. Juhatajate nõukogu määrab kindlaks halduskomitee liikmete töötasu ja sätestab, missugune tegevus on vastuolus nende kohustustega.

6. President või tema eemalejäämise korral asepresident esindab pankat kohtus ja muudes asjades.

7. Panga ametnikud ja muud töötajad alluvad presidendile. Ta võtab neid tööle ja vabastab nad töölt. Töötajate väljavalimisel ei arvestata mitte ainult isiklike võimeid ja kvalifikatsiooni, vaid ka liikmesriikide kodanike tasakaalustatud esindatust.

8. Halduskomitee ja panga töötajad vastutavad ainult panga ees ning on oma kohustuste täitmisel täielikult sõltumatud.

Artikkel 14

1. Komitee, mis koosneb kolmest nende pädevuse põhjal juhatajate nõukogu poolt ametisse nimetatud liikmest, kontrollib iga aasta pangaoperatsioonide teostamise ja panga raamatupidamise nõuetekohasust.

⁽¹⁾ Lõiget on muudetud 2003. aasta ühinemisakti protokolliga nr 1.

2. Komitee annab kinnituse, et aastabilanss ja kasumiaruanne vastavad arvetele ning peegeldavad õigesti panga olukorda oma aktive ja passivate suhtes.

Artikkel 15

Pank suhtleb iga liikmesriigiga selle riigi poolt nimetatud ametiasutuse kaudu. Finantstehingute teostamisel kasutab pank asjaomase liikmesriigi emissioonipanka või mõnd teist selle riigi poolt heakskiidetud rahaasutust.

Artikkel 16

1. Pank teeb koostööd kõikide rahvusvaheliste organisatsioonidega, kes on tegevad tema omadega samasugustes valdkondades.

2. Pank taotleb asjakohaste koostöösuhete loomist nende riikide pankade ja rahaasutustega, kuhu ulatub tema tegevus.

Artikkel 17

Liikmesriigi või komisjoni taotlusel või omal algatusel tõlgendab või täiendab juhatajate nõukogu käesoleva põhikirja artikli 9 alusel enda antud juhiseid vastavalt samade sätete kohaselt, mis reguleerisid nende vastuvõtmist.

Artikkel 18

1. Käesoleva lepingu artiklis 267 seatud ülesande raames annab pank laene oma liikmetele või eraõiguslike ettevõtjate või riigi osalusega äriühingute investeerimisprojektideks, mida viiakse ellu liikmesriikide Euroopas asetseval territooriumil, niivõrd kui mõistlikel tingimustel ei ole võimalik hankida vajalikke vahendeid muudest allikatest.

Juhatajate nõukogu lubatud erandiga võib pank direktorite nõukogu ettepaneku põhjal anda siiski ühehäälselt laene investeerimisprojektideks, mida viiakse ellu tervikuna või osaliselt väljaspool liikmesriikide Euroopas asetsevat territooriumi.

2. Võimalust mööda antakse laene ainult tingimusel, et kasutatakse ka teisi finantsallikaid.

3. Kui pank annab laenu ettevõtjale või muule asutusele peale liikmesriigi, seab ta laenu tingimuseks kas selle liikmesriigi tagatise, mille territooriumil projekt ellu viiakse, või muu piisava tagatise saamise.

4. Pank võib tagada laene, mida riigi osalusega äriühingud või eraõiguslikud ettevõtjad või muud asutused on võtnud käesoleva lepingu artiklis 267 sätestatud projektide elluviimiseks.

5. Panga antud laenude ja tagatiste tagasimaksmata kogusumma ei tohi kunagi ületada 250 % tema märgitud kapitalist.

6. Pank kaitseb end valuutariskide eest selliste klauslite lisamisega laenu- ja tagatiselepingutesse, mida ta peab asjakohaseks.

Artikkel 19

1. Panga antud laenude intressimäärad ja tagatiste komisjonitasud kohandatakse kapitaliturul valitsevate tingimustega ning arvutatakse sellisel viisil, et nendest saadud sissetulek võimaldab pangal täita oma kohustusi, katta oma kulusid ja luua reservfondi, nagu on sätestatud artiklis 24.

2. Pank ei alanda intressimäärasid. Kui intressimäärade alandamine tundub olevat soovitav finantseeritava projekti laadi tõttu, võib asjaomane liikmesriik või mõni muu asutus anda abi intressi maksmiseks, niivõrd kui see sobib kokku käesoleva lepingu artikliga 87.

Artikkel 20

Pank järgib oma laenu- ning tagatisetehingutes järgmisi põhimõtteid.

1. Ta tagab oma vahendite kasutamise ühenduse huvides nii mõistlikult kui võimalik.

Ta võib anda laene või tagatise ainult siis, kui:

a) intressi- ja amortisatsioonimaksud tasutakse tootmisettevõtete projektide puhul tegevuskasumist, muude projektide puhul võtab aga vastutuse see riik, kus projekt ellu viiakse, või kindlustatakse kulude katmine muul viisil ja

b) projekti elluviimine aitab üldiselt suurendada majanduslikku tootlikkust ja edendab ühisturu väljakujundamist.

2. Ta ei osale ettevõtetes ega võta endale vastutust nende juhtimises, välja arvatud juhul, kui see on vajalik, et kaitsta panga õigusi laenatud vahendite tagasimaksmise kindlustamisel.

3. Ta võib paigutada oma nõuded kapitaliturule ja võib sel eesmärgil nõuda oma võlgnikelt võlakirjade või muude väärtpaberite väljalaskmist.
4. Pank ega liikmesriigid ei esita tingimusi, mis nõuavad panga laenuvahendite kulutamist kindlaksmääratud liikmesriigis.
5. Pank võib seada laenude tingimuseks rahvusvahelise enampakkumise korraldamise.
6. Pank ei finantseeri tervikuna või osaliselt ühtegi projekti, mille vastu on liikmesriik, mille territooriumil see tuleb ellu viia.

Artikkel 21

1. Laenu- või tagatisetaotlusi võib esitada pangale kas komisjoni või liikmesriigi kaudu, kelle territooriumil projekt ellu viiakse. Samuti võib ettevõtte taotleda laenu või tagatist otse pangalt.
 2. Komisjoni kaudu esitatud taotlused edastatakse arvamuse andmiseks liikmesriigile, mille territooriumil projekt ellu viiakse. Liikmesriigi kaudu esitatud taotlused edastatakse komisjonile arvamuse andmiseks. Ettevõtjate otsetaotlused edastatakse asjaomasele liikmesriigile ja komisjonile.
- Asjaomane liikmesriik ja komisjon esitavad oma arvamuse kahe kuu jooksul. Kui vastust ei ole saadud selle aja jooksul, võib pank järeldada, et kõnealuse projekti kohta ei ole vastuväiteid.
3. Direktorite nõukogu teeb otsuse laenu- ja tagatisetaotluste kohta, mille talle esitab halduskomitee.
 4. Halduskomitee kontrollib, kas talle esitatud laenu- ja tagatisetaotlused vastavad käesoleva põhikirja sätetele, eriti artiklile 20. Kui halduskomitee on laenu või tagatise andmise poolt, edastab ta lepingu eelnõu direktorite nõukogule; komitee võib siduda oma pooltarvamuse selliste tingimustega, mida ta oluliseks peab. Kui halduskomitee on laenu või tagatise andmise vastu, siis esitab ta vastavad dokumendid koos oma arvamusega direktorite nõukogule.
 5. Kui halduskomitee avaldab eitava arvamuse, võib direktorite nõukogu anda asjaomase laenu või tagatise ainult ühehäälese otsusega.
 6. Kui komisjon avaldab eitava arvamuse, võib direktorite nõukogu anda asjaomase laenu või tagatise ainult ühehäälese otsusega, kusjuures komisjoni nimetatud direktor ei hääleta.

7. Kui nii halduskomitee kui ka komisjoni arvamus on eitav, ei saa direktorite nõukogu laenu või tagatist anda.

Artikkel 22

1. Pank laenab oma ülesannete täitmiseks vajalikud vahendid rahvusvahelistelt kapitaliturgudelt.

2. Liikmesriigi kapitaliturult võib pank laenata kas vastavalt õigusnormidele, mida kohaldatakse siseriiklike emissioonide suhtes, või kui liikmesriigis sellised sätted puuduvad, siis pärast seda, kui pank ja asjaomane liikmesriik on nõu pidanud ning jõudnud kavatsetava laenu suhtes üksmeelele.

Asjaomase liikmesriigi pädevad ametiasutused võivad keelduda oma nõusoleku andmisest ainult siis, kui selle riigi kapitaliturul on põhjust karta tõsiseid häireid.

Artikkel 23

1. Pank võib kasutada kõiki kättesaadavaid vahendeid, mida ta vahetult ei vaja oma kohustuste täitmiseks, järgmisel viisil:

- a) ta võib investeerida rahaturgudel;
- b) ta võib osta ja müüa enda emiteeritud väärtpabereid või temalt laenu võtnute emiteeritud väärtpabereid, kui artikli 20 lõige 2 ei sätesta teisiti;
- c) ta võib sooritada mis tahes muid oma eesmärkidega seotud finantstehinguid.

2. Ilma et see piiraks artikli 25 sätete kohaldamist, ei osale pank oma investeeringute haldamisel üheski valuutaarbitraažis, kui see ei ole otseselt vajalik oma laenutehingute sooritamiseks või oma võetud laenudest või antud tagatistest tulenevate kohustuste täitmiseks.

3. Pank tegutseb käesoleva artikliga hõlmatud valdkondades kokkuleppel asjaomase liikmesriigi pädevate asutustega või emissioonipangaga.

Artikkel 24

1. Järk-järgult luuakse reservfond, mis moodustab kuni 10 % märgitud kapitalist. Kui panga kohustuste põhjal see on õigustatud, võib direktorite nõukogu teha otsuse lisareservide moodustamiseks. Kuni reservfondi lõpliku täitumiseni paigutatakse sinna:

- a) intressitulud laenudelt, mis pank on andnud liikmesriikide poolt vastavalt artiklile 5 makstavatest summadest;

b) intressitulud laenudelt, mis pank on andnud punktis a osutatud laenude tagasimaksmisest tulenevatest vahenditest,

niivõrd, kui seda sissetulekut ei vajata panga kohustuste täitmiseks või tema kulude katmiseks.

2. Reservfondi ressursse investeeritakse nii, et need oleksid igal ajal kättesaadavad fondi eesmärkide saavutamiseks.

Artikkel 25

1. Pangal on alati õigus kanda oma vara ühe liikmesriigi vääringust teise liikmesriigi vääringusse, et sooritada käesoleva lepingu artiklis 267 sätestatud ülesandeid vastavaid finantstehinguid, arvestades käesoleva põhikirja artikli 23 sätteid. Kui pangal on sularaha või likviidset vara vajalikus vääringus, väldib ta niipalju kui võimalik selliste ülekannete tegemist.

2. Pank ei või konverteerida oma vara liikmesriigi vääringust kolmanda riigi vääringusse ilma asjaomase liikmesriigi nõusolekuta.

3. Pank võib vabalt käsutada seda osa oma kapitalist, mis on sisse makstud kullas või konverteeritavas vääringus, ning ühendusevälistelt turgudel laenatud vääringut.

4. Liikmesriigid kohustuvad tegema panga võlgnikele kättesaadavaks vääringu, mida nad vajavad põhisumma tagasimaksmiseks ning intresside ja komisjonitasude maksmiseks laenudelt ja tagatistelt, mida pank on andnud nende territooriumil elluviidavate projektide jaoks.

Artikkel 26

Kui liikmesriik ei täida käesolevast põhikirjast tulenevaid liikmekohustusi, eriti kohustust maksta oma osa märgitud kapitalist, anda erilaene või teenindada oma võetud laene, võib juhatajate nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega peatada laenude või tagatiste andmise sellele liikmesriigile või selle kodanikele.

Selline otsus ei vabasta riiki ega tema kodanikke nende kohustustest panga ees.

Artikkel 27

1. Kui juhatajate nõukogu teeb otsuse peatada panga operatsioonid, lõpetatakse viivitamata kogu panga tegevus, välja arvatud see, mis on vajalik panga varade asjakohase kasutamise, kaitsmise ja säilitamise ning tema kohustuste täitmise tagamiseks.

2. Likvideerimise korral nimetab juhatajate nõukogu ametisse likvideerijad ja annab neile juhtnõõrid likvideerimise täideviimiseks.

Artikkel 28

1. Pangal on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum õigusvõime, mis vastavalt selle riigi seadustele kuulub juriidilistele isikutele; sealhulgas võib ta omandada või võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks või kostjaks.

[Vt Amsterdami lepingu artikli 9 lõiku 4, milles öeldakse järgmist:

Euroopa ühendustel on liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immuunitedid vastavalt tingimustele, mis on sätestatud lõikes 5 nimetatud protokollis. Sama kehtib Euroopa Keskpanga, Euroopa Rahainstituudi ja Euroopa Investeerimispanga kohta.]

2. Panga omand vabastatakse igasugusest rekvireerimisest või sundvõõrandamisest.

Artikkel 29

Vaidlusi ühelt poolt panga ja teiselt poolt tema võlausaldajate, võlgnike või teiste isikute vahel lahendavad riikide pädevad kohtud, välja arvatud juhul, kui need vaidlused on antud Euroopa Kohtu pädevusse.

Pangal on igas liikmesriigis kohtudokumentide kättetoimetamise aadress. Ta võib siiski lepingutes määratleda konkreetse kättetoimetamise aadressi või näha ette vahekohtumenetluse.

Panga omandit ja varasid saab ainult kohtu otsusega arestida või allutada sundtäitmisele.

Artikkel 30

1. Juhatajate nõukogu võib teha ühehäälselt otsuse asutada Euroopa Investeerimisfond, mis on juriidiline isik ja majanduslikult iseseisev ning mille asutajaliikmeks on pank.

2. Juhatajate nõukogu kinnitab ühehäälselt otsusega Euroopa Investeerimisfondi põhikirja. Põhikiri määratleb eelkõige fondi eesmärgid, struktuuri, kapitali, liikmeskonna, finantsressursid, sekumismvahendid ja auditeerimiskorra, samuti panga organite ja fondi organite omavahelised suhted.

3. Pangal on artikli 20 lõike 2 sätetest olenemata õigus osaleda fondi juhtimises, samuti osaleda märgitud kapitalis juhatajate nõukogu poolt ühehäälselt määratud summa ulatuses.

4. Euroopa Ühendus võib saada fondi liikmeks ja osaleda tema märgitud kapitalis. Fondi eesmärkidest huvituvaid rahaasutusi võib kutsuda fondi liikmeks.

5. Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis kohaldatakse fondi suhtes, tema organite liikmete suhtes nende vastavate kohustuste täitmisel ja tema töötajate suhtes.

Peale selle on fond vabastatud mis tahes kujul maksustamisest või muust sellelaadsest kohustusest tema kapitali suurenemise korral ning mitmesugustest formaalsustest, mida võidakse sellega siduda riigis, kus on kõnealuse fondi alaline asukoht. Samamoodi ei tulene mingeid makse fondi tegevuse lõpetamisest või likvideerimisest. Lõpuks ei kuulu kumuleeruva käibemaksu alla fondi ja tema organite tegevus, mis on kooskõlas tema põhikirjaga.

Nende fondist saadavate dividendide, kapitali kasvutulude või muud liiki tulude suhtes, millele teistel liikmetel peale Euroopa Ühenduse ja panga on õigus, kehtivad kohaldatavate õigusaktide maksusätted.

6. Edaspidi sätestatud piirides on Euroopa Kohtu pädevuses vaidlused, mis käsitlevad fondi organite võetud meetmeid. Selliste meetmete vastu võib iga fondi liige oma funktsioonist tulenevalt või liikmesriik käesoleva lepingu artiklis 230 sätestatud tingimuste alusel algatada kohtumenetluse.

Sõlmitud kahekümne viiendal märtsil tuhande üheksasaja viiekümne seitsmendal aastal Roomas.

Protokoll (nr 12)
Itaalia kohta (1957)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid konkreetseid Itaaliaga seotud probleeme,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse käesolevale lepingule.

ÜHENDUSE LIIKMESRIIGID

VÕTAVAD ARVESSE tõika, et Itaalia valitsus viib ellu kümne aasta pikkust majandusliku laienemise programmi, millega on kavas parandada Itaalia majanduse struktuuri tasakaalustamatusest tingitud olukorda, eelkõige varustades Lõuna-Itaalia ja Itaalia saarte vähemarenenud piirkonnad infrastruktuuriga ning luues tööpuuduse likvideerimiseks uusi töökohti;

MEENUTAVAD, et selle Itaalia valitsuse programmi põhimõtteid ja eesmärke on vaagitud ja need heaks kiitnud rahvusvahelise koostöö organisatsioonid, mille liikmed liikmesriigid on;

MÕISTAVAD, et Itaalia programmi eesmärkide saavutamine on nende ühistes huvides;

LEPIVAD KOKKU selleks, et Itaalia valitsusel oleks hõlpsam seda ülesannet täita, soovitada ühenduse institutsioonidel rakendada kõiki käesoleva lepinguga ettenähtud meetodeid ja menetlusi ning eelkõige asjakohaselt kasutada Euroopa Investeerimispanka ja Euroopa Sotsiaalfondi ressursse;

ON ARVAMUSEL, et ühenduse institutsioonid peaksid käesoleva lepingu kohaldamisel arvesse võtma püsivaid jõupingutusi, mida Itaalia majandusel tuleb teha järgmistel aastatel, ja seda, et eriti maksebilansis või tööhõive tasemes on soovitatav vältida ohtlikke pingeid, mis võiksid ohtu seada käesoleva lepingu kohaldamise Itaalias;

MÕISTAVAD, et artiklite 119 ja 120 kohaldamisel tuleb hoolitseda selle eest, et Itaalia valitsuselt nõutavad mis tahes meetmed ei kahjustaks selle majandusliku laienemise ja rahvastiku elatustaseme tõstmise programmi lõpuleviimist.

Kahekümne viiendal märtsil tuhande üheksasaja viiekümne seitsmendal aastal Roomas.

Protokoll (nr 13)

kauba kohta, mis pärineb ja on toodud teatavatest maadest ning mille suhtes kohaldatakse liikmesriiki importimisel erirežiimi (1957)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES üksikasjalikumalt määratleda käesoleva lepingu kohaldamist teatud kaupade suhtes, mis pärinevad ja on toodud teatavatest maadest ning mille suhtes kohaldatakse liikmesriiki importimisel erirežiimi,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse käesolevale lepingule.

1. Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu kohaldamine ei nõua mingit muudatust 1. jaanuaril 1958 kehtivas tollirežiimis, importides Beneluxi riikidesse Suriname'ist (*) või Hollandi Antillidest (**) pärinevat ja sealt toodud kaupa.
2. Liikmesriiki imporditud ja eespool nimetatud režiimist kasu saavaid kaupu ei loeta käesoleva lepingu artikli 24 tähenduses selles riigis vabas ringluses olevaks, kui neid reeksporditakse teise liikmesriiki.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile ja teistele liikmesriikidele oma eeskirjad, mis reguleerivad käesolevas protokollis nimetatud erirežiimi, koos nimekirjaga kaupadest, mille suhtes on õigus kohaldada sellist erirežiimi.
Peale selle teatavad nad komisjonile ja teistele liikmesriikidele kõigist nendes nimekirjades või režiimis hiljem tehtud muudatustest.
4. Komisjon tagab, et nende eeskirjade kohaldamine ei kahjusta teisi liikmesriike; selleks võib ta liikmesriikidevaheliste suhete asjus võtta mis tahes vajalikke meetmeid.

Sõlmitud kahekümne viiendal märtsil tuhande üheksasaja viiekümne seitsmendal aastal Roomas.

(*) Vastavalt lisaaktile, mille Madalmaade Kuningriik on deponeerinud koos oma ratifitseerimiskirjaga, kohaldatakse asutamislepingu neljanda osa sätteid Suriname'i suhtes 1. septembrist 1962 kuni 16. juulini 1976.

(**) Vastavalt Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu muutmist käsitleva 13. novembri 1962. aasta konventsiooni (EÜT 150, 1.10.1964, lk 2414/64) artiklile 1 ei kohaldata protokolliga enam Hollandi Antillide suhtes.

Protokoll (nr 14)

**Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste Euroopa
Majandusühendusse importimise kohta (*) (1962)**

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES täpsustada üksikasju kaubandussüsteemi kohta, mida kohaldatakse Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste importimisel Euroopa Majandusühendusse,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse sellele asutamislepingule.

Artikkel 1

Käesolevat protokollit kohaldatakse liikmesriikides kasutamiseks imporditud naftasaaduste suhtes, mis kuuluvad Brüsseli nomenklatuuri rubriikidesse 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (parafiin, nafta- või põlevkiviõli ja parafiinijäägid) ja 27.14.

Artikkel 2

Liikmesriigid kohustuvad andma käesolevas protokollis sätestatud tingimustel Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaadustele tollisoodustused, mis tulenevad Hollandi Antillide assotsieerimisest ühendusega. Need sätted jäävad jõusse hoolimata sellest, milliseid päritolureegleid kohaldavad liikmesriigid.

Artikkel 3

1. Kui komisjon teeb liikmesriigi taotlusel või omal algatusel kindlaks, et Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste import ühendusse eespool artiklis 2 ettenähtud süsteemi kohaselt tekitab tõelisi raskusi ühe või mitme liikmesriigi turul, otsustab ta, et kõnealused liikmesriigid kehtestavad, suurendavad või taaskehtestavad nimetatud impordile tollimaksu sellises ulatuses ja selliseks ajavahemikuks, nagu on vaja olukorra lahendamiseks. Selliselt kehtestatud, suurendatud või taaskehtestatud tollimaksumäär ei tohi ületada samade toodete puhul kolmandate riikide suhtes kohaldatavat tollimaksu.

2. Lõike 1 sätteid võib kohaldada igal juhul, kui Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste import ühendusse tõuseb kahe miljoni tonnini aastas.

(*) Lisatud Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu muutmist käsitleva 13. novembri 1962. aasta konventsiooni (EÜT 150, 1.10.1964) artikliga 2.

3. Nõukogule teatatakse otsustest, mida komisjon teeb vastavalt lõigetele 1 ja 2, kaasa arvatud need, mille eesmärk on liikmesriigi taotlus tagasi lükata. Nõukogu võtab selles küsimuses ükskõik millise liikmesriigi taotlusel vastutuse enda peale ja võib neid otsuseid igal ajal kvalifitseeritud hääلteenamusega muuta või tühistada.

Artikkel 4

1. Kui liikmesriik leiab, et Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste import otse või teiste liikmesriikide kaudu eespool artiklis 2 ettenähtud süsteemi kohaselt tekitab tema turul tõelisi raskusi ja et nende kõrvaldamiseks on vaja võtta viivitamata meede, võib see liikmesriik omal algatusel teha otsuse kohaldada neile importkaupadele tollimakse, mille määr ei tohi ületada samade toodete puhul kolmandate riikide suhtes kohaldatavat tollimaksu. Liikmesriik teatab oma otsusest komisjonile, kes ühe kuu jooksul otsustab, kas selle riigi meetmeid jätkatakse või tuleb need muuta või tühistada. Komisjoni sellise otsuse suhtes kohaldatakse artikli 3 lõike 3 sätteid.

2. Kui Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste import ühte või mitmesse EMÜ liikmesriiki otse või teiste liikmesriikide kaudu eespool artiklis 2 ettenähtud süsteemi kohaselt ületab ühe kalendriaasta jooksul käesoleva protokollis lisas märgitud tonnaaži, loetakse meetmed, mida see liikmesriik või liikmesriigid lõike 1 alusel jooksvaks aastaks võtavad, õigustatuks; kui komisjon on kinnitatud tonnaaži ületamises veendunud, võtab ta kõnealused meetmed arvesse. Niisugusel juhul hoiduvad teised liikmesriigid selle küsimuse vormikohasest esitamisest nõukogule.

Artikkel 5

Kui ühendus otsustab kohaldada naftasaadustele koguselisi piiranguid, olenemata sellest, kust need on imporditud, võib neid piiranguid kohaldada ka selliste Hollandi Antillidelt imporditud saaduste suhtes. Sel juhul antakse Hollandi Antillidele kolmandate riikidega võrreldes soodusrežiim.

Artikkel 6

1. Komisjon vaatab pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga ühehäälselt läbi artiklite 2–5 sätteid, kui naftasaadustele kolmandatest riikidest ja assotsieerunud riikidest võetakse vastu ühine päritolumääratlus või kui kõnealuste saaduste kohta tehakse otsuseid ühise kaubanduspoliitika raames või kui kehtestatakse ühine energiapoliitika.

2. Kui toimub niisugune läbivaatamine, tuleb Hollandi Antillide kasuks igal juhul säilitada sobival kujul ja naftasaaduste 2,5 miljoni tonnise miinimumkoguse suhtes samaväärsed soodustused.
3. Ühenduse kohustused käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud samaväärsete soodustuste suhtes võidakse vajaduse korral jaotada riikide vahel, võttes arvesse käesoleva protokollis lisas näidatud tonnaaži.

Artikkel 7

Käesoleva protokollis rakendamisel vastutab komisjon Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste liikmesriikidesse importimise tava järgimise eest. Vastavalt komisjoni soovitatud haldustingimustele edastavad liikmesriigid kogu selleks vajaliku teabe komisjonile, kes hoolitseb selle levitamise eest.

Kolmeteistkümnendal novembril tuhande üheksasaja kuuekümmne teisel aastal Brüsselis.

Protokollis lisa

Hollandi Antillidel rafineeritud naftasaaduste importi Euroopa Majandusühendusse käsitleva protokollis artikli 4 lõike 2 rakendamiseks on kõrged lepinguosalisel otsustanud, et Antillidelt imporditud naftasaaduste 2 miljoni tonnise kogus jagatakse liikmesriikide vahel järgmiselt:

Saksamaa	625 000 tonni
Belgia/Luksemburgi majandusliit	200 000 tonni
Prantsusmaa	75 000 tonni
Itaalia	100 000 tonni
Madalmaad	1 000 000 tonni

Protokoll (*) (nr 15)
erikorra kohta Gröönimaa suhtes (1985)

Artikkel 1

1. Ühise kalatoodete turu korraldusele alluvate ühendusse imporditavate Gröönimaalt pärinevate toodete režiim, kuigi see vastab ühise turukorralduse mehhanismidele, hõlmab vabastamist tollimaksust ja samaväärse toimega maksudest ning koguseliste piirangute ja samaväärse toimega meetmete puudumist, kui ühenduse ning Gröönimaa eest vastutava võimuorgani vahelise lepingu kohaselt ühendusele antud võimalused pääseda Gröönimaa kalastusvöönditesse ühendust rahuldavad.
2. Kõik selliste toodete impordi korraga seotud meetmed, kaasa arvatud need, mis käsitlevad selliste meetmete elluviimist, võetakse vastavalt Euroopa Majandusühenduse asutamislepingu artiklis 37 ettenähtud menetlusele.

Artikkel 2

Komisjon teeb nõukogule, kes otsustab kvalifitseeritud häälteenamusega, ettepanekuid ülemineku-meetmete kohta, mida ta peab vajalikuks tingituna uue korra jõustumisest, pidades silmas füüsiliste või juriidiliste isikute õiguste säilimist, mis on saadud Gröönimaa ühendusse kuulumise ajal, ja olukorra reguleerimisest, pidades silmas sel ajal ühenduse poolt Gröönimaale antud rahalist abi.

(*) Gröönimaa lepingu artikkel 3 näeb ette, et käesolev protokoll, mis on lisatud viimati nimetatud lepingule, lisatakse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingule (EÜT L 29, 1.2.1985).

Protokoll (nr 16)
vara omandamise kohta Taanis (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid konkreetseid Taaniga seotud probleeme,

ON KOKKU LEPPINUD järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Olenemata käesoleva lepingu sätetest võib Taani säilitada senised õigusaktid suvemaja omandamise kohta.

Protokoll (nr 17)

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 141 kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED

ON KOKKU LEPPINUD järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Käesoleva lepingu artikli 141 kohaldamisel ei loeta kutsealase sotsiaalkindlustuskeemi alusel saadud hüvitisi töötasuks, kui ja niivõrd kui need on seotud töötamisperioodiga enne 17. maid 1990, välja arvatud töötajate või nende nimel nõude esitajate puhul, kes on enne seda kuupäeva alustanud kohtumenetlust või esitanud võrdväärse nõude sellekohase siseriikliku õiguse alusel.

Protokoll (nr 18)

Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES kinnitada Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja, mis on ette nähtud Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 8,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

I PEATÜKK

EKPS ASUTAMINE

Artikkel 1

Euroopa Keskpankade Süsteem

1.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 8 asutatakse Euroopa Keskpankade Süsteem (EKPS) ja Euroopa Keskpank (EKP); need täidavad oma ülesandeid ja tegutsevad kooskõlas käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirja sätetega.

1.2. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 107 lõikega 1 koosneb EKPS EKPst ja liikmesriikide keskpankadest (edaspidi "riikide keskpangad"). Luksemburgi keskpannaks on *Institut monétaire luxembourgeois*.

II PEATÜKK

EKPS EESMÄRGID JA ÜLESANDED

Artikkel 2

Eesmärgid

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 105 lõikega 1 on EKPS esmane eesmärk säilitada hindade stabiilsus. Ilma et see piiraks eesmärki säilitada hindade stabiilsus, toetab EKPS ühenduse üldist majanduspoliitikat, selleks et kaasa aidata ühenduse eesmärkide saavutamisele, nagu need on esitatud käesoleva lepingu artiklis 2. EKPS toimib kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega, soodustades ressursside efektiivset jaotumist ja järgides käesoleva lepingu artiklis 4 esitatud põhimõtteid.

Artikkel 3

Ülesanded

3.1. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 105 lõikele 2 tuleb EKPS kaudu ellu viia järgmised põhiülesanded:

- määratleda ühenduse rahapoliitika ja rakendada seda;
- sooritada välisvaluutatehinguid vastavalt käesoleva lepingu artikli 111 sätetele;
- hoida ja hallata liikmesriikide ametlikke välisvaluutareserve;
- kaasa aidata maksesüsteemide tõrgeteta toimimisele.

3.2. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 105 lõikele 3 ei piira artikli 3.1 kolmas alapunkt liikmesriikide valitsuste õigust hoida ja hallata välisvaluuta jooksvaid saldosid.

3.3. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 105 lõikele 5 aitab EKPS kaasa krediitiasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve ning rahandussüsteemi stabiilsusega seotud pädevate asutuste poolt järgitava poliitika tõrgeteta teostumisele.

Artikkel 4

Nõuandvad funktsioonid

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 105 lõikega 4:

a) EKPga tuleb konsulteerida:

- iga tema pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu puhul;
- riikide ametiasutustel iga EKP pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu puhul, kuid nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu vastavalt artiklis 42 sätestatud menetlusele kindlaks määrab;

b) EKP võib tema pädevusse kuuluvates küsimustes esitada arvamusi vastavatele ühenduse institutsioonidele ja asutustele ning riikide ametiasutustele.

Artikkel 5

Statistilise informatsiooni kogumine

5.1. EKPS ülesannete täitmiseks kogub EKP riikide keskpankade kaasabil vajalikku statistilist informatsiooni kas riikide pädevatelt ametiasutustelt või otse majandussubjektidelt. Sel eesmärgil teeb ta koostööd ühenduse institutsioonide ja asutustega ning liikmesriikide või kolmandate riikide pädevate asutustega ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

5.2. Riikide keskpangad täidavad võimalikult suures ulatuses artiklis 5.1 kirjeldatud ülesandeid.

5.3. Vajaduse korral soodustab EKP nende eeskirjade ja tavade ühtlustamist, mis reguleerivad tema pädevuses olevates valdkondades statistiliste andmete kogumist, koondamist ja levitamist.

5.4. Vastavalt artiklis 42 sätestatud menetlusele määrab nõukogu kindlaks aruandekohustuslikud füüsilised ja juriidilised isikud, konfidentsiaalsusrežiimi ja kohased abinõud selle rakendamiseks.

Artikkel 6

Rahvusvaheline koostöö

6.1. EKPS ülesandeid hõlmavas rahvusvahelises koostöös otsustab EKPS esindatuse EKP.

6.2. EKP ja tema heakskiidul ka riikide keskpangad võivad osaleda rahvusvahelistes rahaasutustes.

6.3. Artiklid 6.1 ja 6.2 ei piira käesoleva lepingu artikli 111 lõike 4 kohaldamist.

III PEATÜKK

EKPS STRUKTUUR

Artikkel 7

Sõltumatus

Vastavalt käesoleva lepingu artiklile 108, kasutades volitusi ning täites ülesandeid ja kohustusi, mis on neile pandud käesoleva lepinguga ja käesoleva põhikirjaga, ei taotle ega saa EKP ega ükski riigi keskpank ega ükski nende otsuseid tegeva organi liige mingeid juhiseid ühenduse institutsioonidelt või asutustelt, ühegi liikmesriigi valitsuselt ega üheltki teiselt organilt. Ühenduse institutsioonid ja asutused ning liikmesriikide valitsused kohustuvad seda põhimõtet austama ega püüa mõjutada EKP või riikide keskpankade otsuseid tegevate organite liikmeid nende ülesannete täitmisel.

Artikkel 8

Üldpõhimõte

EKPSi juhivad EKP otsuseid tegevad organid.

Artikkel 9

Euroopa Keskpang

9.1. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 107 lõikele 2 on EKP juriidiline isik, millel on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle liikmesriigi seadustele kuulub juriidilistele isikutele; sealhulgas võib ta omandada või võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks või kostjaks.

9.2. EKP tagab, et käesoleva lepingu artiklite 105 lõigetega 2, 3 ja 5 EKPSle pandud ülesanded täidetakse kas tema käesolevast põhikirjast tuleneva tegevuse kaudu või artiklitest 12.1 ja 14 tuleneva riikide keskpankade tegevuse kaudu.

9.3. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 107 lõikele 3 on EKP otsuseid tegevateks organiteks EKP nõukogu ja juhatus.

Artikkel 10

EKP nõukogu

10.1. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 112 lõikele 1 koosneb EKP nõukogu EKP juhatuse liikmetest ja riikide keskpankade juhatajatest.

10.2. Igal nõukogu liikmel on üks hääl. Alates kuupäevast, mil nõukogu liikmete arv ületab 21, on igal juhatuse liikmel üks hääl ja hääleõiguslikke nõukogu liikmeid on kokku 15. Viimatinimetatud hääleõigus jaotatakse ning selle rotatsioon toimub järgmiselt:

— alates kuupäevast, mil nõukogu liikmete arv ületab 15 kuni päevani, mil see jõuab 22ni, jagatakse nõukogu liikmed kahte rühma vastavalt järjekohale, mille määrab kindlaks nende keskpanga päritoluliikmesriigi osa suurus euro kasutusele võtnud liikmesriikide kogu sise-majanduse kogutoodangus turuhindades ja monetaar-finantsasutuste kogu koondbilansis. Turuhindades sisemajanduse kogutoodangu ja monetaar-finantsasutuste kogu koondbilansi osade osakaal on vastavalt 5/6 ja 1/6. Esimese rühma moodustavad viis nõukogu liiget ja teise ülejäänud liikmed. Esimesse rühma määratud nõukogu liikmete hääleõiguse sagedus ei tohi olla väiksem teise rühma määratud hääleõiguse sagedusest. Kui eelmisest lausest ei tulene teisiti, antakse esimesele rühmale neli häält ja teisele üksteist häält;

- alates kuupäevast, mil nõukogu liikmete arv jõuab 22ni, jagatakse liikmed eespool kirjeldatud kriteeriumidel põhineva järjestuse alusel kolme rühma. Esimese rühma moodustavad viis nõukogu liiget ja sellele antakse neli häält. Teise rühma moodustavad pooled kõikidest nõukogu liikmetest, kusjuures murdarvud ümardatakse lähima täisarvuni, ning sellele antakse kaheksa häält. Kolmanda rühma moodustavad nõukogu ülejäänud liikmed ja sellele antakse kolm häält;
- igas rühmas on nõukogu liikmetel hääleõigus võrdsel osal ajast;
- turuhindades sisemajanduse kogutoodangu osade arvutamisel kohaldatakse artiklit 29.2. Mone-taar-finantsasutuste kogu koondbilanss arvutatakse vastavalt Euroopa Ühenduses arvutamise ajal kehtivale statistilisele raamistikule;
- iga kord kui kogu sisemajanduse kogutoodangut turuhindades vastavalt põhikirja artiklile 29.3 kohandatakse või kui suureneb nõukogu liikmete arv, kohandatakse rühmade suurust ja koosseisu vastavalt eeltoodud põhimõtetele;
- nõukogu võtab kõikide oma hääleõiguslike ja hääleõiguseta liikmete kahe kolmandikulise häälteenamusega vastu eeltoodud põhimõtete rakendamiseks vajalikud meetmed ning võib otsustada rotatsioonisüsteemi kasutuselevõtu edasi lükata, kuni nõukogu liikmete arv ületab 18.

Hääleõigust teostatakse isiklikult. Erandina sellest normist võib artiklis 12.3 viidatud kodukorraga ette näha, et nõukogu liikmed võivad hääletada telekonverentsi vahendusel. Kodukorraga nähakse ka ette, et nõukogu liige, kes ei saa pikema aja jooksul nõukogu istungitest osa võtta, võib nõukogusse määrata asendusliikme.

Eelmiste lõikude sätted ei piira kõikide hääleõiguslike ja hääleõiguseta nõukogu liikmete hääleõigust artiklite 10.3, 10.6 ja 41.2 kohaldamisel.

Kui käesolevas põhikirjas ei ole sätestatud teisiti, teeb nõukogu otsused hääleõiguslike liikmete lihthäälteenamusega. Häälte võrdse jagunemise korral otsustab eesistuja hääl.

Nõukogu on otsusevõimeline, kui kohal viibib kaks kolmandikku hääleõiguslikest liikmetest. Kui kvoorumit ei ole, võib eesistuja kokku kutsuda erakorralise istungi, kus võib otsuseid vastu võtta kvoorumist olenemata.

10.3. Kõigi artiklite 28, 29, 30, 32, 33 ja 51 alusel vastuvõetavate otsuste puhul arvestatakse EKP nõukogu hääli vastavalt EKP märgitud kapitali jaotumisele riikide keskpankade vahel. Juhatus liikmete hääli otsustamisel ei arvestata. Kvalifitseeritud häälteenamust nõudev otsus on vastu võetud, kui poolthääled esindavad vähemalt kahte kolmandikku EKP märgitud kapitalist ja vähemalt pooli osanikest. Kui mõni riigi keskpanga juhataja ei saa kohal olla, võib ta nimetada asendusliikme oma arvestusliku hääle andmiseks.

10.4. Istungid on kinnised. EKP nõukogu võib teha otsuse avaldada oma arutluste tulemus.

10.5. EKP nõukogu tuleb kokku vähemalt kümme korda aastas.

10.6. Riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil kokku tulev nõukogu võib kas EKP soovitusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja komisjoniga või komisjoni soovitusel pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja EKPga ühehäälselt muuta artikli 10.2. Nõukogu soovitab liikmesriikidel need muudatused vastu võtta. Muudatused jõustuvad, kui kõik liikmesriigid on need oma põhiseadusest tulenevate nõuete kohaselt ratifitseerinud.

EKP poolt käesoleva lõike alusel tehtud soovitusel jaoks on nõutav EKP nõukogu ühehäälnine otsus.

Artikkel 11

Juhatus

11.1. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 112 lõike 2 punktide a kuuluvad juhatusse president, asepresident ja neli liiget.

Liikmed täidavad oma kohustusi täiskohaga töötades. Ükski liige ei tohi töötada ühelgi teisel tasustataval ega mittetasustataval ametikohal, kui EKP nõukogu ei ole selleks erandkorras luba andnud.

11.2. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 112 lõike 2 punktiga b nimetatakse president, asepresident ja teised juhatuse liikmed raha- või pangandusküsimustes tunnustatud ja vastavate erialaste kogemustega isikute hulgast liikmesriikide valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ning nõukogu soovitusel, kes on eelnevalt konsulteerinud Euroopa Parlamendiga ja EKP nõukoguga.

Juhatus liikmete ametiaeg on kaheksa aastat ja neid ei saa ametisse tagasi nimetada.

Juhatusel liikmeks võib olla ainult liikmesriigi kodanik.

11.3. Juhatusel liikmete teenistustingimused, eelkõige nende palgad, pensionid ja muud sotsiaalkindlustusagatistid tulenevad EKPga sõlmitavatest lepingutest ning need määrab kindlaks EKP nõukogu kolmest EKP nõukogu poolt ja kolmest nõukogu poolt nimetatud liikmest koosneva komitee ettepanekul. Juhatusel liikmetel ei ole käesolevas lõikes nimetatud küsimustes hääleõigust.

11.4. Kui juhatusel liige ei vasta enam tingimustele, mis on nõutavad tema kohustuste täitmiseks, või kui ta on süüdi tõsisel ülestumises, võib Euroopa Kohus ta EKP nõukogu või juhatusel taotluse põhjal ametist tagandada.

11.5. Igal isiklikult kohaloleval juhatusel liikmel on õigus hääletada ning tal on selleks üks hääl. Kui ei ole sätestatud teisiti, teeb juhatus otsuse antud hääle lihtenamusega. Hääle võrdse jagunemise korral on otsustav hääl presidendil. Hääletamiseeskirjad on täpsustatud artiklis 12.3 viidatud kodukorras.

11.6. Juhatus vastutab EKP jooksva töö eest.

11.7. Juhatusel vabanenud ametikohale nimetatakse uus liige kooskõlas artikliga 11.2.

Artikkel 12

Otsuseid tegevate organite kohustused

12.1. EKP nõukogu võtab vastu EKPSle käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirjaga antud ülesannete täitmiseks vajalikud suunised ja otsused. EKP nõukogu määratleb ühenduse rahapoliitika, vajaduse korral ka otsused, mis on seotud rahapoliitiliste vahe-eesmärkidega, põhiliste intressimäärade ja valuutareservi eraldamisega EKPSle, ning annab nende rakendamiseks vajalikud suunised.

Juhatus teostab rahapoliitikat kooskõlas EKP nõukogu suuniste ja otsustega. Selleks annab juhatus riikide keskpankadele vajalikke juhiseid. Lisaks võib EKP nõukogu otsusega juhatusel delegeerida teatud volitusi.

Võimalikuks ja kohaseks peetaval määral ning piiramata käesoleva artikli sätete kohaldamist võib EKP kasutada riikide keskpanku tehinguteks, mis moodustavad osa EKPS ülesannetest.

12.2. Juhatus vastutab EKP nõukogu istungite ettevalmistamise eest.

12.3. EKP nõukogu võtab vastu kodukorra, mis määrab EKP sisestruktuuri ning tema otsuseid tegevad organid.

12.4. EKP nõukogu täidab artiklis 4 nimetatud nõuandvaid funktsioone.

12.5. EKP nõukogu võtab vastu artiklis 6 nimetatud otsuseid.

Artikkel 13

President

13.1. EKP nõukogu ja juhatuse eesistujaks on president või tema äraolekul asepresident.

13.2. Ilma et see piiraks artikli 39 kohaldamist, esindab president või tema poolt nimetatud isik EKPD organisatsioonivälistes suhetes.

Artikkel 14

Riikide keskpangad

14.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 109 tagab iga liikmesriik, et hiljemalt EKPS asutamise kuupäevaks on tema siseriiklikud õigusaktid, kaasa arvatud tema keskpanga põhikiri, vastavuses käesoleva lepinguga ja käesoleva põhikirjaga.

14.2. Eelkõige sätestavad riikide keskpankade põhikirjad, et riigi keskpanga juhataja ametiaeg ei ole lühem kui viis aastat.

Juhatajat võib ametist vabastada ainult juhul, kui ta ei vasta enam tingimustele, mis on vajalikud tema kohustuste täitmiseks, või kui ta on süüdi tõsises üleastumises. Niisuguse otsuse peale võib asjassepuutuv juhataja või EKP nõukogu esitada Euroopa Kohtusse hagi käesoleva lepingu või mõne selle kohaldamist puudutava õigusnormi rikkumise alusel. Sellist kohtuasja tuleb alustada kahe kuu jooksul pärast otsuse avaldamist või selle teatavakstegemist hagejale või selle puudumisel päevast, millal see hagejale teatavaks sai.

14.3. Riikide keskpangad on EKPS lahutamatu osa ning nad toimivad kooskõlas EKP suuniste ja juhistega. EKP nõukogu astub vajalikud sammud, et tagada EKP suunistest ja juhistest kinnipidamine, ja nõuab, et tema käsutusse antaks kogu vajalik informatsioon.

14.4. Riigi keskpank võib täita muid funktsioone peale käesolevas põhikirjas loetletute, välja arvatud juhul, kui EKP nõukogu antud häälte kahe kolmandiku enamusega leiab, et see segab EKPS eesmärkide ja ülesannete täitmist. Niisuguseid funktsioone täidetakse riikide keskpankade vastutusel ja kulul ning neid ei loeta EKPS funktsioonide osaks.

Artikkel 15

Aruandekohustus

15.1. EKP koostab ja avaldab EKPS tegevuse aruande vähemalt kord kvartalis.

15.2. EKPS koondbilanss avaldatakse igal nädalal.

15.3. Vastavalt käesoleva lepingu artikli 113 lõikele 3 saadab EKP Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile ning samuti Euroopa Ülemkogule iga-aastase EKPS eelmise ja jooksva aasta tegevust ning rahapoliitikat käsitleva aruande.

15.4. Käesolevas artiklis nimetatud ettekanded ja aruanded tehakse huvitatud pooltele kättesaadavaks tasuta.

Artikkel 16

Pangatähed

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 106 lõikega 1 kuulub EKP nõukogule ainuõigus anda luba pangatähete emissiooniks ühenduse piires. Pangatähti võivad emiteerida EKP ja riikide keskpangad. EKP ja riikide keskpankade emiteeritud pangatähed on ühenduses ainsad seadusliku maksevahendi staatusega pangatähed.

EKP austab pangatähete emiteerimise ja kujundamisega seotud tavaid niipalju kui võimalik.

IV PEATÜKK

EKPS RAHAPOLIITILISED FUNKTSIOONID JA TOIMINGUD

Artikkel 17

Kontod EKPs ja riikide keskpankades

Oma operatsioonide tegemiseks võivad EKP ja riikide keskpangad avada krediidasutustele, avalikõiguslikele üksustele ja muudele turul osalejatele kontosid ning võtta tagatisena vastu vara, sealhulgas registreeritud väärtpabereid.

Artikkel 18

Vabaturu- ja krediiditehingud

18.1. EKPS eesmärkide saavutamiseks ja ülesannete täitmiseks võivad EKP ja riikide keskpangad:

- tegutseda rahaturgudel, müües ja ostes otse (*spot-* ja *forward*-tehingud) või tagasiostulepinguga ning laenates nõudeid ja likviidseid väärtpabereid kas ühenduse või ühendusevälistes vääringutes, samuti väärismetalle;
- teha krediiditehinguid krediidasutustega ja muude turul osalejatega, kusjuures laen peab olema piisavalt tagatud.

18.2. EKP kehtestab tema enese või riikide keskpankade poolt tehtavate vabaturu- ja krediiditehingute üldised põhimõtted, sealhulgas nende tingimuste teatavakstegemise põhimõtted, mille alusel nad on valmis niisugustesse tehingutesse astuma.

Artikkel 19

Miinumumreservid

19.1. EKP võib nõuda, et liikmesriikide krediidasutused hoiaksid EKP ja riikide keskpankade kontodel miinumumreserve vastavalt rahapoliitika eesmärkidele, arvestades artiklis 2 sätestatud. Nõutavate miinumumreservide arvutamise ja määramise eeskirjad võib kehtestada EKP nõukogu. Kui neist kinni ei peeta, on EKPl õigus sisse nõuda trahviintresse või kehtestada muid võrreldava toimega sanktsioone.

19.2. Käesoleva artikli kohaldamiseks määratleb nõukogu vastavalt artiklis 42 sätestatud menetlusele miinimumreservi arvestuse baasi ning miinimumreservi ja miinimumreservi arvestuse baasi maksimaalse lubatava suhte, samuti kohased sanktsioonid juhuks, kui neist kinni ei peeta.

Artikkel 20

Muud rahapoliitilised kontrollivahendid

EKP nõukogu võib antud häälte kahe kolmandiku enamusega otsustades võtta kasutusele muid niisuguseid rahakontrolli meetodeid, mida ta artiklit 2 arvesse võttes kohaseks peab.

Vastavalt artiklis 42 sätestatud menetlusele määratleb nõukogu niisuguste meetodite ulatuse juhul, kui need panevad kohustusi kolmandatele isikutele.

Artikkel 21

Tehingud avalik-õiguslike üksustega

21.1. Vastavalt käesoleva lepingu artiklile 101 on keelatud EKP või riikide keskpankade arvelduslaenud või mingit muud tüüpi krediidid ühenduse institutsioonidele või asutustele, liikmesriikide keskvalitsustele, regionaalsetele, kohalikele või muudele avaliku võimu organitele, teistele avalik-õiguslikele institutsioonidele või riigi osalusega äriühingutele, samuti on keelatud EKPl või riikide keskpankadel osta neilt otse võlakohustusi.

21.2. EKP ja riikide keskpangad võivad toimida artiklis 21.1 nimetatud üksuste fiskaalagentide-na.

21.3. Käesoleva artikli sätteid ei kohaldata avaliku sektori krediidasutuste suhtes, mida riikide keskpangad ja EKP kohtlevad keskpangapoolse reservidega varustamise seisukohalt võrdsetel alustel erakrediidasutustega.

Artikkel 22

Arveldus- ja maksesüsteemid

EKP ja riikide keskpangad võivad anda vahendeid ja EKP võib kehtestada eeskirju efektiivsete ja usaldatavate arveldus- ja maksesüsteemide tagamiseks ühenduse piires ja teiste riikidega.

Artikkel 23

Välis tehingud

EKP ja riikide keskpangad võivad:

- luua suhteid teiste maade keskpankade ja rahaasutustega ning sobivatel juhtudel ka rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- osta ja müüa *spot*- ja *forward*-tehingutega iga liiki välisvaluutanõudeid ja väärismetalle; termin "välisvaluutanõue" hõlmab väärtpapereid ja igasugust muud vara mis tahes riigi vääringus või arvestusühikus, olenemata sellest, millisel kujul neid hallatakse;
- hoida ja hallata käesolevas artiklis nimetatud vara;
- teha iga liiki pangatehinguid suhetes kolmandate riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, sealhulgas laenutehinguid.

Artikkel 24

Muud tehingud

Lisaks nende ülesannetest tulenevatele operatsioonidele võivad EKP ja riikide keskpangad teha tehinguid haldusotstarbel või oma personali jaoks.

V PEATÜKK

USALDATAVUSNORMATIIVIDE TÄITMISE JÄRELEVALVE

Artikkel 25

Usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalve

25.1. EKP võib nõustada ja konsulteerida nõukogu, komisjoni ning liikmesriikide pädevaid ametiasutusi küsimustes, mis on seotud krediidasutuste usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet ja rahandussüsteemi stabiilsust käsitleva ühenduse õigusaktide ulatuse ja rakendamisega.

25.2. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 105 lõike 6 alusel vastuvõetud nõukogu otsusega võib EKP täita eriülesandeid, mis puudutavad krediidasutuste ja muude rahaasutuste, välja arvatud kindlustusseltsid, usaldusnormatiivide täitmise järelevalvega seotud poliitikat.

VI PEATÜKK

EKPS FINANTSEESKIRJAD

Artikkel 26

Raamatupidamine ja aruandlus

26.1. EKP ja riikide keskpankade majandusaasta algab jaanuarikuu esimesel päeval ja lõpeb detsembrikuu viimasel päeval.

26.2. EKP raamatupidamise aastaaruande koostab juhatus kooskõlas EKP nõukogu kehtestatud põhimõtetega. EKP nõukogu kinnitab aruande ning see avaldatakse.

26.3. Analüüsi- ja operatiiveesmärkidel koostab juhatus EKPS koondbilansi, mis hõlmab EKPSs- se kuuluvate riikide keskpankade varasid ja kohustusi.

26.4. Käesoleva artikli kohaldamiseks kehtestab EKP nõukogu vajalikud eeskirjad riikide keskpankade raamatupidamise ja aruandluse standardimiseks.

Artikkel 27

Auditeerimine

27.1. EKP ja riikide keskpankade raamatupidamist auditeerivad EKP nõukogu soovitatud ja nõukogu poolt heakskiidetud sõltumatud organisatsioonivälised audiitorid. Audiitoritel on täisvolitused kõikide EKP ja riikide keskpankade raamatupidamisdokumentide ja kontode kontrollimiseks ning nende tehingute kohta täieliku informatsiooni saamiseks.

27.2. Käesoleva lepingu artikli 248 sätteid kohaldatakse ainult EKP juhtimise efektiivsuse kontrollimiseks.

Artikkel 28

EKP kapital

28.1. EKP kapital on asutamisel 5 miljardit eküüd. Kapitali võib suurendada niisugusel määral, nagu seda võib artiklis 10.3 sätestatud kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada EKP nõukogu, ning neis piirides ja tingimustel, mille nõukogu seab vastavalt artiklis 42 sätestatud menetlusele.

28.2. EKP kapitali ainsad märkijad ja omanikud on riikide keskpangad. Kapitali märkimine toimub vastavalt artiklis 29 kehtestatud alustele.

28.3. EKP nõukogu otsustab artiklis 10.3 sätestatud kvalifitseeritud häälteenamusega, millisel määral ja mis kujul kapital sisse makstakse.

28.4. Riikide keskpankade osasid EKP märgitud kapitalis ei või üle kanda, pantida ega arestida, arvestades artiklis 28.5 sätestatud.

28.5. Kui artiklis 29 nimetatud aluseid korrigeeritakse, kannavad riikide keskpangad omavahel kapitaliosad üle määral, mis on vajalik osade jaotumise vastavusse viimiseks korrigeeritud alustega. Niisuguste ülekannete tingimused määrab EKP nõukogu.

Artikkel 29

Kapitali märkimise alused

29.1. Kui vastavalt käesoleva lepingu artikli 123 lõikes 1 sätestatud menetlusele on asutatud EKPS ja EKP, siis määratakse kindlaks EKP kapitali märkimise alused. Igale riigi keskpangale määratakse osakaal, mis on võrdne summaga, mille moodustavad:

- 50 % vastava liikmesriigi osast ühenduse elanikkonnas eelviimasel aastal enne EKPS asutamist;
- 50 % vastava liikmesriigi osast ühenduse sisemajanduse kogutoodangus turuhindades, nagu see on registreeritud viimasel viiel aastal enne EKPS asutamisele eelnenud eelviimast aastat.

Protsent ümardatakse 0,05 protsendipunkti täpsusega.

29.2. Käesoleva artikli kohaldamiseks kasutatavad statistilised andmed esitab komisjon kooskõlas eeskirjadega, mis nõukogu on vastu võtnud artiklis 42 sätestatud menetluse kohaselt.

29.3. Riikide keskpankadele määratud osakaalu korrigeeritakse iga viie aasta järel pärast EKPS asutamist analoogiliselt artiklis 29.1 sätestatud põhimõttele. Korrigeeritud alus jõustub järgneva aasta esimesest päevast.

29.4. EKP nõukogu võtab tarvitusele kõik muud käesoleva artikli kohaldamiseks vajalikud abinõud.

Artikkel 30

Välisvaluutareserve ülekandmine EKPl

30.1 Ilma et see piiraks artikli 28 kohaldamist, varustavad riikide keskpangad EKPd välisvaluutareservega, välja arvatud liikmesriikide valuutad, eküüd, Rahvusvahelise Valuutafondi reserve jäägid ja liikmesriikide pankade erireservid, kuni summani, mis on võrdne 50 miljardi eküüga. EKP nõukogu otsustab, missugune osa sellest kogusest nõutakse EKP asutamisel ning missugused summad nõutakse sisse hiljem. EKPl on piiramatu õigus temale ülekantud välisvaluutareserve hoida ja hallata ning kasutada neid käesolevas põhikirjas ettenähtud eesmärkidel.

30.2. Iga riigi keskpanga osamaksud määratakse proportsionaalselt tema osale EKP märgitud kapitalis.

30.3. EKP krediteerib iga riigi keskpanga tema osamaksuga võrdse nõude ulatuses. Niisuguste nõuete nominaalvääringu ja sellelt tasutava intressi otsustab EKP nõukogu.

30.4. Kooskõlas artikliga 30.2 võib EKP lisaks artiklis 30.1 määratud limiidile taotleda täiendavaid välisvaluutareserve neis piirides ja tingimustel, mis nõukogu seab vastavalt artiklis 42 sätestatud menetlusele.

30.5. EKP võib hoida ja hallata Rahvusvahelise Valuutafondi reserve jääke ja liikmesriikide pankade erireserve (SDR) ning hoolitseda niisuguste varade ühendamise eest.

30.6 EKP nõukogu võtab tarvitusele kõik muud käesoleva artikli rakendamiseks vajalikud abinõud.

Artikkel 31

Riikide keskpankade välisvaluutareservid

31.1. Kooskõlas artikliga 23 on riikide keskpankadel lubatud sooritada tehinguid, et täita oma kohustusi rahvusvaheliste organisatsioonide ees.

31.2. Kõik muud toimingud pärast artiklis 30 tähendatud ülekandeid riikide keskpankadesse jäänud välisvaluutareservega ning liikmesriikide tehingud välisvaluuta jooksvate saldodega artiklis 31.3 sätestatavast suuremas ulatuses nõuavad EKP heakskiitu selleks, et tagada kooskõlastus ühenduse vahetuskursi- ja valuutapoliitikaga.

31.3. EKP nõukogu annab suunised niisuguste toimingute hõlbustamiseks.

Artikkel 32

Riikide keskpankade valuutakasumi jaotamine

32.1. EKPS rahapoliitilise funktsiooni täitmisel riikide keskpankadele kogunev kasum (edaspidi nimetatud "valuutakasum") jaotatakse iga majandusaasta lõpus kooskõlas käesoleva artikli sätetega.

32.2. Kui artiklist 32.3 ei tulene teisiti, on iga riigi keskpanga valuutakasumi suurus võrdne tema aastakasumiga, mis tuleneb tema varast, mis vastab ringluses olevale sularahale ja krediitiasutuste hoiustest tulenevatele kohustustele. Riikide keskpangad assigneerivad need varad kooskõlas EKP nõukogu antavate suunistega.

32.3. Kui pärast kolmanda etapi algust riikide keskpankade bilansistruktuurid EKP nõukogu arvates ei võimalda artikli 32.2 kohaldamist, võib EKP nõukogu kvalifitseeritud häälteenamusega otsustada, et erandina artiklist 32.2 kasutatakse kuni viie aasta jooksul valuutakasumi arvutamiseks alternatiivset meetodit.

32.4. Iga riigi keskpanga valuutakasumi kogust vähendatakse summa võrra, mis on võrdne intressidega, mida see keskpank maksab krediitiasutustele kooskõlas artikliga 19 tehtud hoiustelt.

EKP nõukogu võib otsustada, et riikide keskpankadele hüvitatakse kulud, mida nad on kandnud seoses pangatähtede emiteerimisega, või erandjuhtudel erikulud, mis on tekkinud EKPS jaoks teostatud valuutapoliitilistest toimingutest. Hüvitamine toimub vormis, mida EKP nõukogu peab sobivaks; need summad võib maha arvata riikide keskpankade valuutakasumist.

32.5. Riikide keskpankade valuutakasumi summa jaotatakse riikide keskpankade vahel proportsionaalselt nende EKP kapitalisse makstud osadega, kui artikli 33.2 alusel vastuvõetud EKP nõukogu otsusest ei tulene teisiti.

32.6. Valuutakasumi jaotamisest tuleneva kliiringu ja saldode arvelduse teeb EKP kooskõlas EKP nõukogu suunistega.

32.7. EKP nõukogu võtab tarvitusele kõik muud käesoleva artikli rakendamiseks vajalikud abinõud.

Artikkel 33

EKP puhaskasumi ja -kahjumi jaotamine

33.1. EKP puhaskasum kantakse üle järgmiselt:

- a) summa, mille määrab EKP nõukogu ja mis ei või ületada 20 % puhaskasumist, kantakse üle üldreservfondi piiranguga, et see ei ole suurem kui 100 % kapitalist;
- b) ülejäänud puhaskasum jagatakse EKP osanike vahel proportsionaalselt nende sissemaksetega.

33.2. Kui EKP kannab kahjumit, võib kahjumi katta EKP üldreservfondi arvelt ja vajaduse korral EKP nõukogu otsuse põhjal vastava majandusaasta valuutakasumi arvelt proportsionaalselt nende summadega, mis on jaotatud riikide keskpankadele kooskõlas artikliga 32.5.

VII PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 34

Õigusaktid

34.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 110, EKP:

- annab välja määrusi niivõrd, kui see on vajalik artikli 3.1 esimeses alapunktis või artiklites 19.1, 22 või 25.2 määratletud ülesannete täitmiseks, ja artiklis 42 viidatud nõukogu õigusaktides ettenähtud juhtudel;
- võtab vastu otsuseid, mis on vajalikud EKPSle käesoleva lepinguga ja käesoleva põhikirjaga antud ülesannete täitmiseks;
- esitab soovitusi ja avaldab arvamusi.

34.2. Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Soovitustel ja arvamustel ei ole siduvat jõudu.

Otsus on tervikuna siduv nende suhtes, kellele see on adresseeritud.

EKP vastuvõetud määruste ja otsuste suhtes kohaldatakse artikleid 253, 254 ja 256.

EKP võib otsustada oma otsused, soovitused ja arvamused avaldada.

34.3. Neis piirides ja tingimustel, mis nõukogu artiklis 42 sätestatud menetluse kohaselt kindlaks määrab, on EKPl õigus määrata ettevõtjatele oma määrustest ja otsustest tulenevate kohustuste täitmata jätmise eest trahve.

Artikkel 35

Kohtulik kontroll ja sellega seotud küsimused

35.1. Euroopa Kohtul on õigus kontrollida ja tõlgendada EKP tegevust või tegevusetust käesolevas lepingus sätestatud juhtudel ja tingimustel. EKP võib alustada kohtuasja käesolevas lepingus sätestatud juhtudel ja tingimustel.

35.2. Vaidlused EKP ja tema võlausaldajate, võlgnike või mõne muu isiku vahel lahendavad riikide vastavad kohtud, välja arvatud juhud, kui pädevus nendes küsimustes on antud Euroopa Kohtule.

35.3. EKP vastutus on määratletud käesoleva lepingu artiklis 288. Riikide keskpankade vastutuse määravad kindlaks nende riikide vastavad seadused.

35.4. Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuse tegemine EKP poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel.

35.5. EKP otsuse anda asi Euroopa Kohtusse teeb EKP nõukogu.

35.6. Euroopa Kohus on pädev lahendama vaidlusi, mis puudutavad käesolevast põhikirjast tulenevate kohustuste täitmist riigi keskpanga poolt. Kui EKP on arvamisel, et riigi keskpank ei ole täitnud käesolevast põhikirjast tulenevat kohustust, esitab ta selles asjas põhjendatud arvamuse, olles eelnevalt andnud asjassepuutuvale riigi keskpangale võimaluse esitada oma märkused. Kui asjassepuutuv riigi keskpank ei nõustu arvamusega EKP määratud tähtaja jooksul, võib viimane anda asja Euroopa Kohtusse.

Artikkel 36

Personal

- 36.1. Juhatuse ettepaneku põhjal kehtestab EKP nõukogu EKP personali teenistustingimused.
- 36.2. Euroopa Kohus on pädev lahendama kõiki vaidlusi EKP ja tema töötajate vahel neis piirides ja tingimustel, mis on sätestatud teenistustingimustes.

Artikkel 37

Asukoht

Enne 1992. aasta lõppu otsustavad liikmesriikide valitsused riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ühise kokkuleppega EKP asukoha.

Artikkel 38

Ametisaladus

- 38.1. EKP ja riikide keskpankade juhtorganite liikmed ja personal ei tohi isegi pärast oma ametikohustuste lõppemist avalikustada ametisaladuse pidamise kohustuse alla kuuluvat informatsiooni.
- 38.2. Isikute suhtes, kellele on kättesaadavad andmed, mille puhul ühenduse õigusaktid näevad ette saladuse pidamise kohustuse, rakendatakse nimetatud õigusakte.

Artikkel 39

Allkirjaõiguslikud isikud

EKP kohustus kolmandate isikute ees tekib presidendi või juhatuse kahe liikme või presidendi poolt EKP nimel alla kirjutama volitatud kahe EKP töötaja allkirja alusel.

*Artikkel 40***Privileegid ja immunitetid**

Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis on EKPI liikmesriikide territooriumil need privileegid ja immunitetid, mis on vajalikud tema ülesannete täitmiseks.

*VIII PEATÜKK***PÕHIKIRJA PARANDAMINE JA TÄIENDAVALD ÕIGUSAKTID***Artikkel 41***Muudatuste tegemise lihtsustatud menetlus**

41.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 107 lõikega 5 võib käesoleva põhikirja artikleid 5.1–5.3, 17–18, 19.1, 22–24, 26, 32.2–32.4 ja 32.6, artikli 33.1 punkti a ja artiklit 36 muuta nõukogu, kes teeb otsuse kas kvalifitseeritud häälteenamusega EKP soovitusel põhjal ja pärast konsulteerimist komisjoniga või ühehäälselt komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist EKPga. Mõlemal juhul on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.

41.2. Käesoleva artikli alusel tehtud EKP soovitus nõuab EKP nõukogu ühehäälselt otsust.

*Artikkel 42***Täiendavad õigusaktid**

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 107 lõikega 6 võtab nõukogu viivitamata pärast kolmanda etapi alguse kuupäeva otsustamist vastu käesoleva põhikirja artiklites 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3 osutatud sätted, tehes otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja EKPga või EKP soovitusel põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja komisjoniga.

*IX PEATÜKK***ÜLEMINEKU- JA MUUD SÄTTED EKP KOHTA***Artikkel 43***Üldsätted**

43.1. Käesoleva lepingu artikli 122 lõikes 1 märgitud erandist tuleneb, et järgmised käesoleva põhikirja artiklid ei anna asjassepuutuvatele liikmesriikidele mingeid õigusi ega pane neile mingeid kohustusi: 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 ja 52.

43.2. Liikmesriikide keskpangad, mille suhtes kehtib artikli 122 lõikest 1 tulenev erand, säilitavad oma rahapoliitilised volitused vastavalt nende riikide seadustele.

43.3. "Liikmesriigid" asemel loetakse kooskõlas käesoleva lepingu artikli 122 lõikega 4 "liikmesriigid, mille suhtes ei kehti erand" käesoleva põhikirja järgmistes artiklites: 3, 11.2, 19, 34.2 ja 50.

43.4. "Riikide keskpangad" asemel loetakse "nende liikmesriikide keskpangad, mille suhtes ei kehti erand" käesoleva põhikirja järgmistes artiklites: 9.2, 10.1, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 ja 52.

43.5. "Osanikud" asemel loetakse "nende liikmesriikide keskpangad, mille suhtes ei kehti erand" artiklites 10.3 ja 33.1.

43.6. "EKP märgitud kapital" asemel loetakse "EKP kapital, mis on märgitud nende liikmesriikide keskpankade poolt, mille suhtes ei kehti erand" artiklites 10.3 ja 30.2.

Artikkel 44

EKP ülesanded üleminekuperioodil

EKP võtab üle need ERI ülesanded, mis ühe või enama liikmesriigi suhtes tehtud erandi tõttu tuleb kolmandas etapis veel täita.

EKP annab nõu käesoleva lepingu artiklis 122 täpsustatud erandite tühistamise otsuse ettevalmistamisel.

Artikkel 45

EKP üldnõukogu

45.1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu artikli 107 lõike 3 kohaldamist, luuakse EKP kolmanda otsuseid tegeva organina üldnõukogu.

45.2. Üldnõukogusse kuuluvad EKP president ja asepresident ning riikide keskpankade juhatajad. Teised juhatuse liikmed võivad üldnõukogu istungitest osa võtta hääleõigusega.

45.3. Üldnõukogu kohustused on täielikult loetletud käesoleva põhikirja artiklis 47.

Artikkel 46

Üldnõukogu kodukord

- 46.1. EKP üldnõukogu eesistujaks on EKP president või tema äraolekul asepresident.
- 46.2. Nõukogu president ja komisjoni liige võivad üldnõukogu istungitest osa võtta hääleõigusega.
- 46.3. Üldnõukogu istungid valmistab ette president.
- 46.4. Erandina artiklist 12.3 võtab üldnõukogu vastu oma kodukorra.
- 46.5. Üldnõukogu sekretariaadi tagab EKP.

Artikkel 47

Üldnõukogu kohustused

- 47.1. Üldnõukogu:
 - täidab artiklis 44 nimetatud ülesandeid;
 - aitab kaasa artiklites 4 ja 25.1 nimetatud nõuandvate funktsioonide täitmisele.
- 47.2. Üldnõukogu aitab kaasa:
 - artiklis 5 nimetatud statistilise informatsiooni kogumisele;
 - artiklis 15 nimetatud EKP aruandlusele;
 - artikli 26 kohaldamiseks vajalike artiklis 26.4 nimetatud eeskirjade kehtestamisele;
 - artikli 29 kohaldamiseks vajalike artiklis 29.4 nimetatud kõigi muude meetmete võtmisele;
 - artiklis 36 nimetatud EKP personali teenistustingimuste sätestamisele.

47.3. Üldnõukogu aitab kaasa vajalike ettevalmituste tegemisel nende liikmesriikide valuutade vahetuskursside lõplikuks kindlaksmääramiseks, mille suhtes kehtib erand, ühtse raha või nende liikmesriikide valuutade suhtes, mille suhtes ei kehti käesoleva lepingu artikli 123 lõikes 5 nimetatud erand.

47.4. EKP president informeerib üldnõukogu EKP nõukogu otsustest.

Artikkel 48

Üleminekusätted EKP kapitali kohta

Kooskõlas artikliga 29.1 määratakse igale riigi keskpangale osakaal EKP kapitali märkimise alustes. Erandina artiklist 28.3 ei maksa need liikmesriigid, mille suhtes kehtib erand, sisse oma märgitud kapitali, välja arvatud juhul, kui üldnõukogu vähemalt kaht kolmandikku EKP märgitud kapitalist ja vähemalt poolt osanikest esindava häälteenamusega otsustab, et minimaalne protsent tuleb sisse maksta panusena EKP tegutsemiskuludesse.

Artikkel 49

EKP kapitali, reservide ja varude edasilükatud maksed

49.1. Kui liikmesriigi suhtes kehtestatud erand on tühistatud, maksab tema keskpank oma osa EKP märgitud kapitalist sisse samal määral kui nende liikmesriikide keskpangad, mille suhtes ei kehti erand, ning teeb ülekande EKP välisvaluutareservi vastavuses artikliga 30.1. Ülekantava summa suurus määratakse, korrutades artikli 30.1 põhjal juba EKPsse ülekantud välisvaluutareservi jooksva vahetuskursi alusel määratud eküü väärtust asjassepuutuva riigi keskpanga märgitud osade arvu ja teiste riikide keskpankade poolt juba sisse makstud osade arvu suhtega.

49.2. Lisaks maksele, mis tuleb teha kooskõlas artikliga 49.1, maksab asjassepuutuv keskpank oma osa EKP reservidesse, reservidega võrdsustatud varudesse ja summadesse, mis veel tuleb määrata reservidesse ja varudesse vastavalt kasumiaruandele, mis on koostatud erandi tühistamisele eelneva aasta 31. detsembri seisuga. Makstav summa määratakse, korrutades eespool määratletud ja EKP heakskiidetud bilansis näidatud reservide kogused asjassepuutuva keskpanga märgitud osade arvu ja teiste keskpankade poolt juba sisse makstud osade arvu suhtega.

49.3. ⁽¹⁾ Kui ühest või mitmest riigist saab liikmesriik ja nende riikide keskpankadest EKPS osa, suurendatakse automaatselt EKP märgitud kapitali ning välisvaluutareservi limiiti, mida võib EKPlle üle kanda. Suurendamise kindlaksmääramiseks korrutatakse vastavad kehtivad summad arvuga, mis väljendab asjaomaste liikmeks astuvate keskpankade osakaalu ja juba EKPS liikmeks olevate keskpankade osakaalu suhet suurenenud kapitalis. Iga riigi keskpanga osakaal kapitalis arvutatakse analoogiliselt artikliga 29.1 ja artikli 29.2 kohaselt. Statistiliste andmete jaoks kasutatakse neidsamu võrdlusperioode, mida kohaldati viimasel viie aasta järel toimunud osakaalu korrigeerimisel artikli 29.3 alusel.

Artikkel 50

Juhatuse liikmete esialgne määramine

EKP juhatuse ametisseastumisel nimetatakse president, asepresident ja teised juhatuse liikmed valitsuste ühisel kokkuleppel riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil nõukogu soovitusel põhjal pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ja ERI nõukoguga. Juhatuse president nimetatakse ametisse kaheksaks aastaks. Erandina artiklist 11.2 nimetatakse asepresident neljaks aastaks ning teised juhatuse liikmed ametiajaks viiest kuni kaheksa aastani. Ühessegi neist ametitest ei saa isikut uuesti tagasi nimetada. Juhatuse liikmete arv võib olla väiksem, kui sätestatud artiklis 11.1, aga see ei või mingil juhul olla väiksem kui neli.

Artikkel 51

Erand artiklist 32

51.1. Kui pärast kolmanda etapi algust EKP nõukogu otsustab, et artikli 32 kohaldamine toob kaasa olulisi muudatusi riikide keskpankade suhtelistes tuludes, siis vähendatakse artikli 32 järgi jaotatava tulu suurust üldiselt kohaldatava protsendi võrra, mis ei ületa 60 % esimesel kolmanda etapi algusele järgneval majandusaastal ning mis väheneb vähemalt 12 % võrra igal järgneval majandusaastal.

51.2. Artiklit 51.1 kohaldatakse kuni viie majandusaasta jooksul pärast kolmanda etapi algust.

⁽¹⁾ Lõige on lisatud 2003. aasta ühinemisaktiga.

*Artikkel 52***Ühenduse valuutade pangatähtede vahetus**

Pärast vahetuskursside lõplikku kindlaksmääramist võtab EKP nõukogu vajalikud meetmed, et tagada lõplikult kindlaksmääratud vahetuskurssidega pangatähtede vahetus riikide keskpankades nende vastavas nimiväärtuses.

*Artikkel 53***Üleminekusätete kohaldatavus**

Kuni on liikmesriike, mille suhtes on kehtestatud erand, kohaldatakse artikleid 43–48.

Protokoll (nr 19)

Euroopa Rahainstituudi põhikirja kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES kinnitada Euroopa Rahainstituudi põhikirja,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

*Artikkel 1***Asutamine ja nimetus**

1.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 117 asutatakse Euroopa Rahainstituut (ERI); ta täidab oma funktsioone ja tegutseb kooskõlas käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirja sätetega.

1.2. ERI liikmeteks on liikmesriikide keskpangad (edaspidi "riikide keskpangad"). Käesoleva põhikirja seisukohalt loetakse Luksemburgi keskpangaks *Institut monétaire luxembourgeois*.

1.3. Vastavalt käesoleva lepingu artiklile 117 saadetakse nii juhatajate komitee kui ka Euroopa valuutakoostöö fond laiali. Kõik Euroopa valuutakoostöö fondi varad ja kohustused lähevad automaatselt üle ERile.

*Artikkel 2***Eesmärgid**

ERI aitab kaasa majandus- ja rahaliidu kolmandale etapile üleminekuks vajalike tingimuste loomisele, eriti:

- tugevdades rahapoliitika koordineerimist, et tagada hindade stabiilsus;
- tehes ettevalmistusi, mis on vajalikud Euroopa Keskpankade Süsteemi (EKPS) asutamiseks ning ühtse rahapoliitika elluviimiseks ja ühtse raha loomiseks kolmandal etapil;
- jälgides eküü arengut.

Artikkel 3

Üldpõhimõtted

3.1. ERI teostab talle käesoleva lepingu ja käesoleva põhikirjaga pandud ülesandeid ja funktsioone, ilma et see piiraks pädevate asutuste vastutust rahapoliitika teostamise eest vastavates liikmesriikides.

3.2. ERI toimib kooskõlas EKPS põhikirja artiklis 2 väljakuulutatud eesmärkide ja põhimõtetega.

Artikkel 4

Esmased ülesanded

4.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 2 ERI:

- tugevdab koostööd riikide keskpankade vahel;
- tugevdab liikmesriikide rahapoliitika koordineerimist, et tagada hindade stabiilsus;
- jälgib Euroopa Rahasüsteemi (ERS) funktsioneerimist;
- peab konsultatsioone küsimustes, mis kuuluvad riikide keskpankade pädevusse ning mõjutavad rahaasutuste ja -turgude stabiilsust;
- võtab üle Euroopa valuutakoostöö fondi ülesanded; eriti täidab ta artiklites 6.1–6.3 nimetatud funktsioone;
- hõlbustab eküü kasutamist ning jälgib selle arengut, sealhulgas eküü kliiringarvelduste süsteemi tõrgeteta toimimist.

Peale selle:

- ERI peab regulaarseid konsultatsioone rahapoliitilise kursiga ja rahapoliitiliste vahendite kasutamisega seotud küsimustes;
- seoses eelneva koordineerimisega konsulteerivad ERIGA riikide rahandusorganid enne rahapoliitilise kursiga seotud otsuste langetamist.

4.2. Hiljemalt 31. detsembriks 1996 täpsustab ERI reguleeriva, organisatsioonilise ja logistilise raamistiku, mida EKPS vajab oma ülesannete täitmiseks kolmandal etapil kooskõlas vabal konkurentsil põhineva avatud turumajanduse põhimõttega. Selle raamistiku esitab ERI nõukogu otsuse saamiseks EKPl viimase asutamise kuupäeval.

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 3 ERI:

- valmistab ette vahendid ja menetlused, mis on vajalikud ühtse rahapoliitika elluviimiseks kolmandal etapil;
- soodustab vajaduse korral nende eeskirjade ja tavade ühtlustamist, mis reguleerivad tema pädevuses olevates valdkondades statistiliste andmete kogumist, koondamist ja levitamist;
- töötab välja eeskirjad riikide keskpankade toiminguteks EKPS raames;
- edendab välismaale tehtavate maksete tõhusust;
- juhendab eküü pangatähtede tehnilist ettevalmistamist.

Artikkel 5

Nõuandvad funktsioonid

5.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 4 võib ERI nõukogu sõnastada arvamusi ja soovitusi raha- ja vahetuskursipoliitika üldise orientatsiooni ning nendega seotud meetmete kohta, mida liikmesriigid on kasutusele võtnud. ERI võib esitada valitsustele ja nõukogule arvamusi ja soovitusi meetmete kohta, mis võiksid mõjutada ühenduse sisemist ja välist valuutaolukorda ning eriti Euroopa Rahasüsteemi toimimist.

5.2. ERI nõukogu võib samuti anda soovitusi liikmesriikide rahandusorganitele nende rahapoliitika elluviimise kohta.

5.3. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 6 konsulteerib nõukogu ERiga iga viimase pädevusse kuuluva ühenduse õigusakti eelnõu suhtes.

Nendes piirides ja tingimustel, mis nõukogu on kvalifitseeritud häälteenamusega kehtestanud komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja ERIga, konsulteerivad liikmesriikide ametiasutused ERIga iga viimase pädevusse kuuluva õigusakti eelnõu suhtes, lähtudes eriti artiklist 4.2.

5.4. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 5 võib ERI otsustada oma arvamused ja soovitusel avaldada.

Artikkel 6

Operatsioonilised ja tehnilised funktsioonid

6.1. ERI:

- tagab riikide keskpankade interventsioonidest ühenduse valuutade suhtes sugenevate positsioonide ning ühendusesiseste arvelduste mitmepoolseks muutmise;
- haldab väga lühikese tähtajaga rahastamise mehhanismi, mis on ette nähtud Euroopa Majandusühenduse liikmesriikide keskpankade 1979. aasta 13. märtsi kokkuleppega, mis kehtestas Euroopa Rahasüsteemi töökorra (edaspidi "ERS kokkulepe"), ja lühitähtajaliste valuutatoetuste mehhanismi, mis on ette nähtud Euroopa Majandusühenduse liikmesriikide keskpankade 1970. aasta 9. veebruari muudetud kokkuleppega;
- täidab funktsioone, millele on viidatud artiklis 11 nõukogu 24. juuni 1988. aasta määruses (EMÜ) nr 1969/88 ühtse korra loomise kohta keskmise tähtajaga finantsabi andmisel liikmesriikide maksebilansside toetuseks.

6.2. ERIl on õigus saada riikide keskpankadest valuutareserve ja emiteerida selliste varade alusel eküüsid selleks, et rakendada ERS kokkulepet. ERI ja riikide keskpangad võivad neid eküüsid kasutada arveldusvahendina ning nende pankade ja ERI vahelistes tehingutes. ERI võtab käesoleva lõike rakendamiseks vajalikke haldusmeetmeid.

6.3. ERI võib anda kolmandate riikide rahandusorganitele ja rahvusvahelistele rahaasutustele eküü "muude omanike" staatuse ning määrata tingimused, mille kohaselt muud omanikud võivad eküüsid omandada, hallata ja kasutada.

6.4. Riikide keskpankade esindajana ja nende taotlusel on ERIl õigus hoida ja hallata nende välisvaluutareserve. Nende reservide kasumid ja kahjumid lähevad reservi hoiustanud riigi keskpanga arvele. Seda funktsiooni täidab ERI kahepoolsete lepingute alusel kooskõlas ERI otsuses kindlaksmääratud eeskirjadega. Need eeskirjad tagavad, et tehingud reservidega ei mõjuta ühegi liikmesriigi pädevate rahandusorganite raha- ja vahetuskursipoliitikat ning on kooskõlas ERI eesmärkidega ja ERS vahetuskursimehhanismi tõrgeteta toimimisega.

Artikkel 7

Muud ülesanded

7.1. ERI esitab kord aastas nõukogule aruande kolmanda etapi ettevalmistamisest. Need aruanded sisaldavad hinnangut edusammude kohta, mis on saavutatud liikumisel konvergenksi poole ühenduses ning eriti käsitlevad need rahapoliitiliste vahendite kohandamist ja vajalike menetluste ettevalmistamist ühtse rahapoliitika elluviimiseks kolmandal etapil, samuti õigusaktidest tulenevaid nõudeid, mida riikide keskpankadel tuleb täita, et saada EKPS lahutamatuks osaks.

7.2. Kooskõlas nõukogu otsustega, mida on nimetatud käesoleva lepingu artikli 117 lõikes 7, võib ERI kolmanda etapi ettevalmistamisel täita ka muid ülesandeid.

Artikkel 8

Sõltumatus

ERI nõukogu liikmed, kes on oma institutsioonide esindajad, toimivad oma tegevuses omaenese vastutusel. Kasutades volitusi ning täites ülesandeid ja kohustusi, mis on neile pandud käesoleva lepinguga ja käesoleva põhikirjaga, ei või ERI nõukogu taotleda ega saada juhiseid ühenduse institutsioonidelt ja asutustelt või liikmesriikide valitsuselt. Nii ühenduse institutsioonid ja asutused kui ka liikmesriikide valitsused kohustuvad seda põhimõtet austama ega püüa mõjutada ERI nõukogu tema ülesannete täitmisel.

Artikkel 9

Haldamine

9.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 1 suunab ja juhib ERIt ERI nõukogu.

Artikkel 10

ERI nõukogu istungid ja hääletamise kord

10.1. ERI nõukogu tuleb kokku vähemalt kümme korda aastas. ERI nõukogu istungid on kinnised. ERI nõukogu võib teha ühehäälese otsuse avaldada oma arutluste tulemus.

10.2. Igal ERI nõukogu liikmel või tema esindajal on üks hääl.

10.3. Kui käesolevas põhikirjas ei ole ette nähtud teisiti, teeb ERI nõukogu oma otsused liikmete lihthälteenamusega.

10.4. Otsuste vastuvõtmiseks seoses artiklitega 4.2, 5.4 ja 6.2–6.3 on nõutav ERI nõukogu liikmete ühehäälsus.

Arvamuste ja soovituste vastuvõtmiseks artiklite 5.1–5.2 alusel, otsuste vastuvõtmiseks artiklite 6.4, 16 ja 23.6 alusel ning suuniste vastuvõtmiseks artikli 15.3 alusel on nõutav ERI nõukogu liikmete kahe kolmandiku kvalifitseeritud hälteenamus.

Artikkel 11

Institutsioonidevaheline koostöö ja aruandekohustus

11.1. ERI nõukogu istungitest võivad hääleõiguseta osa võtta nõukogu president ja üks komisjoni liige.

11.2. ERI president kutsutakse osa võtma nõukogu istungitest, kui nõukogu arutab ERI eesmärkide ja ülesannetega seotud küsimusi.

11.3. Kodukorraga ettenähtud ajal esitab ERI majandusaasta aruande oma tegevuse ning valuuta- ja finantsolukorra kohta ühenduses. Majandusaasta aruanne koos ERI raamatupidamise aastaaruandega saadetakse Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile ning samuti Euroopa Ülemkogule.

Euroopa Parlamendi taotlusel või omal algatusel võib ERI president esineda Euroopa Parlamendi pädevate komiteede ees.

11.4. ERI avaldatud aruanded tehakse huvitatud pooltele kättesaadavaks tasuta.

Artikkel 12

Rahühik

ERI operatsioonid väljendatakse eküüdes.

Artikkel 13

Asukoht

Enne 1992. aasta lõppu otsustavad liikmesriikide valitsused riigipeade ja valitsusjuhtide tasandil ühisel kokkuleppel ERI asukoha.

Artikkel 14

Õigusvõime

Kooskõlas käesoleva lepingu artikli 117 lõikega 1 on ERI juriidiline isik, kellel on igas liikmesriigis kõige ulatuslikum õigus- ja teovõime, mis vastavalt selle liikmesriigi õigusaktidele kuulub juriidilistele isikutele; sealhulgas võib ta omandada või võõrandada vallas- ja kinnisvara ning olla kohtus hagejaks või kostjaks.

Artikkel 15

Õigusaktid

15.1. Oma ülesannete täitmisel ja käesolevas põhikirjas sätestatud tingimustel ERI:

- esitab arvamusi;
- annab soovitusi;
- võtab vastu suuniseid ja teeb otsuseid, mis on adresseeritud riikide keskpankadele.

15.2. ERI arvamused ja soovitused ei ole siduvad.

15.3. ERI nõukogu võib vastu võtta suuniseid, milles sätestatakse meetodid rakendamaks tingimusi, mis on vajalikud EKPS funktsioonide täitmiseks kolmandal etapil. ERI suunised ei ole siduvad, need esitatakse otsuse tegemiseks EKPl.

15.4. Ilma et see piiraks artikli 3.1 kohaldamist, on ERI otsus tervikuna kohustuslik neile, kellele see on adresseeritud. Nende otsuste suhtes kohaldatakse käesoleva lepingu artikleid 253 ja 254.

Artikkel 16

Rahalised vahendid

16.1. ERIl on oma rahalised vahendid. ERI vahendite suuruse määrab ERI nõukogu selliselt, et vajalikud sissetulekud ERI ülesannete ja funktsioonide täitmisel tekkinud halduskulude katmiseks oleksid tagatud.

16.2. Kooskõlas artikliga 16.1 määratud ERI vahendid eraldatakse riikide keskpankade osamak-sudest vastavalt EKPS põhikirja artiklis 29.1 esitatud alustele ning makstakse sisse ERI asutamisel. Nende aluste kindlaksmääramiseks vajalikud statistilised andmed esitab komisjon kooskõlas reeglite-ga, mis nõukogu on vastu võtnud kvalifitseeritud häälteenamusega komisjoni ettepaneku põhjal ning pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga, juhatajate komiteega ja käesoleva lepingu artiklis 114 nimetatud komiteega.

16.3. ERI nõukogu määrab kindlaks osamak-sude sissemaksmise vormi.

Artikkel 17

Raamatupidamise aastaaruanded ja auditeerimine

17.1. ERI majandusaasta algab jaanuarikuu esimesel päeval ja lõpeb detsembrikuu viimasel päeval.

17.2. Enne iga majandusaasta algust võtab ERI nõukogu vastu aastaelarve.

17.3. Raamatupidamise aastaaruanne koostatakse kooskõlas ERI nõukogu poolt kehtestatud põhimõtetega. ERI nõukogu kinnitab aruande ja seejärel see avaldatakse.

17.4. Raamatupidamise aastaaruannet auditeerivad ERI nõukogu poolt heakskiidetud sõltumatud organisatsioonivälised audiitorid. Audiitoritel on täisvolitused kontrollida kõiki ERI raamatupidamis-dokumente ja kontosid ning saada täielikku informatsiooni tema tehingute kohta.

Käesoleva lepingu artikli 248 sätteid kohaldatakse ainult ERI haldamise tõhususe kontrollimiseks.

17.5. ERI ülejääk kantakse üle järgmiselt:

- a) summad, mille määrab ERI nõukogu, kantakse üle ERI üldreservfondi;
- b) ülejäänud osa jagatakse riikide keskpankade vahel kooskõlas artiklis 16.2. sätestatud alustega.

17.6. Juhul kui ERI kannab kahjumit, korvatakse kahjum ERI üldreservfondi arvelt. Ülejäänud puudujääk kaetakse riikide keskpankade osamaksudega kooskõlas artiklis 16.2 sätestatud alustega.

Artikkel 18

Personal

18.1. ERI nõukogu sätestab ERI personali teenistustingimused.

18.2. Euroopa Kohus on pädev lahendama kõik vaidlused ERI ja tema teenistujate vahel nendes piirides ja tingimustel, mis on sätestatud teenistustingimustes.

Artikkel 19

Kohtulik kontroll ja sellega seotud küsimused

19.1. Euroopa Kohtul on õigus kontrollida ja tõlgendada ERI tegevust või tegevusetust käesolevas lepingus sätestatud juhtudel ja tingimustel. ERI võib alustada kohtuasja käesolevas lepingus sätestatud juhtudel ja tingimustel.

19.2. Vaidlused ERI ja tema võlausaldajate, võlgnike või mõne muu isiku vahel kuuluvad riikide vastavate kohtute alluvusse, välja arvatud juhud, kui pädevus nendes küsimustes on antud Euroopa Kohtule.

19.3. ERI vastutus on määratletud käesoleva lepingu artiklis 288.

19.4. Euroopa Kohtu pädevusse kuulub otsuste tegemine ERI poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel.

19.5. ERI otsuse anda asi Euroopa Kohtusse teeb ERI nõukogu.

Artikkel 20

Ametisladus

20.1. ERI nõukogu ja personal ei tohi isegi pärast oma ametikohustuste lõppemist avalikustada ametisladuse pidamise kohustuse alla kuuluvat informatsiooni.

20.2. Isikute suhtes, kellele on kättesaadavad andmed, mille puhul ühenduse õigusaktid näevad ette saladuse pidamise kohustuse, rakendatakse nimetatud õigusakte.

Artikkel 21

Privileegid ja immunitetid

Euroopa ühenduste privileegide ja immunitetide protokollis tingimuste kohaselt on ERIl liikmesriikide territooriumil need privileegid ja immunitetid, mis on vajalikud tema ülesannete täitmiseks.

Artikkel 22

Allkirjaõiguslikud isikud

ERI kohustus kolmandate isikute ees tekib presidendi või asepresidendi või presidendi poolt ERI nimel alla kirjutama volitatud kahe ERI töötaja allkirja alusel.

Artikkel 23

ERI likvideerimine

23.1. Kooskõlas käesoleva lepingu artikliga 123 EKP asutamisel ERI likvideeritakse. Kõik ERI varad ja kohustused lähevad automaatselt üle EKPlle. Viimane likvideerib ERI vastavalt käesoleva artikli sätetele. Likvideerimine lõpetatakse kolmanda etapi alguseks.

23.2. Eküüde loomise mehhanism kulla ja USA dollarite alusel, nagu on sätestatud ERS kokkuleppe artiklis 17, rakendub kooskõlas nimetatud kokkuleppe artikliga 20 kolmanda etapi esimesel päeval.

23.3. Kolmanda etapi esimeseks päevaks täidetakse kõik nõuded ja kohustused, mis on tekkinud väga lühikese tähtajaga rahastamise mehhanismist ja lühitähtajaliste valuutatoetuste mehhanismist artiklis 6.1 nimetatud kokkulepete põhjal.

23.4. Kõik ülejäänud ERI varad müüakse ja kõik ülejäänud ERI kohustused täidetakse.

23.5. Artiklis 23.4 kirjeldatud likvideerimismenetluse tulud jagatakse riikide keskpankade vahel kooskõlas artiklis 16.2 nimetatud alustega.

23.6. ERI nõukogu võib võtta artiklite 23.4–23.5 kohaldamiseks vajalikke meetmeid.

23.7. EKP asutamisel lõpetab ERI president oma tegevuse.

Protokoll (nr 20)
ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES määrata Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 104 viidatud eelarvepuudujäägi menetluse üksikasjad,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Artikkel 1

Käesoleva lepingu artikli 104 lõikes 2 nimetatud kontrollväärtused on järgmised:

- 3 % kavandatud või tegeliku riigieelarve puudujäägi suhte puhul sisemajanduse kogutoodangusse turuhindades;
- 60 % riigivõla suhte puhul sisemajanduse kogutoodangusse turuhindades.

Artikkel 2

Käesoleva lepingu artiklis 104 ning käesolevas protokollis tähendab:

- “riik” avalikku haldust üldiselt, s.t keskvalitsust, piirkondlikku valitsust või kohalikku omavalitsust ning sotsiaalkindlustusfonde, arvestamata Euroopa integreeritud majandusaruannete süsteemis määratletud kommertstehinguid;
- “puudujääk” Euroopa integreeritud majandusaruannete süsteemis määratletud puhaslaenu;
- “investeerimine” vastavalt Euroopa integreeritud majandusaruannete süsteemis määratletud kogupõhikapitali moodustamist;
- “võlg” aasta lõpuks maksmata koguvõla nominaalväärtust, mis on konsolideeritud esimeses lõigus määratletud avaliku halduse sektorites ja nende vahel.

Artikkel 3

Ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse tõhususe tagamiseks vastutavad liikmesriikide valitsused kõnealuse menetluse alusel artikli 2 esimeses alapunktis määratletud avaliku halduse sektori puudujäägi eest. Liikmesriigid tagavad, et nende riiklikud menetlused eelarve valdkonnas võimaldavad neil täita käesolevast lepingust tulenevaid kohustusi. Liikmesriigid esitavad komisjonile viivitamata ja korrapäraselt aruandeid oma kavandatud ja tegeliku puudujäägi ning oma võla taseme kohta.

Artikkel 4

Käesoleva protokolliga kohaldamiseks kasutatavad statistilised andmed esitab komisjon.

Protokoll (nr 21)

Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 121 nimetatud lähenemiskriteeriumide kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES üksikasjalikult kindlaks määrata käesoleva lepingu artikli 121 lõikes 1 nimetatud lähenemiskriteeriumid, millest ühendus juhindub otsuseid langetades üleminekul majandus- ja rahaliidu kolmandasse etappi,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Artikkel 1

Käesoleva lepingu artikli 121 lõike 1 esimeses alapunktis ettenähtud hindade stabiilsuse kriteerium tähendab, et liikmesriigil on püsiva stabiilsustasemega hinnanaütajad ning keskmine inflatsioonimäär vaadelduna ühe aasta kestel enne kontrollimist ei ületa rohkem kui 1,5 % võrra kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi määra. Inflatsiooni mõõdetakse võrreldaval alusel tarbija-hinnaindeksi abil, võttes arvesse riiklike määratluste erinevust.

Artikkel 2

Käesoleva lepingu artikli 121 lõike 1 teises alapunktis ettenähtud riigi rahanduse stabiilsuse kriteerium tähendab, et kontrollimise ajal ei kehti liikmesriigi suhtes käesoleva lepingu artikli 104 lõikes 6 nimetatud nõukogu otsus ülemäärase eelarvepuudujäägi olemasolu kohta.

Artikkel 3

Käesoleva lepingu artikli 121 lõike 1 kolmandas alapunktis ettenähtud Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis osalemise kriteerium tähendab, et liikmesriik on järginud Euroopa Rahasüsteemi vahetuskursimehhanismis ettenähtud normaalseid kõikumispiire ilma tõsiste pingeteta vähemalt kahe aasta jooksul enne kontrollimist. Eelkõige ei tohi liikmesriik olla sama aja jooksul omal algatusel devalveerinud oma raha kahepoolset keskmist kurssi ühegi teise liikmesriigi raha suhtes.

Artikkel 4

Käesoleva lepingu artikli 121 lõike 1 neljandas alapunktis nimetatud intressimäärade lähenemiskriteerium tähendab, et vaadelduna ühe aasta kestel enne kontrollimist on liikmesriigil olnud keskmine nominaalne pikaajaline intressimäär, mis ei ületa rohkem kui 2 % võrra kolme kõige paremaid tulemusi saavutava liikmesriigi määra. Intressimäärasid mõõdetakse pikatahtjaliste riigi võlakirjade või nendega võrreldavate väärtpaberite alusel, võttes arvesse riiklike määratluste erinevust.

Artikkel 5

Käesoleva protokolliga kohaldamise jaoks kasutatavad statistilised andmed esitab komisjon.

Artikkel 6

Komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist vastavalt asjaoludele kas Euroopa Parlamendi, ERI või EKPga ning artiklis 114 ettenähtud komiteega võtab nõukogu ühehäälselt vastu asjakohased sätted, et määrata kindlaks käesoleva lepingu artiklis 121 nimetatud lähenemiskriteeriumide üksikasjad; seejärel asendavad vastuvõetud sätted käesoleva protokolliga.

Protokoll (nr 22)
Taani kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid konkreetseid Taaniga seotud probleeme,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanka põhikirja käsitleva protokolliga artikli 14 sätteid ei mõjuta Taani Riigipanga õigust täita oma seniseid ülesandeid, mis on seotud Taani Kuningriigi ühenduseväliste osadega.

Protokoll (nr 23)
Portugali kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid konkreetseid Portugaliga seotud probleeme,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

1. Portugal on käesolevaga volitatud säilitama Assooride ja Madeira autonoomsele piirkonnale antud õigust kasutada *Banco de Portugali* intressita krediidi soodustust kehtivate Portugali seadustega sätestatud tingimustel.

2. Portugal kohustub tegema kõik endast sõltuva, et eespool nimetatud soodustus võimalikult kiiresti kaotada.

Protokoll (nr 24)
**ülemineku kohta majandus- ja rahaliidu kolmandasse etappi
(1992)**

KÕRGED LEPINGUOSALISED

deklareerivad ühenduse majandus- ja rahaliidu kolmandasse etappi ülemineku lõplikkust, kirjutades alla uutele lepingusätetele majandus- ja rahaliidu kohta.

Seepärast kõik liikmesriigid, olenemata sellest, kas nad täidavad ühtse raha vastuvõtmiseks vajalikud tingimused, järgivad ühenduse tahet minna kiiresti üle kolmandasse etappi, ning seepärast ei takista ükski liikmesriik kolmandasse etappi üleminekut.

Kui 1997. aasta lõpuks ei ole määratud kolmanda etapi alguskuupäeva, kiirendavad asjaomased liikmesriigid, ühenduse institutsioonid ning muud asjaomased organid 1998. aasta jooksul kõiki ettevalmistustöid, et võimaldada ühendusel lõplikult üle minna kolmandasse etappi 1999. aasta 1. jaanuaril ning et võimaldada EKPI ja EKPSI alustada täielikku toimimist alates sellest kuupäevast.

Käesolev protokoll lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Protokoll (nr 25)
**teatavate Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriiki
käsitlevate sätete kohta (1992)**

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

MÕISTES, et Ühendkuningriik ei ole kohustatud ega ole võtnud endale kohustust astuda majandus- ja rahaliidu kolmandasse etappi, ilma et tema valitsus ja parlament oleksid eraldi otsustanud seda teha;

MÄRKIDES Ühendkuningriigi valitsuse tava rahastada oma laenuvajadust võlakirjade müügiga erasektoris,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

1. Ühendkuningriik teatab nõukogule, kas ta kavatseb astuda kolmandasse etappi, enne kui nõukogu annab käesoleva lepingu artikli 121 lõike 2 kohaselt oma hinnangu.

Kui Ühendkuningriik ei teata nõukogule, et ta kavatseb astuda kolmandasse etappi, pole tal mingit kohustust seda teha.

Kui kolmanda etapi alguse kuupäev on käesoleva lepingu artikli 121 lõike 3 alusel kindlaks määramata, võib Ühendkuningriik teatada oma kavatsusest astuda kolmandasse etappi enne 1. jaanuari 1998.

2. Kui Ühendkuningriik teatab nõukogule, et ta ei kavatse astuda kolmandasse etappi, kohaldatakse punkte 3–9.

3. Ühendkuningriiki ei arvata liikmesriikide enamiku hulka, kes täidab käesoleva lepingu artikli 121 lõike 2 teises alapunktis ja artikli 121 lõike 3 esimeses alapunktis nimetatud vajalikke tingimusi.

4. Ühendkuningriik säilitab oma volitused rahapoliitika valdkonnas vastavalt siseriiklikule õigusele.

5. Ühendkuningriigi suhtes ei kohaldata käesoleva lepingu artikli 4 lõiget 2, artikli 104 lõikeid 1, 9 ja 11, artikli 105 lõikeid 1–5, artiklit 106, artiklit 108, artiklit 109, artiklit 110, artiklit 111, artikli 112 lõiget 1 ja lõike 2 alapunkti b ning artikli 123 lõikeid 4 ja 5. Nendes sätetes osutatud ühendus või liikmesriigid ei hõlma Ühendkuningriiki ja riiklikud keskpangad ei hõlma Inglise Panka.

6. Ühendkuningriigi suhtes kohaldatakse jätkuvalt käesoleva lepingu artikli 116 lõiget 4, artikleid 119 ja 120. Artikli 114 lõiget 4 ja artiklit 124 kohaldatakse Ühendkuningriigi suhtes nii, nagu kehtiks tema kohta erand.

7. Lõikes 5 loetletud artiklites osutatud nõukogu õigusaktide suhtes peatatakse Ühendkuningriigi hääleõigus. Sel eesmärgil jäetakse Ühendkuningriigi arvestatud hääled välja igasuguse kvalifitseeritud häälteenamuse arvutamisel vastavalt käesoleva lepingu artikli 122 lõikele 5.

Samuti pole Ühendkuningriigil õigust osaleda EKP presidendi, asepresidendi ja teiste juhatuse liikmete nimetamisel vastavalt käesoleva lepingu artikli 112 lõike 2 alapunktile b ja artikli 123 lõikele 1.

8. Ühendkuningriigi suhtes ei kohaldata Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja ("põhikirj") käsitleva protokolliga artikleid 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18–20, 22, 23, 26, 27, 30–34, 50 ja 52.

Nendes artiklites osutatud ühendus või liikmesriigid ei hõlma Ühendkuningriiki ja riikide keskpangad ega osanikud ei hõlma Inglise Panka.

Põhikirja artiklites 10.3 ja 30.2 nimetatud EKP märgitud kapital ei hõlma kapitali, mille on märkinud Inglise Pank.

9. Käesoleva lepingu artikli 123 lõiget 3 ja põhikirja artikleid 44–48 rakendatakse olenemata sellest, kas mõne liikmesriigi kohta kehtib erand või mitte, võttes arvesse järgmisi muudatusi:

- a) artiklis 44 nimetatud EKP ja ERI ülesannete hulka kuuluvad ülesanded, mida kolmandas etapis tuleb veel täita Ühendkuningriigi mis tahes otsuse tõttu mitte astuda sellesse etappi;

- b) lisaks artiklis 47 nimetatud ülesannetele annab EKP ka nõu ja aitab ette valmistada nõukogu iga otsust punkti 10 alapunktide a ja c alusel, mis käsitleb Ühendkuningriiki;
- c) Inglise Pank maksab oma EKP märgitud kapitali sissemaksena selle tegevuskuludesse samal alusel nagu nende liikmesriikide keskpangad, kelle kohta kehtib erand.
10. Kui Ühendkuningriik ei astu kolmandasse etappi, võib ta igal ajal pärast selle etapi algust oma teadet muuta. Sel juhul:
- a) on Ühendkuningriigil õigus astuda kolmandasse etappi ainult siis, kui ta on täitnud vajalikud tingimused. Nõukogu, kes teeb otsuse Ühendkuningriigi taotlusel ja käesoleva lepingu artikli 122 lõikes 2 ettenähtud tingimustel ja korras, otsustab, kas Ühendkuningriik täidab vajalikke tingimusi.
- b) Inglise Pank maksab sisse oma osa EKP märgitud kapitalis, kannab EKP-le üle välisvaluutareservi varad ja annab selle reservidesse oma panuse samal alusel nagu sellise liikmesriigi keskpank, kelle kohta kehtinud erand on tühistatud.
- c) Nõukogu, kes teeb otsuse käesoleva lepingu artikli 123 lõikes 5 ettenähtud tingimustel ja korras, võtab vastu kõik ülejäänud otsused, mis on vajalikud, et võimaldada Ühendkuningriigil astuda kolmandasse etappi.

Kui Ühendkuningriik astub kolmandasse etappi käesoleva protokollis sätestatud kohaselt, kaotavad kehtivuse punktid 3–9.

11. Olenemata käesoleva lepingu artiklist 101 ja artikli 116 lõikest 3 ning põhikirja artiklist 21.1, võib Ühendkuningriigi valitsus niikaua kui Ühendkuningriik ei ole astunud kolmandasse etappi, säilitada oma krediidisüsteemi (*Ways and Means*) Inglise Panga juures.

Protokoll (nr 26)
teatavate Taanit käsitlevate sätete kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES kooskõlas Euroopa Ühenduse asutamislepingu üldiste eesmärkidega lahendada praegu esinevaid teatavaid konkreetseid probleeme,

VÕTTES ARVESSE, et Taani põhiseadus sisaldab sätteid, mis võivad enne Taani osalemist majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis tingida Taanis rahvahääletuse,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

1. Taani valitsus teatab nõukogule oma seisukoha kolmandas etapis osalemise kohta enne, kui nõukogu annab käesoleva lepingu artikli 121 lõike 2 kohaselt oma hinnangu.
2. Kui teatatakse, et Taani ei osale kolmandas etapis, kehtib Taani kohta erand. Selle erandi tulemusena kehtivad Taani kohta kõik käesoleva lepingu ja EKPS põhikirja artiklid ja sätted, mis käsitlevad erandit.
3. Sellisel juhul ei arvata Taanit liikmesriikide enamiku hulka, kes täidab käesoleva lepingu artikli 121 lõike 2 teises alapunktis ja artikli 121 lõike 3 esimeses alapunktis nimetatud vajalikke tingimusi.
4. Erandi tühistamise puhul algatatakse artikli 122 lõikes 2 sätestatud menetlus ainult Taani taotluse põhjal.
5. Erandliku seisundi tühistamise korral lõpeb käesoleva protokollis sätete kehtivus.

Protokoll (nr 27)
Prantsusmaa kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES võtta arvesse konkreetset Prantsusmaaga seotud küsimust,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Prantsusmaa säilitab eesõiguse emiteerida raha oma ülemereterritooriumidel vastavalt siseriiklike seadustega kehtestatud tingimustele ja tal on ainuõigus määrata CFP frangi pariteeti.

Protokoll (nr 28)
majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta (1992)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

MEENUTADES, et liit on seadnud endale eesmärgiks edendada majanduslikku ja sotsiaalset progressi, seda muu hulgas majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamise kaudu;

MEENUTADES, et Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 2 sisaldub ülesanne edendada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust ja solidaarsust liikmesriikide vahel ning et artiklis 3 on ühena ühenduse tegevusaladest loetletud majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamine;

MEENUTADES, et kolmanda osa XVII jao sätted majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse kohta on tervikuna õiguslik alus ühenduse meetmete ühendamiseks ja edasiarendamiseks majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse valdkonnas, sealhulgas uue fondi loomisel;

MEENUTADES, et kolmanda osa XV jao sätetes üleeuroopaliste võrkude kohta ning XIX jao sätetes keskkonna kohta on ette nähtud ühtekuuluvusfondi rajamine enne 1993. aasta 31. detsembrit;

DEKLAREERIDES oma usku, et edusammud majandus- ja rahaliidu loomise suunas toetavad kõigi liikmesriikide majanduskasvu;

MÄRKIDES, et ajavahemikus 1987–1993 kahekordistatakse ühenduse struktuurifonde reaalkaardis, mis toob kaasa olulisi ülekandeid, eelkõige võrrelduna vähemjõukate liikmesriikide sisemajanduse kogutoodanguga;

MÄRKIDES, et Euroopa Investeerimispank annab laenuks suuri ja kasvavaid summasid vaesemate piirkondade heaks;

MÄRKIDES soovi, et kokkulepped eraldiste kohta struktuurifondidest oleksid paindlikumad;

MÄRKIDES soovi muuta ühenduse osalustaset teatavate riikide programmides ja projektides;

MÄRKIDES ettepanekut võtta rohkem arvesse liikmesriikide suhtelist jõukust omaressursside süsteemis;

KINNITAVAD VEEL KORD, et majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamine on ühenduse täieliku arengu ja kestva edu jaoks esmatähtis, ning rõhutavad, kui oluline on majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse käsitlemine käesoleva asutamislepingu artiklites 2 ja 3;

KINNITAVAD VEEL KORD oma veendumust, et struktuurifondid peaksid jätkuvalt etendama kaalukat osa ühenduse eesmärkide saavutamisel ühtekuuluvuse valdkonnas;

KINNITAVAD VEEL KORD oma veendumust, et Euroopa Investeerimispank peaks jätkuvalt pühendama enamiku oma ressurssidest majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse arendamisele, ning deklareerivad oma valmisolekut vaadata Euroopa Investeerimispanga kapitalivajadused läbi niipea kui vaja;

KINNITAVAD VEEL KORD vajadust põhjalikult hinnata struktuurifondide tegevust ja tõhusust 1992. aastal ning vajadust vaadata sel puhul läbi nende fondide asjakohane suurus ühenduse majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse alaste ülesannete taustal;

LEPIVAD KOKKU, et ühtekuuluvusfond, mis rajatakse enne 1993. aasta 31. detsembrit, annab ühenduse rahalist toetust keskkonna ning üleeuroopaliste võrkude alaste projektide tarvis liikmesriikides, mille rahvamajanduse kogutoodang elaniku kohta on väiksem kui 90 % ühenduse keskmisest ning millel on olemas programm artiklis 104 sätestatud majanduslike lähenemiskriteeriumide täitmiseks;

DEKLAREERIVAD oma kavatsust võimaldada suurem paindlikkus struktuurifondidest raha eraldamise suhtes teatavateks vajadusteks, mida ei reguleeri praegused struktuurifondide eeskirjad;

DEKLAREERIVAD oma valmisolekut kohandada ühenduse osalustaset struktuurifondide programmide ja projektide raames, selleks et vältida vähemjõukate liikmesriikide eelarveliste kulutuste ülemäära kasvut;

TÕDEVAD vajadust jälgida korrapäraselt edusamme majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamise suunas ning deklareerivad oma valmisolekut uurida selles suhtes kõiki vajalikke meetmeid;

DEKLAREERIVAD oma kavatsust võtta rohkem arvesse üksikute liikmesriikide toetusvõimet oma ressursside süsteemis ning läbi vaadata vahendid, et korrigeerida vähemjõukate liikmesriikide suhtes regressiivseid elemente praeguses omaressursside süsteemis;

LEPIVAD KOKKU, et käesolev protokoll lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Protokoll (nr 29)

Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikele varjupaiga andmise kohta (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

ARVESTADES, ET:

vastavalt Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõike 2 sätetele respektseb liit põhiõigusi, nagu need tagab 4. novembril 1950 Roomas allakirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon;

Euroopa Ühenduste Kohus on pädev tagama, et Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõike 2 tõlgendamisel ja kohaldamisel järgib Euroopa Ühendus seadust;

vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 49 peab iga Euroopa riik liidu liikmeks saamist taotledes respektsema Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõikes 1 sätestatud põhimõtteid;

PIDADES SILMAS, et Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikkel 309 kehtestab teatud õiguste peatamise juhul, kui liikmesriik neid põhimõtteid raskelt ja jätkuvalt rikub;

MEELDE TULETADES, et igal liikmesriigi kodanikul on liidu kodanikuna eriline seisund ja kaitse, mille tagavad liikmesriigid vastavuses Euroopa Ühenduse asutamislepingu II osa sätetega;

PIDADES SILMAS, et Euroopa Ühenduse asutamisleping rajab sisepiirideta ala ja annab igale liidu kodanikule õiguse vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil;

MEELDE TULETADES, et küsimust liidu liikmesriikide kodanike väljaandmisest käsitletakse 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioonis ja 27. septembri 1996. aasta konventsioonis, mis on koostatud Euroopa Liidu lepingu artikli 31 põhjal ja käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikide vahelist väljaandmist;

SOOVIDES takistada varjupaiga institutsiooni kasutamist teistel eemärkidel kui need, mille jaoks see on kavandatud;

ARVESTADES, ET käesolev protokoll respekterib pagulasseisundit käsitleva 28. juuli 1951. aasta Genfi konventsiooni otstarvet ja eesmärke,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Ainus artikkel

Arvestades põhiõiguste ja -vabaduste kaitse taset Euroopa Liidu liikmesriikides, peetakse liikmesriike seoses varjupaigaküsimustega kõigis juriidilistes ja praktilistes tähendustes üksteise suhtes ohututeks päritolumaadeks. Sellest tulenevalt võib liikmesriik teise liikmesriigi kodaniku varjupaigataotluse arvesse võtta või vastuvõetavaks kuulutada ainult järgmistel juhtudel:

- a) kui liikmesriik, mille kodanik taotleja on, võtab pärast Amsterdami lepingu jõustumist, kasutades inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklit 15, oma territooriumil meetmeid, mis erinevad tema kohustustest selle konventsiooni alusel;
 - b) kui on algatatud Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõikes 1 sätestatud menetlus ja kuni nõukogu võtab selle suhtes vastu otsuse;
 - c) kui nõukogu on Euroopa Liidu lepingu artikli 7 lõike 1 alusel kindlaks teinud, et liikmesriigis, mille kodanik taotleja on, eksisteerib raske ja jätkuv, artikli 6 lõikes 1 osutatud põhimõtete rikkumine;
 - d) kui liikmesriik otsustab seda ühepoolselt teise liikmesriigi kodaniku taotluse suhtes; sel juhul teavitatakse viivitamatult komisjoni; taotluse käsitlemisel eeldatakse, et see on selgelt alusetu, ilma et see ükskõik millisel viisil kuidagi mõjutaks liikmesriigi otsustamisõigust.
-

Protokoll (nr 30)
**subsidiarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise
kohta (1997)**

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

OTSUSTADES luua tingimused Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 5 nimetatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamiseks, pidades silmas nende kohaldamiskriteeriumide täpsemat määratlemist ning nende range järgimise ja järjepideva rakendamise tagamist kõigis institutsioonides;

SOOVIDES, et otsused tehtaks võimalikult lähedal liidu kodanikele;

ARVESTADES 25. oktoobri 1993. aasta Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni institutsiooni-devahelist lepingut subsidiaarsuse põhimõtte rakendamise kohta,

ON KINNITANUD, et 16. oktoobri 1992. aasta Birminghami Euroopa Ülemkogu järeldused ja üldine lähenemine subsidiaarsuse põhimõtte rakendamisele, milles lepiti kokku Euroopa Ülemkogu 11.–12. detsembri 1992. aasta istungjärgul Edinburghis, jäävad suunama nii liidu institutsioonide tegevust kui ka subsidiaarsuse põhimõtte kohaldamise arengut, ja sel eesmärgil

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

1. Talle antud volituste kasutamisel tagab iga institutsioon subsidiaarsuse põhimõtte järgimise. Samuti tagab ta, et järgitaks proportsionaalsuse põhimõtet, mille kohaselt ükski ühenduse meede ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik lepingu eesmärkide saavutamiseks.

2. Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine respektseb asutamislepingu üldsätteid ja eesmärke, eriti *acquis communautaire*'i ja institutsioonide tasakaalu täieliku säilitamise asjus; see ei mõjuta Euroopa Kohtu poolt välja töötatud põhimõtteid siseriikliku ja ühenduse õiguse omavahelise suhte kohta ning peaks arvestama Euroopa Liidu lepingu artikli 6 lõiget 4, mille kohaselt "liit varustab ennast vahenditega, mis on vajalikud tema eesmärkide saavutamiseks ning poliitika elluviimiseks".

3. Subsidiaarsuse põhimõte ei muuda küsitavaks asutamislepinguga Euroopa Ühendusele antud volitusi, nagu neid tõlgendab Euroopa Kohus. Lepingu artikli 5 teises lõigus osutatud kriteeriumid kehtivad valdkondades, kus ühendus ei ole ainupädev. Subsidiaarsuse põhimõte annab juhendid nende volituste kasutamiseks ühenduse tasandil. Subsidiaarsus on dünaamiline mõiste ja selle kohaldamisel tuleb arvesse võtta lepingus seatud eesmärgid. See võimaldab ühenduse meetet tema volituste piires laiendada, kui asjaolud seda nõuavad, ja vastupidi, piirata või lõpetada, kui see ei ole enam õigustatud.

4. Iga kavandatava ühenduse õigusakti puhul tuleb ära märkida põhjused, millele see rajaneb, pidades silmas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõttega sobivuse põhjendamist; põhjusi järelduseks, et ühenduse eesmärgi saavutab paremini ühendus, tuleb põhjendada kvalitatiivsete või võimaluse korral kvantitatiivsete näitajatega.

5. Et ühenduse meede oleks õigustatud, peavad olema täidetud mõlemad subsidiaarsuse põhimõtte aspektid: kavandatava meetme eesmärgid ei saa piisavalt saavutada liikmesriikide meetmega nende riikide põhiseaduse süsteemi raames ja neid on parem saavutada ühenduse meetmega.

Eespool nimetatud tingimustele vastavuse uurimisel tuleb kasutada järgmisi suuniseid:

- kõnealusel küsimusel on mitut liikmesriiki mõjutavaid aspekte, mida ei saa rahuldavalt korraldada liikmesriikide meetmega;
- ainult liikmesriikide meede või ühenduse meetme puudumine oleks vastuolus asutamislepingu nõuetega (nagu vajadus korrigeerida konkurentsi kahjustamist või vältida varjatud kaubanduspiiranguid või tugevdada majanduslikku ja sotsiaalset ühtekuuluvust) või kahjustaks muul viisil märkimisväärselt liikmesriikide huve;
- ühenduse tasandil võetav meede tooks selget kasu oma ulatuse või toime poolest võrrelduna meetmega liikmesriikide tasandil.

6. Ühenduse meetme vorm on võimalikult lihtne, kooskõlas meetme eesmärgi rahuldava saavutamise ja vajadusega meede tõhusalt ellu viia. Ühendus annab õigusakte ainult vajalikul määral. Muude seikade võrdsuse korral tuleks eelistada direktiive määrustele ja raamdirektiive üksikasjalikele meetmetele. Kuigi direktiivid on saavutatava tulemuse poolest siduvad liikmesriikidele, kellele need on adresseeritud, jätavad need riikide ametiasutustele vormi ja meetodi valiku, nagu on sätestatud asutamislepingu artiklis 249.

7. Pidades silmas ühenduse meetme laadi ja ulatust, peaksid ühenduse meetmed kooskõlas meetme eesmärgi saavutamise ja asutamislepingu nõuete järgimisega jätma riigi otsustele võimalikult suure mõjuulatuse. Respekterides ühenduse õigust, tuleks kanda hoolt, et respekteritaks ka riikides kinnistunud korda ning liikmesriikide õigussüsteemide korraldust ja toimimist. Kui on vajalikud ühenduse meetmed, peaksid need tagama liikmesriikidele alternatiivsed moodused meetmete eesmärkide saavutamiseks, arvestades vajadust need nõuetekohaselt ellu viia.

8. Kui subsidiaarsuse põhimõtte kohaldamine tingib ühenduse meetme ärajätmise, peavad liikmesriigid oma meetmes järgima asutamislepingu artiklis 10 sätestatud üldreegleid, võttes kõik vajalikud meetmed oma lepingujärgsete kohustuste täitmise tagamiseks ja hoidudes kõigist meetmetest, mis võiksid asutamislepingu eesmärkide saavutamise ohtu seada.

9. Ilma et see piiraks komisjoni algatusõigust, peaks komisjon:

- enne õigusaktide kohta ettepaneku tegemist laialdaselt konsulteerima ja konsultatsiooni dokumendid igal sobival juhul avaldama, välja arvatud eriti kiired või konfidentsiaalsed juhud;
- põhjendama oma ettepanekute asjakohasust, pidades silmas subsidiaarsuse põhimõtet; vajaduse korral annab põhjenduse üksikasjad ettepanekule lisatav selgitav märgukiri. Ühenduse meetmete täielik või osaline rahastamine ühenduse eelarvest vajab selgitust;
- võtma nõuetekohaselt arvesse vajadust, et iga finants- või halduskoorem, mis langeb ühendusele, riikide valitsustele, kohalikele organitele, majandustegevuses osalejatele või kodanikele, oleks minimaalne ja võrdeline taotletava eesmärgiga;
- esitama Euroopa Ülemkogule, Euroopa Parlamendile ja nõukogule aastaaruande asutamislepingu artikli 5 kohaldamise kohta. See aastaaruanne saadetakse ka regionide komiteele ning majandus- ja sotsiaalkomiteele.

10. Euroopa Ülemkogu võtab lõike 9 neljandas taandes osutatud komisjoni aruannet arvesse oma aruandes liidu edusammude kohta, mille ta peab vastavalt Euroopa Liidu lepingu artiklile 4 esitama Euroopa Parlamendile.

11. Täielikult järgides kohaldatavaid menetlusi, kontrollivad Euroopa Parlament ja nõukogu komisjoni ettepanekute üldise läbivaatamise lahutamatu osana nende vastavust asutamislepingu artiklile 5. See kehtib nii komisjoni esialgse ettepaneku kui ka paranduste kohta, mida Euroopa Parlament ja nõukogu ettepanekusse kavatsevad teha.

12. Asutamislepingu artiklites 251 ja 252 sätestatud menetluste käigus teatatakse Euroopa Parlamendile nõukogu seisukohast asutamislepingu artikli 5 kohaldamise kohta teatisega põhjustest, mis viisid nõukogu ühise seisukoha võtmiseni. Nõukogu teatab Euroopa Parlamendile põhjustest, mille alusel komisjoni ettepanek või selle osa loetakse kokkusobimatuks asutamislepingu artikliga 5.

13. Subsidiaarsuse põhimõtte järgimine vaadatakse üle vastavalt asutamislepingus sätestatud reeglitele.

Protokoll (nr 31)

liikmesriikide välissuhete kohta, pidades silmas välispiiride ületamist (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

VÕTTES ARVESSE liikmesriikide vajadust tagada oma välispiiridel tõhus kontroll, vajaduse korral koostöös kolmandate riikidega,

ON LEPPINUD KOKKU järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Asutamislepingu IV jaotise artikli 62 lõike 2 punktis a sisalduvad sätted välispiiride ületamisega seotud meetmete kohta ei piira liikmesriikide pädevust läbi rääkida või sõlmida lepinguid kolmandate riikidega, kui need lepingud respektiivad ühenduse õigust ja teisi asjakohaseid rahvusvahelisi lepinguid.

Protokoll (nr 32)

liikmesriikide avalik-õigusliku ringhäälingu kohta (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

VÕTTES ARVESSE, et liikmesriikide avalik-õiguslik ringhääling on otseselt seotud iga ühiskonna demokraatlike, sotsiaalsete ja kultuuriliste vajadustega ning vajadusega säilitada meedia pluralism,

ON LEPPINUD KOKKU järgmistes tõlgendavates sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätted ei piira liikmesriikide pädevust rahastada avalik-õiguslikku ringhäälingut niivõrd, kuivõrd need summad määratakse ringhäälinguorganisatsioonidele avaliku teenuse osutamiseks, nagu selle teeb ülesandeks, määratleb ja korraldab iga liikmesriik, ja niivõrd, kuivõrd selline rahastamine ei mõjuta kaubandustingimusi ega konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus üldiste huvidega, kusjuures arvesse võetakse avaliku teenuse osutamist.

Protokoll (nr 33)
loomade kaitse ja heaolu kohta (1997)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES tagada loomade kui aistimisvõimeliste olendite parema kaitse ja nende heaolu respektseerimise,

ON LEPPINUD KOKKU järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Ühenduse põllumajandus-, transpordi-, siseturu- ja teaduspoliitika kavandamisel ning rakendamisel pööravad ühendus ja liikmesriigid täit tähelepanu loomade heaolu nõuetele, respektseerides samal ajal liikmesriikide õigus- või haldusnorme ja tavasid, mis iseäranis käsitlevad riitusi, kultuuritraditsioone ja piirkondlikku pärandit.

Protokoll (nr 34)

ESTÜ asutamislepingu kehtivuse lõppemise finantstagajärgede ning söe ja terase teadusfondi kohta (2001)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

SOOVIDES lahendada teatavaid Euroopa Söe- ja Teraseühenduse (ESTÜ) asutamislepingu kehtivuse lõppemisega seotud küsimusi,

SOOVIDES kanda ESTÜ rahaliste vahendite omandiõigus üle Euroopa Ühendusele,

VÕTTES ARVESSE soovi kasutada neid rahalisi vahendeid teadusuuringuteks söe- ja terasetööstusega seotud sektorites ning seetõttu vajadust näha sellega seoses ette teatavad erieeskirjad,

ON KOKKU LEPPINUD järgmistes sätetes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Artikkel 1

1. Kõik ESTÜ varad ja kohustused 23. juuli 2002. aasta seisuga antakse 24. juulil 2002 üle Euroopa Ühendusele.

2. Nende varade ja kohustuste netoväärtus, nagu see kajastub ESTÜ bilansis 23. juulil 2002, võttes arvesse likvideerimisoperatsioonidest tingitud võimalikke juurde- või mahaarvamisi, loetakse söe- ja terasetööstusega seotud sektorites tehtavateks teadusuuringuteks mõeldud varadeks, mida nimetatakse "likvideeritavaks ESTÜks". Likvideerimise lõpuleviimisel nimetatakse neid "söe ja terase teadusfondi varadeks".

3. "Söe ja terase teadusfondiks" nimetatavatest varadest saadavat tulu kasutatakse üksnes väljaspool teadusuuringute raamprogrammi toimivateks teadusuuringuteks söe- ja terasetööstusega seotud sektorites vastavalt käesoleva protokoll ja selle alusel vastuvõetud aktide sätetele.

Artikkel 2

Nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga ühehäälselt vastu kõik käesoleva protokollis rakendamiseks vajalikud sätted, sealhulgas olulised põhimõtted ja nõuetekohase otsustamismenetluse, seda eelkõige söe ja terase teadusfondi varade haldamist käsitlevate mitmeaastaste finantssuuniste ning söe ja terase teadusfondi uurimisprogrammide tehniliste suuniste vastuvõtmiseks.

Artikkel 3

Kui käesolevas protokollis ja selle põhjal vastuvõetud aktides ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingu sätteid.

Artikkel 4

Käesolevat protokollis kohaldatakse alates 24. juulist 2002.

Protokoll (nr 35)
Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 67 kohta (2001)

KÕRGED LEPINGUOSALISED

ON KOKKU LEPPINUD järgmises sättes, mis lisatakse Euroopa Ühenduse asutamislepingule.

Ainus artikkel

Alates 1. maist 2004 teeb nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga kvalifitseeritud hääleteenamusega otsuse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklis 66 osutatud meetmete vastuvõtmise kohta.

E. EUROOPA ÜHENDUSE ASUTAMISLEPINGULE NING
EUROOPA AATOMIENERGIAÜHENDUSE ASUTA-
MISLEPINGULE LISATUD PROTOKOLL

Protokoll (nr 36)

Euroopa Ühenduste privileegide ja immunitetide kohta (1965)

KÕRGED LEPINGUOSALISED,

VÕTTES ARVESSE, et kooskõlas Euroopa ühenduste ühtse nõukogu ja ühtse komisjoni asutamislepingu artikliga 28 on kõnealustel ühendustel ja Euroopa Investeerimispangal liikmesriikide territooriumil oma ülesannete täitmiseks vajalikud privileegid ja immunitetid,

ON LEPPINUD KOKKU järgmiste sätete suhtes, mis lisatakse kõnealusele lepingule.

I PEATÜKK

EUROOPA ÜHENDUSTE OMAND, VARA JA TEGEVUS

Artikkel 1

Ühenduste ruumid ja ehitised on puutumatud. Neid ei või läbi otsida, arestida, konfiskeerida ega sundvõõrandada. Ühenduste omandi ja vara suhtes ei kehti Euroopa Kohtu loata ükski haldus- ega õiguslik piirang.

Artikkel 2

Ühenduste arhiivid on puutumatud.

Artikkel 3

Ühendused, nende vara, tulud ja muu omand on vabastatud kõigist otsestest maksudest.

Alati kui võimalik, võtavad liikmesriikide valitsused asjakohased meetmed, et hüvitada või tagastada vallas- ja kinnisvara hinnas sisalduvad kaudsed maksud ja müügimaksud, kui ühendused teevad ametlikuks kasutuseks ulatuslikke oste, mille hind sisaldab selliseid makse. Neid sätteid ei kohaldata, kui nende mõjul ühenduste piires kahjustataks konkurentsi.

Vabastus ei kehti maksude ja tasude suhtes, mis katavad üksnes kommunaalteenuste kulud.

Artikkel 4

Ühendused on vabastatud kõikidest tollimaksudest, impordi- ja ekspordikeeldudest ning impordi- ja ekspordipiirangutest ametlikuks kasutuseks mõeldud kaupade puhul; riigi territooriumil, kuhu need kaubad on selliselt imporditud, ei võõrandata neid tasu eest ega tasuta, välja arvatud tingimustel, mille on heaks kiitnud selle riigi valitsus.

Samuti on ühenduste väljaanded vabastatud tollimaksudest, impordi- ja ekspordikeeldudest ning impordi- ja ekspordipiirangutest.

Artikkel 5

Euroopa Sõe- ja Teraseühendus võib vallata mis tahes laadi valuutat ning hallata oma arveid mis tahes valuutas.

II PEATÜKK

SIDE JA REISILUBA (LAISSEZ-PASSER)

Artikkel 6

Ühenduste institutsioonidele võimaldatakse ametlikuks sidepidamiseks ja kõikide oma dokumentide edastamiseks iga liikmesriigi territooriumil sama kord, mille see riik tagab diplomaatilistele esindustele.

Ühenduste institutsioonide ametlikku kirjavahetust ja muid ametlikke teateid ei tsenseerita.

Artikkel 7

1. Ühenduse institutsioonide presidendid võivad ühenduse institutsioonide liikmetele ja teenistujatele väljastada nõukogu kehtestatud vormis reisiloa (*laissez-passer*), mida liikmesriikide ametiasutused tunnustavad kehtivate reisidokumentidena. Neid reisilube väljastatakse ametnikele ja muudele teenistujatele tingimustel, mis on sätestatud ühenduste ametnike personalieeskirjades ja muude teenistujate teenistustingimustes.

Komisjon võib sõlmida lepinguid nende reisilubade tunnustamiseks kehtivate reisidokumentidena kolmandate riikide territooriumil.

2. Käesoleva artikli lõike 1 kohaldamiseni kohaldatakse nende institutsioonide liikmete ja teenistujate suhtes, kelle valduses on käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval Euroopa Sõe- ja Teraseühenduse privileegide ja immunitetide protokollis 6 ettenähtud reisiluba, nimetatud artikli sätteid.

III PEATÜKK

EUROOPA PARLAMENDI LIIKMED

Artikkel 8

Euroopa Parlamendi istungipaika sõitvate või sealt lahkuvate Euroopa Parlamendi liikmete vaba liikumise suhtes ei kehtestata ühtegi haldus- ega muud piirangut.

Tolli- ja valuutakontrolli suhtes võimaldatakse Euroopa Parlamendi liikmetele:

- a) nende oma valitsuse poolt samad soodustused, mis välismaal ajutisel ametilähetusel olevatele kõrgetele ametnikele;
- b) teiste liikmesriikide valitsuste poolt samad soodustused, mis välisriikide valitsuste esindajatele ajutisel ametilähetusel.

Artikkel 9

Euroopa Parlamendi liikmeid ei või üle kuulata, nende suhtes tõkendit kohaldada ega neid kohtumenetlusele allutada nende poolt oma kohustuste täitmisel avaldatud arvamuste või antud häälte tõttu.

Artikkel 10

Euroopa Parlamendi istungjärkude ajal on Euroopa Parlamendi liikmetel:

- a) oma riigi territooriumil samasugune immunitet nagu selle riigi parlamendi liikmetel;
- b) teise liikmesriigi territooriumil immunitet tõkendite ja kohtumenetluse suhtes.

Euroopa Parlamendi liikmete immunitet kehtib ka siis, kui nad sõidavad Euroopa Parlamendi istungipaika ja sealt tagasi.

Immuniteedile ei saa tugineda, kui parlamendiliige tabatakse õiguserikkumiselt, ning see ei takista Euroopa Parlamendil kasutamast õigust tühistada oma liikme immuniteedi.

IV PEATÜKK

EUROOPA ÜHENDUSTE INSTITUTSIOONIDE TÖÖS OSALEVAD LIIKMESRIIKIDE ESINDAJAD

Artikkel 11

Ühenduste institutsioonide töös osalevatele liikmesriikide esindajatele, nende nõuandjatele ja tehnilistele asjatundjatele võimaldatakse oma kohustusi täites ning kohtumispaika ja sealt tagasi sõites tavapärased privileegid, immuniteedid ja soodustused.

Käesolev artikkel kehtib samuti ühenduste konsultatiivorganite kohta.

V PEATÜKK

EUROOPA ÜHENDUSTE AMETNIKUD JA MUUD TEENISTUJAD

Artikkel 12

Iga liikmesriigi territooriumil on ühenduste ametnikel ja muudel teenistujatel nende kodakondsusest olenemata järgmised privileegid ja immuniteedid:

- a) kohtulik puutumatus oma ametikohustuste täitmisel tehtud tegude, sealhulgas suuliste ja kirjalike avalduste suhtes, kui ei tulene teisiti asutamislepingute sätetest, mis käsitlevad ühelt poolt ametnike ja muude teenistujate vastutust ühenduste ees ning teiselt poolt Euroopa Kohtu pädevust vaidlustes ühenduste ning nende ametnike ja muude teenistujate vahel. Neile jääb see puutumatus ka pärast nende ametist lahkumist;
- b) teenistujate, nende abikaasade ja neist sõltuvate pereliikmete puhul ei kehti sissesõidupirangud ega välismaalaste registreerimise formaalsused;
- c) valuutaeeskirjade suhtes on neil samad soodustused, mis tavapäraselt võimaldatakse rahvusvaheliste organisatsioonide ametnikele;
- d) õigus selles riigis esmakordsel ametisseasumisel tollimaksuvabalt riiki tuua oma mööbel ja muu vallasvara ning õigus oma mööbel ja muu vallasvara tollimaksuvabalt sellest riigist taas välja viia, kui nende ametikohustused selles riigis lõpevad; mõlemal juhul vastavalt tingimustele, mida peab vajalikuks selle riigi valitsus, kus seda õigust kasutatakse;

- e) õigus tollimaksuvabalt riiki tuua isiklikuks kasutamiseks mõeldud auto, mis on omandatud riigis, kus nad viimati elasid, või riigis, mille kodakondsed nad on, selle riigi siseturul valitsevate tingimuste kohaselt, ning see auto tollimaksuvabalt sellest riigist taas välja viia; mõlemal juhul vastavalt tingimustele, mida peab vajalikuks asjaomase riigi valitsus.

Artikkel 13

Kooskõlas tingimuste ja menetlusega, mille on kinnitanud nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal, on ühenduste ametnikud ja muud teenistujad kohustatud maksma ühendustele maksu töö- ja muudelt tasudelt, mida ühendused neile maksavad.

Töö- ja muud tasud, mida ühendused neile maksavad, on vabastatud riigimaksudest.

Artikkel 14

Tulumaksu, omandimaksu ja pärandimaksu rakendamisel ning ühenduste liikmesriikide vahel sõlmitud topeltnmaksustamise vältimist käsitlevate konventsioonide kohaldamisel loetakse, et ühenduste ametnikud ja muud teenistujad, kes üksnes oma kohustuste täitmiseks ühenduste teenistuses asuvad elama liikmesriigi territooriumile, mis nende ühenduste teenistusse astudes ei ole maksustav elukohariik, nii nende tegelikus elukohariigis kui ka maksustavas elukohariigis on säilitanud oma elukoha viimati nimetatud riigis, tingimusel et see riik on ühenduste liige. See säte kehtib ka abikaasa kohta, kui abikaasa ei tegutse iseseisvalt tasustataval töökohal, ning käesolevas artiklis nimetatud isikute ülalpidamisel ja hoole all olevate laste kohta.

Eelmises lõigus nimetatud isikutele kuuluv vallasvara, mis asub selle riigi territooriumil, kus nad viibivad, on selles riigis vabastatud pärandimaksust; pärandimaksu suurust määrates loetakse selline vara nende isikute maksustavas elukohariigis asuvaks, arvestades kolmandate riikide õigusi ja topeltnmaksustamist käsitlevate rahvusvaheliste konventsioonide võimalikku kohaldamist.

Käesoleva artikli sätete kohaldamisel ei arvestata sellist elukohta, mis on seotud üksnes kohustuste täitmisega muude rahvusvaheliste organisatsioonide teenistuses.

Artikkel 15

Nõukogu kinnitab komisjoni ettepaneku põhjal ühehäälselt ühenduste ametnike ja muude teenistujate sotsiaalkindlustustagatiste kava.

Artikkel 16

Komisjoni ettepaneku põhjal otsustades ja pärast konsulteerimist teiste asjaomaste institutsioonidega määrab nõukogu kindlaks ühenduste ametnike ja muude teenistujate kategooriad, kelle kohta osaliselt või täielikult kehtivad artikli 12, artikli 13 teise lõigu ja artikli 14 sätted.

Liikmesriikide valitsustele teatatakse korrapäraselt sellistesse kategooriatesse kuuluvate ametnike ja muude teenistujate nimed, ametinimetused ja aadressid.

VI PEATÜKK

EUROOPA ÜHENDUSTE JUURDE AKREDITEERITUD KOLMANDATE RIIKIDE ESINDUSTE PRIVILEEGID JA IMMUNITEEDID

Artikkel 17

Liikmesriik, mille territooriumil on ühenduste institutsiooni asukoht, annab kolmandate riikide esindustele, mis on akrediteeritud ühenduste juurde, tavapärased diplomaatilised immunitetid ja privileegid.

VII PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

Artikkel 18

Ühenduste ametnikele ja muudele teenistujatele antakse privileegid, immunitetid ja soodustused üksnes ühenduste huvides.

Iga ühenduste institutsioon peab ametnikule või muule teenistujale antud immunitedi tühistama alati, kui kõnealune institutsioon leiab, et sellise immunitedi tühistamine ei ole vastuolus ühenduste huvidega.

Artikkel 19

Käesoleva protokolliga kohaldamisel teevad ühenduste institutsioonid koostööd asjaomaste liikmesriikide vastutavate ametiasutustega.

Artikkel 20

Artiklid 12–15 ja 18 on kohaldatavad komisjoni liikmete suhtes.

Artikkel 21

Artikleid 12–15 ja artiklit 18 kohaldatakse Euroopa Kohtu kohtunike, kohtujuristide, kohtusekretäri ja kaasettekandjate ning esimese astme kohtu liikmete ja kohtusekretäri suhtes, ilma et see piiraks Euroopa Kohtu põhikirja käsitleva protokolliga artikli 3 sätteid kohtunike ja kohtujuristide kohtuliku puutumatuses kohta.

Artikkel 22

Ilma et see piiraks Euroopa Investeerimispanka põhikirja protokolli sätete kohaldamist, kohaldatakse käesolevat protokolli ka Euroopa Investeerimispanka, selle organite liikmete, selle personali ning selle tegevuses osalevate liikmesriikide esindajate suhtes.

Peale selle on Euroopa Investeerimispank vabastatud mis tahes kujul maksustamisest või muust sellelaadsest kohustusest tema kapitali suurenemise korral ning mitmesugustest formaalsustest, mida võidakse sellega siduda riigis, kus on kõnealuse panga alaline asukoht. Samamoodi ei anna Euroopa Investeerimispanka tegevuse lõpetamine või likvideerimine alust maksustamiseks. Kõnealust panka ja selle institutsioonide põhikirjalist tegevust ei maksustata käibemaksuga.

Artikkel 23

Käesolevat protokolli kohaldatakse ka Euroopa Keskpanka, selle organite liikmete ja selle personali suhtes, ilma et see piiraks Euroopa Keskpankade Süsteemi ning Euroopa Keskpanka põhikirja käsitleva protokolli sätete kohaldamist.

Peale selle on Euroopa Keskpank vabastatud mis tahes kujul maksustamisest või muust sellelaadsest kohustusest tema kapitali mis tahes suurenemise korral ning mitmesugustest formaalsustest, mida võidakse sellega siduda riigis, kus on kõnealuse panga asukoht. Kõnealuse panga ja selle organite tegevust, mis on kooskõlas Euroopa Keskpankade Süsteemi ning Euroopa Keskpanka põhikirjaga, ei maksustata käibemaksuga.

Eespool sätestatu kehtib ka Euroopa Rahainstituudi puhul. Tema tegevuse lõpetamine või likvideerimine ei loo alust mingiks maksustamiseks.

SELLE TÕENDUSEKS on nimetatud täievolilised esindajad käesolevale protokollile oma allkirja andnud.

Sõlmitud ühe tuhande üheksasaja kuuekümnenda aasta aprillikuu kaheksandal päeval Brüsselis.

Paul Henri SPAAK

Kurt SCHMÜCKER

Maurice COUVE de MURVILLE

Amintore FANFANI

Pierre WERNER

J. M. A. H. LUNS
